МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ

Різдвяні студентські наукові читання: Vita in lingua

Матеріали XII Міжвишівської студентської науково-практичної конференції
(04 грудня 2020 р., м. Запоріжжя)

Запоріжжя 2021

УДК 811.111’25’272’42(063)
ББК Ш 143.21-7лО

Різдвяні студентські наукові читання: Vita in lingua: Матеріали XII Міжвишівської студентської науково-практичної конференції (Запоріжжя, 04 грудня 2020 р.). Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2021. 174 с.

У збірнику представлені результати досліджень з актуальних проблем перекладознавства, когнітивної лінгвістики, зіставного мовознавства, дискурсивної лінгвістики, літературознавства, методики викладання та навчання іноземних мов тощо.

Для мовознавців, викладачів та студентів філологічних факультетів.

Члени редакційної колегії: Морошкіна Г.Ф., к.філол.н., доц.
Деревянко Ю.М., к.філол.н., ст.викл.
Вапіров С.Ю., к.філол.н., доц
Василина К.М., к.філол.н., доц.
Єнікєєва С.М., д.філол.н., доц.
Запольских С.П., к.філол.н., доц.
Ружин К.М., к.філол.н., доц.
Шаргай І.Є., к.філол.н., доц.

Адреса редакційної колегії: 69600, Запоріжжя, вул. Жуковського, 66,
ЗНУ, корп. 2, ауд. 306.
Тел. (061) 289 12 85

Вид-во Запорізького національного університету, 2021

ЗМІСТ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВА

Акімова К. (ЗНУ) «Лексико-стилістичні проблеми перекладу опису пейзажу на матеріалі роману Г.Флобера «Пані Боварі» *(наук. кер.: к.ф.н., доц. Шаргай І. Є.)*.....**10**
Бойко О. (ЗНУ) «Переклад військових сленгових одиниць» *(наук. кер.: к.ф.н., ст.викл. Погонець В.В.)*……**11**
Власюк О. (ЗНУ) «Особливості перекладу наукової фантастики (на матеріалі роману Ф. Герберта «Dune»)» *(наук. кер.: к.ф.н., доц., Андрєєва І. О.)*……..**13**
Виниченко В. (ЗНУ) «Перекладацькі трансформації у художньому тексті» *(наук. кер.: к.ф.н., ст.викл. Погонець В.В.)*……..**14**
Волковська Д. (ЗНУ) «Засоби реалізації інтертекстуальності у романі Стівена Кінга "The Stand" та їх передача у перекладі» *(наук. кер.: к.ф.н., доц., Андрєєва І. О.)*……**16**
Давиденко Д. (ЗНУ) «Особливості перекладу англійськомовної військової термінології (на матеріалі серіалів «Брати по зброї» та «Тихий океан»)» *(наук. кер.: к.ф.н., ст.викл. Погонець В.В.)*……**17**
Дядюнова М. (ЗНУ) «Особливості функціонування та перекладу оказіоналізмів у науковій фантастиці на матеріалі циклу творів Дугласа Адамса «The Hitchhiker´s Guide to the Galaxy» *(наук. кер.: к.ф.н., доц., Андрєєва І. О.)*…….**18**
Дука М. (ЗНУ) «Класифікація англомовних абревіатур» *(наук. кер.: к.ф.н., доц. Юнацька А. Б.)*……**20**
Дука М. (ЗНУ) «Особливості перекладу «Гобіта» на українську» *(наук. кер.: к.ф.н., доц. Юнацька А. Б.)*……..**21**
Дука М. (ЗНУ) «Перекладацькі трансформації при перекладі англомовних фільмів» *(наук. кер.: к.ф.н., доц. Юнацька А. Б.)*……..**23**
Залозна А. (ЗНУ) «Лінгвостилістичні особливості перекладу англомовних рекламних текстів» *(наук. кер.: к.ф.н., доц., Андрєєва І. О.)*……**25**
Зелинська Р. (ЗНУ) «Специфіка використання лексичних трансформацій при перекладі казкових реалій (на прикладі новели Е.Т.А. Гофмана «Піщана людина»)» *(наук. кер.: к.пед.н., доц. Борін К. А.)*……**26**
Кисельова В. (ЗНУ) «Структурно-семантичні особливості термінів та їх переклад» *(наук. кер.: к.ф.н., доц. Чуян С.О.)*……..**27**
Кременчуцький В. (ЗНУ) «Антропоніми іншосвіту та особливості їхнього відтворення при перекладі (на матеріалі твору Т. Пратчетта "The Truth")» *(наук. кер.: к.ф.н., доц., Андрєєва І. О.)*……**29**
Криушенко К. (ЗНУ) *Університетський роман як окремий літературний жанр (наук. кер.: к.ф.н., доц. Шама І. М.)*……**30**
Містюк Д. (ЗНУ) «Збереження засобів рекламної мови оригіналу при перекладі з англійською українською мовою (на матеріалі рекламних повідомлень компанії Apple)» *(наук. кер.: к.ф.н., доц. Юнацька А. Б.)*……**32**
Нестерова Я. (ЗНУ) «Переклад англомовної безеквівалентної лексики рекламних текстів» *(наук. кер.: д.ф.н., проф. Шевченко О.І.)*……**34**

Озерних А. (ЗНУ) «Особливості перекладу сленгізмів (на матеріалі серіалу "Misfits")» *(наук. кер.: к.ф.н., доц., Андрєєва І. О.)*……**36**
Оробченко А. (ЗНУ) «Особливості функціонування оказіоналізмів та їх переклад у художній літературі на матеріалі роману Р. Даля «Відьми» *(наук. кер.: к.ф.н., доц., Андрєєва І. О.)*……**37**
Панченко Ю. (ЗНУ) «Переклад мовних одиниць галузей психології та психотерапії з англійської мови українською (на матеріалі твору Ірвіна Ялома «Staring at the Sun: overcoming the terror of death»)» *(наук. кер.: к.ф.н., доц. Юнацька А. Б.)*……**39**
Саліхова К. (ЗНУ) «Особливості англомовного пісенного дискурсу (на матеріалі текстів пісень гурту "Queen")» *(наук. кер.: к.ф.н., доц., Андрєєва І. О.)*……**40**
Скрипка А. (ЗНУ) «Запозичення як один із продуктивних видів збагачення словникового складу англійської мови» *(наук. кер.: к.ф.н., ст.викл. Погонець В.В.)*....**41**
Соболь П. (ЗНУ) «Лінгвостилістичні особливості роману Террі Пратчетта "Мор. Учень Смерті" в оригіналі та перекладі» *(наук. кер.: к.ф.н., доц., Андрєєва І. О.)*…….**43**
Суссі С. (ЗНУ) «Репрезентація біблійських концепції у творі "The Lion, The Witch and The Wardrobe" К. Льюїса» *(наук. кер.: к.ф.н., доц. Юнацька А. Б.)*.....**44**
Тахтарова Є. (ЗНУ) «Лінгво-стилістичні особливості перекладу сучасного англомовного телесеріалу "The Scrubs" українською мовою» *(наук. кер.: к.ф.н., доц. Юнацька А. Б.)*……**46**
Тютюнник А. (ЗНУ) «Функції новотворів в анімаційному кінотексті: перекладознавча специфіка» *(наук. кер.: к.ф.н., доц. Шама І. М.)*……**47**
Філатова П. (ЗНУ) «Особливості використання відсилок та запозичень з класичної літератури у американських коміксах» *(наук. кер.: к.ф.н., ст.викл. Погонець В.В.)*……**48**
Черенкова Л. (ЗНУ) «Визначення екфразису в ракурсі сучасної науки про переклад» *(наук. кер.: к.ф.н., доц. Шама І. М.)*……**50**
Черняєв Д. (ЗНТУ) «Лексико-семантичні групи комп'ютерних неологізмів» *(наук. кер.: к.ф.н., ст.викл. Бережна О.О.)*……**51**

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ АНГЛІЙСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ

Алієва Н. (ЗНУ) «Мовні засоби творення комічного в збірці коротких оповідань П. Г. Вудхауза "THE CODE OF THE WOOSTERS"» *(наук. кер.: д.ф.н., проф. Приходько Г. І.)*……**53**
Аніканова Л. (ЗНУ) Комунікативна тактика солідаризації у політичному дискурсі Бориса Джонсона *(наук. кер.: д.ф.н., проф. Єнікєєва С. М.)*……..**55**
Баглай В. (ЗНУ) «Історія гумору в Британії» *(наук. кер.: к.ф.н., доц. Шевчук О.В.)*……**56**
Бандуренко А. (ЗНУ) «Функції епітетів у повісті Джерома К. Джерома «Троє у човні, не рахуючи собаку» *(наук. кер.: д.ф.н., проф. Приходько Г. І.)*……**57**
Бікулова А. (ЗНУ) «Мовні засоби вираження емоцій у романі Стівена Кінга «Містер Мерседес» *(наук. кер.: к. філол. н., доц. Голуб Ю. І.)*……**59**

Бойко О. (ЗНУ) «Метафори в англійськомовній терміносистемі математики» *(наук. кер.: к.ф.н., доц. Залужна М. В.)*……**60**
Болгарін Д. (ЗНУ) «Мультилінгвальний рекламний дискурс» *(наук. кер.: д.ф.н., проф. Козлова Т. О.)*……..**61**
Братко О. (ЗНУ) «Аспект продуктивності в сучасній англійській мові» *(наук. кер.: к.ф.н., доц.Чуян С.О.)*……..**63**
Гудзовата С. (ЗНУ) «Роль семантичної деривації у творенні англійськомовного словника рекламної сфери» *(наук. кер.: к.ф.н., доц. Веремчук Е. О.)*……..…**65**
Денисенко П. (ЗНУ) «Лінгвальні засоби актуалізації мовної особистості в англомовній дитячій літературі (на матеріалі повісті Е. Портер «Pollyanna»)» *(наук. кер.: к.ф.н., доц., Андрєєва І. О.)*……...**66**
Здоренко Т. (ЗНУ) «Лінгвальні особливості публіцистичних заголовків» *(наук. кер.: к.ф.н., доц., Андрєєва І. О.)*……..**67**
Зюзюкова С. (ЗНУ) Шляхи проникнення британського лексичного субстрату в австралійський та новозеландський узус *(наук. кер.: д.ф.н., проф. Козлова Т. О.)*…...**68**
Карасевич Г. (ЗНУ) «Словотвірний потенціал міфонімів античного кола в англійській мові» *(наук. кер.: к.ф.н., доц. Веремчук Е. О.)*……...**70**
Кільова Д. (ЗНУ) «Лінгвостилістичні засоби створення образу Ешлі Петтерсон у романі Сідні Шелдона «Розколоті сни» *(наук. кер.: к. філол. н., доц. Голуб Ю. І.)*……..**71**
Кліндух Є. (ЗНУ) «Особливості функціонування пасивного стану дієслів» *(наук. кер.: к.ф.н., доц. Шевчук О. В.)*……..**73**
Констанянц В. (ЗНУ) «Специфіка фразеологізації позитивних емоцій та почуттів в англійській мові : досвід концептуального аналіз» *(наук. кер.: д.ф.н., доц. Галуцьких І. А.)*……..……**74**
Лега М. (ЗНУ) «Концепт як ключове поняття когнітивістики» *(наук. кер.: к.ф.н., доц. Шевчук О. В.)*……..**75**
Литвина О. (ЗНУ) «Фразеологізми з найменуваннями частин тіла в сучасних англійській та арабській мовах» *(наук. кер.: д.ф.н., проф. Козлова Т. О.)*……..**77**
Лихач К. (ЗНТУ) «Роль образних порівнянь при вербалізації концепту NATURE у романі Дж. М. Кутзее «Disgrace» *(наук. кер.: к.ф.н., доц. Підгорна А. Б.)*……**78**
Ломейко К. (ЗНУ) «Функціонально-смислові та мовні особливості пейзажних описів у романі К. С. Льюїса «Переландра» *(наук. кер.: к.ф.н., доц. Голуб Ю. І.)*……**80**
Пакєта В. (ЗНТУ) «Глобальна мережа Інтернет як джерело неологізмів, утворених шляхом словоскладання» *(наук. кер.: ст.викл. Бережна О.О.)*…….**81**
Петренко В. (ЗНУ) «Французькі запозичення в діалектах британського варіанту англійської мови» *(наук. кер.: к.ф.н., доц. Лужаниця О. І.)*……**83**
Протченко І. (ЗНУ) «Стилістичні засоби та прийоми в романі Террі Пратчетта і Ніла Геймана «Good Omens» *(наук. кер.: к.ф.н., доц., Андрєєва І. О.)*…….**84**
Решетова Т. (ЗНУ) «Мовні засоби вираження іронії в художніх текстах (на матеріалі роману Дж. Голсуорсі "Сага про Форсайтів")» *(наук. кер.: к.ф.н., доц. Надточій Н. О.)*……**85**
Руденко О. (ЗНУ) «Трансформація соціокультурної ідентичності мешканців графства Йоркшир у XIX та XXI ст. (на матеріалі побутової лексики йоркширського діалекту)» *(наук. кер.: к.ф.н., доц. Лужаниця О. І.)*……**86**

Сазонова Є. (ЗНУ) «Жанрова своєрідність серіалу "Peaky Blinders"» *(наук. кер.: к.ф.н., доц., Андрєєва І. О.)*……**..88**
Салій О. (ЗНУ) Номінативно-оцінна семантика та лексикографічна репрезентація фразеології Австралійського національного варіанта англійської мови *(наук. кер.: д.ф.н., проф. Козлова Т. О.)*……..…**89**
Токмакова М. (ЗНУ) «Специфіка використання алюзії у романі П. Г. Вудхауза «На допомогу, Дживс!» *(наук. кер.: к.ф.н., доц. Голуб Ю.І.)*……**91**
Ульченко І. (ЗНУ) «Вербалізація коцепту “HAPPINESS” у творі Геіл Ганімен «Eleanor Oliphant is completely fine» *(наук. кер.: д.ф.н., доц. Галуцьких І.А.)*….**92**
Усенок Ю. (ЗНУ) «Структура, семантика та функції емотивів у романах Джейн Остін» *(наук. кер.: к.ф.н., доц. Залужна М. В.)*……**...93**
Хвальова А. (ЗНУ) «Мілітарна метафора в сучасному англійськомовному публіцистичному дискурсі» *(наук. кер.: д.ф.н., проф. Козлова Т. О.)*……**..95**
Чаусовська М. (ЗНУ) «Топонім, як засіб створення віртуального світу (на матеріалі роману ДЖ.Р.Р. Толкієна "Володар перснів")» *(наук. кер.: к.ф.н., доц. Надточій Н. О.)*……**96**
Шеремет Є. (ЗНУ) «Структурне та жарове різноманіття коміксів» *(наук. кер.: д.ф.н., проф. Козлова Т. О.)*……**..98**
Шимянова М. (ЗНУ) «Орієнтаційна метафора у формуванні фразеологічних одиниць австралійського та новозеландського варіантів англійської мови» *(наук. кер.: д.ф.н., проф. Козлова Т. О.)*……..……..…**99**

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФРАНЦУЗЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ ТА ПЕРЕКЛАДУ

Дудузова А. (ЗНУ) «Формування синонімічних рядів окремими лексико-семантичними варіантами слова «défendre» (на матеріалі сучасних французьких текстів)» *(наук. кер.: к.ф.н., доц. Стуліна Є. В.)*……**101**
Зеленюкова О. (ЗНУ) «Відображення гендерного аспекту у мовленні (на прикладі франкомовних блогерів)» *(наук. кер.: к.ф.н., доц. Уділова Т. М.)*…**102**
Литвиненко В. (ЗНУ) «Дискурс моди: лінгвокультурне моделювання дійсності» *(наук. кер.: к.ф.н., доц. Морошкіна Г. Ф.)*……**.104**
Осауленко В. (ЗНУ) «Номінативне поле поняття «immigration» у французькій мові» *(наук. кер.: к.ф.н., доц. Стуліна Є. В.)*……**105**
Чайковська А. (ЗНУ) «Фразеологізми як спосіб відображення невербальної комунікації у лексичному складі французької мови» *(наук. кер.: к.ф.н., доц. Уділова Т. М.)*……**106**
Шаір В. (ЗНУ) «Категорія інтенсивності та лексичні засоби її репрезентації у французькій мові» *(наук. кер.: к.ф.н., доц. Стуліна Є. В.)*…….……**.108**

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ІСПАНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ

Бітякова К. (ЗНУ) «Художній психологізм як стильова домінанта жанру малої прози Ани Марії Матуте» *(наук. кер.: к.ф.н., доц. Стрюкова Н. О.)*……..…**110**

Власенко Д. (ЗНУ) «Маніпулятивні стратегії в іспанському комерційному рекламному дискурсі» *(наук. кер.: к.ф.н., доц. Тєлкова О. В.)*……**111**
Волошина Ю. (ЗНУ) «Номінативне поле концепту “viaje “ у сучасній іспанській мові» *(наук. кер.: к.ф.н., доц. Тарасюк І. В.)*……**113**
Захарченко О. (ЗНУ) «Антропоцентричні фразеологізми іспанської мови з позиції відображення національного світобачення» *(наук. кер.: к.ф.н., доц. Стрюкова Н. О.)*……**114**
Коваль К. (ЗНУ) «Прагматична обумовленість використання стилістичних прийомів в іспаномовному туристичному дискурсі» *(наук. кер.: к.ф.н., доц. Стрюкова Н.О.)*……**116**
Комендяк О. (ЗНУ) «Асимільовані англіцизми в спортивній іспанській пресі» *(наук. кер.: к.ф.н., доц. Стрюкова Н. О.)*……**117**
Петрикіна М. (ЗНУ) **«**Лінгвокогнітивна специфіка функціонування запозичених азіатських концептів в іспанській лінгвокультурі» *(наук. кер.: к.ф.н., доц. Тєлкова О. В.)*……**118**
Тіга П. (ЗНУ) «Номінативний аспект іспаномовних текстів кулінарних рецептів» *(наук. кер.: к.ф.н., доц. Тарасюк І. В.)*……**120**
Шило Д. (ЗНУ) «Структурно-семантичні модифікації прислів’їв в іспанському публіцистичному дискурсі» *(наук. кер.: к.ф.н., доц. Тєлкова О. В.)*……**121**

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ НІМЕЦЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ

Близнюк Д. (ЗНУ) «Німецькомовні жарти про школу: лексико-семантична характеристика» *(наук. кер.: к. ф. н., доц. Шапочка Н.В.)*……**123**
Голубев Д. (ЗНУ) «Фонетичні особливості берлінського діалекту та його зв'язок із сучасною німецькою мовою» *(наук. кер.: к. пед. н., доц. Борін К. А.)*……**125**
Гора А. (ЗНУ) «Особливості фразеологічних одиниць з компонентом-зоонімом у сучасній німецькій мові» *(наук. кер.: к. пед. н., доц. Борін К. А.)*……**126**
Дейнега О. (ЗНУ) «Номінативна організація складного речення (на матеріалі художнього дискурсу)» *(наук. кер.: к. філ. наук, доц. Яценко П.І.)*……**127**
Кривицька К. (ЗНУ) «Фразеологічні вирази з компонентом-флоронімом у сучасній німецькій мові» *(наук. кер.: к. пед. н., доц. Борін К. А.)*……**129**
Рустамова Д. (ЗНУ) «Особливості функціонування англіцизмів в німецькомовних інтернет-мемах» *(наук. кер.: к.філ.н., доц. Федоренко Л. В.)*……**130**
Педько А. (ЗНУ) «Німецькі фразеологічні висловлювання з національно-культурним потенціалом» *(наук. кер.: к. пед. н., доц. Борін К. А.)*……**131**
Таланкова А. (ЗНУ) «Морфологічні та фонетичні особливості кельнського діалекту» *(наук. кер.: к. пед. н., доц. Борін К. А.)*……**133**
Трусова О. (ЗНУ) «Лексико-семантичне поле «Coronavirus» у медійному просторі Німеччини» *(наук. кер.: к. ф. н., доц. Шапочка Н.В.)*……**134**
Черевань С. (ЗНУ) «Лексико-семантичні засоби опису природи у вірші Й.В. Гете «Erlkönig» *(наук. кер.: к. пед. н., доц. Борін К. А.)*……**135**

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЗАРУБІЖНОГО ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВА

Альохіна О. (ЗНУ) «Драма “Amends for Ladies” Н. Філда у контексті англійської ренесансної літератури» *(наук. кер.: к.ф.н., доц. Василина К. М.)*……**138**
Баклицька М. (ЗНУ) «Атмосфера епохи джазу в сучасному кінематографі (на матеріалі кінострічки Б. Лурмана “Великий Гетсбі”)» *(наук. кер.: к.ф.н., доцент Василина К. М.)*……**140**
Капленко Ю. (ЗНУ) «Взаємодія романтичних й реалістичних тенденцій в романі Чарльза Діккенса «Повість про два міста» *(наук. кер.: к.ф.н., доц. Василина К. М.)*……**142**
Катруша О. (ЗНУ) «Казково-міфологічні елементи «Роману про Трістана і Ізольду» у репрезентації сучасної мультиплікації» *(наук. кер.: к.ф.н., доц. Василина К. М.)*……**144**
Кучеренко К. (ЗНУ) «Організація простору у романі М.Вестмакотт «Роза і тис» *(наук. кер.: к.ф.н., доц. Василина К. М.)*……**145**
Нелюбова О. (ЗНУ) «Екфразис у романі «Щиголь» Донни Тарт: специфіка та функції» *(наук. кер.: к.ф.н., доц. Василина К. М.)*……**147**
Таразян С. (ЗНУ) «Особливості архітектурних алюзій в романі "Origin" Д. Брауна» *(наук. кер.: к.ф.н., доц. Василина К. М.)*……**149**
Черевань С. (ЗНУ) «Костюмна деталь як засіб відображення епохи в романі Дж. Остен «Гордість і упередження» *(наук. кер.: к.ф.н., доц. Кравченко Я. П.)*…..**151**

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ

Безсмертна К. (ЗНУ) «Ігрові методики в навчанні фонетики англійської мови в початковій школі» *(наук. кер.: д.пед.н., проф. Пахомова Т.О.)*……**153**
Білокриницький М. (ЗНУ) «Навчання іншомовного усного спілкування учнів 5-9 класів середньої школи на основі технології ЕДЬЮТЕЙНМЕНТА» *(наук. кер.: д.пед.н., проф. Пахомова Т.О.)*……**154**
Бутенко О. (ЗНУ) «Ігрові форми інтерактивного навчання як засіб розвитку пізнавального інтересу студентів» *(наук. кер.: к.пед.н., доц. Надточій Н.О.)*……**155**
Домашенко К. (ЗНУ) «Використання різноманітних вправ під час вивчення лексики на уроках англійської мови» *(наук. кер.: к.пед.н., доц. Пінчук Л.М.)*.....**157**
Дубініна П. (ЗНУ) «Ігрові методики ознайомлення з англійської мовой дітей дошкільного віку» *(наук. кер.: д.пед.н., проф. Пахомова Т.О.)*……**158**
Іващенко О. (ЗНУ) «Формування рецептивних навичок підлітків у дискурсі англійськомовної рок-музики» *(наук. кер.: д.пед.н., проф. Пахомова Т.О.)*…**159**
Креузова Ю. (ЗНУ) «Метод Айвазовського в школьному курсі англійської мови» *(наук. кер.: д.пед.н., проф. Пахомова Т.О.)*……**161**
Любомирська Є. (ЗНУ) «Вивчення досвіду проведення інтегрованих уроків англійської мови і історії» *(наук. кер.: к.пед.н., доц. Пінчук Л. М.)*……**162**
Маланіна К. (ЗНУ) «Використання інтернет-трендів для ознайомлення з новим матеріалом на уроках англійської мови» *(наук. кер.: д.пед.н., проф. Пахомова Т.О.)*……**163**

Марценюк А. (ЗНУ) «Метод mind map у формуванні лексичної компетентності школярів» *(наук. кер.: д.пед.н., проф. Пахомова Т.О.)*……**164**
Педенко К. (ЗНУ) «Особливості використання технології mobile learning під час формування іншомовної комунікативної компетенції у старшокласників» *(наук. кер.: к. пед. н., доц. Каніболоцька О. А.)*……**...165**
Постернак А. (ЗНУ) «Мнемонічні прийоми в процесі формування лексичної компетентності у 5 класі» *(наук. кер.: д.пед.н., проф. Пахомова Т.О.)*……**..167**
Силиченко К. (ЗНУ) «Застосування проектної методики для підвищення мотивацій вивчення англійської мови студентами немовних факультетів» *(наук. кер.: к.пед.н., доц. Надточій Н. О.)*……**168**
Соляник Я. (ЗНУ) «Прийом pink up в навчанні англійської мови у початковій школі» *(наук. кер.: д.пед.н., проф. Пахомова Т.О.)*……**169**
Фоменко М. (ЗНУ) «Комунікативні методи навчання іноземних мов в початкових класах» *(наук. кер.: д.пед.н., проф. Пахомова Т.О.)*……...**170**
Цацуро К. (ЗНУ) «Компаративний підхід до формування граматичної компетенції старшокласників (на матеріалі іспанської мови)» *(наук. кер.: к. пед. н., доц. Каніболоцька О. А.)*……**172**

АКІМОВА К. О.
Наук. кер.: к.ф.н., доц. Шаргай І. Є.

ПРОБЛЕМИ ПЕРЕКЛАДУ ОПИСІВ ПЕЙЗАЖУ (НА МАТЕРІАЛІ РОМАНУ Г. ФЛОБЕРА «ПАНІ БОВАРІ»)

Художній переклад, який трактується як творчий процес, припускає створення художньої подібності оригіналу іншою мовою. Оскільки описи пейзажів в художньому тексті виконують не тільки естетичну, але й текстотвірну функції, стає цілком зрозумілим, що саме ці його функції повинні бути обов'язково передані у перекладі.

Аналіз першотвору дозволив нам виокремити в ньому двадцять фрагментів з описами пейзажів, в яких найчастіше використовуються наступні тропи: епітет (61,5%), метафора (20,1%), персоніфікація (10,6%), порівняння (7,8%). Всі вказані образотворчі засоби виконують в романі «Пані Боварі», природньо, властиву їм стилістичну функцію та задіяні, крім того, в утворенні специфічної атмосфери того чи іншого текстового фрагменту і всього тексту франкомовного роману в цілому. Порівняльний аналіз тексту оригіналу і варіанту його українського перекладу засвідчив, що через відмінність мовних картини світу перекладач вимушений звертатись до перекладацьких модуляцій. На жаль, об'єм роботи не дозволяє нам детально зупинитися на можливостях відтворення всіх виокремлених нами з роману Г. Флобера тропів, саме тому ми зупинимося на способах відтворення М. Лукашем метафори.

У своїй роботі «Фразеологія. Знакові величини» Я. А. Баран виділив наступні способи перекладу метафори: 1) прямий (послідовний) переклад: передача образу мови оригіналу аналогічним образом мовою мети, що зумовлює відповідне збереження головного смислу; 2) заміна: заміна образу з мови оригіналу метафорою мови перекладу; 3) описовий переклад: передача мовної картини тексту оригіналу неметафоричним виразом мови перекладу (деметафоризація) [Баран 2008, с. 230].

В результаті порівняльного дослідження твору оригіналу та варіанту його перекладу, запропонованого М. Лукашем ми констатували, що у 51,6% випадків перекладач вдався до прямого перекладу, наприклад: le disque du soleil - сонячне кружало; les troncs pareils des arbres plantés en ligne droite semblaient une colonnade brune se détachant sur un fond d'or – гінкі стовбури виструнчених по прямій лінії дерев вирізьблювались темно-брунатною колонадою на золотому тлі. У 29% випадків відбулася заміна образу метафорою мови перекладу: un jour rabattu – просіяне світло. У 19,4% випадків ми зіткнулися з описовим перекладом метафор: la berge plus élargie découvrait jusqu'à leur base les murs des jardins, qui avaient un escalier de quelques marches descendant à la rivière - річка меженіла, і до самої підошви видно було огорожі садків, від яких

спускались до води східці. В ході проведеного дослідження, присвяченого способам перекладу описів пейзажу в романі «Пані Боварі» ми дійшли висновку, що перш за все М. О. Лукаш намагався знайти аналог стилістичному засобу у мові перекладу. Але у культурі, бутті франкомовної та україномовної спільноти є відмінності, що змушувало перекладача вдаватися до заміни образів, використовуючи при цьому такі перекладацькі прийоми, як: пошук повного або часткового еквіваленту, адекватні заміни. Отже, ми можемо говорити, що головне при перекладі описів пейзажу – це передати образ, «картинку», щоб читач міг собі уявити описане, саме тому перекладачі вдаються до вищезазначених способів перекладу стилістичних засобів у художніх творах.

Література

Баран Я. А., Зимомря М. І., Білоус О. М., Зимомря І. М. Фразеологія: знакові величини. Навчальний посібник для студентів факультетів іноземних мов. Вінниця : Нова книга, 2008. 256 с.

Флобер Г. Пані Боварі: побут провінції: роман / пер. з фр. М. Лукаша. К. : Знання, 2017. 383 с.

Flaubert G. Madame Bovary. URL : https://royallib.com/read/ Flaubert_Gustave/Madame_Bovary.html#0 (дата звернення: 10.12.2020)

БОЙКО О. О.
Наук. кер.: к.ф.н., ст.викл. Погонець В.В.

ДО ПРОБЛЕМИ ПЕРЕКЛАДУ ВІЙСЬКОВИХ СЛЕНГОВИХ ОДИНИЦЬ

Об’єкт дослідження: походження та історія військового сленгу, що використовуються в англійській і українській мовленні. **Мета роботи:** вивчення лексичних особливостей і способів перекладу військового сленгу, а також його походження. **Актуальність** даної курсової роботи полягає в необхідності більш детально вивчити військові сленгізми і їх розвиток в англійській мові в зв'язку з недостатнім вивченням даної лінгвістичної проблеми.

У солдатському сленгу, як і в будь-якому іншому, неминуче відображаються риси історичного періоду, в якому він використовується. Якщо армія певною мірою є зразком нашого суспільства, то солдатська література - це, так би мовити, дзеркало армії. Сучасна англійська "військова мова" відображає специфічну культуру носіїв мови. Наприклад, значна частина сучасної армійської лексики запозичена з Першої та Другої світових війн.

Опорою для нашої класифікації стала робота Митчелла П.Дж., приклади до якої ми проаналізували. Хоч класифікація і зазнала певних змін, суть її нам вдалось зберегти.

Відомо, що військовий сленг формується різними способами: лексико-семантичним словотворенням, морфологічним словотворенням (складання слів, афіксація, скорочення, перетворення), появою фразеологічних одиниць, запозиченнями з іноземних мов та територіальних діалектів англійської мови, сленгові запозичення. Під час масштабних військових конфліктів Першої світової війни, формувалися жаргонізми шляхом запозичень з іноземних мов, будь то мова союзника чи супротивника. Прикладом цього явища є велика кількість запозичень з французької мови.

Класифікуємо так:

I. Міжособистісні стосунки:

1) щоденні відносини між військовослужбовцями; (*blooded, politician*)

2) відносини між військовослужбовцями, залежно від звання, посади, тип збройних сил, тип військ; (*angel, devil*)

3) ставлення до військовослужбовців та цивільних осіб інших держав. (*attaboy, bantam*)

II. Діяльність військовослужбовців:

1) щоденна діяльність, життя військовослужбовців; (*Hit the deck!*)

2) діяльність під час бойових дій та навчань; (*baptism of fire, The Big Push*)

3) звільнення та вільний час. (*bunk*)

III. Солдат та навколишній світ:

1) їжа; (*chow, bully beef*)

2) одяг та обмундирування; (*Cooties, civvies*)

3) самопочуття, частини тіла людини; (*basket case, Fighting Fit*)

4) настрій, психічний стан. (*hear angels singing, Butcher shop*)

Отже, в ході вивчення даного питання було досліджено величезний маловивчений пласт сленгізмів, існуючих в рядах військовослужбовців збройних сил англомовних країн. Англійський військовий сленг дуже великий і відображає всі аспекти життя і діяльності військовослужбовців поряд зі стандартизованим статутним мовою.

Література

Арнольд И. В. Лексикология современного английского языка : учебник для ин-тов и фак. иностр. языка. 3-е издание, перераб и доп. Москва : Высшая школа, 1986. 155 с.

Судзиловский Г. А. Сленг – что это такое? Английская просторечная военная лексика. Англо-русский словарь военного сленга. Москва : Военное издательство Министерства обороны СССР, 1973. 285 с.

Howard D. United States Marine Corps Slang. New York : American Speech. 1965. 84 p.

ВИНИЧЕНКО В. А.
Наук. кер.: к.ф.н., ст.викл. Погонець В.В.

ПЕРЕКЛАДАЦЬКІ ТРАНСФОРМАЦІЇ У ХУДОЖНЬОМУ ТЕКСТІ

Переклад грає важливу роль у міжкультурній комунікації, оскільки він забезпечує можливість спілкування між людьми, які розмовляють на різних мовах. Переклад художнього тексту – це складний процес, в якому перекладачеві потрібно долати ряд труднощів. У процесі перекладу не завжди можливо використовувати відповідники іншомовних слів або словосполучень, які даються у словниках. Таким чином, для досягнення адекватного перекладу часто виникає необхідність використовувати перекладацькі трансформації, тобто перетворювати або заміняти слова та словосполучення відповідно до норм мови перекладу.

Ми проаналізували переклад речень у художньому тексті згідно з класифікацією О. Бурака. Автор підручника «Переклад та міжкультурна комунікація» Олександр Бурак не підрозділяє трансформації на граматичні, лексичні та стилістичні, а виділяє дванадцять найбільш загальних перетворень в процесі перекладу, які використовує кожен перекладач: опущення, додавання, зміна порядку слів, зміна граматичних форм, компенсація смислових втрат, конкретизація, генералізація, антонімічний переклад, смисловий розвиток, метонімічний переклад, об'єднання речень та фрагментація речень [Бурак 2010, с. 49].

При перекладі найчастіше підлягають опущенню слова, які вважаються семантично зайвими або надмірними. Іноді їхнє використання є порушенням норм у мові перекладу. Додавання, як і опущення, лексичних одиниць використовується відповідно до норм мови перекладу. Структура англійської мови передбачає вилучення деяких семантичних елементів в реченні. Також додавання використовується для уточнення або з метою виділити певні деталі в реченні. [Бархударов 1975, с. 226].

Зміна граматичних форм – це спосіб перекладу, за якого граматична одиниця в оригіналі перетворюється на одиницю з іншим граматичним значенням у мові перекладу. Заміні може піддаватися словоформа, частина мови, член речення та речення певного типу. [Гайдар 2015, с. 22].

Конкретизацією називається заміна слова або словосполучення вихідної мови, з ширшим предметно-логічним значеним словом і словосполученням мови перекладу, з вужчим значенням. У ряді випадків застосування конкретизації пов'язане з тим, що у мові перекладу відсутнє слово з таким широким значенням, або уточнюються деякі деталі для кращого розуміння тексту читачем. [Бєляков, Токовенко].

Генералізація – це явище, зворотне конкретизації, тобто заміна одиниці мови оригіналу, котра має більш вузьке значення, одиницею мови перекладу з більш широким значенням [Бархударов 1975, с. 191]. Смисловий розвиток при перекладі полягає в тому, що в перекладі використовується слово, значення якого є логічним розвитком значення слова, яке перекладається. Це не порушує

точність перекладу, а навпаки, є найкращим, а часом і єдиним способом адекватно передати зміст оригіналу [Комісаров, Рецкер, Тархов 1960, с. 72].

Метонімічний переклад заснований на суміжності понять між мовою оригіналу та мовою перекладу. Причини застосування метонімічного перекладу викликані розходженням у логічній структурі та образності мови перекладу та мови оригіналу. Фрагментація речень - поділ одного складного (рідше - простого) речення на два або більше простих речень [Бархударов 1975, с. 192]. Фрагментація речень використовується для спрощення структури речення з метою кращого розуміння тексту читачем. Для англійської мови характерно об'єднання декількох неоднорідних думок в одне речення, що нехарактерно для української мови.

Підводячи підсумки даної роботи, необхідно відзначити, що через різну структуру двох мов виникають труднощі при перекладі. Для досягнення адекватного перекладу необхідно вміло використовувати перекладацькі трансформації, не змінюючи зміст та стиль тексту.

Література

Бархударов Л. С. Язык и перевод: вопросы общей и частной теории перевода. Москва : Международные отношения, 1975. с. 226.

Бєляков В. І., Токовенко А. Наукові записки Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка. URL: http://confcontact.com/2013_04_17/13_Belyakov.htm (дата звернення: 02.12. 2020)

Бурак А. Л . Translation Culture – 1. Words. Перевод и межкультурная коммуникация – 1. Москва : Слова, 2010. 350 с.

Гайдар Д. О. Методичні рекомендації до написання кваліфікаційних робіт за спеціальністю «Переклад»: базові теоретичні поняття. Харків, 2015. 158 с.

Комиссаров В. Н., Рецкер Я. И., Тархов В. И. Пособие по переводу с английского языка на русский. Москва, 1960. 225 с.

Комиссаров В. Н. Современное переводоведение. Москва, 2001. 118 с.

ВОЛКОВСЬКА Д.Л.
Наук. кер.: к.ф.н., доц., Андрєєва І. О.

ЗАСОБИ РЕАЛІЗАЦІЇ ІНТЕРТЕКСТУАЛЬНОСТІ У РОМАНІ СТІВЕНА КІНГА “THE STAND” ТА ЇХ ПЕРЕДАЧА У ПЕРЕКЛАДІ

Інтертекстуальність – одне з ключових понять низки філологічних наук: лінгвістики, герменевтики, літературознавства та перекладознавства. Вивченням явища інтертекстуальності займалося багато відомих вчених, таких як М. Бахтін, Ю. Крістєва, Р. Барт, М. Грессе, У. Еко, М. Ткачук та інші. Дана категорія реалізується за допомогою певних мовних інструментів: *цитат, алюзій, ремінісценцій, реалій*.

Слід зауважити, що Стівен Кінг є представником постмодернізму, тобто носієм сучасної культури. Інтертекстуальність як мовне явище характерне безпосередньо для творыв данного типу. Художні тексти постмодернізму базуються на принципах цитатності, фрагментарності та інтертекстуальності, такі тексти завжди відкриті, у них вконструйовані художні коди постмодернізму, одним з яких є інтертекст.

Нами було виділено основні засоби передачі інтертекстуальності у романі: алюзії, цитати та реалії. Алюзії – найпоширеніший інструмент реалізації інтертекстуальності, саме при інтерпретації алюзій виникають найпоширеніші перекладацькі труднощі. Основними засобами передачі алюзій є аналоговий та дослівний переклад. Аналоги при перекладі алюзій підбираються з авторитетних джерел: *Catch-22* як *правило № 22,* опираючись на переклад роману «Пастка-22»; *six of Sally's seven vials* як *інші шість чаш* з перекладу глави шістнадцять Одкровення Іоанна Богослова. Отже, аналоговий переклад алюзій дозволяє максимально зберегти закладений автором ментальний образ, не спотворюючи при тому загальну структуру тексту.

Наступний елемент, який також утворює конструкцію «текст у тексті» – це *цитата*. Це стилістичний прийом, який відтворює в тексті один чи більше компонентів прецедентного тексту. При передачі цитат, перекладач у більшості випадків використовував аналоговий переклад. Наприклад, *mysterious are the ways He chooses His wonders to perform* як *незбагненним чином вершаться Його діяння* – цитата з перекладу «Першого послання до коринтян».

Реалій (культурних та предметних) у романі С. Кінга було найбільше. При перекладі реалій перекладач використовував дослівний переклад та транслітерацію, напр. *the whole is always greater than the sum of the parts* передано як *«ціле завжди потужніше, ніж просто сума окремих його складників»*. Назви культурних та предметних реалій перекладач відтворює транслітерацією або дослівним перекладом, напр. *baby shower – дитячий душ,* однак *Deering Ice Cream Shop – кафе «Дірінг Айс Крім».*

Важливо підкреслити, що інтертекстуальні елементи – одні з основних засобів створення образності, саме завдяки ним можлива передача асоціативних кодів до реципієнта. Інтертекст як комплексне явище зберігає інформацію на декількох рівнях тексту – як смисл та культурний елемент, так і структуру та функції, а іноді – інформацію, що потребує додаткових знань. Саме тому важливо коректно ідентифікувати інтертекстуальний елемент, відповідно передати (а іноді ще й пояснити) його у мові перекладу: адже без коректної інтерпретації закладені у одиницю образність та смисл будуть втрачені.

Література

Бахтин М. М. Эстетика словесного творчества. Москва : Искусство, 1979. 423 с.

Головінський М. Інтертекстуальність. Теорія літератури в Польші. Антологія текстів. Київ : Вид.дім «Киево-Могилянська академія», 2008. 361 с.

ВЛАСЮК О.В.
Наук. кер.: к.ф.н., доц., Андрєєва І. О.

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ НАУКОВОЇ ФАНТАСТИКИ (НА МАТЕРІАЛІ РОМАНУ Ф. ГЕРБЕРТА «DUNE»)

Актуальність роботи полягає в необхідності визначення особливостей перекладу роману «Dune» українською мовою, спираючись на сучасне українське видання твору. **Об'єктом** дослідження є особливості перекладу наукової фантастики. **Предметом** дослідження є особливості перекладу варваризмів науково-фантастичного роману «Dune» Ф. Герберта. **Метою** дослідження є розкриття та порівняння особливостей перекладу різних мовних одиниць (оказіоналізмів та варваризмів), що наявні у романі «Dune».

Спочатку треба дати визначення ключовим поняттям, що зустрічатимуться у цій роботі. Перше важливе поняття - оказіоналізми. Оказіоналізми – це мовленнєві одиниці, які утворюються за стандартними та новими словотвірними моделями, з характерним експресивним забарвленням та індивідуальним характером. Інше ключове поняття – варваризми. Варваризм (грец. βαρβαριομός) – іншомовне слово або зворот, що суперечить нормам даної мови [Мельничук, 1977, с. 150].

Далі будуть розглянуті конкретні приклади перекладу оказіоналізмів та варваризмів у романі за допомогою таких перекладацьких трансформацій, як транскодування (а саме два різновиди: транскрипція та транслітерація) та калькування. Розглянемо приклад використання транскодування при перекладі оказіоналізмів у романі "Dune": *There cannot be more than handful of **Fremen** left on Arrakis - На Арракісі лишилася пригоршня тих **фрименів**, не більше.*

Досить часто при перекладі оказіоналізмів використовувався інший поширений спосіб перекладу – калькування. Розглянемо приклад використання калькування при перекладі оказіоналізмів у романі "Dune": *With a **Truthsayer** at your side - З **Правдомовицею** на твоєму боці…*

Далі будуть розглянуті приклади перекладу варваризмів у романі "Dune"

Наявність досить великої кількості варваризмів є важливою характеристикою роману «Dune». Приклад перекладу варваризму шляхом транслітерації: - *You are **mudir** of the sandride this day - Сьогодні ти **мудір** піщаної гонитви.* Слово «мудір» має арабське походження та означає «керуючий». Досить рідко варваризми у романі перекладалися шляхом калькування. Приклад: *My **CHOAM** Company directorship will bear the closest scrutiny- Моє директорство в **ДАПТ** і витримає найретельнішу перевірку.* Абревіатуру CHOAM (Combine Honnete Ober Advancer Mercantiles) було перекладено як ДАПТ(Добропорядний Альянс Прогресивних Торговців).

Отже, письменник використовував варваризми переважно з мусульманских культур для позначення звичаїв, традицій, духовних практик. Оказіоналізми ж використовуються для позначення більш широкого спектру понять. Перекладачі використовували різні підходи до перекладу оказіоналізмів

та до перекладу варваризмів. Хоч більшість оказіоналізмів і перекладалися шляхом транскодування, але частка інших перекладацьких трансформацій є досить великою. При перекладі ж варваризмів, частка інших перекладацьких трансформацій є надзвичайно малою. Майже кожен варваризм у творі перекладався або шляхом транслітерації, або шляхом транскрипції.

Література

Herbert F. Dune. 1965. 896 с.

Герберт Ф. Дюна. Харків: КСД, 2017. 656 с.

Мельничук О.С. Словник іншомовних слів. Київ, 1974. С. 150

Глухова Л. Перекладацькі трансформації у сучасному мультилінгвальному освітньому дискурсі. Дніпро: ДНУ, 2015. 13 с.

ДАВИДЕНКО Д. В.
Наук. кер.: к.ф.н., ст.викл. Погонець В.В.

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛІЙСЬКОМОВНОЇ ВІЙСЬКОВОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ

З погляду лінгвокраїнознавства **військова лексика** – це сукупність усіх елементів сфери військового спілкування, що віддзеркалюють вплив культурних, історичних, територіальних, вузькоспеціальних та інших екстралінгвальних чинників, що знаходять свій словесний вияв у конкретних виразах [Аристов 1997, с. 202].

Військовий переклад є видом вузькогалузевого перекладу з яскраво проявленою армійською функцією комунікативного характеру. Важливою особливістю такого перекладу є наявність термінології і граматично точне викладення матеріалу. Проаналізувавши пласт військової лексики, було визначено конкретну систематизацію термінів за характером проблеми перекладу.

1. До першого типу проблем відносимо переклад полісемантичних слів та словосполучень: термін *security* - означає охорону, забезпечення, бойове постачання; засекреченість; контррозвідка; термін *unit і command* мають до десяти і більше значень.

2. Крім того у військовій термінології часто вживаються різні запозичення, жаргонізми, емоційно-забарвлені елементи військової лексики: *doughboy* (просторічне слово) і *infantryman* (термін), обидва мають значення «піхотинець».

3. Наступною проблемою стала наявність у сучасній розмовній мові нового значення, яке кардинально відрізняється від попереднього: *board* - організована група осіб у складі штабу, призначена командувачем (або іншим органом), яка відповідає за призначенням керівництва чи рішення, проте для нас звичніше перекласти це слово як «дошка».

4. Ще одною проблемою перекладу, на ряду із попередніми, стали скорочення та абревіатури. При використанні абревіатур відбуваються семантичні зрушення: *Military Police* - це військова поліція, а *MP* - військовий поліцейський.

5. До військової лексики можуть відноситися слова і поєднання, які, хоча і не позначають власне військових понять, проте вживаються майже виключно в військовому середовищі (професіоналізми), а в загальному вживанні маловідомі або зовсім невідомі: *boondocks* - військ. джунглі, чаща, болото / загал. глушина, нетрі

6. Однією з масивних проблем, котру може зустріти спеціаліст з військового перекладу, стала наявність у декількох мовах різного термінологічного варіанта. Наприклад, таке слово, як «угрупування» або «об'єднання» в Америці висловлять як *large unit*, а в Англії як *formation*.

Отримані результати дозволяють оцінити статус підготовки фахівців з військового перекладу та відповідним чином розширити лінгвокультурну підготовку перекладачів, а також осіб, тим чи іншим чином пов'язаних зі збройними силами та мають потребу в міжкультурної комунікації в рамках військової сфери.

Література

Аристов Н. Б. Военно-морские силы США и Великобритании. Москва : Воениздат, 1997. 202 с.

Білозерська Л. П. Термінологія та переклад : навчальний посібник. Вінниця : «Нова Книга», 2010. 22 с.

Бушев О. Б. Лингводидактика перевода военного термина. Текст научной статьи по специальности «Языкознание и литературоведение». *Автономная некоммерческая организация Научно-исследовательский центр Наука-XXI.* Москва, 2009. С. 35-41.

ДЯДЮНОВА М.І.
Наук. кер.: к.ф.н., доц., Андрєєва І. О.

ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ТА ПЕРЕКЛАДУ ОКАЗІОНАЛІЗМІВ У НАУКОВІЙ ФАНТАСТИЦІ НА МАТЕРІАЛІ ЦИКЛУ ТВОРІВ ДУГЛАСА АДАМСА «THE HITCHHIKER´S GUIDE TO THE GALAXY»

Актуальність роботи полягає в необхідності дослідження лінгвістичних особливостей творів наукової фантастики та використання у тексті оказіоналізмів, зокрема, способів їх відтворення у перекладі українською мовою. **Об’єктом** дослідження є англомовні оказіоналізми у науково-фантастичному тексті. **Предметом** дослідження є способи утворення оказіоналізмів у англійській мові та способи їх перекладу українською мовою

Олексієм Антомоновим та Павлом Насадою. **Метою** дослідження є розкриття особливостей перекладу українською мовою англомовних оказіоналізмів у науково-фантастичному циклі романів «The Hitchhiker's Guide to the Galaxy».

Лінгвальними особливостями наукової фантастики можна назвати наявність термінів та оказіоналізмів – авторських неологізмів, що слугують для надання назви квазіреаліям – реаліям, що не існують у нашому повсякденному житті. Лексичний склад циклу романів «The Hitchhiker´s Guide to the Galaxy» має декілька особливостей, пов'язаних з його належністю до жанру наукової фантастики і з його комічним характером. Безпосередньо у тексті оказіоналізми слугують для позначення неіснуючих у реальному житті: предметів, їжі, істот, власних назв та ін., а також виконують експресивну функцію.

У перекладі оказіоналізмів українською мовою зустрічаються такі способи:

- Транслітерація:

«Pour into it one measure of water from the seas of ***Santraginus V***» – «Додати одну частину води із океану планети ***Сантрагінуса***»

- Адаптивне транскодування та транскрибування:

"Hey, you ***sass*** that ***hoopy*** Ford Prefect? There's a ***frood*** who really knows where his towel is." – «Гей, ти ***сасаєш*** цього ***гуні*** Форда Префекта? Цей *фруд* знає, де його рушник»

- Експлікація:

«What's this fish doing in my ear? – It's translating for you. It's a ***Babelfish***.» – «Що робить ця рибка у вусі? – Перекладає. Це – ***рибка-транслятор***»

- Аналогія:

"… humanity of the…"

"***Vogonity***," Ford hissed at him.

« – ...гуманізмові...

– ***...вогонізмові...*** – засичав Форд.»

- Метафоричний переклад:

«Ford and Arthur went out, closely followed by the wrong end of the ***Kill-O-Zap*** gun and the buttons» – «Форд і Артур вийшли, зразу ж за ними рушив страшний бік рушниці моделі **«*Тут тобі й смерть*»** і блискучі ґудзики»

У результаті дослідження було виявлено, що семантика великої кількості оказіоналізмів у творі не піддається аналізу та інтерпретації, тому перекладачі часто вдавалися до різних видів транскодингу авторських неологізмів українською мовою. Перспективи дослідження полягають в огляді ширшої сфери використання оказіоналізмів та детальніший розгляд їх структури та функціонування у різних видах текстів.

Література

Бойчук М. Параметризація поняття оказіоналізм. Лінгвістичні студії 2011. №23.

Тодоров Ц. Введение в фантастическую литературу. М., 1970. 144 с.

Черницына Ю. Е. Лексико-стилистические проблемы перевода научно-фантастического текста на русский язык. М., 2009. 201 с.

ДУКА М.В.
Наук. кер.: к.ф.н., доц. Юнацька А. Б.

КЛАСИФІКАЦІЯ АНГЛОМОВНИХ АБРЕВІАТУР

Актуальність нашої роботи зумовлена зростаючою популярністю англійської мови у всьому світі. Щодня мільйони людей використовують її для роботи, навчання, спілкування чи просто для свого задоволення. Так чи інакше усі зтикаються з англомовними абревіатурами під час особистого листування або перегляду фільмів та серіалів.

Метою є виявлення англомовних абревіатур та їх класифікація.

Об'єктом дослідження є абревіатури англійської. *Предметом* виступає їх класифікація.

Абревіатура – це слово, утворене шляхом поєднання початкових звуків або літер чи початкових елементів (морфем) слів [1, с. 27]. Cambridge Dictionary надає інше визначення: "Абревіатура - це скорочена або стягнена форма слова чи фрази"[4].

Основна відмінність між термінами "абревіація" і "скорочення" у тому, що "абревіація" є одним зі шляхів "скорочення".

Унаслідок абревіації виникають *ініціальні абревіатури*, що класифікуються відповідно до їхньої фонетичної структури на 3 групи: *алфавітні, , звукові та буквенно-звукові абревіатури* [2, с.125].

1. *Алфавітні* абревіатури вимовляються за правилами алфавіту (кожна літера окремо): *ABM* [ei bi: em] от antiballistic missile (defense) - «противоракетная оборона»), *USA* [ju: es ei] - the United States of America.

2. *Звукові* абревіатури вимовляються не за алфавітом (окремо), а як звичайні слова; наприклад, *SAC* [saek] (від Strategic Air Command - «стратегічне авіаційне командування»), *UNESCO* [ˊju:'neskou] - United Nation Educational Scientific and Cultural Organization - Організація Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури. Абревіатури цього типу зазвичай називаються акронімами.

3. *Літеро-звукові* абревіатури поєднують в собі два типи вимови (алфавітного і звукового) і є менш характерними для англійської мови. Наприклад, VTOL ['vi:'tɔl] від vertical take off and landing - «Літак вертикального злету та приземлення» або MTOUSA ['em' tu:sə] від Mediterranean Theater of Operations, United States Army - "Середземноморський театр бойових дій армії США " (під час Другої світової війни). [2]

Особливої уваги заслуговують колоквіальні абревіатури (англ. colloqial - розмовний), тобто абревіатури, що використовуються в повсякденному спілкуванні і мають сленговий відтінок. В залежності від структури вони поділяються на такі групи:

а) *літеро-звукові* (одна літера замінює ціле слово через схожість звучання слова та літери): англ. CU [si:+ju:] - see you (до зустрічі), b [bi] = be,

LMAO [el+em+en+əu] - laughing my ass off (неймовірно смішно), ASAP [ei+es+ei+pi]- As Soon As Possible (як можна раніше).

b) *цифро-звукові* (одна цифра замінює ціле слово через однакову вимову слова та цифри): англ. 2 [tu:] = too, 4 [fɔ:] = for , 8 [eit] - ate;

c) *частково літеро-звукові* або *частково цифро-звукові* (цифра, буква чи знак замінює фонему чи склад слова): англ.: 2day - today, 1day - one day (заміна складу цифрою).

d) *літеро-цифро-звукові* (цифра та буква, які схожі за звучанням на якусь фонему у слові, замінює певний склад слова): англ.: b4 = before [bɪ+fɔ:], H8 - hate [h+eit], F8 - fate [f+ eit] [3, с. 41-43].

Отже, нами було проаналізовано дві класифікації абревіатур. Після проведеного дослідження можна зробити висновок, що звукові та літеро-звукові групи абревіатур є найбільш поширеними в англійській мові, адже їх легше вимовляти та запам'ятовувати, що, в свою чергу, являється ключовим принципом розмовної мови.

Література

Ахманова О. Словарь лингвистических терминов / О. С. Ахманова. Москва : Советская энциклопедия, 1969. 606 с.

Борисов В. В. Аббревиация и акронимия. Военные и научно-технические сокращения в иностранных языках / В. В. Борисов. М. : Воениздат, 1972. 320 с.

Столярчук О. Характерні риси молодіжного інтернет-сленгу англійської, німецької, російської та української мов / О. В. Столярчук. Проблеми лінгвістики тексту, дискурсології, дискурс-аналізу. С. 41-45.

Cambridge English Dictionary [Електронний ресурс]. Режим доступу : URL https://dictionary.cambridge.org. Назва з титульного екрану.

ДУКА М.В.
Наук. кер.: к.ф.н., доц. Юнацька А. Б.

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ТВОРУ ДЖ. Р. Р. ТОЛКІНА «THE HOBBIT» УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

Переклад неможливий без використання перекладацьких трансформацій, адже відповідні семантичні одиниці в різних мовах можуть мати різну значущість, тобто займати різне положення в системі мови. Слово може бути більш вживаним в одній мові, а в іншому мати більш вужче або навіть термінологічне значення, як наприклад, так звані інтернаціональні слова.

До проблеми класифікації перекладацьких трансформацій зверталися такі дослідники й лінгвісти як Н. К. Гарбовський, Л. С. Бархударов, А. М. Фитерман, Т. Р. Левицка, Я. И. Рецкер, А. Д. Швейцер та інші.

Л. С. Бархударов виділяє чотири базові трасформації: заміна, переміщення, опущення, додавання [1, с. 190].

А. М. Фитерман і Т. Р. Левицька виділяють три типи перекладацьких трансформацій: граматичні, лексичні та стилістичні. Ми зосередимося на лексичних: заміна, додавання, конкретизація, генералізація, опущення. [2, с. 143-146].

Так як класифікація А. М. Фитермана і Т. Р. Левицької більш розгорнута, ми розглянемо, застосування лексичних трансформацій за їх системою, на матеріалі роману Джона Роналда Руела Толкіна «Гобіт, або Туди й назад», у перекладі Олени О'Лір.

Найпростішими лексичними трансформаціями є додавання та опущення. Завжди знайдеться щось, що для україномовних реципієнтів буде зайвим, позбалненим змісту, на відміну від англомовних, які прагнуть усе конкретизувати і навпаки.

Tales and adventures sprouted up all over the place wherever he went. - Оповіді та пригоди виростали мов гриби скрізь, де ступала його нога.

В даному речені додається вираз *мов гриби***.** Англійский варіант *sprouted up* "виростати, пускати паростки" не повно передає зміст, тому перекладач застосував трансформацію додавання.

It was a hobbit-hole and that means comfort - То була гобітська нора, а отже, - з усіма вигодами.

В навевеному прикладі використовується трансформація опущення слова *means*. Без цього слова суть речення не міняється, тому його можна опустити.

Переміщення, конкретизація, заміна та генерелізація є більш складними перекладацькими трансформаціями.

Конкретизація - заміна слова або словосполучення з ширшим предметно-логічним значенням на словосполучення з вужчим.

It appeared that Gandalf had been to a great council of the white wizards, masters of lore and good magic - Виявляється, Ґандальф брав участь у великій раді добрих чарівників, знавців білої магії та різних премудростей.

В даному реченні використовується конкретизація словосполучення *white wizards* на *добрих чарівників.* В фентезі магія, зазвичай, поділяється на білу, світлу (добру) магію і на чорну, темну (погану), тому в даному уривку потрібно уточнити для кращого розуміння.

They wear no shoes because their feet grow natural leathery soles and thick warm brown hair like the stuff on their heads (which is curly). - Вони не носять взуття, бо від природи мають на ступнях товсту підошву та густе і тепле брунате хутро, подібне до волосся в них на головах(тільки не кучеряве).

Тут цілих два приклади конкретизації: *hair* перетворилося на *хутро, а stuff* стало *волоссям.* На ногах у хобітів *хутро*, не дивлячись на те, що в оргігіналі *hair* (волосся), а на голові *волосся*, хоча англійською це *stuff.*

I should think so - in these parts! - Ще б пак - у цих-то краях!

Тут відбувається заміна цілої частини речення. Повноцінне речення англійською передається українською одним коротеньким виразом.

Swiftly he returned and his wrath was redoubled, so that nothing could withstand him, and no weapon seemed to bite upon him. - Він швидко повернувся, і

лють його подвоїлася, так що ніхто не міг йому протистояти, і жодна зброя, здавалося, його не вражала.

У даному прикладі при перекладі була використана наступна лексична трансформація: прийом генералізації. Дослівно дієслово *bite – кусати*, та у цьому контексті такий переклад лексеми неприйнятний, тому використовується прийом генералізації та перекладається як *вражати*.

Отже, після проведення нашого дослідження можна зробити висновки, що найбільш уживаними трансформаціями при перекладі були опущення та конретизація.

Література

Бархударов Л.С. Мова і переклад. М. : Міжнародні відносини, 1975. 235 с.

Левицкая Т.Р., Фитерман А.М. Проблемы перевода. / Т. Р. Левицкая, А. М. Фитерман. М. : Международные отношения, 1976. 208 с.

ДУКА М.В.
Наук. кер.: к.ф.н., доц. Юнацька А. Б.

ПЕРЕКЛАДАЦЬКІ ТРАНСФОРМАЦІЇ ПРИ ПЕРЕКЛАДІ АНГЛОМОВНИХ ФІЛЬМІВ

Кіноіндустрія ніколи не стоїть на місці. Щороку виходить понад 6 тисяч фільмів. Хоча в наш час усе можна знайти в інтернеті, багато людей все ще надає перевагу кінотеатру, щоб швидше за всіх подивитися новинку. Тому успішність кінострічки більш ніж на 50 відсодків залежить від роботи перекладача. Адже саме він привертає увагу лаконічним, яскравим та чіпким перекладом назви кінофільму. Як відомо, перше враження майже неможливо змінити.

На перший погляд це може здаватися легким завданням, але перекладачі повинні передати культурнолінгвістичний аспект. Дуже часто фільм может піддаватися цензурі, бо ставлення до одних речей в одній країні може бути зовсім різним в іншій.

Більшість вчених вважають, що переклад назв фільмів, афоризмів та прислів'їв дуже схожий через спільні текстові ознаки і подібний підхід до перекладу [2, с. 242]. При перекладі потрібно звертати увагу на мовні, когнітивні, ціннісні аспекти. З цього слідує, що знання сюжету не дає можливості влучно передати назву стрічки.

При аналізі використовувалися наступні стратегії, запропоновані дослідницею К.Ж. Бальжінімаєвою:

Дослівний (прямий) переклад. Це найпростіший спосіб перекладу назв фільмів, бо вони не мають специфічних соціокультурних компонентів, які важко передати [3,4].

The Last Witch Hunter - Останній мисливець за відьмами

Wonder Woman 1984 - Диво-жінка 1984

Black Adam - Чорний Адам

The Godfather - Хрещений батько

До даної стратегії також відносяться такі прийоми перекладу, як транслітерація і транскрипція власних назв (антропоніми, топоніми, фалероніми тощо), що не мають внутрішньої форми:

Deadpool - Дедпул

Sherlock Holmes - Шерлок Холмс

Guardians of the Galaxy - Вартові галактики

Paris Manhattan - Париж-Манхеттен

Трансформація назви - незначні зміни в назві фільму, необхідні через цілу низку чинників, а саме функціональні, стилістичні, прагматичні та лексичні. Використовуючи цей метод, використовують зазвичай 2 типи трансформацій: додавання та опущення [3,4].

Додавання використовують, коли необхідно щось конкретизувати для кращого розуміння картини:

Ocean's Eight - 8 подруг Оушена

Tomb Raider - Розкрадачка гробниць: Лара Крофт

Chappie - Робот Чаппі

Krampus - Крампус: Викрадач Різдва

Прийом опущення - прямо протилежне додаванню. При перекладі опущення піддаються найчастіше слова, є семасіологічно зайвими, тобто які можна видалити без втрати змісту [4]. Американські глядачі звикли до довгих назв фільмів, а українські - ні, тому наші перекладачі намагаються зменшити кількість слів, коли це можливо.

Hansel and Gretel: Witch Hunters - Мисливці за відьмами

Bill & Ted Face the Music - Білл і Тед

Ghost Rider: Spirit of Vengeance - Примарний вершник 2

USS Indianapolis: Men of Courage - Крейсер «Індіанаполіс»

The Raid 2: Berandal - Рейд 2

Заміна - це найпоширеніша стратегія перекладу назв фільмів [3,4]. Вона змушує перекладача включати всю свою фантазію і уяву для того, щоб зацікавити більшу аудиторію глядачів. Однак, її також використовують в тих випадках, коли неможливо адекватно перекласти назву фільму українською. Однак не слід занадто віддалятися від сюжету.

Mirror Mirror - Білосніжка: Помста гномів

Seeking Justice - Голодний кролик атакує

Lord of War - Збройний барон

Personal Effects - Особисті речі

Ford vs Ferrari - Аутсайдери

Shark Night - Щелепи

Running with the Devil - Кокаїновий барон

There Will Be Blood - Нафта

Згідно нашему дослідженню насьогодні найчастіше використовуються стратегії трансформації назви (додавання, опущення) для найкращої передачі змісту стрічки. Хоча ми помітили, що все більше зростає тенденція застосування стратегії заміни для більшого комерційного успіху.

Література

Кінопортал KINO-TEATR.UA [Електронний ресурс]. Режим доступа: https://kino-teatr.ua/uk/

Алексеева И. С. Профессиональный тренинг переводчика: учеб. пособие по устному и письменному переводу для переводчиков и преподавателей. СПб.: Союз, 2008. 288 с.

Бальжинимаева Е.Ж. Стратегии перевода названий фильмов. Улан-Удэ, 2009.

Костюнина М. В. Стратегии перевода названий англоязычных фильмов. *Молодежный научный форум: гуманитарные науки*, 2016. №10. С. 244-250.

ЗАЛОЗНА А.С.
Наук. кер.: к.ф.н., доц., Андрєєва І. О.

ЛІНГВОСТИЛИСТЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛОМОВНИХ РЕКЛАМНИХ ТЕКСТІВ

Наразі реклама є об‘єктом інтересу лінгвістів та перекладознавців, і саме тому постає питання про її адекватний переклад та адаптацію. **Актуальність** дослідження зумовлена його спрямованністю на вирішення нагальних питань перекладознавства, а саме, відтворення в перекладі особливостей рекламних текстів. **Об’єктом** дослідження є стилістичні, лексичні й граматичні засоби виразностіта особливості їх відтворення в перекладі. **Мета дослідження** – встановити особливості перекладу англомовної реклами.

Спираючись на класифікацію, розроблену В. А. Кухаренко та І. Р. Гальперіним, можемо виділити фонетичні, граматичні, лексичні, стилістичні засоби виразності.

Прикладом фонетичних особливостй може бути наступний: ***T**rack the **t**rue **t**aste. **C**лідуй за **c**правжнім **c**маком.* В перекладі зберегти алітерацію, більш властиву англійській мові, доволі складно, але вона виконує важливу стилістичну функцію. Нами було підібрано еквівалентні слова, в яких присутні подібні за звучанням приголосні. В результаті нам вдалося відтворити звукову виразність мови оригіналу.

Також поширеним є використання лексичних засобів виразності, зокрема, ідіом, наприклад: *Your hands can be dangerous. Wash them with soap and water **to keep bacteria at bay.** Зараза може передаватися через ваші руки. Промийте їх водою з милом, щоб **тримати бактерії на відстані.***

Як відомо, буквальний переклад ідіом недопустимий. У даному випадку ми виконали описовий переклад та отримали адекватне відтворення лінгвальних особливостей рекламного тексту.

Отже, бачимо, що перекладацький вибір визначається лінгвостилістичними особливостями оригіналу. Перспективи подальших досліджень вбачаємо у систематизації основних прийомів, що сприяють адекватному перекладу рекламних текстів.

Література

Гальперін І. Р. Стилістика англійської мови. Підручник. К.: Вища школа, 1981. 334 с.

Кухаренко В. А. Практикум з стилістики англійської мови: Підручник. Вінниця : Нова Книга, 2000. 160 с.

ЗЕЛИНСЬКА Р.К.
Наук. кер.: к.пед.н., доц. Борін К. А.

ВИКОРИСТАННЯ ЛЕКСИЧНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ ПРИ ПЕРЕКЛАДІ «ПІЩАНОЇ ЛЮДИНИ» ГОФМАНА НА АНГЛІЙСЬКУ, УКРАЇНСЬКУ ТА РОСІЙСЬКУ МОВИ

Головна мета перекладацької діяльності – досягнення еквівалентності перекладу. Для того, щоб переклад був адекватним, використовується ціла низка лексичних трансформацій, доречне використання яких значною мірою впливає на кінцеву роботу.

Актуальність дослідження зумовлена невід'ємністю використання лексичних трансформацій в роботі перекладача та відсутністю перекладу новели «Піщана людина» українською мовою.

Метою дослідження є аналіз доречності використання лексичних трансформацій при перекладі новели англійською і російською мовами.

Об'єктом дослідження є новела Е.Т.А. Гофмана «Піщана людина».

Предметом дослідження є лексичні трансформації у текстах перекладів новели «Піщана людина».

Проведений аналіз новели дозволив відмітити дві основні риси тексту, які можуть вплинути на вибір лексичних трансформацій – участь фантастичних сил та німецький національний колорит.

Так, наприклад, мова продавця барометрів у Гофмана нестандартна, характеризується постійними повторами та деякою незв'язністю, а також є невід'ємною складовою його портрета.

*"Ei, nix Wetterglas, nix Wetterglas! — hab auch **sköne Oke** — sköne Oke!"* [Гофман 2014, стр. 8]

Російським еквівалентом стала графічна та лексична трансформація – використання літер різного регістру для передачі незвичності мови, відсутність правильного закінчення російського слова «***хороший***».

*“Э, не барометр, не барометр! — есть **хорОши глаз** — хорОши глаз!”* [Гофман 2000, стр. 7]

У цьому аспекті англійський варіант лише продублював повтори і повністю проігнорував складне для перекладу ***sköne Oke.***

*“Eh, eh – no barometer – no barometer?' he said in a hoarse voice, 'I have **pretty eyes** too – pretty eyes!'* [Гофман 2009, стр. 7]

Як варіант перекладу на українську мову, можливо було б використати видозмінене українське слово ***око,*** що в цьому контексті буде підкреслювати дивну манеру мови персонажа:

*“ Най, най, не барометр! – маю **добрі ока –** дуже добрі ока!”*

Аналізуючи увесь вище наведений матеріал можна дійти до висновку, що адекватності перекладу можна досягнути саме завдяки використанню перекладацьких трансформацій, в тому числі і в їх вмілому поєднанні. При виборі доречних методів та способів перекладу, обов’язково потрібно враховувати стилістичний, жанровий та контекстуальний аспекти.

Література

Гофман Э.Т.А. Песочный человек. Санкт-Петербург : Кристалл, 2000. С. 7.
Hoffmann E.T.A. Der Sandmann. München : Die Buchhandwerker, 2014. P. 8.
Hoffmann E.T.A. The Sandman. Edward Rios, 2009. P. 7.

КИСЕЛЬОВА В. М.
Наук. кер.: к.ф.н., доц. Чуян С. О.

СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ТЕРМІНІВ ТА ЇХ ПЕРЕКЛАД

Мета:виявлення структурно-семантичних термінів та їх переклад.

Предмет дослідження: структурні та семантичні особливості термінів та преклад їх українською мовою.

Об’єкт дослідження: терміни англійскої мови.

Актуальність:зумовлена лінгвістичними факторами та необхідністю всебічного вивчення структури теми та їх семантичні особливості.

Розвиток цивілізації супроводжується появою численних термінів у різних галузях науки та техніки. Оскільки переважну частину лінгвістичного фонду складає фахова лексика, то цілком природно, що лінгвісти надають особливого значення дослідженню структурно-семантичних особливостей терміна.

Мова як система має достатньо законів та засобів утворення нових понять, які з'являються у спеціальній лексиці та потребують номінації.

Одним із поширених засобів номінації фахових термінів є використання багатозначних загальномовних слів у спеціальній науковій сфері. Вживання загальномовних слів у різних галузях науки базується на тих самих законах та механізмах «утворення» різних змістів їх вживання.

У вступі обґрунтовано вибір теми дослідження та її актуальність, сформульовано мету й основні завдання роботи, окреслено об’єкт і предмет, визначено методи дослідження, розкрито наукову новизну, теоретичну значущість і практичну цінність.

Шляхом узагальнення слово-термін, що підлягає лінгвістичному аналізу, об'єднується хоча б однією спільною лексичною парадигматичною семою.

У зв'язку з цим цілком виправданим у термінознавстві є метод розчленування терміна на складові семантичні компоненти з метою моделювання його семантики.

Властивість терміна, важливо простежити його семантичні смислові зв'язки із загальновживаним словом, що буде показано на матеріалі лексикографічних джерел.

Значення багатозначного терміна міжсистемного функціонування входить складовою частиною в обсяг термінологічного словосполучення і виконує при цьому роль семантичного ядра інваріанта, який конкретизує і деталізує значення, уточнює інформацію на основі диференційної ознаки поняття.

Багато вчених виділяють основні прийоми перекладу термінів. При перекладі науково-технічної літератури важливе значення має взаємодія терміну з контекстом, завдяки чому виявляється значення слова.

А. Я. Коваленко визначає два етапи у процесі перекладу терміну: перше – це з’ясування значення терміну у контексті, друге – це переклад значення рідною мовою.

Одним з найпростіших прийомів перекладу терміна є прийом транскодування. При перекладі способом транслітерації не слід забувати й про “фальшивих друзів перекладача” (таких, як *contribution, data, instance, stimulation,* etc.), транслітераційний спосіб перекладу яких призводить до грубих викривлень смислу.

Також переклад термінів можливий шляхом опису значення. Такий прийом застосовується при перекладі новітніх авторських термінів-неологізмів, які подаються зазвичай в лапках.

До інших трансформаційних прийомів, що застосовуються при перекладі термінів можна віднести: конкретизацію та генералізацію.

Деякі інші трансформаційні прийоми перекладу термінів вимагаються в тих випадках, коли значення того чи іншого терміну для української мови являється новим. Для прикладу можна взяти англійські тексти з різних вузькопрофесійних сфер людської діяльності.

Терміни виступають в якості об’єкта в широкому діапазоні галузей теоретичної і прикладної діяльності, кожна з яких виділяє в терміні потрібний їй аспект.

Термінологія складає велику частину словникового запасу мови. Вивчаючи граматичні терміни, ми дослідили основні структурні та семантичні особливості, характерні для даних термінів.

КРЕМЕНЧУЦЬКИЙ В. Ю.
Наук. кер.: к.ф.н., доц. Андрєєва І. О.

АНТРОПОНІМИ ІНШОСВІТУ ТА ОСОБЛИВОСТІ ЇХНЬОГО ПЕРЕКЛАДУ (НА МАТЕРІАЛІ ФЕНТЕЗІ Т. ПРАТЧЕТТА “THE TRUTH”)

Твори жанру фентезі охоплюють широкий діапазон просторово-часових рамок. Оскільки більшість світів у таких творах є фантастичними, вони отримують власний ономастикон – назви країн, закладів, імена людей і т. д.

У нашій розвідці ми звернемо увагу на переклад антропонімів. Дані оніми є власними назвами людей [СРОТ 1988, с. 31]. Людина як об’єкт дослідження породжує вкрай розгалужену сукупність онімів попри стосунок антропонімів лише до самої людини [Суперанская 1973, с. 174]. При цьому антропоніми можуть складатися як лише з імені людини, так і з її посади, звання, титулу і т. д.

Власні назви є важливими у контексті будь-якого художнього твору, оскільки автор закладає у них певні смисли. Справа в тому, що оніми містять цінну інформацію для читача, який на певному етапі не має уявлення про зовнішність та дії персонажа [Ворона, Крисало 2013, с. 11–12]. Це пояснює те, що оніми допомагають усвідомити загальний зміст твору.

Очевидним є те, що перекладачам вдається відтворювати власні назви з іншомовних текстів за рахунок трансформацій. Серед найбільш вживаних способів перекладу антропонімів ми можемо виокремити наступні:

- поєднання прямого перекладу і транскрипції:
  Corporal Nobby Nobbs – капрал Гноббі Гноббс – капрал Ноббі Ноббс.

Перша частина оніма є прикладом, коли у трьох мовах одиниці представлені лексемами латинського походження зі спільними основними значеннями. Це сприяє відтворенню колориту твору.

У другій частині М. Берденніков та О. Жикаренцев вдалися до повної транскрипції, тоді як О. Михельсон додав літеру «г». В останньому випадку можливою є аналогія з перекладацькою парою “gnome” – «гном». Помітно, що в англійському слові літера “g” є німою. Звідси можна припустити, що український перекладач додав літеру «г» саме на основі згаданої аналогії. Таким чином, при відтворенні власної назви перекладач враховує специфіку мови перекладу.

- поєднання прямого перекладу і калькування:
  Mr. Pin – мистер Гвоздь.
  Mr. Tulip – мистер Тюльпан.

Авторство зазначених власних назв належить М. Берденнікову та О. Жикаренцеву. У першій частині цих онімів спостерігається прямий переклад. Російські перекладачі вдаються до вживання запозиченої мовної одиниці. Дане рішення дозволяє їм відобразити колорит оригіналу.

У другій частині вони користуються калькуванням. Перекладачі застосовують буквальний переклад стосовно прізвищ вказаних персонажів. Наведена трансформація також сприяє тому, щоб російські перекладачі зберегли характер художнього твору.

Отже, найбільш продуктивними перекладацькими стратегіями стосовно антропонімів іншосвіту є транскрипція, калькування та прямий переклад. Вони допомагають перекладачам зберегти атмосферу фентезі, а також врахувати особливості мови перекладу та цільової аудиторії.

Література

Ворона О. В., Крисало О. В. Переклад промовистих імен (на матеріалі казки-притчі Дж. Оруелла «Колгосп тварин»). *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Філологічні науки.* Луганськ, 2013. №9 (1). С. 11–17.

СРОТ – Словарь русской ономастической терминологии / Н. В. Подольская. Москва, 1988. 192 с.

Суперанская А. В. Общая теория имени собственного. Москва : Наука, 1973. 366 с.

КРИУШЕНКО К. А.
Наук. кер.: к. філол. н., доц. Шама І. М.

УНІВЕРСИТЕТСЬКИЙ РОМАН ЯК ОКРЕМИЙ ЛІТЕРАТУРНИЙ ЖАНР

Перекладачеві при роботі з художнім текстом необхідно враховувати безліч чинників для отримання адекватного цільового тексту. Одним з таких чинників є жанр вихідного тексту. Жанр університетського роману з'явився відносно недавно, на зламі XX – XXI століть, і став одним із найпопулярніших літературних явищ.

Вважається, що університетський роман виник як різновид сатиричного роману і має багато спільного з «інтелектуальним романом», особливо в тому, що стосується спростування невірних уявлень і укорінених штампів [Саруханян 1987, с. 263]. Авторами таких романів є зазвичай професори-викладачі [Скубачевска-Пневска 2014, с. 29]. Центральною темою стає проблема існування людини в соціумі з точки зору його професійної приналежності [Анцыферова 2010, с. 7]. Дія відбувається серед студентів і працівників вищих навчальних закладів.

Серед головних ознак університетського роману називають також замкненість та ізольованість університетського простору; використання

сатиричних прийомів і настанова на пародійність; авторська присутність; опис взаємовідносин людини і соціуму [Соболева, Ларькова 2018, с. 294]. Час дії університетського роману жорстко обмежений рамками навчального року [Ким 2019, с. 72]. На мовному рівні наявною є велика кількість лексичних одиниць, пов'язаних з університетським життям.

"*I am Charlotte Simmons*" Т. Вулфа втілює багато жанрових особливостей університетського роману, а саме: 1) в центрі сюжету - історія першокурсниці, її навчання і існування в академічному середовищі; 2) художній простір окреслений здебільшого кампусом Дьюпонтського університету, згадуються назви навчальних корпусів, студентських гуртожитків, окремих територій; 3) час дії обмежений одним навчальним роком і поділяється на два семестри, які розмежовано канікулами на День подяки і Різдво; 3) проблеми соціально-класової та расової нерівності, сексизму та обмеження сексуальних меншин подаються крізь призму сатири; 4) наявна велика кількість реалій на позначення університетського життя.

Перекладачу у процесі роботи з університетським романом необхідно враховувати усі вищезазначені ознаки для отримання адекватного перекладу і збереження впізнаваності жанру.

Література

Анцыферова О. Ю. Университетский роман: парадоксы жанровой номенклатуры. *Вестн. Иванов. гос. ун-та. Гуманит. науки.* Иваново, 2010. № 1. С. 3–8.

Ким Ю. В. Художественные особенности раннего англо-американского академического романа (1950-х гг.) : дис. … канд. филол. наук : 10.01.03. Москва, 2019. 168 с.

Саруханян А. П. Английская литература: 1945-1980. Москва : «Наука», 1987. 511 с.

Скубачевска-Пневска А. Принципы повествования в университетском романе (на примере «Обладать» Антонии Сьюзен Байетт). *Новый филологический вестник*. 2014. № 3 (30). С. 29–38.

Соболева О. В., Ларькова О. А. Университетская проза в творчестве Нины Горлановой (на примере произведения «Филологический амур»). *Гуманитарные и социально-экономические науки: вопросы теории и практики* : сборник трудов конференции, Пермь, 2018. С. 293–297.

Wolfe T. I am Charlotte Simmons. Farrar, Straus and Giroux, LCC., 2005. 1055 p.

МІСТЮК Д.С.
Наук. кер.: к.ф.н., доц. Юнацька А. Б.

ЗБЕРЕЖЕННЯ ЗАСОБІВ РЕКЛАМНОЇ МОВИ ОРИГІНАЛУ ПРИ ПЕРЕКЛАДІ З АНГЛІЙСЬКОЇ УКРАЇНСЬКОЮ (НА МАТЕРІАЛІ РЕКЛАМНИХ ПОВІДОМЛЕНЬ КОМПАНІЇ *APPLE*)

В умовах глобалізації комерційні комунікації займають переважне місце в суспільному житті майже в усьому світі. Поширення Інтернету тільки посилило цю ситуацію. У зв'язку з цим глобалізаційним рухом до перекладачів все частіше звертаються для допомоги в розповсюдженні рекламних повідомлень в великих масштабах, і за останні десятиліття кількість рекламних перекладів виросло в геометричній прогресії. Саме в цьому аспекті важливу роль відіграє текст та його засоби, як основні важелі впливу на потеційного клієнта.

В рекламному тексті представлені всі чотири типи інформації і всі вони важливі для реалізації його коммунікативного призначення:

- Повідомлення реципієнту нових достовірних відомостей (когнітивна інформація),
- Забезпечення надійності засвоєння реципієнтом цих відомостей через вплив на його емоції та пам’ять (емоціональна інформація),
- Посилення надійності задоволенням, яке реципієнт одержав від тексту (естетична інформація), і тим самим вказуючи йому на певні дії.

Для полегшення сприйняття адаптованої, тобто перекладенної, реклами, існує певна образність, яку також можна вважати невід’ємною частино рекламних текстів, через те, що такі образи несуть в собі певну інформацію. Саме така образність може стати ключем до перекладу реклами, оскільки будується за допомогою мовних засобів які потім можуть стати базою для подальшого перекладу. Ось декілька елементів які перекладачеві необхідно врахувати та зберегти для вдалого перекладу цільовою мовою:

- Специфічна лексика;
- Стилістично забарвлені слова;
- Вживання ідіом і цитат для створення образності;
- Заклик до дії за допомогою імперативу;
- Широке використання особистих і присвійних займенників;
- Використання номінативних речень.

Крім того, важливу роль в рекламних текстах відіграють атрибутивні сполучення, що несуть функціональне навантаження, тому що саме прикметники і прислівники дозволяють передати всі якості рекламованого товару, створюючи неповторну тональність рекламного повідомлення. Також повинна бути врахована мета рекламного повідомлення, характер споживача, мовні якості тексту оригіналу, культурні й індивідуальні можливості мови в культурному аспекті споживача і багато іншого.

На наступних прикладах ми розглянемо процесс збереження засобів мови оригіналу при перекладі на цільову мову.

"Small chip. Giant leap." - "Маленький чіп. Революційні зміни."

Слоган, який ми зараз розглядаємо, містко та влучно відображає новий шлях розвитку компанії Apple - розробка та впровадження процесорної архітектури ARM в сегмент ноутбуків та настільних комп'ютерів. При перекладі важливо було зберегти акцент на прикметниках. В першій частині слогану фігурує прикметник "small", що звертає увагу читача на початкову спрямованість цієї архітектури на мобільний сегмент та дійсно крихітні розміри самого процесора. Але на противагу цьому, у другій частині використовується прикметник "Giant", що підкреслює значущість такого кроку. Наш переклад словосполучення "Giant leap" ми вважаємо влучним, оскільки все словосполучення може розумітися як "грандіозні зміни, значущий стрибок", але з точки зору ринку ноутбуків та комп'ютерів це саме революція.

"With a giant leap in performance per watt, every Mac with M1 is transformed into a completely different class of product. This isn't an upgrade. It's a breakthrough." - "З неймовірним зростанням потужності на Ватт, кожен Mac стає пристроєм кардинально іншого класу. Це не оновлення. Це прорив."

Це речення теж стосується нового процесора від Apple. Ключовими словосполученнями на які необхідно було звернути увагу при перекладі виявилися "giant leap in performance" та "It's a breakthrough". В цьому випадку сенс закладений в перше словосполучення дещо змінюється у порівнянні зі слоганом. Тут ми вже не можемо оперувати поняттями "зміни" чи "стрибок", оскільки мова йде про обчислювальну потужність. Ми вирішили використати словосполучення "неймовірне зростання потужності". В цьому випадку прикметник "giant" вдало знаходить своє відображення, оскільки маються на увазі значущі зміни у потужності. Наступне словосполучення як би підсумовує, все вище сказане, тим самим роблячи ще раз наголосив на важливості цього заходу.

"Bold new experience. Same Mac magic." - "Знайома магія Mac, але абсолютно новий користувацький досвід."

Мабуть, так чи інакше, кожен чув про "магію Apple". Наступний слоган, який ми розглянемо стосується саме цього. А конкретно - виходу нової операційної системи macOS Big Sur. Для перекладу для перекладу цього слогану були використані граматичні трансформації, а саме перестановку та додавання. Крім того, для передачі значення слова "Bold" ми використали адекватну заміну оригінального значення "сміливий, на те, що більш влучно відобразить ідею слогану.

Література

Аврасін В. М. Соціальні та психолінгвістичні характеристики мови реклами : навч. посіб. М. : Международные отношения, 1996. 196 с.

Бархударов Л. С. Язык и перевод. Вопросы общей и частной теории перевода : учеб. пособ. Москва: Международные отношения, 1975. 324 с.

Кирмач У. К., Літвінова М. М. Особливості національних, культурних, ментальних та гендерних характеристик при перекладі іншомовних рекламних текстів. Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка. 2011. № 9(220). С. 161.

Кохтев Н. Н. Реклама : искусство слова : рекомендации для составителей рекламных текстов. Москва : Издательство МГУ, 1997. 96 с.

Cattrysse P. Translation in the New Media Age : Implications for Research and Training. Book. Turku : University of Turku Press, 1998. P. 7 – 12.

Nord C. Text Analysis in Translation. Theory, Methodology and Didactic Application of a Model for Translation - Oriented Text Analysis. Book. Amsterdam : Rodopi, 1991. P. 304.

Bastin G. L. La Notion d'adaptation en traduction : étude de l'adaptation ponctuelle et globale de la version espagnole de l'analyse du discours. Livre. A.N.R.T, 1993. P. 473 – 478.

Grunig B. Les mots de la publicité : l'architecture du slogan. Livre. Presses du Paris : CNRS, 1990.

MacOS Big Sur. URL: https://www.apple.com/macos/big-sur/ (дата звернення: 25.11.2020).

Mac M1. URL: https://www.apple.com/mac/m1/ (дата звернення: 25.11.2020)

НЕСТЕРОВА Я.О.
Наук. кер.: д.ф.н., проф. Шевченко О.І.

ПЕРЕКЛАД АНГЛОМОВНОЇ БЕЗЕКВІВАЛЕНТНОЇ ЛЕКСИКИ РЕКЛАМНИХ ТЕКСТІВ

Предметом пропонованого дослідження є способи перекладу безеквівалентної лексики в англійській мові. Важливість проблеми пояснюється тим, що в англійській мові в тлумаченні терміну «безеквівалентна лексика» бракує одностайності і конкретності.

Метою дослідження є визначення поняття, виявлення типів безеквівалентної лексики, систематизація способів перекладу, проблеми розгляд особливостей відтворення безеквівалентної лексики українською мовою.

Переклад рекламних слоганів має яскраво виражену лексичну і семантичну специфіку. При перекладі безеквівалентної лексики з англійської мови на українську слід враховувати, що ці мови відрізняються типологічно. Аналітична англійська і синтетична українська мови мають різні способи вираження смислу з огляду на відмінності у семантичній структурі слів відповідних мов. Відтак «прямий і дослівний переклад фрази часто неможливий, а якщо і можливий – він не передасть того значення, яке мав на увазі автор» [1, с. 184].

Наприклад, рекламний слоган віскі «Джоні Уокер» в перекладі звучить як: «Спробуй життя на смак», - цілком доречна рекламна фраза. Між тим, в англійській мові вона має більше смислове навантаження, яке загубилося б при дослівному перекладі. З цієї причини перекладач має підбирати більш адекватний варіант, який би набагато точніше висловлював сенс всієї рекламної кампанії.

Інший приклад унаочнює явище адаптації без прив'язки до оригіналу: «Range Rover – Go Beyond». У перекладі: «З висоти положення!». Range Rover в Україні є ознакою статусу, тому акцент на цю характеристику має бути більш виграшним, ніж експлуатація технічних можливостей, яка використана в оригінальному слогані. «Coca-Cola – The Coke side of life». У перекладі: «Все буде кока-кола». За задумом авторів, у цьому випадку потрібно виходити з того, що Кока-Кола асоціює з поняттям «добро», «щось хороше».
У слогані звучить стара американська приказка «Sunny side of the road», яка пізніше перетворилася у вираз «Sunny side of life». В українській мові теж є схожий вираз «світла сторона життя» і «все буде добре». Тут спостерігаємо трансформацію структури ідіоми, де предметом мовлення є щось позитивне.

Наведемо кілька слоганів, в яких переклади безеквівалентних реалій або стали перекладацькою «знахідкою», або причиною перекладацьких втрат. Основна складність при цьому – когнітивна домінанта при перекладі, тобто необхідність зберегти, перш за все, назву компанії:

- «Sony: LIKE NO OTHER». У перекладі: «Соні: Несхожий на інших»;

- Оператор мобільного зв'язку Orange: «The Future's Bright; The Future's Orange». У перекладі: «Майбутнє яскраве, майбутнє ORANGE кольору»;

- «Sharp: Sharp Minds, Sharp Products». У перекладі: «Гострі уми, гострі товари». В даному випадку передається гра слів («гострий» - «гострий»). Але якщо словосполучення «гострий розум» є в українській, то «гострі товари» - перекладацька втрата. У будь-якому випадку втрачається омонімія з назвою бренду.

У наступних прикладах при перекладі збережена і когнітивна, і емоційна, і естетична інформація: Чіпси Pringles: «Once you pop the fun don't stop». У перекладі: «Одного разу хруснувши, забудь про смуток».

У наступному випадку гра слів, викликана омонімією назви авіакомпанії США з займенником «ми» («нами»), не може бути використана в перекладі, оскільки необхідно передати когнітивний компонент - назва «США». Тому слоган в перекладі втрачає емоційний і естетичний компоненти: «US Airlines: Fly with US». У перекладі: «Літай з US Airlines».

У якості вдалого прикладу збереження естетичної інформації у вигляді звуконаслідування з ефектом розташування в близьких за змістом словах, може бути такий: Фотоапарати Minolta: «Zooooooom. When you can't get to the picture, freedom zoom brings the picture to you». У перекладі: «Коли ви не можете дістатися до зображення, незалежний зум наближає зображення до вас».

Наступний приклад демонструє збереження не тільки рими та ритму, але й співвідношення рими в перекладі з назвою торгової марки. Саме це і

забезпечує максимальний ефект у даному слогані, який був без втрат переданий українською мовою: Жувальна гумка проти куріння Nicorette: «Nicorette, nicorette, you can beat the cigarette!». У перекладі: «Нікоретте, Нікоретте, можна жити без сигарет!».

Таким чином, можна зробити висновок, що переклад рекламних текстів - це складний процес, який викликає багато труднощів, оскільки безеквівалентна лексика відображає національно-культурну своєрідність мови на лексичному рівні, позначає такі поняття та явища у сфері певної культури, які не властиві іншим.

Література

Соссюр Ф. де. Курс общей лингвистики. Ред. Ш. Балли и А. Сеше; пер. с франц. А. Сухотина. Екатеринбург, 1999. 432с.

ОЗЕРНИХ А.В.
Наук. кер.: к.ф.н., доц., Андрєєва І. О.

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ СЛЕНГІЗМІВ (НА МАТЕРІАЛІ СЕРІАЛУ «MISFITS»)

Молодіжний сленг – найбільш поширена група спеціального сленгу, оскільки ним послуговуються переважно люди віком 14-28 років, тобто школярі середніх та старших класів, студенти та люди, що не так давно закінчили ВНЗ. Оскільки великий пласт англомовних телесеріалів та фільмів сучасної кіноіндустрії розповідає про історії молодих людей та їхнє життя, проблема перекладу молодіжного сленгу стає дедалі актуальнішою через варіативність та непостійність такої лексичної одиниці як «сленгізм». Дати чітку дефініцію терміна «сленг» дуже складно, оскільки наразі відсутнє його загальноприйняте визначення. На сьогоднішній день «сленг» – це невід'ємний компонент як англійської так і української мов, адже він допомагає поповнювати розмовну лексику новими мовними одиницями, а також все більше проникає у сучасну літературну мову.

Ми намагалися узагальнити основні ідеї та об'єднати існуючі визначення, згідно яких сленг – це історично сформований нестандартний, розмовний, нелітературний, стилістично забарвлений, недовговічний, рухливий і експресивний шар лексики, а також форма розмовної (здебільшого усної) мови, що володіє яскраво вираженим емоційним забарвленням, гумором, образністю, мовної грою і сучасною неологією.

При перекладі сленгу слід враховувати особливості контексту, в якому він вживається. Для більшості сленгізмів характерними ознаками є рухливість і стилістична забарвленість, що в свою чергу ускладнює їх переклад. Однією з важливих завдань перекладача є збереження стилістичних засобів і фігур мови

як важливої складової тексту, що перекладається, а також специфіку індивідуального стилю автора.

Найбільш поширеним прийомом перекладу сленгу є застосування перекладацьких трансформацій, основна функція яких складається в створенні лексично точного, адекватного перекладу при відсутності регулярних мовних відповідностей. В ході роботи ми з'ясували, що у серіалі присутні такі сленгізми, які ще не мають влучного відповідника в українській мові, або які мають різне значення в залежності від мовленнєвого акту. Одним із них є сленгова одиниця «twat», словниковими значеннями якої є «дурна людина», «зад (частина тіла)», «придурок». Відповідно до контексту перекладач заміняє сленгову одиницю відповідником, який би точно передавав настрій героя: *Why would you even say something like that. That`s very hurtful. I thought we were friends, you ungrateful little* ***twat.*** (Придурок) - *Навіщо ти таке говориш. Це боляче чути. Я думав ми друзі, ти – маленький невдячний* ***задрот***. Або *Why would you say something like that,* ***twat.*** - *Нафіг таке говорити,* ***каркало.***Слід сказати що перекладач враховував не лише особливості кожного мовленнєвого акту, але й відносини персонажів. Тобто, коли відносини Саймона та Нейтона дещо погіршилися, перекладач перестав пом'якшувати образливі звертання Нейтона до Саймона, як у першому прикладі. У другому прикладі Нейтон проявляє певну забобонність, переживаючи, що Саймон може «накаркати», тобто накликати якесь лихо чи неприємність.

Отже, після аналізу прийомів перекладу, які використовує перекладач, ми дійшли висновку про те, що, універсальна модель перекладу відсутня. В кожному конкретному випадку перед перекладачем стоїть не завдання вибору з декількох готових варіантів, а необхідність творчого підходу і пошуку виходу з даної мовної ситуації зі збереженням стилістики та змісту оригіналу.

Література

Маковский М.М. Языковая сущность современного английского сленга. Иностранный язык в школе, 1962. № 4. С. 102-113.

"Misfits" [Electronic resource]. URL : http://www.imdb. com/title/tt1548850/

ОРОБЧЕНКО А. О.
Наук. кер.: к.ф.н., доц., Андрєєва І. О.

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ОКАЗІОНАЛІЗМІВ ТА ЇХ ПЕРЕКЛАД У ХУДОЖНІЙ ЛІТЕРАТУРІ НА МАТЕРІАЛІ РОМАНУ Р. ДАЛЯ «THE WITCHES»

Об'єктом дослідження є аналіз перекладу оказіоналізмів на українську мову у романі Р. Даля. *Метою* роботи полягає у визначенні структурно-семантичних особливостей оказіоналізмів та відповідних способах їх перекладу українською мовою. *Актуальність теми* визначається її спрямованістю на

дослідження функціонування оказіоналізмів у англійській мові, що виступає важливим аспектом для розуміння та інтерпретації художньої літератури.

Оказіоналізми – це ідеальний мовний засіб для привернення уваги та зацікавлення читача. Вони викликають подив і спонукають до інтерпретації оказіоналізму та тексту, який його містить. «Оказіоналізм» означає авторський неологізм, а саме лексика, що не відповідає загальноприйнятому вживанню, тобто контекст є суто індивідуальним. Крім того, оказіоналізми створюються у певній мовній ситуації, здебільшого порушуючи мовні норми і надаючи тексту експресивного забарвлення. Використовуючи оказіоналізми автор передає думку, відтворюючи емоційний стан, поєднує мовну і екстралінгвальну інформацію.

Художній текст є мовленнєвим конструктом, а отже, становить певну звукову послідовність, з котрої вибудовується послідовність слів, фраз, речень і весь текст повідомлення. Оказіональні слова являють собою створення нового значення та нової форми слова, що призводить до певних складнощів при їх перекладі.

Нашу увагу привертають саме переклад алітерації та графонів, адже саме вони є особливою складовою у персонажному мовленні, що займає більшу кількість слів-оказіоналізмів у творі “The Witches”.

Ми розглянули такі приклади алітерації у романі, де існує збіг приголосних звуків для її створення в першотворі і перекладі, що вказує на схожість фонетичного вираження експресивності у двох типологічно відмінних мовах: *«miserable little gamboil/малий жалюгідний флюс»* . Але відсутність у цільовій мові розвиненої системи засобів фонографічної стилізації призводить переважно до відтворення алітерації на іншій фонемній основі *«Slash them, smash them/ задушимо їх, розчавимо їх»,* а іноді і до вилучення алітерації «*And after you rrreesigned from your jobs/ І негайно позвільняйтеся ззі своїх посад»*. Усе це впливає на загальний рівень відтворення алітерації.

До особливостей графонів належать виділення слів курсивом, капіталізація, дефіксація та редуплікація летіер. Саме дефіксація і редуплікація літер виконують функцію фонографічної стилізації мовленнєвих аномалій, зумовлених емоціями мовця. Ми навели такі приклади графонів у романі: *«Rrree-moof your vigs!/ Зніміть перрруки», «Children are rrree-volting/Діти бррид кі!», «This rrrecipe is vurrrking to perrrfection/Цей ррецепт ппрацює ппросто досконало»*. У перекладі відповідно відтворюється емоціональний стан героя.

Література

Dahl R. The Witches, 1983.

Арнольд І. В. Лексикологія сучасної англійської мови. М., 2012. 332 с.

Гальперин И.Р. Очерки по стилистике английского языка, М.: Издательство литературы на иностранных языках, 1958. 462 с.

Даль Р. Відьми / З англ. пер. В. Морозов за редакцією І. Малковича. К. : А-ба-ба-га-ла-ма-га, 2016. 420 с.

ПАНЧЕНКО Ю.О.
Наук. кер.: к.ф.н., доц. Юнацька А. Б.

ПЕРЕКЛАД МОВНИХ ОДИНИЦЬ ГАЛУЗЕЙ ПСИХОЛОГІЇ ТА ПСИХОТЕРАПІЇ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ УКРАЇНСЬКОЮ (НА МАТЕРІАЛІ ТВОРУ ІРВІНА ЯЛОМА "STARING AT THE SUN: OVERCOMING THE TERROR OF DEATH")

На даний момент присутність психології можна побачити в кожній сфері життя. У зв'язку зі змінами у суспільстві та світі, у прагненні до саморозвитку, люди хочуть знайти відповіді на різні запитання, зокрема стосовно свого місця у суспільстві, а отже звертаються до фахівців в області психології.

Перекладацька діяльність, в свою чергу, охоплює, тексти всіх функціональних стилів. Одним з найрозповсюдженіших функціональних стилів мови є– художній стиль. Багато вчених працювало над його дослідженням, проте є багато питань, які залишаються відкритими для подальших опрацювань. С. Тюленєв вважає, що художній стиль - «найжвавіший, творчо розвинутий із стилів» [*Тюлєнєв* 2004, с.252] Ми погоджуємося з цим твердженням, адже до складу художнього твору можуть входити елементи будь-якого з функціональних стилів. Особливо це можна прослідкувати у творах постмодернізму, де автори не будують свій наратив за певними канонами вдаються до розмаїття думок та прийомів.

При розгляді твору Ірвіна Ялома "Staring at the Sun: Overcoming the Terror of Death" виникає питання, до якого його жанру його слід відносити. Аналізуючи різні літературні веб сайти, ми бачимо різні жанри: практична психологія, художня література, література для розвитку, тощо. Цей твір має незвичний стиль наративу, адже автор намагається донести психологічні факти та відкриття людям без спеціальної психологічної освіти.

У творі було виявлено велику кількість специфічно забарвлених одиниць, які зустрічаються у контексті психології та психотерапії: *self-awareness-самоусвідомлення; wound of mortality-рана смертності; mortality-усвідомлення смерті; fulfillment-задоволення; life cycle-життєвий цикл; to offer comfort-розраджувати; soothing words-заспокійливі слова; death anxiety- Тривога перед смертю; meaningful life-сенс життя; synergy-синергія; therapy training programs- терапевтичні навчальні курси; clinical vignettes- клінічні замальовки; a Freudian position- фройдистська позиція; an object relations position- теорія об'єктних стосунків; existential therapy- екзистенціальної терапії; therapy-терапія; psychotherapy research- дослідження у царині психотерапії therapist behaviors- поведінка психотерапевта Obsession-одержимість; Here-and-now interactions-інтеракції «тут і тепер»; phase of therapy- фаза терапії; feelings of distrust- недовіра до людей.*

В україномовному варіанті даного твору, перекладачка найчастіше використовувала калькування та смисловий розвиток. Дані перекладацькі

прийоми допомогли їй зберегти на передати читачеві атмосферу оригінального твору, та не змінили його жанрову своєрідність.

Література

Тюленев С.В . Теория перевода: Учебное пособие. М. : Гардарики, 2004. 336 с.

Irvin D. Yalom Staring at the Sun : Overcoming the Dread of Death. London : 2008. 320p.

САЛІХОВА К.О.

Наук. кер.: к.ф.н., доц., Андрєєва І. О.

ЛЕКСИКО-ГРАМАТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ АНГЛОМОВНОГО ПІСЕННОГО ДИСКУРСУ (НА МАТЕРІАЛІ ТЕКСТІВ ПІСЕНЬ ГУРТУ “QUEEN”)

Пісенний дискурс – частина масової популярної лінгвокультури, в якій відбиваються основні цінності, етичні погляди, моделі поведінки та культурні норми народу, що передаються із покоління в покоління. До того ж, пісенний дискурс є джерелом різноманітних лінгвістичних, культурних і соціальних тенденцій, які допомагають краще зрозуміти аспекти лінгвістичної діяльності окремого народу. Детальним дослідженням вказаного питання займалися Є.Є. Анісімова, С.М. Мазуркевич, Л.О. Булгакова, О.В. Шевченко та Г.Г. Молчанова, а також іноземні дослідники І.Р. Гальперін та Т.А. Ван Дейк [Ван Дейк 2000, с.308].

Актуальність роботи полягає у вивченні англомовного пісенного дискурсу як складного лінгвокультурного явища. **Об’єктом** дослідження є англомовний пісенний дискурс. **Предмет** роботи становлять лексико-граматичні особливості сучасного англомовного пісенного дискурсу. **Мета** запропонованого дослідження полягає у відокремленні лінгвальних особливостей текстів пісень британського колективу “Queen”.

У ході науково-дослідницької роботи було виявлено низку лексико-граматичних особливостей, що полягають у застосуванні мовних засобів виразності, порушенні граматичних норм англійської мови та використанні молодіжного сленгу.

На прикладі текстів пісень аналізованого гурту було встановлено різні види засобів виразності, а саме: численні випадки застосування *антономазії, метафори, метонімії, порівняння, гіперболи, літоти та епітета.* Слід зазначити, що у відсотковому співвідношенні найбільш уживаними елементами художньої виразності виявилися *метафора (1), епітет (2) і порівняння (3).* Наприклад: *My life is in your hands* (1), I'll fo and I'll fie [TMOTBQ 1974], *Empty* (2) spaces – what are we living for? *Abandoned* (2) places – I guess we know the

score [TSMGO 1991], Drop of a hat she's *as willing as playful as a pussy cat* (3) [KQ 1974].

У ході дослідження ми відокремили типові відхилення від граматичної норми: використання ain`t, вживання сленгу, скорочення, повтори та неправильні граматичні форми. Розглянемо на прикладах: It *ain't* much I'm asking, if you want the truth [I Want It All 1989]. У наведеному уривку бачимо вживання *ain`t*, котре можна вважати частиною неформального діалекту.

Досить часто в текстах "Queen" трапляються скорочені дієслівні форми, особливо в допоміжних дієсловах теперішнього, майбутнього і минулого часів: *I've* paid my dues, *I've* had my share of sand kicked in my face [WATC 1977]. Неправильне вживання граматичних форм знаходимо у фрагменті *My Baby Does Me*: Another day she tells me she *don't* love me. За правилами граматики у даному випадку має використовуватися форма *«doesn`t».*

Слід зазначити, що однією з особливостей пісенного дискурсу гурту "Queen" виступає активне використання сленгу, актуального в повсякденному житті носіїв англійської мови, найбільш популярними вважаються скорочення. Найчастіше вони походять від дієслівних конструкцій, *тобто want to – wanna, got to – gotta, going to – gonna* та скорочена форма від *out of – outta.*

Таким чином, перспективним напрямком подальших досліджень з даної проблематики постає розгляд лінгвокультурних особливостей британського та американського англомовного пісенного дискурсу, пов'язаних із специфічним баченням світу різних народів.

Література

Ван Дейк Т.А. Язык. Познание. Коммуникация. Благовещенск, 2000. С. 308. URL : https://genius.com/ (дата звернення: 30. 11. 2020).

СКРИПКА А.І.
Наук. кер.: к.ф.н., ст.викл. Погонець В.В.

ЗАПОЗИЧЕННЯ ЯК ОДИН З ПРОДУКТИВНИХ СПОСОБІВ ЗБАГАЧЕННЯ СЛОВНИКОВОГО СКЛАДУ МОВИ

Словниковий склад будь-якої мови – це лексико-семантична система мови, до якої належать уся лексика конкретної мови, усі слова - різні за їх семантикою, функціями, важливістю, використанням у мовленні, поширеністю, стійкістю в часі, стилістичною характеристикою, походженням тощо. До числа процесів, які здійснюють активний вплив на сучасну мову, належить процес запозичення лексики, який має свою специфіку, зокрема інтенсивність, продуктивність тощо. Запозичення – процес надходження і засвоєння іншомовних слів внаслідок різних причин.

Попри, здавалося б, цілком конкретне визначення терміну «запозичення», серед лінгвістів немає загальної думки щодо різниці між цим терміном та

терміном «іншомовне слово». Зокрема, в енциклопедії «Українська мова» О. Ткаченко, автор багатьох статей присвячених іншомовним словам та лексичним запозиченням, описує відмінні риси досліджуваних термінів. Згідно з його статтею, запозичені слова – це «іншомовні слова, цілком засвоєні мовою, що їх запозичила» [Ткаченко 2004, с. 194], в той час як іншомовні слова – це «слова з інших мов, які, на відміну від запозичених слів, не засвоєні повністю мовою, що їх запозичила, усвідомлюються мовцями як чужорідні й зберігають ознаки свого походження» [Ткаченко 2004, с. 230].

Наступним кроком цього дослідження є необхідність визначення причин проникнення іншомовних, зокрема англомовних, запозичень до лексичного складу української мови.

Як зазначає лінгвіст О. Микитюк, причини поширення іншомовних слів можна поділити на мовні та позамовні.

До позамовних чинників відносяться такі: 1) зміни суспільного життя населення – абітурієнт; 2) політичні, економічні та культурні зміни - бартер, тендер; 3) масштабний технологічний та науковий розвиток - модем, чат; 4) відкритість і цікавість населення до всього іноземного – тікток [Микитюк 2009, с. 54]. Наприклад, словник Collins Dictionary визнав слово «локдаун» найпопулярнішим словом 2020 року.

До мовних чинників належать такі: 1) потреба в певний історичний період у якійсь лексемі, наприклад, музична термінологія прийшла переважно з італійської мови, кораблебудівна – з голландської; 2) заміна описової назви одним словом, що дає змогу компактніше висловитись. Особливо відчутна ця тенденція в публіцистичному стилі; 3)мода на певні слова [Микитюк 2009, с. 55].

Іншомовний, зокрема англомовний, вплив на українську мову за останні роки набагато більший та інтенсивніший, ніж раніше. Поширюється використання англіцизмів. Англіцизм – слово, його окреме значення, вислів тощо, яке запозичене з англійської мови.

У мовознавстві точаться дискусії з приводу того, чи є вплив запозичень на українську мову виключно позитивним, або це серйозна загроза самобутності мови. Лінгвісти Бадан А. А., Атанасова О. А зазначають, що цей процес має неоднозначний вплив на чистоту мови: «З одного боку, вона збагачується і це безпосередньо є позитивним показником, але, з іншого – відбувається витіснення власних елементів, які замінюються словами із подібним значення» [Бадан, Атанасова 2019, с. 8].

Отже, іншомовні запозичення займають вагоме за кількістю місце в сучасному лексичному складі української мови, привертаючи цим увагу дослідників і мовознавців, погляди яких розходяться при визначенні їх актуальності, адаптації до українських норм та впливу на цілісність мови.

Література

Бадан А. А., Атанасова О. А. Про адаптацію іншомовних запозичень як елемента міжкультурної комунікації. *Науковий вісник ДДПУ імені І. Франка*. Дрогобич, 2019. № 12. С. 6-10.

Микитюк О. Р. Недоцільність запозик в українській та інших мовах. *Український смисл*. Дніпропетровськ. 2009, №1. С. 54 – 65.

Українська мова : Енциклопедія / О. О. Тараненко та ін. [2-ге вид., випр. і доп.]. Київ : Укр. енцикл. ім. М. П. Бажана, 2004. 842 с.

СОБОЛЬ П.О.

Наук. кер.: к.ф.н., доц., Андрєєва І. О.

ЛІНГВОСТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ РОМАНУ ТЕРРІ ПРАТЧЕТТА «MORT» В ОРИГІНАЛІ ТА ПЕРЕКЛАДІ

Читаючи гумористичні твори великих письменників, простежуємо, що досить часто, аби викликати посмішку читача, автори використовують різні засоби і прийоми для створення комічного ефекту.

Актуальність даної роботи обумовлена тим, що для комунікативної теорії тексту на сучасному етапі розвитку літератури характерним є загострення уваги на проблемах адекватної передачі лінгвокультурних особливостей оригінального тексту. *Об'єктом* дослідження є переклад засобів комічного у творі Террі Пратчетта «Мор. Учень Смерті». *Предмет* дослідження – способи і прийоми вираження комічного, а саме іронія, сарказм та гумор. *Мета* – дослідження мовних засобів англійської мови, що були використані в творі Террі Пратчетта для створення комічного ефекту.

О. О. Потебня визначав природу **іронії**, як «привід ухилитися від чогось, лукаве удавання, коли людина прикидається простаком, який «не знає» того, що він знає [Потебня, 1985, с. 136-137].

За А. О. Щербиною, слово «**гумор**» вживається принаймні у трьох значеннях: 1) твори і жанрові різновиди гумористичної літератури; 2) почуття гумору; 3) форма критичного ставлення до дійсності, форма комічного осміювання [Щербина, 1997, с. 27].

Важливе місце в системі відтінків комічного посідає **сарказм.** Він не просто близький до іронії, він є її різновидом та визначається як гостра, дошкульна іронія [Борев, 1970, с. 117].

У практичній частині нашої роботи ми більш детально розглянемо стилістичні прийоми і засоби при передачі гумору на прикладі роману Террі Пратчетта “Mort”.

До прикладів *іронії* можемо навести наступні цитати та їх переклад:

'Well. The bacon and eggs,' said Mort, vaguely. 'It doesn't seem, well, appropriate.' 'I've got some *black pudding* somewhere,' said Albert. Ну… Бекон и яичница… — туманно продолжал Мор. — Эти вещи, как бы это сказать,

кажутся здесь не вполне уместными. — У меня где-то завалялись несколько *черных пудингов,* — успокоил его Альберт - глузування, досягнуте протиставленням.

Гумор яскраво простежується у наступних рядках: “Albert was at the stone sink, gazing thoughtfully at his chip pan, probably wondering *whether it was time to change the fat or let it bide for another year.* - Альберт стоял около каменной раковины, погруженный в глубокую задумчивость. Глядя на сковородку, он, вероятно, решал, *не пора ли налить на нее нового жира или оставить прежний еще этак на годик.*

Ми можемо стверджувати, що основними видами комічного у романі Террі Пратчетта є гумор та іронія, між якими ціла гама відтінків сміху. Гумор та іронія як естетичні категорії межують і можуть переплітатися з такими видами комічного, як дотепність та сарказм.

Література

Борев Ю. Б. Комическое или о том, как смех казнит несовершенство мира, очищает и обновляет человека и утверждает радость бытия. М., Искусство, 1970. 239 с.

Потебня О. О. Естетика і поетика слова. К.: Мистецтво, 1985. 302 с.

Щербина А. О. Жанри сатири та гумору. К.: Дніпро, 1997. 136 с.

СУССІ С.
Наук. кер.: к.ф.н., доц. Юнацька А. Б.

РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ БІБЛІЙСЬКИХ КОНЦЕПЦІЇ У ТВОРІ “THE LION, THE WITCH AND THE WARDROBE” К. ЛЬЮЇСА

У середині ХХ ст. виникає особливий літературний жанр під назвою «фентезі». У «словнику літературознавчих термінів», фентезі вважається одним із різновидом фантастики: «твори, що зображають вигадані події, у яких головну роль відіграє ірраціональне, містичне начало і світи, постання й буття яких не можна логічно пояснити». Фентезі бере свій початок із давньогрецької міфології “phantasia”, що означає «Зробити невидиме видимим».

«Лев, Чаклунка і платяна Шафа» - перша книга серії «Хроніки Нарнії», випущена в 1950 році. Автор - англійський письменник, Клайв Стейплз Льюїс. Для створення свого світу Льюїс звертається до давньосхідної, античної, германо-скандинавської, слов'янської, середньовічної європейської, християнської традицій. Твір оповідає про чотирьох дітей Певенсі - Пітері, Сьюзен, Едмунд і Люсі. Їх відправляють до друга сім'ї професора Дігорі Керку через бомбардувань Лондона. Під час гри в хованки Люсі ховається в шафі, через якої потрапляє в Нарнію , де знайомиться з фавном Тумнуса: "How stupid of me! But I've never seen a Son of Adam or a Daughter of Eve before” - “Який я нетямущий! Але ж я ніколи до цього не бачив сина Адама чи доньку Єви”.

Фавн узятий з римської міфології. Верховний Фавн - бог лісів, полів, пасовищ, тварин.

Льюїс звертається до біблійської історії створення, але не намагається безпосередньо повторювати її. У Книзі Буття, після створення небес і землі, перше, що Бог робить для створення світла: "І сказав Бог: "Нехай буде світло". Читач твору, однак, дізнається з опису дитини, що навіть в той час як світ Нарнії ще темно, землю (або "щось тверде") вже створено. Приклад з твору: “she found that what was rubbing against her face and hands was no longer soft fur but something hard and rough and even prickly” – “Наступної миті виявилося, що її обличчя та рук торкалося вже не м’яке хутро, а щось тверде, жорстке та колюче”. Я вважаю, що основною метою Льюїса в письмовій формі історію створення Нарнії не було, щоб зробити точну алегорію Книзі Буття, але, можливо, отримати з виберіть Біблійні образи створення, структурування і історії дітей від них.

Тема спокуси, що є однією з головних, пов'язана з Едмундом, якого протягом усього перебування в Нарнії намагається спокусити Біла Чаклунка. Герої часто виявляються перед моральним вибором, і остаточне рішення завжди залишається тільки за ними. Приклад з твору: “Each piece was sweet and light to the very centre and Edmund had never tasted anything more delicious”– “Кожний наступний шматочок був солодшим за попередній і ніби сам собою зникав у роті. Ніколи у своєму житті Едмунду не доводилося куштувати нічого смачнішого за той мармелад” Це спокуса владою нагадує описану в Новому Завіті історію спокуси дияволом Ісуса Христа під час його сорокаденного посту в пустелі: “Знову бере його диявол на височенну гору й показує йому всі царства світу і їхню славу, кажучи: “Оце все дам тобі, як упадеш ниць і мені поклонишся”.

На мою думку, «Хроніки Нарнії» приваблюють не тільки захоплюючою, фантастичною стороною творів, а й релігійним підтекстом. Отже, Клайв Стейплз Льюїс був визнаний «провідним християнським апологетом XX століття», «найпопулярнішим релігійним письменником сучасності», адже уявити всю найглибшу суть в казці, фантазійними образами, системою персонажів, лексичними засобами може тільки Майстер Слова.

Література

Алексєєва І.С. Введення в перекладознавство: навчальний посібник. М.: Академія, 2008. С. 354.

Іванова, К. А. Репрезентація біблійних концептів в циклі казок К. С. Льюїса «Хроніки Нарнії». *Молодий вчений*, 2016. № 19 (123). С. 556-558.

ТАХТАРОВА Є. Г.
Наук. кер. : к.ф.н., доц. Юнацька А. Б.

ЛІНГВО-СТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ СУЧАСНОГО АНГЛОМОВНОГО ТЕЛЕСЕРІАЛУ “THE SCRUBS” УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

Переклад є поліфункціональним процесом, який виконує декілька суттєвих функцій: естетичну, інформативну і творчу. Проблеми перекладу сучасних англомовних телесеріалів посідають важливе місце у процесі перекладу та привертають увагу сучасних мовознавців. Саме тому дослідження лінгво-стилістичних засобів та прийомів перекладу у сучасному англомовному кінотексті є **актуальним. Об’єктом** дослідження є лінгво-стилістичні засоби та прийоми перекладу українською мовою. **Мета**: надати вичерпну характеристику лінгво-стилістичних засобів та прийомів перекладу українською мовою. **Матеріалом** слугували скрипти сучасного англомовного телесеріалу «The Scrubs».

Кінокомедія - один з найпоширеніших жанрів в світовому кінематографі, проте в кожній окремо взятій культурі цей жанр має свою специфіку. Відзначимо також, що в українському перекладацькому кінорепертуарі частка комедій досить велика. Для створення комічного ефекту в кінотексті можуть бути використані різні види комічного, наприклад, гумор, іронія, гротеск і сарказм [Борев 1958, с. 298].

Завдання перекладача ускладнюється тим, що йому необхідно враховувати не тільки змістовні особливості гумору, але і мовні форми, які задіяні в створенні комічного ефекту. У такій ситуації перекладачеві доводиться шукати або еквіваленти в приймаючій культурі, або доповнювати текст короткими поясненнями, що не завжди можливо. Отже, очевидно, що відносини між культурою-оригіналом і культурою-реципієнтом не завжди можуть будуватися однозначно.

Основні вимоги до перекладу телесеріалів включають такі параметри: точність, лаконічність та ясність. Важливою ознакою перекладу є досягнення адекватності.

Одною з характерних рис кінотексту є наявність значної кількості стилістичних засобів різного рівня (лексичних, синтаксичних та лексико-синтаксичних). Серед синтаксичних стилістичних засобів знаходимо інверсію, повтор, антитезу, оксюморон, гіперболу.

Однак одним з найчастіше вживаних стилістичних засобів є персоніфікація, яка застосовується в описах місцевості. ***The hospital seems like a hungry monster*** that feeds on our personal lives (***Клініка нагадує голодного монстра***, який харчується нашими життями). Вважаємо, що переклад вдалий, адже спостерігаємо порівняння клініки з монстром, що забирає особисте життя працівників. Персоніфікація була збережена.

Підводячи підсумки, зазначимо, що звичайно існують невідповідності при перекладі стилістичних засобів українською мовою. Це спричиняється, з одного боку, граматичними відмінностями обох мов, а з другого - особливостями вибору перекладацьких трансформацій. Мета перекладача передати задум першотвору; завдяки правильно обранній стратегії зберегти структуру оригіналу, його емотивність і психологізм та донести до україномовного глядача.

Література

Борев Ю. Б. Комическое и художественные средства его отражения. Проблемы теории литературы. М. : Изд-во АН СССР, 1958. С. 298–353.

ТЮТЮННИК А. В.
Наук. кер.: к. філол. н., доц. Шама І. М.

ФУНКЦІЇ НОВОТВОРІВ В АНІМАЦІЙНОМУ КІНОТЕКСТІ: ПЕРЕКЛАДОЗНАВЧА СПЕЦИФІКА

На сьогоднішній день виникає значний інтерес до такого жанру кінематографу, як анімаційний фільм, який є популярним як серед дитячої аудиторії, так і серед старшого покоління. У нашій роботі ми спробували виокремити функції нових слів в анімаційному кіно на основі порівняння функцій художнього тексту, анімаційного фільму та самих новотворів. Вербалізована частина анімаційного кінотексту представлена його скриптом і монтажним листом. В роботі ми сприймали цей скрипт як художній текст, оскільки він відповідає всім ознакам останнього.

Слід зауважити, що художній текст, як і будь-який текст – це «найвища комунікаційна одиниця», складний мовний знак, який виконує певні функції [Москальская 1959]. В тексті анімації, як і в художньому тексті, може створюватися новий світ, для якого потрібні нові слова. Новотвори не тільки виконують власні, притаманні лише їм функції, але й допомагають реалізовуватися функціям анімаційного кінотексту. Отож, виділимо функції художнього тексту та зазначимо як саме неологізми в них реалізуються.

Основною функцією художнього тексту є номінативна, яка полягає у тому, що текст несе певну інформацію про оточуючу дійсність, описує речі, події, ситуації, представляє факти. Тобто в рамках цієї функції неологізм дає назву предметові, ознаці, дії, явищу, ситуації тощо.

Будь-який анімаційний фільм неможливо представити без емоційної складової. Вона реалізується через експресивну функцію, адже текст є засобом вираження почуттів, відтінків емоцій, ставлення до інформації, яка репрезентована у тексті. При встановлені емоційного зв’язку з персонажем, глядач поринає в інше життя, починає співчувати героям або ототожнює себе з ними.

Важливо відмітити й естетичну функцію тексту. Вона впливає на емоційну, вольову, ціннісну сферу особистості читача, надає йому не тільки інтелектуальне задоволення й насолодження. Саме ця функція обумовлює реалізацію всіх інших функцій. В ракурсі цієї функції неологізми будуть приносити задоволення глядачам.

Текст володіє функціями фатичною (встановлення та підтримка контакту, актуалізація «каналу зв'язку») та металінгвістичною (пояснення або коментуваня використаної, але не зовсім зрозумілої адресату одиниці мови спілкування) [Михайлов 2006, с. 33–34]. В рамках фатичної функції неологізм виконує соціальну функцію, тобто допомагає створити дружні та приятельські стосунки між людьми, а володіючи металінгвістичною функцією неологізм забезпечую комунікантів повним взаєморозумінням.

Оскільки кіно є дитячим продуктом, слід відмітити такі функції анімаційного кінотексту, як: виховна, інформативна та пізнавальна. В рамках цих функцій неологізми допоможуть сприяти гармонійному розвитку дитини, як індивіда, так і частини суспільства.

Отже, розглянувши низку функцій тексту, варто сказати, що вони впливають на сам неологізм, але й неологізм, без сумніву, допомагає цим функціям реалізуватися в повному обсязі в анімаційному кінотексті. Перекладачу необхідно знати та виділяти ці функції, адже від цього буде залежати зацікавленість глядачів та успіх його роботи.

Література

Михайлов Н. Н. Теория художественного текста : учеб. пособие. Москва : Издательский центр «Академия», 2006. 224 с.

Москальская И. О. История немецкого языка : учеб. пособие. Санкт-Петербург : Просвещение, 1959. 390 с.

ФІЛАТОВА П. М.
Наук. кер.: к.ф.н., ст.викл. Погонець В.В.

ВІДСИЛКИ ТА ЗАПОЗИЧЕННЯ З КЛАСИЧНОЇ ЛІТЕРАТУРИ У АМЕРИКАНСЬКИХ КОМІКСАХ

Відсилкою (референсом) до іншого твору/явища можна вважати цитату, згадку, такий ж самий сюжетний оборот, який може зрозуміти кожен, хто знайомий з твором чи явищем до якого відсилають або алюзія. Запозичення - це творче перенесення сюжетної схеми, обставин, характерів героїв, композиції образів, мотивів тощо із однієї художньої системи до іншої. При цьому нові твори мають виразні ознаки першоджерела. Однак, запозичуючи, письменник дає власне ідейно-художнє розв'язання конфлікту.

В наш час відсилки та запозичення стали не рідким явищем, наприклад, в фільмі "Месники" є речення "І я хотів би знати, як Локі використав це, щоб

перетворити двох найкрутіших людей, що я знаю на власних літаючих мавп.” що, хоч і не впливає на сюжет, відсилає нас до книги “Чаклун країни Оз” та на те що ті люди стали такими ж посіпаками для Локі як літаючі мавпи для Відьми Заходу з книги. Як запозичення можна згадати мультиплікаційний фільм “Король лев”, який запозичив свій сюжет з Шекспірівського “Гамлета”: син, що мстить дядькові за вбивство батька та займання його трону.

Але не слід думати, що ці два поняття не використовувалися донедавна - ще давньогрецькі драматурги запозичували персонажів та ідеї для своєї творчості з міфології: Гомер у “Іліаді” використав суперечку між богинями як привід для початку війни. А моєю найулюбленішою відсилкою у літературі є ціпок Воланда з головкою у вигляді голови пуделя, що відсилає нас до “Фауста” Гете “Растет мой пудель, страшен он,/Громаден! Что за чудеса!” [Гете 1831, с. 49], де у вигляді цього пса з’являвся сам Диявол. “Серый берет он лихо заломил на ухо, под мышкой нёс трость с чёрным набалдашником в виде головы пуделя” [Булгаков 2001, с.190].

Аналіз американських коміксів показав значимість відсилок у таких текстах. Наприклад, один з ворогів Бетмена з’їхав з глузду та став вважати себе Капелюшником (The Mad Hatter), а увесь світ Країною Чудес, начитавшись Льюіса Керола [Walker 2010].

Але не тільки імена та характери персонажів можуть мати відсилки чи запозичення - дуже часто вони зіштовхуються з книжковими персонажами чи навіть переживають схожі (або ідентичні) події. Наприклад у коміксі “Batman Tales: Once Upon a Crime” [Fridolfs 2020], назва якого відсилає нас до фрази, яку можна почути майже у будь якій казці “Once Upon a Time” (“Одного разу”), кожна історія трохи видозмінює назву казки на якій базується що є відсилкою: “Waynoccio” (Уейноккіо) це поєднання прізвища головного героя, Уейна, та імені Піноккіо з однойменної казки Карло Коллоді, і в цій історії персонажі коміксів про Бетмена займають місця персонажів казки - Бєтмен як тато Карло, Робін як Пінокіо, Пенніуорт як цвіркун Совість і т.д.; а “Alfred in the Wonderland” (Альфред у країні Чудес) це про Альфреда Пенніуорта, який потрапив у вже згадану мною сьогодні казку “Аліса у країні Чудес”.

Як і в будь-якому мистецтві у коміксах відсилки та запозичення - це звична річ яку використовують для більш глибокого розкриття ідей автора чи задля віддання пошани першоджерелу та його автору. Деякі з них дуже важко знайти, та й не дуже потрібно, але вони можуть додати частинки пазлу під назвою “ідея таору”. Хоча й, на жаль, передати їх у перекладі не завжди можливо.

Література

Булгаков М. А. Мастер и Маргарита. Москва : АСТ, 2001. 544 с.

Гете И. Фауст. Москва : АСТ, 1831. 149 с.

Fridolfs D. Batman Tales: Once Upon a Crime. 2020 URL: https://batman-news.com/2020/02/15/batman-tales-once-upon-a-crime-review/ (дата звернення: 25.12.2020).

Walker L.Q. Joker's Asylum II: The Mad Hatter. 2010 URL: https://dc.fandom.com/wiki/Joker%27s_Asylum:_The_Mad_Hatter_Vol_1_1 (дата звернення: 25.12.2020).

ЧЕРЕНКОВА Л. К.
Наук. кер.: к. філол. н., доц. Шама І. М.

ВИЗНАЧЕННЯ ЕКФРАСИСУ У РАКУРСІ СУЧАСНОЇ НАУКИ ПРО ПЕРЕКЛАД

Незважаючи на те, що термін екфрасис (або ще екфраза) був введений ще за часів Стародавньої Греції, широкого дослідження він отримав лише в XX ст. Така ситуація безпосередньо пов'язана зі складністю його визначення, адже сам термін є міждисциплінарним та багатогранним, що призводить до розмиття меж та нечітко визначених характерних рис. Перекладачеві для коректного перекладу необхідно правильного встановлювати зв’язок вихідного тексту, в якому є екфрасис, з іншими типами текстів. Необхідно також враховувати різноманітність підходів до вивчення феномену, що досліджується.

Л. М. Геллер пропонує широкі межі застосування поняття та визначає його як «всяке відтворення одного мистецтва засобами іншого» [Геллер 2002, с. 13]. Д. Поп розглядає екфрасис з точки зору візуальної антропології і стверджує, що екфрасисом є спроба опису візуального твору словами [Pop 2008]. Р. Бобрик у своїй дослідницькій роботі позичає розуміння терміну з риторики та приходить до висновку, що екфрасисом є опис певного іншого зображення [Бобрык 20002, с. 180]. Такі визначення не є повними.

Найбільш цитоване на сьогодні визначення належить Н. В. Брагінській [Брагинская 1977]. Під екфрасисом вона розуміє опис творів мистецтва, що включені в будь-який жанр. На думку дослідниці, описовий процес повинен нести візуальне навантаження та представляти об'єкт опису, а екфрасисом слід вважати не будь-який витвір людських рук, а лише такий, що має власну сюжетність.

Л. С. Генералюк вважає, що екфрасисом є «літературний опис творів візуальних мистецтв, супроводжуваний іноді естетичною оцінкою, іноді описом окремих технічних прийомів автора твору, його манери чи стилю» [Генералюк 2013, с. 54]. Таке визначення є добре сформульованим та може допомогти перекладачеві при роботі.

Всі представлені визначення є доволі суттєві. Втім жодне з них не є вичерпним і достатнім, аби чітко виокремити екфразу в оригіналі художнього тексту. Тому спробуємо запропонувати власне визначення, що поєднає основні ідеї, представлені вище, так, що ці ідеї будуть доповнюватись одна одною. Тож екфрасисом пропонуємо вважати літературний опис творів візуального, пластичного мистецтва, що має свого автора та певну власну сюжетність, а також може включати в себе опис технічних прийомів, манери чи стилю митця.

Таке визначення, на наш погляд, дає розуміння того, як проявляється зв'язок між мистецтвом та текстом і показує, з чого саме може складатися досліджуваний феномен.

Література

Брагинская Н. В. Экфрасис как тип текста (к проблеме структурной классификации). *Славянское и балканское языкознание. Карпатовосточнославянские параллели. Структура балканского текста*. Москва : Наука, 1977. С. 259–283.

Бобрык. Р Схема и описание в научных текстах о живописи. *Экфрасис в русской литературе*. / под ред. Л. Геллера. Москва : МИК, 2002. С. 180–189.

Геллер Л. М. Воскрешение понятия или Слово об экфрасисе. *Экфрасис в русской литературе*. / под ред. Л. М. Геллера. Москва : МИК, 2002. С. 5–19.

Генералюк Л. С. Екфрасис і гіпотипозис : проблеми диференціації. *Слово і час*. 2013. №11. С. 50–61.

Pop D. For an Ekphrastic Poetics of Visual Arts and Representations. 2008. URL:https://www.academia.edu/2155670/For_an_Ekphrastic_Poetics_of_Visual_Arts_and_Representations. (дата звернення : 28.11.2020).

ЧЕРНЯЄВ Д.В.
Наук. кер.: к.ф.н., ст.викл. Бережна О.О.

ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНІ ГРУПИ КОМП'ЮТЕРНИХ НЕОЛОГІЗМІВ

Інформаційні технології почали стрімко розвиватися з 80-их років минулого століття. Вони спричинили великий вплив на суспільне життя, що побудило людей змінювати лексичний склад мови. Розповсюджувалися нові поняття, які потребували назви. Таким чином з'явилися комп'ютерні неологізми.

Неологізм – це слово, а також його окреме значення, вислів, які з'явилися в мові на даному етапі її розвитку і новизна яких усвідомлюється мовцями (загальномовні неологізми) або були вжиті тільки в якомусь акті мовлення, тексті чи мові певного автора (стилістичні, або індивідуально-авторські неологізми). [2, с. 337]

Існують лексичні та семантичні неологізми. Лексичні неологізми – абсолютно нові слова як за значенням, так і за звучанням. Семантичні неологізми це нові значення в уже наявних словах. [1, с. 228]

Головним засобом розповсюдження комп'ютерних неологізмів є самі люди. Активні користувачі різних комунікаційних технологій ознайомлюються з нововведеннями через засоби масової інформації, потім активно використовують нову лексику як вдома, так і на роботі. Не тільки фахівці певної сфери вживають комп'ютерні неологізми, так як технології є в вільному доступі і кожен може взаємодіяти з ними.

Проаналізувавши комп’ютерні неологізми можна виділити такі лексико-семантичні групи:

1. Збірні частини комп’ютера (hardware). В дану групу входять всі комплектуючі частини персонального комп’ютера, які використовуються при збірці повноцінної робочої машини. Це: power supply – блок живлення, motherboard – материнська плата, network interface card – мережева карта.

2. Програмні продукти (software) персонального комп’ютера. До групи входять лексичні одиниці, які в свій семантиці мають відношення до програм, операційних систем, додатків. Це: BIOS (basic input/output system) – базова система вводу/виводу).

3. Запам'ятовуючі пристрої (storage devices). Дана група охоплює найменування різних носіїв інформації. Це: DVD (digital versatile disc) – оптичний диск, HDD (hard disk drive) – жорсткий диск.

4. Персональний комп’ютер та периферійні пристрої (personal cpmputer & peripheral devices). Це: device - девайс, gamepad – джойстик.

5. Комп’ютерні стандарти (standards). В даній групі з’являються слова, що означають різні види стандартів для різноманітних компонентів комп’ютера. Це: USB (Universal Serial Bus) – універсальна послідовна шина.

6. Інтернет (Internet). До даної групи відносяться лексичні одиниці, що є частиною або пов’язані з всесвітньою мережею інтернет. Це: website – вебсайт, spam – спам.

Література

Кочерган М. П. Вступ до мовознавства : [підручник для студентів філологічних спеціальностей вищих навчальних закладів]. К.: Видавничий центр «Академія», 2004. 203 с.

Тараненко О. О. Українська мова : енциклопедія. Просвіта, 2000. 456 с.

АЛІЄВА Н.
Наук. кер.: д.філол.н., проф. Приходько Г.І.

МОВНІ ЗАСОБИ ТВОРЕННЯ КОМІЧНОГО В ЗБІРЦІ КОРОТКИХ ОПОВІДАННЯХ ПЕЛЕМ ГРЕНВІЛ ВУДХАУЗ “THE CODE OF THE WOOSTERS”

Комічне – це одна з основних філософсько-естетичних категорій, що слугує для визначення та оцінки тих соціальних явищ, звичаїв, діяльності та поведінки людей, які повністю або частково не відповідають, суперечать об’єктивній закономірності суспільного розвитку та естетичному ідеалу прогресивних суспільних сил, а тому викликають засудження у формі осміяння.

Невідповідність можливостей та задуму несерйозна імітація серйозного, нерозуміння безглуздості своїх претензій, дотримування тих понять, стосунків у житті, які історично застаріли та не відповідають новим суспільним прагненням та ідеалам – все це робить поведінку смішною, недоладною, ставить тих, хто дотримується її, у комічне становище.

Комічне, як і будь-яке естетичне явище є соціальним. Воно перебуває не в об'єкті сміху, а в тому, хто сприймає протиріччя як комічне. Комічне пов'язане з загальною культурою людини. Існують різні прийоми вираження комічного, але ми зупинимося лише на таких як: механізм реалізації комічної модальності стереотипних словосполучень, деформація ідіом, комічні метафори, парадокс, повторення, оказіональні новоутворення, перифраз, вступні конструкції, синтаксична конвергенція, алюзії, цитати, змішання стилів мовлення, пародії. Ми розглянули декілька таких прийомів в збірці коротких оповідань П. Г. Вудхауза.

Пелем Гренвіл Вудхауз, як жоден інший англомовний письменник, володіє унікальною здатністю знаходити несподівані шляхи використання усталених виразів та ідіом, вдихаючи в них нове життя [Билинк 1986, с. 53]. Найчастіше Пелем Гренвіл Вудхауз використовує прийом заміни одного з компонентів ідіоми іншим словом. “*I found my old flesh-and-blood up to her Marcel-wave in proof sheets”* [Wodehouse 2000, p. 23].

Вираз *up to his ears/eyes/neck* означає *very deeply.* У даному випадку автор замість одного з очікуваних слів *(ears/eyes/neck)* використовує назву хімічної завивки. “*I was sorry to have to insert a spanner in her hopes and dreams. Spanner in the works? a cause of confusion or ruin to a plan or operation”* [Wodehouse 2000, p. 35]. Замість фігурально використовуваного *works*, що означає в цьому виразі *hopes and plans*, стоять як раз ті слова, які при звичайному вживанні ідіоми тільки маються на увазі. Цей прийом заміщення використовується і в ряді інших випадків.

Для П. Г. Вудхауза парадокс – ще один спосіб побавити читача. Часто парадокси Вудхауза зовсім по іншому демонструють ходові сентенції і заповіді.

"It's just shows you what women are like. A frightful sex, Bertie. There ought to be a law. I hope to live to see the day when women are no longer allowed." [Wodehouse 2000, p. 23]

Тут парадокс близький до афоризму і несподіваною кінцівкою зводить нанівець заяложеність вираження, що «одна половина людства не знає, що робить інша». Парадокси здатні переконувати і вражати (і, звичайно, розважати) незалежно від глибини і істинності висловлювання, оскільки мають риси оригінальності і якоїсь зухвалості. Тому парадокси вельми успішні як комічний прийом.

Досить часто зустрічаються у П. Г. Вудхауза не тільки книжкові, а й газетні штампи. "*He looked like one of those bodies that had been in water for several days"* [Wodehouse 2000, p. 45]. Ця типова для кримінальних відомостей фраза, застосована для опису зовнішнього вигляду живої людини, звучить досить кумедно.

Пелем Гренвіл Вудхауз створює нові слова, використовуючи продуктивні моделі, що існують в англійській мові. "*A glance up and down the passage having apparently satisfied him that it was, for the moment, Spodeless*" [Wodehouse 2000, p. 31].

Варто зауважити, що велика кількість подібних слів і виразів ускладнюють адекватний переклад на українську мову. Оскільки те, що в англійській звучить, як оригінальна лінгвістична знахідка, в українській стає насильством над мовою. Цим цілям у П.Г.Вудхауза часто служать епітети і визначення: "*on the morrow, after a tossing-on-pillow night...;I wasn't surprised. I have already alluded to the effect that over-the-top-of-the-pince-nez look of old Bassett...;... What you noticed more was his face, which was square and powerful and slightly moustached towards the center.; I mean to say, I remembered now that I had come out without my umbrella, and yet here I was, beyond any question of doubt, umbrellaed to the gills"* [Wodehouse 2000, p. 38].

Одна з найважливіших стилістичних функцій використання вставних речень – створення двох паралельних мовних планів: плану розповіді і плану оповідача. При цьому гумористичний ефект досягається завдяки протиріччя між нейтральним (а іноді піднесеним) тоном розповіді і їдким стилем «зауважень в дужках».

Отже, гумористичний ефект досягається синтезом і одночасним протиставленням текстуальних елементів, які існували раніше, і нового контексту. Результат дослідження показав, що комічний ефект у коротких оповіданнях досягається за допомогою різних способів і прийомів, що використовуються для творення саме гумору, іронії, сатири.

Література

Wodehouse P.G. The Code of the Woosters. London: Penguin Books Ltd. 2000. 224 p.

АНІКАНОВА Л. О.
Наук. кер. д. філол. н., проф. Єнікєєва С. М.

КОМУНІКАТИВНА ТАКТИКА СОЛІДАРИЗАЦІЇ У ПОЛІТИЧНОМУ ДИСКУРСІ БОРИСА ДЖОНСОНА

Антропоцентричний вектор сучасних лінгвістичних студій зумовлює актуальність досліджень у галузі лінгвоперсонології, яка тісно пов'язана з дискурсологією. Саме тому дослідження мовної особистості одного з провідних англійськомовних політичних лідерів, Бориса Джонсона, є актуальним.

Мовна особистість має трирівневу структуру, третім рівнем якої є прагматичний [Караулов 2010, с. 245], тобто рівень мовленнєвої діяльності політика у межах певного дискурсу або кількох дискурсів. Саме тому аналіз комунікативних стратегій і тактик є невід'ємною частиною дослідження характеристик певної мовної особистості.

Однією з основних тактик, які актуалізують стратегію позитивної самопрезентації політика, є комунікативна тактика солідаризації, тобто об'єднання з народом, яка «реалізується за допомогою вживання займенників *we*, *our*, що виконують інклюзивну функцію» [Ананко 2018, с. 8]. Комунікативною інтенцією мовця у цьому випадку є демонстрація того, що все населення країни є єдиним, і що прем'єр-міністр діє від імені всіх громадян.

Новий контекст застосування цієї тактики пов'язаний із сучасною ситуацією пандемії, наприклад: *Today the first high street pharmacies start vaccinating people against COVID-19. By the end of the month,* ***we*** *will have hundreds of local pharmacies helping* ***us*** *roll out the vaccine across the UK* [Boris Johnson 2020].

Важливим завданням уряду у такий період є не тільки боротьба з самою хворобою, але й з наслідками тривалого локдауну: *Under this government* ***we*** *will do everything* ***we*** *can to ensure no child goes hungry as a result of the privations caused by this pandemic* [Boris Johnson 2020].

Часто політик показує, як він та його партія реагують на скарги або зауваження громадян, наприклад: *I totally agree with you @MarcusRashford, these food parcels do not meet the standards* ***we*** *set out and we have made it clear to the company involved that this is disgraceful. The company concerned has rightly apologised and agreed to reimburse those affected* [Boris Johnson 2020].

Коли прем'єр-міністр звертається до громадян із певними постановами та проханнями, він підкреслює, що обмеження діють для всіх, наприклад: *As* ***we*** *get jabs into arms, we must not lose sight of the state of the pandemic - which is putting huge pressure on* ***our*** *NHS. So, please follow the rules and stay home to protect the NHS, and save lives* [Boris Johnson 2020].

Говорячи про необхідність дотримання певних правил карантину, політик наголошує, що таким чином кожен житель країни може зробити свій внесок у спільну перемогу над вірусом: ***We*** *are in a race to vaccinate the vulnerable faster than the virus can reach them. And* ***we*** *need to give our army of vaccinators the*

biggest head start ***we*** *possibly can. That is why* ***we*** *must once again stay at home, protect the NHS and save lives* [Boris Johnson 2020].

Отже, комунікативна тактика солідаризації об'єктивується у мовленні Бориса Джонсона за допомогою займенників *we, our, us* та допомагає йому реалізувати інтенцію консолідації громадян. Перспективами подальших досліджень вважаємо аналіз інших одиниць прагматичного рівня мовної особистості Бориса Джонсона.

Література

Ананко Т. Р. Комунікативні стратегії у політичному дискурсі Хіларі Клінтон. *Science and Education a New Dimension.* Philology, VI (47), Issue : 160, 2018. С. 7 – 10.

Караулов Ю. Н. Русский язык и языковая личность. Изд. 7-е. М.: Издательство ЛКИ, 2010. 264 с.

Boris Johnson's Twitter. [Electronic resource] Access mode: https://twitter.com/borisjohnson

БАГЛАЙ В. Ю.
Наук. кер.: к.ф.н. доц. Шевчук О.В.

ІСТОРІЯ ГУМОРУ В БРИТАНІЇ

Властивість сміятися над собою і над іншими культивувалося століттями, і це вважається найважливішою гідністю людини. Англійські старовинні книги добрих манер стверджують, що почуття гумору можна і потрібно культивувати, а ідеальний чоловік (джентльмен) повинен неодмінно мати почуття гумору, інакше він буде далекий від досконалості .

Ще один доказ того, що англійський гумор виник давно, це випадок, який відображений в історії. Син Генріха II, Едуард I, підпорядкував Уельс англійській короні в 1284 році, давши валлійцям обіцянку, що ними не буде керувати людина, що говорить по-англійськи. І він поставив над ними свого новонародженого сина (в пам'ять про цю подію з 1301 року по теперішній час спадкоємці англійського престолу носять титул принца Уельського). Саме цей випадок вважається початком формування звичного англійського гумору. На початку XX століття велика радіостанція в Вашингтоні запропонувала послам різних країн відповісти по телефону на питання: «Чого б Ви хотіли в Різдво?» Французький посол побажав миру в усьому світі, перемоги над світовим імперіалізмом. Посол Його Величності відповів (в прямому ефірі): «Як мило, що ви запитали, я б хотів зацукрованих фруктів» [Шестаков 2006, с. 105].

Англійці охоче потішаються свою незворушністю і повільністю, а також над власними промахами, помилками і курйозами. Одним з таких прикладів може послужити випадок, коли під час свого візиту в США королева Єлизавета II вимовляла вітальну промову перед членами конгресу. Трибуну з мікрофоном

встановили занадто високо для її зросту, і присутні могли бачити тільки її капелюх. З цього приводу у пресі було висловлено багато їдких зауважень, і коли під час свого другого візиту королева звернулася до конгресменів з промовою, почавши її словами: «*Dear gentlemen, I hope can see me now* you». - Шановні панове, я сподіваюся, на цей раз ви мене бачите. У відповідь пролунав вибух реготу [Cazamian 1950, c. 36].

Англійці вважаються консервативним народом, перш за все, через те, що вони протягом багатьох століть дотримуються своїх традицій. Наприклад, розглянемо розваги англійців. Національними видами спорту по праву вважаються гольф, крикет, теніс, кінний поло, рибна ловля і полювання на лисиць. Крикет для англійців - більше, ніж гра. Вони грають в неї щонеділі. Англійські традиції, можливо, є одним з основних чинників формування англійського гумору таким, яким ми його знаємо.

Отже, впевнено можна заявити, що англійський гумор – це вже не стиль, а спосіб життя. Англійський гумор пов'язаний зі здатністю англійців сміятися над собою. Сухувата напівпосмішка, з якою зустрічають добре розраховану недомовку, - дуже характерний для англійця вираз обличчя. Тут люблять іронію і чекають того ж від других. У Великобританії навіть існує національна приказка, в якій говориться: "Everyone has a fool in his sleeve". Підводячи підсумок, можна сказати: головний принцип англійців це "take it easy", на цьому засновані їх гумор, традиції, звичаї.

Література

Шестаков В.П. Английский юмор как средство национальной идентификации. *Искусство в контексте цивилизационной идентичности.* М., 2006. 105 с.

Cazamian L. The Development of English Humour. NY.: Ams Pr Inc, 1950. 105 p.

БАНДУРЕНКО А. А.
Наук. кер.: д.філол.н., проф. Приходько Г.І.

ФУНКЦІЇ ЕПІТЕТІВ У ПОВІСТІ ДЖЕРОМА К. ДЖЕРОМА «ТРОЄ У ЧОВНІ, НЕ РАХУЮЧИ СОБАКУ»

Одним із переважних завдань лінгвостилістики на сьогочасному етапі її розвитку є вивчення лінгвістичної природи та функціонування окремих стилістичних прийомів у різних функціональних стилях.

Епітет здавна звертав до себе увагу вчених, які працювали у лінгвістичному та літературознавчого напряму. Давні риторики та посібники по стилістиці, які випускалися у двадцятому столітті, розглядали епітет лише як прийом прикраси для мови, спосіб, який робить її виразною та привабливою. А.Н. Веселовський зазначав, що «історія епітета є історією поетичного стилю...

І не тільки стилю, а й поетичної свідомості...; ціла історія смаку і стилю в його еволюції від ідей корисного і бажаного до видіння поняття прекрасного» [Веселовський 1989, с. 73] У художніх текстах епітети є засобом художньої думки та особистого авторського сприйняття дії. Основною функцією епітетів у художньому творі навіяти в уяві читача переконливі та проникливі картини, які б емоційно впливають на нього. Художньо-образні означення загострюють виражально-експресивний потенціал номінацій, що дозволяє передавати ту чи іншу оцінку об'єкта та сприяти тропеїзації та естетизації художнього тексту.

У повісті «Троє в човні, не рахуючи собаки» при аналізі стилістичних особливостей персонажной мови було виявлено, що Джером К. Джером найчастіше використовує епітети. Причому переважають в його мові метафоричні епітети. Письменник вдається також і до метонимическьких (або перенесених), порівняльних, гіперболічних епітетів. Безумовно, епітети, субстантивні і дієслівні, використовуються письменником при передачі картин природи, що не дивно, так як епітет найяскравіше може висловити вразиву уяву художника пейзаж. У своїй повісті Джером показує себе як англієць, який любить свою дивовижну країну. Як дійсно майстерний художник слова, він малює картини природи, використовує величезну кількість епітетів, щоб відтворити яскраві та найтонші її відтінки, та зарікається, що уважний читач, який читатиме повість, зможе «напитися сонячним світлом життя, почути еолові музику, яку божественний вітер витягує з струн нашого серця» [Джером К. Джером 2018, с. 57] *to drink in life s sunshine, to listen to the Aeolian music that the wind of God draws from the human heart-strings* [Jerome K.J. 1976, p. 24]. Читач буде «милуватися золотом і зеленню лісів, білими і жовтими лініями, похмурим розгойдане очеретом <...> і блакитними незабудками» [Джером К. Джером 2018, с. 56] *to watch woods all green and golden, or the lilies white and yellow, or the somber-waving rushes, <...> or the blue forget me not* [Jerome K.J. 1976, p. 24], *dead sun, sad clouds, dying day, sighing rushes* [Jerome K.J. 1976, p. 16] «померле сонце, сумні хмари, вмираючий день, зітхає очерет» [Джером К. Джером 2018, с. 42], *shy young vine peeping* [Jerome K.J. 1976, p. 47] «сором'язлива молода лоза» [Джером К. Джером 2018, с. 98]; *sad, silent sighs* [Jerome K.J. 1976, p. 78] «сумні тихі зітхання» [Джером К. Джером 2018, с. 99], *deathlike silence* [Jerome K.J. 1976, p. 47] «мертва тиша» [Джером К. Джером 2018, с. 98], *herculean task* [Jerome K.J. 1976, p. 18].

Як бачимо, епітет, виконуючи свою оціночну функцію в художньому тексті, внаслідок особливої функції в тексті, допомагає слову набути нової значимості, підкреслює характерну рису, збагачує мову новим емоційним сенсом, додає до тексту певної барвистості, яскравості, колоритності.

Література

Веселовский А. Н. Историческая поэтика. Москва, 1989. 256 с.

Jerome K.J. Three Men in a Boat (To Say Nothing of the Dog). Moscow: Higher School, 1976. 159 p.

Джером К. Джером Троє у човні, якщо не рахувати собаки. Серія "Золота полиця". Київ: Книголав, 2018. 176 с.

БІКУЛОВА А. Р.
Наук. кер.: к. філол. н., доц. Голуб Ю. І.

МОВНІ ЗАСОБИ ВИРАЖЕННЯ ЕМОЦІЙ У РОМАНІ СТІВЕНА КІНГА «МІСТЕР МЕРСЕДЕС»

Емоції – це фізіологічні стани організму, що мають яскраво виражене суб'єктивне забарвлення і охоплюють усі види почуттів та переживань людини. Емоції виступають у ролі посередника між навколишнім світом і його відображенням у мові [Башкірова 2005, с. 14].

Емотивність – це об'єктивація емоцій мовними засобами. Про дійсну природу емоцій, про їх силу можна дізнатися завдяки тій формі, якої вони набувають, потрапляючи з внутрішнього світу людини в зовнішній світ, тобто завдяки мовній репрезентації [Шаховский 2008б, с. 191].

Емоції героїв художнього твору є особливою психологічною реальністю. Сукупність їх у тексті – своєрідна множина, що змінюється по мірі розвитку сюжету, допомагаючи викликати у читача бажану реакцію і донести до нього основну ідею автора [Шаховский 2008б, с. 207].

Метою даного дослідження є вивчення мовних засобів вираження негативних емоцій у романі С. Кінга «Містер Мерседес». Цей детективний роман розповідає історію відставного поліцейського, який намагається докопатися до істини у нерозкритому злочині. Роман характеризується напруженою драматичною атмосферою. Його герої переживають такі негативні емоції, як страх, тривога, розпач, ненависть, гнів. Ці емоції використовуються у сюжеті роману як каталізатори для розвитку подій, вони роблять їх більш динамічними, допомагають зрозуміти образи персонажів, розкривають їх внутрішній світ.

Лексичні одиниці, що репрезентують негативні емоції, у романі представлені трьома лексико-граматичними класами – дієслова, іменники та прикметники. Так, автор використовує наступні дієслова з пейоративним емоційно-експресивним забарвленням: *to die, to fret, to struck, to terrify, to snuff out, to suffer, to kill, to loathe, to hate.* До класу емотивних іменників належать слова: *death, dismemberment, torture, turd, horror, sin, distress, pain, terror, atrocity, contempt, anger.* Прикметники також відіграють важливу роль у створенні емотивності: *terrifying, desperate, sleazy, insane, frightened, paltry, disgusted, discomfited, sanctimonious, grisly, horrific.*

Розглянемо декілька прикладів:

"There's a photograph of the candidate, and to Hodges he looks like Dr. Oberlin, the dentist who ***terrified*** *him as a child"* [King 2014, p. 28].

"Only if Jerome had seen him playing with that old revolver, he would have been ***scared to death****"* [King 2014, p. 81].

"And of course, there was how ***frightened*** *people were afterward, because they were sure I would do it again"* [King 2014, p. 67].

Отже, результати проведеного дослідження демонструють той факт, що емотивно-марковані лексичні одиниці в тексті художнього твору налаштовують читача на емоційне сприйняття відображених подій, вчинків героїв, їхніх почуттів, що й сприяє реалізації авторських прагматичних установок. У подальшому ми плануємо проаналізувати засоби вираження емоцій на синтаксичному рівні.

Література

Башкірова Н. П. Проблеми відображення емоцій у мові. *Записки з загальної лінгвістики : Зб. наук. пр*. Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2005. С. 14-16.

Шаховский В. И. О лингвистике эмоций. Язык и эмоции : монография. Москва : Гнозис, 2008б. 416 с.

King S. Mr. Mercedes. New York : Scribner, 2014. 731 p. URL : http://novels7.com/mr-mercedes.html (дата звернення 18.12.2020).

БОЙКО О. Ю.
Наук. кер.: к.філол.н., доц. Залужна М.В.

МЕТАФОРИ В АНГЛІЙСЬКОМОВНІЙ ТЕРМІНОСИСТЕМІ МАТЕМАТИКИ

Найважливіша роль метафори – це семантичне збагачення мови. Серед метафор виділяють **актуальну метафору** – нове та живе перенесення значення одного слова на значення іншого. Творенням актуальних метафор займаються риторики та поети. Здавалося б, до чого тут математика? Вона, навпаки, має уникати актуальних метафор. Але математична мова є доволі метафоричною. На відміну від філологічних наук, математика створює та користується **стертими метафорами**, переносне значення яких настільки усталене, що сприймається мовцями як норма. І англійська мова математичної галузі в цьому випадку не стала виключенням.

В основі творення математичних метафор в англійській мові лежить принцип антропоцентризму. Людина є мірою всіх математичних речей та явищ. Наприклад, якщо брати **людину соціальну**, то в англійськомовній терміносистемі є складний термін *"two policemen theorem*". Якщо два міліціонера тримають між собою злочинця і при цьому йдуть в камеру, то злочинець також змушений туди йти. Аналогічно, якщо одна послідовність, границю якої потрібно знайти, буде знаходитися між двома іншими послідовностями з однаковими границями, то і границя шуканої послідовності буде дорівнює тому ж числу.

Інколи в основі творення метафор лежить **зв'язок людини із зоологічним світом**, тут можна навести приклад *"the hedgehog theorem"*. Ця математична теорема стверджує, що на сфері не може бути обрано дотичний напрямок в кожній точці, що визначений у всіх точках сфери і неперервно

залежить від точки. Неформально кажучи, неможливо причесати згорнутого клубком їжака так, щоб у нього не стирчала жодна голка.

Тобто форма виконання процесів затримання злочинця та причісування їжака й функцій міліціонера в даних випадках є ознаками, за якими назви теорем є метафоричними.

За іншим принципом створена метафора *"infinite monkey theorem"* – теорема про нескінченних мавп. Одне з формулювань теореми таке: «Якщо посадити нескінченне число мавп за друкарські машинки, то одна з них рано чи пізно надрукує якийсь із творів В. Шекспіра». З математичної точки зору, якщо декілька подій статистично незалежні (у випадку з мавпами, кожна з них друкує незалежно одна від одної), то ймовірність однієї з подій дорівнює 1, тобто в нашому випадку, одна з мавп точно надрукує твір Шекспіра, про що свідчить фраза «рано чи пізно». В основі цієї метафори лежить *диференційна ознака*, тобто *метафорою є визначальний компонент терміну* – мавпа.

За *принципом схожості форми* утворені метафори *"polar rose"* й *"limaçon"*. За принципом схожості функції – *"progression"* та *"mathematical induction"*.

Таким чином, основними принципами метафоризації англійськомовних термінів математики є: *схожість форми, схожість функції, схожість форми та функції одночасно*, як у прикладах з їжаками чи міліціонерами, та *диференційна ознака*, як у випадку з мавпами. Кожна з математичних метафор є прикладом стертої метафори.

Література

Гак В. Г. Метафора : универсальное и специфическое. Метафора в языке и тексте / отв. ред. В. Н. Телия. Москва : Наука, 1988. С. 11–26.

Силантьев И. В. Метафора в языке математики. *Критика и семиотика.* 2010. Вып 14. С. 354–359.

Шарафутдинова Н. С. Лексико-семантические процессы в немецкой авиационной терминосистеме. Ульяновск : УлГТУ, 2016. 204 с.

БОЛГАРІН Д. В.
Наук. кер.: д. філол. н., доц. Козлова Т. О.

МУЛЬТИЛІНГВАЛЬНИЙ РЕКЛАМНИЙ ДИСКУРС ЯК РІЗНОВИД ІНСТИТУЦІЙНОЇ КОМУНІКАЦІЇ

Останнім часом зростає актуальність багатомовної реклами. Цей факт можна пояснити важливістю двох тенденцій соціального розвитку. З одного боку, триває процес глобалізації — економічної, законодавчої та культурної універсалізації. У зв’язку з цим потужності набуває англійська мова як засіб глобальної комунікації (лінгва франка). З іншого боку, спостерігається розвиток

у напрямку збереження мовної та етнічної ідентичності, зміцнення культурно-історичної традиції, системи національних цінностей.

Сучасний рекламний дискурс орієнтований одночасно на глобальну аудиторію й конкретну цільову групу споживачів. Саме цим зумовлено особливості рекламного тексту як продукту мовленнєвої діяльності. Більшість рекламних текстів останніх років мають синкретичну природу, оскільки залучають засоби різних семіотичних систем і вдало поєднують вербальні та візуальні засоби передачі інформації. Креолізація тексту доповнюється негомогенністю вербальної частини, структура якої охоплює засоби різних мов [Kelly-Holmes 2005; Vizcaino 2011].

Мета дослідження полягає в систематизації ознак мультилінгвального рекламного дискурсу.

Мультилінгвальний рекламний дискурс співвідноситься з інституційною комунікацією, яка відбувається в різних ситуаціях перемикання вербального коду (англійська мова ↔ мова цільової групи споживачів). Цьому різновиду комунікації властиві такі ознаки:

– орієнтація на потреби широкої маси споживачів та інтенціональність;

– поліфункційність (одночасна реалізація інформативної, номінативної, символічної, експресивної, персуазивної, евалюативної, естетичної та інших функцій);

– швидке поширення інформації через різні канали (інтернет, телебачення, білборди, друковані джерела);

– інформаційна комплексність (надання відомостей про продукти та послуги, постачальників послуг та виробників, а також професійні, загальні та мовні компетенції членів суспільства);

– полімодальність (комбінування візуальних та слухових, а також вербальних і невербальних засобів кодування; міксація та перемикання вербального коду, що реалізується через поєднання окремих слів або більших за обсягом одиниць (словосполучень, речень) з різних мов в тексті реклами);

– значний психологічний потенціал, що пояснюється можливостями реклами привертати увагу до актуальних проблем суспільства, моральних цінностей тощо.

Отже, мультилінгвальний рекламний дискурс — складний, багатоаспектний феномен сучасності, який співвідноситься з інституціональним спілкуванням і залучає негомогенні засоби передачі інформації. Аналіз структури, змісту та функцій мультилінгвального рекламного тексту потребує комплексного міждисциплінарного вивчення.

Література

Kelly-Holmes H. Advertising as Multilingual Communication. New York : Palgrave, MacMillan, 2005. 206 p.

Vizcaino M. J. G. Code-breaking / code-making: A new approach in advertising. *Journal of Pragmatics*. 2011. № 8. Vol. 43. P. 2095-2109.

БРАТКО О. А.
Наук. кер.: к.ф.н., доц.Чуян С.О.

АСПЕКТ ПРОДУКТИВНОСТІ В СУЧАСНІЙ АНГЛІЙСКІЙ МОВІ

Феномен продуктивності в лінгвістичному дискурсі (включаючи прикладну) має велике значення. Продуктивність є наслідком потреби формування мовцями нових словоформ для того, щоб вони відповідали граматичним, стилістичним та референтним потребам, які виникають в конкретних ситуаціях, процесах мовлення, адже мова виконує цілу низку завдань у діяльності людини [Якобсон, Р., 1975]. Продуктивність — компаративний словотворчий аспект, який є сумою (або вираженням) трьох категорій: прозорості, корисності та "частотою базового типу" [Aronoff M., 1976]. Теоретично, прокудтивність показує, яку активну роль у межах однієї мови відіграє той, чи інший словотворчий засіб (або елемент) та є одним із найважливіших для поповнення лексикону мов новими словоформами (елементами словотворчої парадигми) за допомогою різних дій над лексемами.

Завдяки продуктивним засобам словотвору, будь-який мовець у будь-який момент часу може створити нове, потенціальне слово, яке з точки зору мовних правил буде словом у повній мірі, з поправкою лише на те, що воно може не використовуватися іншими. Однак, намагаючись виміряти продуктивність, ми зустрічаємося з двома проблемами — теоретичною (що назвати об'єктом, якому властива продуктивності, або, наприклад, чи можна вважати інфлективні суфікси дієслів минулого часу -ed або -s — суфікс множини іменників засібом творення нових слів) та методологічною (тобто, як формально виміряти продуктивність). Ці проблеми породжують неоднорідність підходу до визначення продуктивності, що залишає лише вибір більш прийнятного для особливої ситуації (ad hoc) методу. Наприклад, Плаг [Plag I., 2002] на основі відношення гапаксів — унікальних реєструвань слова, які розглядаються у якості неологізмів — та інших слів з тим самим афіксом визначає його продуктивність; Аронов [Aronoff M., Fudeman K., 2011] використовує відношення між кількістю повноправних (уживаних) слів з певним афіксом та кількістю основ, до яких цей афікс може приєднуватися (аспект частоти базового типу).

Суфікси	Частота словоформ	Частота токенів	Частота гапиксів	Продуктивність	Неологізми, OED
able	933	140627	311	0.0022	185
ful (of property)	154	77316	22	0.00028	14
ion	2392	1369116	524	0,0004	625
ish	491	7745	262	0,0338	101
ity	1372	371747	341	0,00091	487

less	681	28340	272	0,0095	103
ness	2466	106957	943	0,0088	279
wise	183	2091	128	0,061	12

Табл 1; з корпусу BNC та словника OED.

Тут можна бачити, як коефіцієнти продуктивності афіксів відносяться один з одним у аспекті спроможності творити нові слова. Використовуючи зазначені методи, можна порівняти у аспекті продуктивності одні афікси з іншими, наприклад: суфікс th/-ity/-ess набагато менш продуктивні, ніж -ness/-less/-ish.

З іншої сторони, ці корпусні методи можуть бути використані лише у випадку афіксної деривації та у певний відрізок часу (так як корпус не може охопити увесь мовленнєвий загал за причини динамічності мови: як просторової, так і модальної), тому як статистичні данні щодо морфем можна проаналізувати лише у випадку, коли ці морфеми мають сталу форму, на відміну від процесу створення складних слів, де визначити продуктивність можна загалом у вигляді процесу; теж саме торкається абревіації (акронімії), конверсії (хоча у цьому випадку можна звернутися до особливостей синтаксичних відношень примірників у корпусах [Lieber R., 2015], виявляючи конверсійні тенденції слів, але це потребує складного комбінаторного та створення універсального підходу) та телескопії — вони можуть бути продуктивними у якості процесу, але порівняти їх з математичною точністю складно за причини неоднорідності їх виявлень.

Таким чином, найбільш продуктивними можуть бути лише процеси деривaційної афіксації, та ті особливості, які стосуються продуктивності та непродуктивності, вже постають проблемою обмеженості (прагматичної та структурної) [Aronoff M., 1976]. Визначити та порівняти морфологічну продуктивність певних афіксів в англійській мові можна за допомогою мовних корпусів, використовуючи методи, які задовільняють певні критерії. На прикладі певного зрізу було показано порівняльну тенденцію продуктивних афіксів в сучасній англійській мові.

Література

Якобсон Р. Лингвистика и поэтика. М.,1975. С. 682–690.

Aronoff M. Word Formation in Generative Grammar. Massachusetts Institute of Technology, 1976. 134 p.

Aronoff M., Fudeman K. What is Morphology?. John Wiley & Sons, 2011. 341 p.

Lieber R. Introducing morphology. Cambridge: Cambridge University Press, 2015. 228p.

Plag I. Word-formation in English. Cambridge: Cambridge University Press, 2002. 258p.

ГУДЗОВАТА С. В.
Наук. кер.: к. філол. н., доц. Веремчук Е. О.

РОЛЬ СЕМАНТИЧНОЇ ДЕРИВАЦІЇ У ТВОРЕННІ АНГЛІЙСЬКОМОВНОГО СЛОВНИКА РЕКЛАМНОЇ СФЕРИ

Рекламна сфера посідає чільне місце у нашому житті, оскільки у сучасну епоху споживання, однією із провідних цілей є просування товарів і послуг з метою отримання прибутку. Англійськомовні рекламні тексти займають велику нішу у світовій рекламі. Через це **актуальність** дослідження зумовлена важливістю рекламної сфери та невпинним розширенням рекламного вокабуляру в англійській мові. **Об'єктом** дослідження виступає словник англійськомовної рекламної сфери, а **предметом** – механізми семантичної деривації, які беруть участь у його творенні. **Метою** дослідження є встановлення особливостей функціонування механізмів семантичної деривації під час творення словника рекламної сфери в англійській мові. Відповідно до поставленої мети необхідно виконати наступні **завдання**: 1) визначити основні механізми семантичної деривації; 2) схарактеризувати особливості метафоричного перенесення при творенні слів рекламної сфери.

Власне лексема *advertise,* яка має значення "*to tell the public about a product or service in order to persuade them to buy it"* [Oxford Dictionary] («*повідомляти суспільству про товар чи продукт з метою його продажі»*) виникло шляхом метафоричного переосмислення вихідного етимологічного значення "*make aware, call attention, remark; turn, turn to"* («*повідомляти, привертати увагу, повертатися до чогось»*). Таким чином, внутрішня форма цієї лексичної одиниці є прозорою та виражає основну рису реклами – привернення увагу потенційного споживача.

Загальновживана лексема *message* (*повідомлення*) – "*a spoken or written piece of information that you send to another person or leave for them"* [Oxford dictionary] («*усна або письмова інформація, яку надають комусь*»), перейшовши в сферу рекламного бізнесу зазнала термінологізації та стала позначати "*an informative communication about a product or service placed in a communication channel*" [UDMT] («повідомлення інформації через відповідний канал комунікації»). Таким чином, відбулося явище термінологізації, що привело до появи нового лексико-семантичного варіанту.

Дієслово *promote* (підвищувати на посаді) "*give a better position*" [Oxford dictionary] («*давати кращу посаду*») перейшло в рекламну сферу де воно отримало новий лексико-семантичний варіант "*increase amount of selling goods*" [GMTD] («*підвищувати обсяги продажу товару*») на основі схожості асоціацій. Підвищення посади для людини метафорично переосмислилось як підвищення обсягів продажу певної речі, що є безпосередньою метою рекламних заходів.

У загальновживаній лексиці лексема *vehicle* (транспортний засіб) означає "*a machine, usually with wheels and an engine, used for transporting people or*

goods on land, especially on roads" [Oxford dictionary] («*машина з двигуном та колесами, яка транспортує товари та людей*»). Однак, перейшовши до сфери маркетингу, ця лексема зазнала вторинної концептуалізації, що привело до утворення значення "*a specific tool that is used to deliver an advertisement to its intended audience*" [GMT] («інструмент, що доносить рекламу до потенційного реципієнта»). Подібно тому як автомобіль доставляє людей та речі до пункту призначення, так і *marketing vehicle* доставляє інформацію до реципієнта.

Таким чином, завдяки метафоричному перенесенню словник рекламної сфери невпинно поповнюється семантичними неологізмами.

Література

GMTD – Glossary of Marketing Terms and Definitions. URL: https://www.thebalancesmb.com/marketing-terms-and definitions2295418

Oxford Learner's Dictionaries. URL: https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/

UDMT – Ultimate Dictionary of Marketing Terms. URL: https://blog.hubspot.com/marketing/inbound-marketing-glossary-list

ДЕНИСЕНКО П.О.
Наук. кер.: к.ф.н., доц., Андрєєва І. О.

ЛІНГВАЛЬНІ ЗАСОБИ АКТУАЛІЗАЦІЇ МОВНІЇ ОСОБИСТОСТІ В АНГЛОМОВНІЙ ДИТЯЧІЙ ЛІТЕРАТУРІ (НА МАТЕРІАЛІ ПОВІСТІ Е. ПОРТЕР «POLLYANNA»)

Дослідження мовної особистості є одним із напрямків лінгвістичної науки, адже вчені завжди цікавилися формуванням людської мови, чинниками що на мову впливають а також засобами, якими мова актуалізується.

Це поняття є популярною темою дослідження як вітчизняних, так і закордонних науковців, зокрема В. Фон Гумбольдт, І.Г. Гердер, Л. Вайгербер, І.А. Бодуен де Куртене, К. Фосслер, Г.І. Богін, С.Г. Воркачев, В.І. Карасик, Ю.Н. Караулов, К.Ф. Седов та ін.

Феномен мовної особистості розглядається не тільки в лінгвістиці. Філософія, психологія, когнітивістика, лінгводидактика, стилістика та багато інших напрямків наукового пізнання пропонують свій погляд на дане поняття. Існування багатьох підходів до вивчення мовної особистості пояснює велику кількість визначень цього феномену.

У нашому дослідженні ми спираємося на визначення мовної особистості, запропонованим Ю.М. Карауловим. Мовна особистість виступає «сукупністю здібностей та характеристик, що дозволяють людині створювати та сприймати тексти різної складності з певною цільовою направленістю».

Структура мовної особистості складається з трьох рівнів: вербально-семантичного (лексикон), когнітивного (тезаурус) та мотиваційно-прагматичного (прагматикон). Ми зосередили свою увагу на першому

вербально-семантичному рівні, та відібрали лінгвальні засоби актуалізації мовної особистості у англомовній дитячій літературі. Матеріалом нашого дослідження слугувала повість Е.Портер «Pollyanna».

Отже, до лінгвальних засобів актуалізації мовної особистості у повісті «Pollyanna» ми віднесли ряд лексико-граматичних та стилістичних засобів.

До лексико-граматичних належать використання слів та словосполучень *glad, you know, I'm sorry, I love, lovely, perfectly lovely,* а також вживання скорочень *I'm, I've, isn't, doesn't* та ін., а також розділових питань *don't you, isn't it, weren't I* і т.д. Серед стилістичних засобів слід зазначити наявність вигуків (*My!, Oh!, why, what a…),* повторів та анадиплозису.

Перспективою подальшого дослідження є аналіз зазначених лінгвальних засобів актуалізації мовної особистості у дитячій літературі у перекладі на українську мову.

Література

Караулов Ю.Н. Русский язык и языковая личность. М : Наука, 1987. 263с.

ЗДОРЕНКО Т.С.
Наук. кер.: к.ф.н., доц., Андрєєва І. О.

ЛІНГВАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ ПУБЛІЦИСТИЧНИХ ЗАГОЛОВКІВ

У газеті заголовок займає найголовнішу, позицію, на ньому робиться акцент. Це те, на що читач відразу звертає увагу. **Об'єктом** дослідження є заголовки медіа-текстів англійських газет, інтеренет видавництв, блогів та звичайних газет. Методом суцільної вибірки було зібрано 100 заголовків. **Метою** даного дослідження є вивчення функціонально-стильових особливостей газетних заголовків і способів реалізації їх стилістичного потенціалу в англомовних газетах, виданнях і блогах. Розділити 100 вибраних заголовків за: стилістичними особливостями, лексичними та граматичними.

Заголовок – це сильна позиція будь-якого тексту: "Початок тексту і заголовок – точка відліку в сприйнятті понятійної системи тексту і тому предмет особливої уваги, ключ до концептуальної структурі твору " [Белова 2008]. Стилістичні засоби у заголовку використовуються для того, щоб справити враження на читача; для того, щоб читач зацікавився в прочитанні всієї статті - створюється фактор несподіванки. Пропуски слів в заголовках використовуються для того, щоб вони були короткими. Тема враховує потреби читачів, у яких може не бути часу і терпіння, щоб читати довгі і складні заголовки [Арнольд 2002, с.24]. Наприклад: *Rollout of UK vaccine faces years of delay (The* ***I).*** *"Rollout"* – слово неофіційне, не формальне, вживається частіше в повсякденній мові, ніж в офіційних заявах. *SOBER OCTOBER Scotland's pubs to close for 16 days and no alcohol in restaurants, (The Sun).* Вжита рима. Пропущено також особисту форму дієслова "to be".

Для газетних заголовків характерне використання фразеологічних сполук, вживання скорочень, алітерація, об'єднання в одному реченні різнорідних, відносно незалежних думок, алюзії – це все відноситься до лексичних особливостей [Малюга 2005]. Наприклад: *Tories lash out against "Big Brother" Covid fines (**The Times**).* вжито фразове дієслово "to lash out", "Big Brother" це відсилка до вигаданого персонажу роману Джорджа Орвелла *1984*.Він лідер Океанії, тоталітарної держави, де правляча партія Інгсок має великий контроль над жителями. *Ban this hell meat from UK (**Daily Mirror**).* Слово "hell" в якості означення додає емоційної забарвленості цьому заголовку. Використання в заголовках теперішнього часу дієслова замість минулого, уникання майбутнього часу дієслова, опущення артиклів, опущення допоміжного дієслова *to be* , зазвичай використання неперфектного часу, опускається підмет, вкраплюються неологізми, діалектизми, поетизми, сленгізми [Солганик 1991, с. 73]. Наприклад: *Stanley McChrystal, U.S. Army General Fired After Mocking Biden, Endorses Biden* [https://www.huffpost.com/]. Використано пасивну конструкцію з опущенням особистої форми дієслова to be. *Watch Machine Gun Kelly Kiss Megan Fox in New Music Video* [https://toofab.com/]. Опущено відносний займенник "how", а також "kiss" вжито в інфінітивній формі.

В ході даного дослідження, були виявлені структурні і стилістичні особливості газетних заголовків. Аналіз газет і блогів дозволив зробити висновок про те, що в обох видах превалюють лексичні та стилістичні засоби. Це обумовлено прагненням авторів до пожвавлення заголовка, роблячи його образним і яскравим, доданню емоційності повсякденним виразами.

Література

Белова Н.А. Филологический анализ художественного текста: реализация интеграции лингвистического и литературоведческого подходов в школе: учеб.-метод. пособ. Саранск: Мордов. гос. ун-т, 2008. 205 с.

Малюга Е.Н. Роль заголовков и подзаголовков в англо-американской прессе. *Язык, сознание, коммуникация*. Москва, 2005. №21. С.130.

Солганик Г. Я. Синтаксическая стилистика. Сложное синтаксическое целое. М., 1991. 73 с.

ЗЮЗЮКОВА С. Ю.
Наук. кер.: д-р філол. н., доц. Козлова Т. О.

ШЛЯХИ ІНКОРПОРАЦІЇ БРИТАНСЬКОГО ЛЕКСИЧНОГО СУБСТРАТУ В АВСТРАЛІЙСЬКИЙ ТА НОВОЗЕЛАНДСЬКИЙ УЗУС

Мовна варіативність посідає чільне місце в сучасних дослідженнях поліцентричних систем. Сьогодні функціонує понад 40 поліцентричних мов , провідну роль серед яких відіграє англійська мова. Географічна дисперсія та комунікативна потужність англійської мови стимулюють поліаспектні розвідки,

які традиційно фокусуються на ролі історико-культурних, соціальних та когнітивних чинників формування національних варіантів , функцій домінантних і недомінантних варіантів , їхньої взаємодії з іншими мовами-мігрантами та мовами автохтонного населення в регіонах поширення англійської мови. Проте фрагментарно дослідженою залишається роль транспортованих з Великої Британії субстандартних форм у розвитку лексичних систем австралійського та новозеландського національних варіантів.

Мета цього дослидження полягає в аналізі шляхив проникнення та закріплення британського лексичного субстрату в австралійському та новозеландському узусію

Матеріал дослідження, що охоплює 350 одиниць австралійського варіанта англійської мови та 900 одиниць в новозеландського варіанта англійської мови, генетично співвідносних з британськими територіальними та соціальними діалектами, виокремлено з регіональних словників та інтернет-джерел.

Британські діалектизми в лексичних системах австралійського та новозеландського варіантів англійської мови являють собою субстратне явище – залишки взаємодіючих підсистем в межах системи регіонального літературного стандарту, що поступово формується (*supplejack* [Br. dial. a name for various plants] “a high climbing woody liana of lowland forest”).

Шляхи інкорпорації британської діалектної лексики в австралійський та новозеландський узус різноманітні і визначалися особливостями кожного періоду історії розвитку країн. Упродовж усіх етапів діалектизми інкорпоровано шляхом живого усного спілкування. Проте поширення досліджуваного розряду лексики відбувається також і через письмову комунікацію.

Письмові пам’ятки перших років налагодження життя в колоніях фіксують діалектизми в описах нових територій у вартових журналах, записах мандрівників, науковців тощо. У сер. XIX ст. спостерігаються певні зміни щодо письмових джерел реєстрації діалектизмів та закріплення їх уживання. Якщо на ранніх стадіях історії австралійського на новозеландського суспільства головними джерелами фіксації були спорадичні записи мандрівників чи географів, то на подальших етапах колонізації активно залучаються опосередковані шляхи, а кількість досліджуваних одиниць помітно зростає в публіцистичних та художніх текстах. У XX ст. Нова Зеландія та Австралія активізують роботу засобів масової комунікації. Найпопулярніші газети та журнали, офіційні документи, рекламні оголошення становлять вагомі джерела розповсюдження британських діалектизмів. Художня література залишається скарбницею збереження лексики, сфери функціонування якої значно збільшуються в цільовій системі (англійська мова Австралії та Нової Зеландії) порівняно зі сферами актуалізації діалектизмів у джерельній системі (англійська мова Великої Британії).

Як показав аналіз хронології та джерел реєстрації британських діалектизмів в письмових пам’ятках англійської мови Австралії та Нової Зеландії, уживання лексики діалектного походження у письмовому спілкуванні,

орієнтованому на вищий стилістичний регістр, ніж розмовний стиль мовлення, засвідчує високий ступінь адаптації субстратних елементів в системі мови-реципієнта. Уживання британських діалектизмів у письмових текстах є ознакою культурної інтеграції реалій та їх позначень у новій системі: британські діалектизми сприймаються носіями австралійського та новозеландського варіантів не як метропольні явища, а як невід'ємні реалії простору нової етнічної лінгвокультури.

КАРАСЕВИЧ Г. О.
Наук. кер.: к. філол. н., доц. Веремчук Е. О.

СЛОВОТВІРНІ ОСОБОЛИВОСТІ ДАВНЬОГРЕЦЬКИХ МІФОНІМІВ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ

Античний період в історії людства становить культурну спадщину для багатьох культур. Яскравим прикладом впливу античності на розвиток сучасної мови є міфоніми, адже вони представляють багатогранне та комплексне явище в лінгвістиці, виступаючи засобом збагачення та розширення словникового складу сучасних європейських мов.

Актуальність наукової праці полягає в тому, що дослідження міфонімів як мовних одиниць з одного боку, не є вичерпним у сучасному мовознавстві, а з іншого, в тому, що сучасна англійська мова характеризується збагаченням словникового складу виразами, що мають міфонімічне походження.

Метою дослідження є вивчення словотвірних особливостей міфонімів у сучасній англійській мові. Для дослідження поставленої мети необхідно вирішити наступні завдання:

1) визначити роль міфів у сучасному світі;

2) схарактеризувати словотвірні особливості виразів у сучасній англійській мові, які етимологічно базуються на міфології.

Об'єктом дослідження є мовні одиниці міфонімічного походження, а **предметом** − їх словотвірні особливості.

Ми розглядаємо поняття «міфи» як *«...античні, біблійні і інші старовинні «казки» про створення світу і людини, а також розповіді про вчинки давніх, переважно грецьких і римських богів і героїв*» [Білецкий 1972, с. 45]. Міфи є предметом вивчення ряду наукових дисциплін: етнографії, археології, філософії, літературознавства, історії культури, лінгвістики і т.д., бо «міфотворчість» розглядається як найважливіше явище в культурному історії людства [URL]. Завдяки мультимодальному характеру міфи інтегруються у різні галузі науки у вигляді міфонімів і беруть участь у творенні нових лінгвальних одиниць. Найбільш продуктивним шляхом інтеграції міфонімів у мову є такі способи словотворення − семантичний, афіксація (як правило, суфіксация) та словоскладання.

В нашому дослідженні ми звернемо увагу на суфіксальний спосіб входження міфонімів в лексичну систему мови. Необхідно зазначити, що для утворення іменників, прикметників та дієслів слугують суфікси, які є характерними саме для певної частини мови. Наведемо наприклад утворення дієслів за допомогою суфіксу -ize: − tantal*ize* - «мучитися, страждати», яке походить від імені давньогрецького царя *Tantal,* що був приречений на вічні муки; дієслово − hypnot*ize* - «гіпнотизувати» утворилося від імені давньогрецького бога сна *Hypnos.* Прикладом утворення імменіків виступають суфікси − *ist ma ism:* − *martianologist* - «марсовед, фахівець з Марсу», − *martialism* «войовничість», які є лексичними одиницями, що походять від імені бога війни Марсу; імменики *narcissism* - «нарцисизм» та *narcissist* - «нарцис» утворилися від імені юнака Narciss, який закохався в своє власне відображення у воді [Міфологічний словник, 1992. с. 198].

Таким чином, виконаний аналіз демонструє, що антична міфологія репрезентує невичерпне джерело лінгвістичного аналізу завдяки впливу на розвиток словникового складу англійської мови. Проведене дослідження продемонструвало зростаючу тенденцію використання міфонімів у якості засобів словотворення.

Література

Білецкий А. А. Лексикологія и теорія мовознавства : (ономастика) Київ: Вид-во київ. ун-ту, 1972. 45 с.

Міфологічний словник. Москва, 1992. 198 с.

Електронні джерела

URL: http://www.mifnarodov.com/predislovie/chast–1.html

КІЛЬОВА Д. В.
Наук. кер.: к. філол. н., доц. Голуб Ю. І.

ЛІНГВІСТИЧНІ ЗАСОБИ СТВОРЕННЯ ОБРАЗУ ЕШЛІ ПЕТТЕРСОН У РОМАНІ СІДНІ ШЕЛДОНА «РОЗКОЛОТІ СНИ»

Образ – складна багатоаспектна естетична категорія, яка є ключовою для цілого ряду гуманітарних дисциплін (філософії, лінгвістики, літературознавства, психології, фольклористики та ін.), в кожній із яких її визначення різняться. Художній образ є конкретно-чуттєвою формою відтворення і перетворення дійсності. Він має на меті узагальнення предметів і явищ реального світу у вигляді чуттєвих уявлень, асоціативно пов’язаних одне з одним, реальних або створених у свідомості митця. Художній образ виконує різні функції – не лише суто естетичну, але й ціннісно-смислову, комунікативну, психоемоційну, ідеологічну та виховну [Грицанов 1998, с. 772]. Отже, дослідження специфіки художнього образу відноситься до **актуальних** проблем сучасної лінгвістики.

Мова художньої літератури − це той інструмент, за допомогою якого автор виражає думки і почуття, настрої і бажання, ідейний і емоційний зміст художнього тексту. Вибір автором окремих стилістичних прийомів та засобів виразності (епітетів, метафор, гіпербол, порівнянь) відіграє суттєву роль у створенні певного образу героя твору. При цьому вони фігурують в описі зовнішності, характеру, поведінки, мовлення персонажів. Важливим є також використання емоційно-експресивної лексики, речень різних за структурою, метою висловлювання та емоційним забарвленням [Давыдова 2003, с. 22].

Метою нашого дослідження є виявлення мовних засобів створення образу головного персонажа у трилері американського письменника Сідні Шелдона «Розколоті сни». Роман, написаний у 1998 році, включає три книги в одній колекції. Книга перша знайомить нас з трьома дівчинами Ешлі Паттерсон, Тоні Прескотт та Алетт Петерс. У місті відбуваються незвичайні вбивства чоловіків і виявляється, що вбивала саме Ешлі, яка страждала розладом множинної особистості. Алетт та Тоні – це дві особистості у свідомості Ешлі. Вони існують як окремі персонажі, маючи різні характери, професії та різний вік.

Ешлі Петтерсон являє собою ззовні врівноважену, успішну та привабливу молоду жінку-професіонала. При її описі Сідні Шелдон застосовує епітети *(attractive, boring, aware, desperate)*, метафори та порівняння.

Двадцятидвохрічна Тоні Прескотт – співачка і танцюристка, яка звикла насолоджуватися нічним життям. Тоні – повна протилежність Ешлі.

"She is totally different with Ashley. While Ashley is a ***timid*** *and* ***withdrawn*** *person, Toni is a* ***brave*** *person. She was twenty-two years old,* ***impish***, ***vivacious***, *and* ***daring****"* [*Sheldon 1999, c. 152*].

У мовленні Тоні переважають короткі та обірвані речення, що вказує на високу емоційність та нервове збудження.

"*It was as though her emotions had been worn out. She went from hatred to anger and, finally, to a resigned acceptance"* [Sheldon 1998, с. 9].

Алетт Петерс – сором'язлива художниця, тихий та мрійливий романтик. Вона по-справжньому добра і співчутлива людина, яка допомагає іншим.

"*The* ***shy*** *and* ***lonely*** *painter Alette Peter"* [*Sheldon 1999, c. 10*].

Отже, основними лінгвостилістичними засобами створення образу головної героїні у проаналізованому романі є епітети, метафори та порівняння, що виконують функції ідентифікації та характеризації персонажа, а також оцінну та естетичну функції.

Література

Грицанов А. А. Новейший философский словарь. Минск : Книжный Дом, 1998. 896 с.

Давыдова Т. Т. Теория литературы : учебное пособие. Москва : Логос, 2003. 232 с.

Sheldon S. Tell me your dreams. London : Harper Collins Publishers, 1998. 342 p.

КЛІНДУХ Є. М.
Наук. кер.: к. філол. н., доц. Шевчук О.В.

ІНТЕРПРЕТАЦІЯ КАТЕГОРІЇ ПАСИВНОГО СТАНУ В СУЧАСНІЙ АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ

Категорія стану займає визначне місце в системі граматичних категорій сучасної англійської мови. В англійській мові, як і в українській , дієслово може функціонувати в активному та пасивному стані, але пасивний стан вживається на сучасному етапі все частіше, і тому привертає увагу лінгвістів і мовознавців усього світу. Пасивний стан дієслова розглядається науковцями в двух основних аспектах – синхронії (Бархударов Л.С, Рєзнік Р.В, Сорока Т.А., Сімс А.Д., Чомскі Н.Н.) і діахронії (Смірницький О.І., Ільїш Б.А., Хогг Р.М.).

Лінгвісти здебільшого приділяли увагу дослідженням змісту, граматичного значення категорії пасивного стану англійського дієслова, а також історії її розвитку. Але питання інтерпретації категорії з точки зору когнітивної прагматики залишається недостатньо вивченим що зумовлює актуальність нашого дослідження, **мета** якого проаналізувати особливості вживання і інтерпретації категорії пасивного стану дієслова в сучасній англійській мов

Розглянувши особливості вживання категорії пасивного стану в англійській мові, ми визначили, що пасивний стан вживається для підкреслення не активності підмета, а для створення особливої комунікативної структури речення, зміни центру зосередження інформації [Резник Р.В., Сорокина Т.С., Казарицкая Т.А.]. Пасивний стан вживається тоді, коли в центрі уваги співрозмовників є особа або предмет, на які спрямована дія (об'єкт дії). Суб'єкт дії при цьому здебільшого не вказується.

До факторів, які впливають на вживання пасивних конструкцій в мові, належить врахування типів контекстів, необхідність передачі ролі об’єкта, теми або реми висловлення, а також розкриття джерела дії а також врахування категорії перехідності дієслова.

Конвенціональне відображення пасивних форм у свідомості мовця співвідноситься з тим, як він реагує на навколишнє середовище, яку інформацію він вважає головною, а яку - другорядною при вираженні своїх думок, що проявляється у вигляді тема-рематичного членування речення [Тазетдінова Р.Р. 2012, с.221]. Таким чином, різноманітні когнітивні процеси проявляються в мові під час вибору активної чи пасивної конструкції яка, в свою чергу , впливає на формування структури пропозиції висовлення.

Є.В. Падучева зазначає ,що структура пропозиції висловлення включає в себе такі структурні елементи, як силові елементи, прикладання сили, баланс сил та результат [Падучева Є.В. 2005 , с.134].. В англійській мові існують чотири типи пасивних конструкцій (класичні пасивні конструкції, пасивні конструкції з активним значенням, каузативні та ергативні) і кожен з цих типів

відображає особливості роботи динамічних сил в структурі пропозиції висловлення .

Таким чином, категорія пасивного стану дієслова в англійській мові слугує інструментарієм когнітивної прагматики в процесі побудови висловлення яке є точним і достовірним відображенням позамовної дійсності, а також тих намірів та цілей, якими керується мовець в процесі безпосереднього спілкування.

Література

Падучева Е. В. Высказывание и его соотносенность с действительностю. М.: Наука, 2005. 272 с.

Резник Р.В., Сорокина Т.С., Казарицкая Т.А. Практическая граматика английского языка: Учебник. М. : Флинта : Наука, 1999. 688 с.

Тазетдинова Р.Р. Прагматика пассивных конструкций в английском языке. *Вестник МГУ*, 2012. № 639. С.220-229.

КОСТАНЯНЦЬ В. В.
Наук. кер.: д. філол. н., доц. Галуцьких І.А.

СПЕЦИФІКА ФРАЗЕОЛОГІЗАЦІЇ ПОЗИТИВНИХ ЕМОЦІЙ ТА ПОЧУТТІВ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ: ДОСВІД КОНЦЕПТУАЛЬНОГО АНАЛІЗУ

В англійській мові активно відбувається концептуалізація позитивних людських емоцій і почуттів в англійських фразеології, часто через використання метафор, та використання результатів цього процесу в літературі та повсякденному мовленні, що цікавить багатьох дослідників сьогодення, на чому зосередили нашу увагу і ми в цьому дослідженні. О**б'єктом** дослідження виступили одиниці англійської фразеології, що вербалізують емоційно-почцттєві стани. **Предметом** виступили специфічні аспекти концептуалізації емоційних станів засобами англійських фразеології.

Мета дослідження полягала у виявленні специфіки вираження позитивних емоцій та почуттів в англійській фразеології, що передбачало вирішення наступних **завдань**: визначенні сутності поняття "концепт", виявиленні специфіки концептуалізації позитивних емоцій, таких як кохання, щастя та радість в англійській фразеології, здійснити узагальнення стосовно виявлення позитивних емоційних станів в процесі концептуалізації.

У сучасній когнітивній лінгвістиці стрижневим стає поняття концепт, яке дослідники визначають як багатомірне ментальне утворення, в складі якого виділяються образно-перцептивна, понятійна і ціннісна сторони, "згусток культури в свідомості людини[Матушевская, с. 1], а центральним та основоположним поняттям когнітивної лінгвістики стає концептуалізація, що, у широкому розумінні, розглядається як процес утворення і формування концептів у свідомості людини [Парий, с. 1].

Здатність передавати емоції та почуття людини притаманна мові, причому мовні засоби вираження емоцій в більшості випадків метафоричні. Емоції частіше всього не виражаються прямо, а осмислюються згідно образу якоїсь іншої системи, уподібнюючись чому-небудь[Lakoff G.].

Отже, зазвичай позитивні емоції та почуття в англійській фразеології в контексті художнього тексту передаються образним чином через тілесне означення.

В англійській фразеології можна знайти приклади вираження концепту емоції кохання за допомогою використання метафори через опис фізичного явища, проведення паралелі з магнетизмом, порівняння почуттів фізичним явищем. Також через опис концепту як природньої сили, або через проведення паралелі зі світлом.

Часто зустрічаються випадки вираження концепту щастя через передачу сенсу за допомогою проведення паралелі з небесами та порівнянням з раєм.

Існують також приклади вираження концепту щастя через порівняння зі світлом, як символом чогось хорошого та позитивного, або як явище природи, проведення паралелі з весною, порою року, яка асоціюється як початок нового життя та красою.

Література

Матушевська Н. В. Концепт як лінгвокультурологічне явище. http://eprints.zu.edu.ua/17087/1/Матушевська.pdf

Парій Є. В. Поняття концептуалізації та типологія концептів у сучасній когнітивній лінгвістиці. Https://lingvj.oa.edu.ua/articles/2014/n45/102.pdf

Lakoff G. Metaphors We Live by / George Lakoff, Michal Jonson. L. : The University of Chicago Press, 2003. 191 p.

ЛЕГА М.С.
Наук. кер.: к.ф.н. доц. Шевчук О.В.

КОНЦЕПТ ЯК КЛЮЧОВЕ ПОНЯТТЯ КОГНІТИВІСТИКИ

Когнітивна лінгвістика стала можливою після оформлення теоретичних постулатів психолінгвістики. Саме психолінгвісти обгрунтували існування невербального мислення, існування в свідомості людей концептосфери, що складається з квантів знання – концептів, що постійно змінюються і оновлюються [Пименова 2004, с. 83].

З'ясувалося, що знаки мови створюються людьми для обміну важливою інформацією, тобто для найбільш загальнопоширених і комунікативно необхідних концептів, що знаки мови лише пунктир на просторі концептуальних смислів, що концептосфера набагато об'ємніше і ширше, ніж та її частина, яка позначена мовними засобами. Ці теоретичні досягнення

психолінгвістики стали основою для створення методології когнітивної лінгвістики [Слышкин 2000, с. 170].

С точки зору Попової З.Д. та Стерніна І.А. «*концепт* це приналежність свідомості людини, глобальна одиниця розумової діяльності» [Попова З.Д., Стернін І.А 2001, с. 135]. Упорядкована сукупність концептів у свідомості людини утворює його концептосферу. Мова – один із засобів доступу до свідомості людини, його концептосфери, до змісту та структури концептів як одиниць мислення. Через мову можна пізнати і пояснити значну частину концептуального змісту свідомості.

Сукупність значень мовних одиниць утворює семантичний простір мови. «Концепт» – одиниця концептосфери, значення – одиниця семантичного простору мови. «Значення» – елемент мовної свідомості, «концепт» – когнітивної. Концепт і значення в рівній мірі – явища розумової, когнітивної природи [Попова З.Д., Стернін И.А 1999, с. 40].

Значення є частина концепту як розумової одиниці, яка закріплена мовним знаком за метою комунікації. Концепт не має обов'язкового зв'язку зі словом або іншими мовними засобами вербалізації. Концепт може бути вербалізован, а може бути і не вербалізован мовними засобами.

Концепт може бути вербалізован в разі комунікативної необхідності різними способами (лексичними, фразеологичними, синтаксичними та ін.). Цілим комплексом мовних засобів, систематизація та семантичний опис яких дозволяють виділити когнітивні ознаки і когнітивні класифікатори, які можуть бути використані для моделювання концепту [Попова З.Д., Стернин И.А 1999, с.87].

Концепт має певну структуру, яка не є жорсткою, але є необхідною умовою існування концепту і його входження в концептосферу. Спостерігається національна, соціальна, групова і індивідуальна специфіка концепту. Лінгвістична концептологія використовує поняття концепт як позначення, яке моделюється лінгвістичними засобами одиниці національного когнітивної свідомості.

Таким чином, в даний час слід визнати, що саме концепт є ключовим поняттям когнітивної лінгвістики. Однак, незважаючи на те, що поняття концепт можна вважати для сучасної когнітивістики утвердженим, зміст цього поняття дуже істотно варіюється в концепціях різних наукових шкіл і окремих вчених. Концепт може бути вербалізован в разі комунікативної необхідності різними способами (лексичними, фразеологичними, синтаксичними та ін.). Цілим комплексом мовних засобів, систематизація та семантичний опис яких дозволяють виділити когнітивні ознаки і когнітивні класифікатори, які можуть бути використані для моделювання концепту.

Література

Попова З.Д., Стернин І.А. Поняття «концепт» в лінгвістичних дослідженнях. Воронеж, 1999. С. 154 .

Слишкін Г.Г. Дискурс і концепт (про лінгвокультурной підході до вивчення дискурсу). Мовна особистість: інституційний та персональний діскурс. Волгоград, 2000. С.38.

Піменова М.В. Введення в когнітивну лінгвістику. Кемерово, 2004. Вип.4. С. 208.

ЛИТВИНА О. М.
Наук. кер.: д-р філол. н., доц. Козлова Т. О.

ФРАЗЕОЛОГІЧНІ СОМАТИЗМИ З НАЙМЕНУВАННЯМИ ЧАСТИН ТІЛА В СУЧАСНИХ АНГЛІЙСЬКІЙ ТА АРАБСЬКІЙ МОВАХ

Соматичні фраземи англійської та арабської мови являють собою численний розряд одиниць і характеризуються як спільними, так і відмінними ознаками. Як відомо, типологічні особливості мови впливають на структуру фраземи та сполучуваність ядерного складника. Проте зіставний аспект колокаційних можливостей соматизмів в різноструктурних та неспоріднених мовах вивчено недостатньо.

Актуальність дослідження обумовлено орієнтацією сучасного мовознавства на антропоцентричність мовної картини світу, вивчення засобів та способів вербального кодування культурних універсалій та унікалій.

Мета досліджнення: зіставний аналіз сполучуваності соматизмів у складі фразеологічних одиниць сучасної англійської та арабської мов.

Матеріалом слугували 100 фразеологізмів сучасної англійськой мови та 40 фразеологізмів арабської мови, які містять у своєму складі найменування частини тіла людини. Одиниці відібрано з 5 авторитетних лексикографічних джерел та проаналізовано за допомогою методу суцільної вибірки, а також описового, структурного, компонентного та дистрибутивного методів, доповнених зіставним методом.

За результатами дослідження дієслівні соматичні фраземи найчисельніші в обох мовах. В англійських фраземах соматизми переважно представлені позначеннями голови та трапляються у правобічній позиції від дієслова *to pick smb's* ***brains*** «розпитувати, радитися з кимось». Арабським соматизмам, які позначають верхні частини тіла, притаманна лише лівобічна позиція по відношенню до дієслова, оскільки дієслово займає ініціальну позицію в синтаксичній конструкції (كسر عيْنه /kasara **eaynuh**/ «зневажати когось», (досл. «зламати очі»).

Менш репрезентативними виявилися субстантивні фразеологізми. У складі одиниць цієї підгрупи позначення голови кількісно переважають і реалізують лівобічну та правобічну валентність в обох досліджуваних мовах (*a pain in the* ***neck*** «набридлива людина», راسةٌ مفكرة /**rasih** mufakira/ «дуже розумний» (досл. «голова – записна книжка»).

Серед соматизмів, представленних в ад'єктивних фраземах англійської мови, домінують назви верхньої частини тіла у правобічній позиції (*naked **eye*** «неозброєним оком»). Серед арабських соматизмів частотними виявилися назви основної частини тіла як у правобічній, так і лівобічній позиції (الـ بـصـيرة نـافـذ /albasirat **nafidh**/ «дуже розумний», досл. «пронизливе око»).

У складі адвербіальних фразем англійської та арабської мов також спостерігаються спільні та відмінні ознаки (*to a **hair*** «один в один» та لـ ى جـ نـ باأ جـ نـب /**janbaa** laa **janb**/ «пліч-о-пліч,» досл. «бік-о-бік»).

Отже, в англійській мові соматизми у складі фраземи будь-якого типу тяжіють до правобічної позиції. Натомість в арабській мові формуються фраземи, у складі яких соматизми тяжіють до лівобічної позиції (приблизно 60% від загалу проаналізованих виразів). Вплив типологічних особливостей на валентність пояснюється домінантним порядком слів та розташуванням соматизму відносно інших частин мови у складі фразеологізмів.

Подальші дослідження можуть бути спрямованими на порівняльно-історичний аспект вивчення валентностей соматичних фразем у типологічно різних мовах.

ЛИХАЧ К. С.
Наук. кер.: к.ф.н., доц. Підгорна А. Б.

РОЛЬ ОБРАЗНИХ ПОРІВНЯНЬ ПРИ ВЕРБАЛІЗАЦІЇ КОНЦЕПТУ *NATURE* У РОМАНІ ДЖ. М. КУТЗЕЕ «DISGRACE»

Актуальність теми зумовлена зростанням інтересу до вивчення художнього тексту в межах когнітивної лінгвістики через концепти, а також нагальною проблемою їх осмислення як одиниць, що допомагають передавати інформацію. Аналізуючи роман Джона Максвелла Кутзее «Безчестя», встановили, що провідним концептом є концепт NATURE та ключовими одиницями, що формують цей концепт є авторські образні порівняння.

За допомогою порівнянь автор, можна сказати, виконує декілька важливих функцій. По-перше, **характеризує головного героя**. Він акцентує увагу читача, що в силу властивої головному герою натури, він вітає в хмарах, занурюється у власні спогади. В його спогадах завжди виникають образи жінок, з якими він був у тісних відносинах. Не дивлячись на те, що Девід звик бути на самоті, йому потрібен хтось, з ким можна відверто поговорити і коли герой втрачає цю можливість, його життя змінюється. Він довго не може знайти собі місця. «*…Without the Thursday interludes the week is **as featureless as a desert**…*» [Coetzee, c. 5]. У той же час, Девід постає перед читачем людиною байдужою до всього. Через його знеохочене ставлення до предмету, який він викладає, студенти не звертають на нього уваги, не приймають участь в обговоренні теми курсу: «*…Silence again. The very air into which he speaks hangs listless **as a sheet**…*» [Coetzee, c. 10]. Втім, професор намагається сумлінно виконувати свої

обов'язки, адже лише завдяки викладацькій діяльності він спроможний доволі безтурботно існувати: «…*He is spending money* ***like water***…» [Coetzee, с. 89].

Знаходимо приклади образних порівнянь і у **характеристиках відносин між батьком і донькою**. Головний герой всіма силами намагається наладити стосунки з донькою. Де б він не був, йому необхідно чути її голос: «…*I'm fine. I'll take a while to settle down, I suspect. I rattle about in the house* ***like a pea in a bottle***…» [Coetzee, с. 76]. Проте, він розуміє їх місце в суспільстві, оскільки вони – єдині білі люди серед темношкірих, на Африканській землі. Можливо, вони хотіли б підкорити цю землю, проте підкорились самі та втратили самих себе. «…*It does not feel* ***like his earth****. Despite the time he has spent here, it feels* ***like a foreign land***…» [Coetzee, с. 83].

Аналізуючи роман, відзначаємо, що у порівняльних зворотах відображається і **характеристика відносин між чоловіком і жінкою**. Чоловік в романі зображується ґвалтівником, жорстоким диктатором своїх умов, а жінка не може цьому протистояти. Яскравим прикладом є випадок з Люсі на її фермі: «…*Was it the same with both of them? Like fighting with death? They spur each other on. That's probably why they do it together.* ***Like dogs in a pack***…» [Coetzee, с. 67]. Люсі не здивована, що ґвалтівники діяли жорстоко разом, а їй просто довелось перетерпіти все.

Тобто підкреслюється **пасивність природи жінки.** Жінка у романі – це приклад насильства через владу, дану суспільством. «…*The man who raped her was* ***like a blade cutting the wind***…» [Coetzee, с. 73]. Жінка – це уособлення небажання змінити щось у суспільстві, це підкорення умовам, які їй диктує життя. «…*As though she had decided to go slack, die within herself for the duration,* ***like a rabbit when the jaws of the fox close on its neck***…» [Coetzee, с. 11]. Жінка не бажає розбиратися у своїх почуттях до чоловіка, однак, і справжнього кохання їй не дано відчути.

Отже, завдяки такому авторському стилістичному прийому як порівняння, що відображає індивідуальне бачення навколишньої дійсності письменника та спрямоване на емоційний вплив на читача, можемо чітко розмежувати ставлення письменника до описуваного у романі, його позитивну чи негативну оцінку. Хоча, слід зазначити, що негативне переважає в описуваних подіях.

Література

Coetzee J. M. Disgrace. N. Y. : Penguin Books, 2000. 93 p.

ЛОМЕЙКО К. А.
Наук. кер.: к. філол. н., доц. Голуб Ю. І.

ФУНКЦІОНАЛЬНО-СМИСЛОВІ ТА МОВНІ ОСОБЛИВОСТІ ПЕЙЗАЖНИХ ОПИСІВ У РОМАНІ К. С. ЛЬЮЇСА «ПЕРЕЛАНДРА»

Терміном «пейзаж» характеризують контури складного багатоаспектного явища у художній творчості, вивчення якого і сьогодні не втрачає своєї **актуальності**. Увагу дослідників привертає ціла низка невисвітлених, хоча й лінгвістично суттєвих параметрів описів пейзажу, до яких у першу чергу належать жанрова природа та специфіка вербального аранжування. **Метою** нашої роботи є вивчення пейзажних описів як важливих елементів композиції художнього твору, виявлення моделей та лінгвостилістичних засобів їх репрезентації у романі **К. С. Льюїса «Переландра».**

«Переландра» – другий роман циклу «Космічна Трилогія», що написаний в жанрі наукової фантастики, адже в ньому наявні такі виразні елементи цього жанру, як міжпланетні подорожі, альтернативний розвиток науки та надприродні здібності персонажів. Роман розповідає про космічні пригоди філолога Елвіна Ренсома, які розгортаються на фоні вражаючих пейзажів Венери, що характеризуються яскравою образністю та насиченими кольорами. Це дуже красива, хоча місцями і досить жорстока казка про те, що було б, якби перші люди не вчинили гріхопадіння.

У проаналізованому романі було виявлено різні типи пейзажних описів, виділені за такими критеріями: відповідно до об'єкту зображення, акцентуації структурного типу, часових параметрів, специфіки ландшафту. Автор майстерно використовує кожен тип пейзажного опису (гірський, рівнинний, лісовий, мариністичний; ранковий, денний, вечірній, нічний; статичний, динамічний; ідеальний, бурхливий, журливий, фантастичний) для того, щоб створити необхідну емоційну атмосферу, опосередковано охарактеризувати персонажів, підкреслити важливі кульмінаційні моменти розвитку дії.

‘*There was no land in sight. The sky was pure, flat gold like the background of a medieval picture. It looked very distant as far off as a cirrus cloud looks from earth. The ocean was fold too, in the offing, flecked with innumerable shadows. The nearer waves, though golden where their summits caught the light, were green on their slopes: first emerald, and lower down a lustrous bottle green, deepening to blue where they passed beneath the shadow of other waves*’ [Lewis, p. 25].

Художнє зображення природи у творі К. С. Льюїса спирається на палітру різнорівневих мовних засобів і прийомів, що базуються на стилістичних можливостях фонетики, лексики та граматики. У проаналізованих текстових фрагментах ми виявили стилістичні засоби лексичного (епітет, метафора, персоніфікація, гіпербола), синтаксичного (анафора, епіфора, анадіплозіс, паралелізм, інверсія, саспенс, відокремлені конструкції), лексико-синтаксичного рівнів (антитеза, порівняння, перифраз).

Пейзажні описи мають різне функціональне навантаження. В одних випадках вони пов’язані із сюжетом тільки зовнішньо – служать фоном, на якому розгортаються події. В інших – зв'язок глибший, органічніший, опис природи виступає як паралель до думок і переживань персонажів. Пейзажні описи виконують низку важливих функцій (топохронна, антропоцентрична, функція створення емоційного фону, характерологічна, естетична, ідейно-композиційна). Виконуючи вищезазначені функції, пейзажні описи створюють необхідний емоційно-психологічний настрій, дозволяють краще зорієнтуватися у змісті твору, зрозуміти внутрішній стан головного героя, зміни у його сприйнятті навколишнього світу і розумінні місця людини у ньому, змінити хід подій і розвернути їх в інший бік.

Література

Lewis C. S. Perelandra. URL : http://www.samizdat.qc.ca/arts/lit/PDFs/ Perelandra_CSL.pdf (Дата звернення 17.10.2020)

ПАКЄТА В.А.
Наук. кер.: ст.викл. Бережна О.О.

ГЛОБАЛЬНА МЕРЕЖА ІНТЕРНЕТ ЯК ДЖЕРЕЛО НЕОЛОГІЗМІВ, УТВОРЕНИХ ШЛЯХОМ СЛОВОСКЛАДАННЯ

Англійськомовна комп’ютерна інноваційна лексика значно збагатила та продовжує збагачувати словниковий склад англійської мови не тільки через його кількісне зростання, але й завдяки тим якісним змінам, яких зазнала англійська мова завдяки комп’ютерним інноваціям та їх елементам у словотворчих і фразотворчих процесах.

Словоскладання є одним з найпродуктивніших способів утворення неологізмів. При утворенні складного слова лексичні значення обох компонентів зливаються та утворюють нову семантичну одиницю з новим значенням, яке домінує над індивідуальними значеннями основ і характеризується додатковим семантичним компонентом, якого немає в жодної з основ [3, с. 96]. Неологізми – це нові слова та значення, що закріплюються в мові та називають нові поняття [1, с. 101]. Словоскладання відіграє важливу роль в утворенні англомовних інновацій сфери Інтернет. Можна з упевненістю стверджувати, що на сьогодні новітні технології, так звані ІТ-технології, а також всесвітня мережа Інтернет є найбільшими джерелами розширення меж лексичного складу будь-якої мови країн цивілізованого світу, які мають доступ до таких благ, а особливо англійської. Дослідники визначають: «…саме активне використання комп’ютерної техніки та мережі Інтернет справляє найбільший вплив на поповнення словникового складу англійської мови» [4, с. 436].

Семантичний неологізм web (спочатку – World Wide Web) став одним із широко поширених синонімів для передачі поняття «Інтернет», а також

центром численних інновацій творення неологізмів за моделлю іменник плюс іменник : Web-browser – «веб-браузер», Web-mail – «електронна пошта», Web-page – «веб-сторінка», Web-surfer – «користувач Інтернет», Web scam – «електронне шахрайство, афера».

Слід відзначити, що специфічні нові медія об'єднуються під назвою «блогосфера» – blogsphere – численні веб-сайти у вигляді періодичних видань (журналів), присвячених певним «темам». Спочатку такі веб-сайти мали назву «веб-логи», однак незабаром слово weblog почало функціонувати винятково в скороченому варіанті – blog. А незабаром цей неологізм утворив низку нових похідних понять, серед яких можна зазначити такі лексичні і фразеологічні одиниці, як blogger (блогер), blogging (ведення блогів), blogocrat (блогократ), blogroll (блогрол), blogosphere (блогосфера), blogging business (ведення блогів) [2, с. 44].

Якщо взяти до уваги ті слова, які ми часто використовуємо зі сфери Інтернет, ми помічаєм такі моделі словоскладання: основа іменника плюс основа іменника: Facebook (Face + book), network (net (Internet) + work) database (data + base); основа займенника плюс основа іменника: WhatsApp (Whats + App); основа прикметника плюс основа прийменника: LinkedIn (Linked + In); основа прикметника плюс основа іменника: smartphone (smart +phone), darknet (dark + Internet).

У сучасній мові знайшли розповсюдження численні словосполучення із лексемою virtual. Яка в свою чергу стала майже повним синонімом cyber, digital, electronic, але має беспосереднє відношення до Інтернет. Так, наприклад, були виділені наступні інтернет-неологізми: virtual learning communities (віртуальні навчальні спільноти), virtual groups (віртуальні групи), virtual world (віртуальний світ).

Отже, ми можемо сказати, що поява великої кількості неологізмів зустрічаються в сфері інформаційних технологій та стає все більш помітною роль сфери Інтернет у постачанні інновацій в загальну мову. Тому ми бачимо багато неологізмів утворених шляхом словоскладання, які закріпились і в нашій мові.

Література

Заботкина В.И. Новая лексика современного английского языка: Учеб. пособ. для ин-тов и фак. иностр. яз./Заботкина В.И. М. : Высшая школа, 1989. 126 с.

Зацний Ю.А., Янков А.В. Інновації у словниковому складі англійської мови початку XXI століття: англо-український словник Словник. / Ю.А. Зацний, А.В. Янков. Вінниця : Нова книга, 2008. 360 с.

Каращук П.И. Словообразование английского языка. М., 1977. 255 с.

Філонік С.Ю. Семантичний аналіз англомовних неологізмів зі словотворчим компонентом e-(electronic) [Текст] / С. Ю. Філонік // Сучасні дослідження з іноземної філології. Збірник наукових праць. 2009. № 7. С. 436.

ПЕТРЕНКО В. Д.
Наук. кер.: к. філол. н., доц. Лужаниця О.І.

ФРАНЦУЗЬКІ ЗАПОЗИЧЕННЯ В ДІАЛЕКТАХ БРИТАНСЬКОГО ВАРІАНТУ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Англійці за всю історію розвитку суспільства були та є найбільшою етнічною групою, що піддавалась міжкультурним контактам. Як наслідок, англійська мова має низку запозичень, серед яких найбільшою вважаються французькі, що є слідством двомовності у період панування на території Британських островів французького етносу протягом більш ніж 200 століть.

Проблема запозичень є об'єктом традиційних розвиток у лінгвістичних дослідженнях. Але, у сучасних антропологічних працях спостерігається зсув наукового інтересу з описового до когнітивно-культурологічного. Особливо актуальним предметом аналізу стають регіональні варіанти мов та діалекти, так як вони відображають мовну картину світу мовців та ідентифікують носіїв у культурному глобальному просторі на локальному рівні та у межах однієї нації.

Об'єктом дослідження є французькі запозичення в діалектах британського варіанту англійської мови (сассекський, ессекський та нортумбрійський) з **метою** виявлення лінгво-культурологічних особливостей мовної картини світу діалектоносіїв на матеріалі 2 діалектних словників XIX ст. [Brockett 1825; Charnock 1880; Parish 1875].

Результати дослідження показали, що особливості культурних контактів вплинули на різний характер запозиченого елемента в діалектах півночі та півдня, як в кількісному, так і в якісному аспектах. Так, на еволюцію діалектів півночі вплинули скандинавська і латинська мови, на діалекти півдня вплинув норманський діалект французької мови.

Було виявлено, що французькі запозичення в діалектах представлені як простими так і складними словами. Більшість з них змінюють свої первинні семантичні ознаки: розширюють, звужують значення або набувають нового: останні нараховують 35%, лексеми, які частково співпадають у семантичному плані із первинними у мові-реципієнті складають 20%, кількість лексем, які не зазнали семантичних змін становить 45%.

Семантичний аналіз запозичень дозволів звести їх у наступні групи: «Рослини, тварини та сільське господарство», «Їжа, напої, посуд», «Побутові предмети», «Одяг, тканини», «Споруди», «Медицина», «Торгівля», «Релігія». Найчисельнішими групами є «Рослини, тварини та сільське господарство» та «Їжа, напої, посуд», «Побутові предмети», що свідчить про те, що германські предки засвоїли лише назви предметів, які мали лише практичне значення та були необхідні у побуті. Розмаїття запозиченої лексики тематичної групи «Їжа, напої, посуд» зумовлено вищім рівнем достатку у Франції, у порівнянні з Англією, а також популярністю способу життя французької аристократії, а саме їх традицій споживання їжі. Всього до цієї сфери належать 14 запозичень: нортубрійський діалект – 7, сассекський – 5, ессекський – 2 лексичних одиниць.

У цілому, французькі реалії, потрапивши до концептуальної картини світу діалектоносіїв, адаптуються та оформлюються згідно особливостей мовної системи мови реципієнта. Внутрішня форма слова, а саме семантика, її розмаїття несе в собі цінну культурологічну інформацію; вживання самих слів виконує важливу функцію самоідентифікації.

Література

Brockett J. T. A Glossary of North country words. Newcastle : upon Tyne Printed by T. and J. Hodgson, for E. Charnley, 1825. 243 p.

Charnock R. S. A Glossary of the Essex Dialect. London : Trübner & Co., 1880. 91 p.

Parish W. D. A Dictionary of the Sussex Dialect. Lewes : Farncombe & Co., 1875. 177 p.

ПРОТЧЕНКО І. Г.
Наук. кер.: к.ф.н., доц., Андрєєва І. О.

СТИЛІСТИЧНІ ЗАСОБИ ТА ПРИЙОМИ В РОМАНІ ТЕРРІ ПРАТЧЕТТА І НІЛА ГЕЙМАНА “GOOD OMENS”

На сьогоднішній день фентезі стала частиною соціальної реальності, зайняло своє місце в соціумі як особливий феномен. Саме тому, актуальність запрпонованого дослідження обумовлена необхідністю вивчення стилістичних засобів виразності сучасної англомовної фентезійної прози. *Об’єктом* дослідження є стилістичні засоби у фантазійному романі “Good Omens”. *Мета*: виявити та проаналізувати стилістичні особливості англійської мови в романі Террі Прачетта і Ніла Геймана “Good Omens”.

Слід зазначити, що в даному романі, розповідь ведеться від третьої особи; оповідачі знають про головних героїв все і можуть розповідати не тільки про дії героїв, їхнє минуле і рисах характеру, а й про їх думках і почуттях. Можна припустити, що таким чином автори спілкуються з читачем, намагаються донести свої думки через опис життя своїх героев. Однім з найбільш часто зустрічаються в романі «Good Omens» стилістичних прийомів є епітет.

“Did not you have a flaming sword?” [Pratchett 1979: 1]

“ He was something of a disappointment.” [Pratchett 1979: 15]

Роман рясніє таким стилістичним прийомом як гіпербола.

“Thousand and thousand of souls all got a faint of tarnish, and you hardly had to lift a finger. ” [Pratchett 1979: 7]

У даному прикладі автори намагаються показати яскраве уявлення про повсякденної рутинної життя людей

З точки зору стилістики в уже згадуваному романі можна виділити наступні основні тенденції: використання ритмічного повторення маркерів розмовного стилю, епітетів, численні лексичні повтори, метою яких так само є

підкреслення ритму тексту. Також можна виділити частотність вживання паралельних конструкцій, службовців для зв'язності тексту, і еліптичних конструкцій, властивих найчастіше розмовному стилю. У тексті автор також вживає такі стилістичні прийоми і засоби виразності, як риторичне питання, вигуки, метафори, антитези, гіперболи, метонімії. Дані образотворчі засоби відіграють важливу роль для створення більш «живого», яскравого тексту.

Література

Pratchett T., Gaiman N. Good omens. Victor Gollancz Ltd, 1979. 288 p.

Мороховский А.Н., Воробьева О.П. Стилистика английского языка. К.: Вища школа, 1984. 287 с.

РЕШЕТОВА Т. В.
Наук.кер.: к.пед.н., доц. Надточій Н.О.

МОВНІ ЗАСОБИ ВИРАЖЕННЯ ІРОНІЇ В ХУДОЖНІХ ТЕКСТАХ (НА МАТЕРІАЛІ РОМАНУ ДЖ. ГОЛСУОРСІ "САГА ПРО ФОРСАЙТІВ")

На сучасному етапі розвитку лінгвістичної науки в дослідженні категорії іронії, як мовної одиниці, домінуюча роль належить антропологічній і когнітивній лінгвістиці, що дозволяє правильно інтерпретувати іронічний підтекст і послідовно включатися у взаємодіючі мовні системи, що відображають закономірності національної специфіки культури.

Антропоцентрична спрямованість лінгвістичного знання, інформативно насиченого національними особливостями мовної культури, зумовлює декодування текстів, використовуючи навички пошуку у пам'яті різної фонової інформації, що тягне за собою необхідність виходу за рамки власне лінгвістичного дослідження. Найвиразніше це проявляється при інтерпретації іронічного переосмислення одиниць тексту, що актуалізують контекст і вимагають від інтерпретатора високої мовної та культурної компетенції, його емоційної позиції до корелятів ситуативних реалій за допомогою позамовних (екстралінгвістичних) чинників.

Тенденція до залучення в дане дослідження розширеного контексту передбачає аналіз цілого дискурсу при інтерпретації іронічного сенсу, що знаходиться в руслі сучасних суміжних наук: психології, філософії, культурології, логіки, семіотики і т.ін. Теоретичне осмислення іронії як об'єкта дослідження вимагає комплексного аналізу іронічного контексту. При введенні ситуативного контексту виявляються зв'язки з ідеями біхевіоризму, що є продовженням реального фізичного акту. В ході аналізу виявлені етнокультурні маркери, які дозволяють виділити і описати специфіку світогляду, характерну для представників громадських та національних інститутів Англії. Різні типи дискурсу, стереотипи комунікативної поведінки, норми мовного етикету (так, наприклад, іронія розглядається як невід'ємна складова англосаксонської

мовної поведінки), дозволяють комунікантам кодувати, передавати і перетворювати інформацію в процесі спілкування.

Результати проведеного дослідження показують, що іронія на лексико-семантичному рівні створюється організацією засобів мови як в структурі авторської оповіді, так і в мовленні персонажів роману Дж. Голсуорсі «Сага про Форсайтів», що передається за допомогою широкого діапазону стилістичних прийомів (каламбуру, метафори, уособлення, образного порівняння, оксюморона, гіперболи, зевгми, алюзії). Іронічна маркованність даних прийомів здатна передавати різні відтінки модальності, виявляючи ставлення автора висловлювання до дійсності. В основі відносин контекстуального і предметно-логічного значень слова лежить багатоаспектна прагматика іронічного сенсу.

Вищевказані іронічно марковані засоби мови в романі Дж. Голсуорсі «Сага про Форсайтів» репрезентують здатність до створення другого плану, що контрастує з першим; контраст між предметно-логічним і контекстуальним значеннями і наявність емоційно-оцінного компонента. Причому, можливість до створення іронічного ефекту системно не закріплена за лексичною одиницею. Функціональний підхід до вивчення іронії враховує контекстуальну обумовленість в реалізації іронічного сенсу з використанням можливостей як лінгвістичних, так і екстралінгвістичних чинників.

Специфічність функціонування іронічного сенсу полягає у вираженні «прихованих» смислів, які відображають чисто англійський характер: стриманість, небагатослівність, прагнення до недомовленості і т.ін. Лінгвістична категорія іронії проявляється в уже згадуваному мовному матеріалі при певних стимулах: особистої неприязні; заздрості, ревнощів і культурно-ціннісних установок автора. Об'єктивізація іронії охоплює значний спектр явищ, осіб, предметів, подій.

РУДЕНКО О. М.
Наук. кер.: к. філол. н., доц. Лужаниця О.І.

ЛЕКСИЧНІ ТА ФРАЗЕОЛОГІЧНІ ОДИНИЦІ ЙОРКШИРСЬКОГО ДІАЛЕКТУ XIX ТА XXI СТОЛІТЬ: ЛІНГВО-СОЦІОКУЛЬТУРНИЙ АСПЕКТ

У сучасних лінгвістичних дослідженнях спостерігається стрімке зростання інтересу до регіональних варіантів мов як до джерел лінгвокультурологічної інформації, яка відображає мовну картину світу мовців та ідентифікує їх у культурному глобальному просторі. Діалекти, їх лексика, вербалізують локальні особливості соціокультурного розвитку регіонів, та є важливими у самоідентифікації регіонів у межах нації.

Незважаючи на великий обсяг робіт у цій галузі, деякі аспекти діалектології до сих пір залишаються відкритими. Зокрема, відсутні комплексні порівняльно-зіставні культурологічні дослідження англійських діалектів на

стику культур та у темпоральному вимірі. Таким чином, у прикладному аспекті актуальним стають спостереження над соціо-регіонально обумовленими варіантами мов, особливо у темпоральному вимірі.

Об'єктом дослідження є особливості соціокультурної ідентичності діалектоносіїв графства Йоркшир у XIX та XXI ст. на матеріалі лексичних та фразеологічних одиниць йоркширського діалекту, поданих у двох діалектних словниках XIX [Robinson 1855] та XXI ст. [Maskill 2003].

Як показало дослідження, лінгвістичні особливості діалектних систем на різних етапах їхнього розвитку відображають соціокультурну специфіку регіонів та зміну культурних цінностей і способу життя їх носіїв.

Так, у XIX столітті соціокультурний портрет діалектоносіїв графства Йоркшир – це люди з нижчого прошарку суспільства, селяни, ремісники, торговці, риболови. Специфіка їх занять повною мірою відображена в мові лексемами, які номінують здебільшого предмети матеріального світу навколо них: насіннєвий кошик, коса, борозниста земля, медове пиво, ель, димохід, паливо для вогню, вогнегасник для свічки, сільські манери, дерев'яна киянка тощо. Також присутні лексеми на позначення понять професій: купець, торговець конями, виробник мотузок, колектор ставок.

У XXI ст. із розвитком промисловості більша частина носіїв діалекту, здобувши спеціальні знання відійшли від сільськогосподарської діяльності. Так, з'явилися назви таких професій, як конферансьє, людина, яка рухає баржу через вузький канал, шахтар. Відповідно лексичний склад доповнився діалектизмами, які стосуються професійної діяльності населення: плита або скляна панель, трап, металева шпилька для армування підошви взуття для мінімізації зносу. Із благоустроєм житла та покращення побутових умов пов'язані такі поняття, як гараж, комора, туалет, раковина, злив тощо. Про розвиток освіченості населення говорить розширення лексики на позначення флори й фауни: тритон, сом, совенята, горностай, кріт, лисиця, щипавка, довгоніг, блоха, воша, овеча воша. У ході втручання людей в природу задля власної вигоди відбулися зміни у рослинному світі регіону, лісиста місцевість змінилася на луки, поля, болота, верещатники.

У цілому, незважаючи на те, що діалектна лексика графства Йоркшир зазнала скорочення та суттєвих змін з XIX до XXI століття, все ж вона оновилася, не злилася з унормованою мовою та продовжує своє існування і розвиток та вербалізує особливості регіональної ідентичності носіїв.

Література

Maskill L. Yorkshire Dailect. Sheffield : Bradwell books, 2013. 80 p.

Robinson F. K. A Glossary of Yorkshire Words and Phrases Collected in Whitby and the Neighbourhood with Examples of Their Colloquial Use, and Allusions to Local Customs and Traditions. London : John Russell Smith, 1855. 208 p.

САЗОНОВА Є.О.
Наук. кер.: к.ф.н., доц. Андрєєва І. О.

ЖАНРОВА СВОЄРІДНІСТЬ СЕРІАЛУ “PEAKY BLINDERS”

Починаючи з XVII століття, питання функціонування соціальної диференціації мови перебуває у центрі уваги дослідників. Так, і у сучасній лінгвістиці, даній галузі приділяє увагу велика кількість мовознавців, що свідчить про *актуальність* обраної теми дослідження. *Об’єктом* дослідження виступають субстандартні мовні одиниці. *Предмет* дослідження становлять соціолект, діалект, жаргон та сленг. *Мета* роботи полягає в соціолінгвістичному аналізі матеріалу серіалу “Peaky Blinders”.

Перш за все, необхідно розглянути поняття досліджуваних мовних одиниць. На думку І. Соболєвої, соціолект – це ненормативна особлива мовна система, що використовується окремими соціально-професійними групами як засіб комунікації [Соболєва, 2013]. Згідно з визначенням, наданим В. Ярцевою, діалект – це різновид певної мови, що вживається як засіб спілкування особами, пов'язаними тісному територіальної, соціальної або професійної спільністю. Розрізняють територіальні і соціальні діалекти [Ярцева, 1998, с. 132]. Так, жаргон – це різновид мови, використовуваної переважно в усному спілкуванні окремою відносно стійкою соціальною групою, яка об'єднує людей за ознакою професії, положення в суспільстві, інтересів чи віку [Ярцева, 1998, с. 151]. У той час як сленг – це сукупність жаргонізмів, які складають шар розмовної лексики, що відбиває грубувато-фамільярне, іноді гумористичне ставлення до предмета мовлення, вживається переважно в умовах невимушеного спілкування [Ярцева, 1998, с. 461].

У системі соціолінгвістичних досліджень досить суперечливо виглядають розмежування саме дефініцій жаргон та сленг. Через їх функціональну близькість у дискурсі в умовах мовної комунікації відбувається їх постійне змішання, заміна одного іншим. Тому часто буває важко відрізнити їх один від одного не тільки носіям мови, а й професійним лексикографам. Результати проведеного аналізу дозволяють стверджувати, що мовна особливість серіалу “Peaky Blinders” повзана з функціонуванням наступних одиниць:

- територіальні діалектизми:

– *Tommy, come on, it's just the **craic**.* – приклад використання ірландського діалекту англійської мови.

– *We're just going for a **wee** drive, Mr Shelby.* – тут використовується шотландський діалектизм.

– *I thought to **meself**, so what?* – нортумбрійский діалектизм, який є архаїзмом.

- жаргонізми:

– *The Lees are skimming money off legal **bookies**.* – букмекерський жаргонізм.

– *And as far as I'm concerned, you're a **snitch** from the parish.* – кримінальний жаргонізм.

– *And I've begun to interrogate **suspects** vigorously.* – поліцейський жаргонізм.

• сленгізми:

– *Did you one anyway, you ignorant **git.***
– *What's happened to you? You been **scrapping**?*
– *All right, boys, **let's wet this baby's head.***

Перспектива подальшого дослідження полягає у відтворенні субстандартних мовних одиниць в перекладі на матеріалі серіалу “Peaky Blinders”.

Література

Соболева И. А. О семантико-понятийной соотнесенности и «конкуренции» понятий арго – жаргон – сленг – социолект. *Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка,* 2013. № 24 (283). С. 24–31.

Большой энциклопедический словарь. Языкознание. Москва: Большая Российская энциклопедия. 1998.

САЛІЙ О. Г.
Наук. кер.: д. філол. н., доц. Козлова Т. О.

НОМІНАТИВНО-ОЦІННА СЕМАНТИКА ТА ЛЕКСИКОГРАФІЧНА РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ ФРАЗЕОЛОГІЇ АВСТРАЛІЙСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ВАРІАНТА АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Попри інтенсивне та багатоаспектне дослідження фразеології різних мов, різні проблеми, регіональної ідіоматики полінаціональних систем, зокрема англійської мови, залишаються невирішеними.

Мета цього дослідження полягає в аналізі номінативно-оцінної семантики австралійської фразеології та її лексикографічної репрезентації.

Матеріал дослідження становить авторська картотека фразеологізмів (280 одиниць) та прикладів їх вживань, виокремлених з 39 регіональних словників та інтернет-ресурсів.

На формування австралійської фразеології вплинула низка зовнішніх та внутрішніх чинників. До зовнішніх чинників відносимо географічний, історичний, соціальний (підвищення емоційності – *Stone the crows!*), етнічний (запозичення з внутрішніх та зовнішніх джерел – *to put the moz on*) та культурний (втілення основних цінностей та характеру австралійців – *fit/strong as a malee bull*”). Серед внутрішніх чинників простежується тенденція до вживання експресивніших форм (“*to put the acid on*”).

Усталені вирази австралійського національного варіанта англійської мови виявилися вельми різноманітними за структурним, семантичним та функційним параметрами.

З огляду на структурні моделі наявні одиниці, які співвідносяться зі словосполученнями (“*donkey vote*”, “*riding on the sheep’s back*”), та одиниці, утворені за моделями речення (“*We’ll all be rooned*”, “*Rattle your dags*”). Поширеними є конструкції, де стрижневим складником виступає дієслово, а також порівняльні конструкції (“*as game as Ned Kelly*”, “*flat out like a lizard drinking*”). У створенні фразеологізмів важливе значення мають аналогія, римування та трансномінація.

Стосовно номінативно-оцінної семантики фразеологізмів можна зазначити, що сфери максимальної концентрації фразеологізмів утворюються позначеннями зовнішності (“*flash as a rat with a gold tooth*”), рис характеру (“*game as meat ant*”), розумових здібностей (“*silly as a wheel*”), поведінки (“*to do a line with*”), емоційного і психологічного станів (“*not know whether you are Arthur or Martha*”), соціальної приналежності (“*Canberra bashing*”), праці (“*to go mates*”) та спілкування (“*gone a million*”). Оцінний компонент семантики фразеологізмів реалізує акцентуацію на негативних ознаках позначуваних явищ, зосередженість на проблемних ситуаціях, важких умовах праці.

З’ясовано, що фразеологічні одиниці наявні у загальних та спеціальних, тлумачних та одномовних словниках, а також словниках австралійського сленгу, хоча трапляються і в галузевих довідниках. За параметром функційного спрямування, фразеологізми зареєстровані у функційно-галузевих довідниках. Функційно-образних словників, зокрема словників фразеологізмів, не виявлено.

Аналіз репрезентації фразеологізмів в австралійських словниках довів, що культурологічний компонент залучений недостатньо, хоча є важливим для укладання реєстру. Загалом, авторитетні видання охоплюють такі види інформації про фразеологізми: лексико-семантична інформація (тлумачення), прагматична інформація (особливості уживання), етимологія ядерної одиниці (заголовного слова словникової статті) та відомості про системні зв’язки (варіанти, синоніми та в поодиноких випадках антоніми фразеологічної одиниці, а також її сполучуваність). Фонетична інформація надається для заголовного слова в окремих словниках.

Перспективу дослідження вбачаємо у порівнянні структурно-семантичних та функційних особливостей австралійської та новозеландської фразеології, специфіки їхньої реєстрації регіональними словниками. Цікавим предметом подальших досліджень може бути аналіз репрезентативності регіонально маркованих ідіом в загальноанглійських довідниках.

ТОКМАКОВА М. В.
Наук. кер.: к. філол. н., доц. Голуб Ю. І.

СПЕЦИФІКА ВИКОРИСТАННЯ АЛЮЗІЇ У РОМАНІ П. Г. ВУДХАУЗА «НА ДОПОМОГУ, ДЖИВС!»

Будь-який художній твір формується в світлі культури, в якій народився і виріс автор. Він є віддзеркаленням цієї культури, а сам автор, свідомо чи несвідомо, користується її досягненнями у своїй творчості. Однією із реакцій на попередні тексти є алюзія, яку розглядають у світлі теорії інтертекстуальності. Під алюзією розуміють художньо-стилістичний прийом, пов'язаний з використанням у тексті літературного, історичного чи побутового факту, а також відомих афористичних висловів, чи крилатих слів, або ідіом.

Для класифікації алюзій прийнято брати до уваги наступні чинники: семантичні, структурні, функціональні. Типологія алюзії за М. Д. Тухарелі включає три класи (з підкласами всередині кожного): власні імена; біблійні, історичні та інші реалії; відлуння цитат, ходових висловів, ремінісценції. Більш детальну тематичну класифікацію алюзій запропонувала Н. Ю. Новохачова: літературно-художні, фольклорні, кінематографічні, пісенні, газетно-публіцистичні, крилаті, офіційно-ділові, інтермедіальні, біблеїзми, наукові алюзії, контамітовані експресеми.

Щодо функціонального навантаження алюзій у художніх творах, то вони беруть участь у смисловому збагаченні тексту, виконують естетичну, характерологічну, стилістичну функції.

Використання П. Г. Вудхаузом алюзій є надзвичайно продуктивним для створення комічного ефекту. Наведемо приклад літературної алюзії на авторів детективних романів, а саме А. Конан-Дойля та А. Крісті.

'Oh, hullo, Mrs Cream'. The woman she was addressing was tall and thin with a hawk-like face that reminded me of Sherlock Holmes. She had an ink spot on her nose, the result of working on her novel of suspense. It is virtually impossible to write a novel of suspense without getting a certain amount of ink on the beezer. Ask Agatha Christie or anyone' [Wodehouse 2006, с. 74].

Інший приклад алюзії підкреслює необізнаність головного героя. Він цитує В. Шекспіра, проте досить невпевнено, сумніваючись щодо авторства.

'Male – who on the present occasion would, I strongly suspected, be me – getting immersed in what Shakespeare calls a sea of troubles, if it was Shakespeare.' [Wodehouse 2006, с. 81].

У творі є ряд алюзій, що відсилають читача до Томаса Оттуея та його творів. Карикатурний ефект досягається також завдяки контексту.

'What mighty ills have not been done by Woman? Who was't betrayed the Capitol? A woman. Who was the cause of a long ten years' war and laid at last old Troy in ashes? Woman. Deceitful, damnable, destructive Woman' [Wodehouse 2006, с. 107].

Отже, результати проведеного дослідження дозволяють стверджувати, що алюзія в проаналізованому творі має значний виразний та текстовий потенціал, вона є засобом вираження комічного та створення іронічного ефекту. Комічне звучання досягається, перш за все, невідповідністю між побутовим змістом і високою поетичною формою.

Література

Новохачёва Н. Ю. Стилистический приём литературной аллюзии в газетно-публицистическом дискурсе XX – XXI вв. : дис. ... канд. филол. наук : 10.02.01. Ставрополь, 2005. 284 с.

Тухарели М. Д. Аллюзия в системе художественного произведения : автореф. дис. ... канд. филол. наук : 10.02.08. Тбилиси, 1984. 25 с.

Wodehouse P. G. Jeeves in the Offing. London : Penguin Books Ltd, 2000. 250 p.

УЛЬЧЕНКО І.С.
Наук. кер.: д. філол. н., доц. Галуцьких І.А.

ВЕРБАЛІЗАЦІЯ КОЦЕПТУ “HAPPINESS” У ТВОРІ ГЕІЛ ГАНІМЕН «ELEANOR OLIPHANT IS COMPLETELY FINE»

Необхідность вивчення феномену щастя та особливостей його відтворення у концептуальних та мовних структура з метою пояснення відображення людської природи в мові та в свідомості окремої особистості або цілого етносу зумовлює **актуальність** роботи. **Об’єктом дослідження** є концепт “HAPPINESS”, актуалізований в англійській мові. **Предметом дослідження** є вербальні репрезентації концепту “HAPPINESS” та його складових в романі англійської письменниці Геіл Ганімен «Eleanor Oliphant Is Completely Fine». **Метою дослідження** є вивчення структури концепту «ЩАСТЯ» та розкриття особливостей засобів його вербалізації у творі Геіл Ганімен «Eleanor Oliphant Is Completely Fine». **Матеріалом дослідження** є текст роману Геіл Ганімен та різноманітні мовні структури, що використовуються у ньому для вербалізації концепту “HAPPINESS”.

В англійській мові етимологічним номінантом концепту «ЩАСТЯ» є іменник happiness, що походить від іменника hap "випадок", "удача", який має скандинавське походження. На важливість концепта для свідомості англійців вказують різноманітні деривати: happen, happy, haply, happily; haphazard, hapless, unhappy, perhaps, mishap, happily, happiness.

Засобами вербалізації концепту «ЩАСТЯ» в сучасній англійській мові, окрім лексеми happiness, є: *синоніми* (brightness, content, contentment, glee, enjoyment, gladsomeness), *деривати* (happy, happily), *ідіоми та фразеологізми* (happy event; happy love; happy ending), *компаративні звороти* (as happy as the day is long), *вільні словосполучення* (giving hugs, savoring present), *когнітивні*

метафори (walking with the head up high, showing teeth, eyes crinkled at the corners, with rosy cheeks and an open mouth), *паремії та афоризми* (Happiness is a habit; Real happiness consists of peace of mind and heart; etc.).

У творі англійської письменниці Геіл Ганімен «Eleanor Oliphant is completely fine» найбільш поширеними засобами безпосередньої вербалізації (понятійного компоненту вербалізації) є вживання лексем: happiness, happy, happily, delight, enjoy, content, pleased, fine, blissful, pleasure, joy, що слугують для розкриття емоційного стану персонажів.

Опосередкована вербалізація (образна складова) реалізується за допомогою метафор, порівнянь та ідіом, таких як: «I was somewhat **lost for words for a moment or two**», «It was such a strange, unusual feeling — light, calm, as though **I'd swallowed sunshine**», «She certainly seemed **to have a life, not just an existence**», «Knowing I was here on the street where he lived was giving me a **funny feeling, fluttery and edgy, verging on euphoric**», I felt a flash of happiness, **like a match being struck**», I felt a warmth inside, a cozy, glowy feeling **like hot tea on a cold morning**», I felt **vulnerable**, and yet very **relaxed and comfortable**». The moment hung in time like a **drop of honey from a spoon, heavy, golden.** В ході проведеного аналізу твору було визначено, що концепт «ЩАСТЯ» осмислюється через такі образи, як LIGHT, SWEETNESS, EUFORIA, WARMTH, LIFE, MOMENT, SUPRIZE та VULNERABILITY.

Література

Юрченко О. Дефініція концепту в сучасних лінгвістичних дослідженнях. Вісник Запорізького національного університету, 2008. №2 С.268-272.

Gail Honeyman Eleanor Oliphant is completely fine: a novel / New York: Pamela Dorman Books, 2017. 400 p.

Oxford Advanced Learner's Dictionary [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/

УСЕНОК Ю. С.
Наук. кер.: к.філол.н., доц. Залужна М.В.

СТРУКТУРА, СЕМАНТИКА ТА ФУНКЦІЇ ЕМОТИВІВ У РОМАНАХ ДЖ.ОСТІН

Емотив – це мовна одиниця, функцією якої є вираз емоцій мовця [Вежбицкая 1996, с. 24]. Емотиви – це номінативи, тобто слова, що називають емоції. Емоції є психологічною категорією, а емотивність – мовною. Емотивність інтегрована з функцією оцінки, оскільки вона складається з оцінного мовного змісту та експресивного вираження. Оцінка та емоція взаємодіють одне з одним наступним чином: оцінка – це думка суб'єкта про цінність об'єкта для нього, а емоція – це переживання суб'єктом даної думки

[Шаховский 1994, с. 21]. Слід зазначити, що основна функція емотиву – вираження емоційного стану мовця або його ставлення до предмета мовлення.

Джейн Остін вважають класиком англійської літератури. Найбільш значущими для письменниці є питання моралі, отже, виникає необхідність передати емоційну напругу героїв, з чим письменниця блискуче справляється. Наведемо приклад прямого опису героїні з роману "Pride and Prejudice". Про Шарлот Дж. Остін пише: "*a sensible, intelligent young women*" [Austen 1961, p. 36]. Слово "*sensible*" передбачає дуже широкий спектр чутливості, починаючи з зору, слуху, дотику, включаючи емоційність, душевну чуйність, здатність до співчуття, наявність здорового глузду.

Приклад з роману "Emma": «*Emma Woodhouse, **handsome, clever, and rich**, with a **comfortable** home and **happy** disposition, seemed to unite some of the best blessings of existence* [Austen 2008, p. 1]. Виділені лексеми – це емотиви-прикметники, які описують Емму як гарну та розумну дівчину. Роман "Sense and Sensibility": *"Always **resignation** and **acceptance**. Always **prudence** and **honour** and **duty**. Elinor, where is your heart?"* [Austen 2008a, p. 229]. Як видно з прикладу, для детального опису характеру героїні авторка використовує емотивні іменники. Завдяки перерахуванню іменників йде наростання емоцій у читача. Можна зрозуміти, що героїня смиренна, навіть горда.

У наступних прикладах бачимо опис фізичних проявів емоційного стану героїні: *"Did he indeed?" cried Marianne with **sparkling eyes**"* [Austen 2008a, p. 54].*"Oh that they would!" cried Marianne, her **eyes sparkling** with **animation**, and her **cheeks glowing** with the **delight** of such imaginary **happiness**"* [Austen 2008a, p. 11]. Йдеться про сяючі очі, про щоки, які палають від радощів та щастя. Всі це соматичні реакції вказують на підсвідомі відчуття, що виникають внаслідок переживання емоцій.

Отже, аналіз лексичних одиниць, що підвищують емотивність тексту, дозволив зробити наступні висновки:

1. Дж. Остін широко використовує прикметники, які називають емоції та переважно належать до позитивної емоційної зони: *generous, pleasant, intelligent, gentle, amiable, pretty-spoken* та інші.

2. Авторка вживає велику кількість інтенсифікаторів: *a very good servant, a very old and intimate friend, very fanciful, very considerable* тощо.

3. Для опису емоцій Дж. Остін використовує іменники з емотивною семою: *tears, smiles, blushing, happiness, kindness, friendliness, joy, pleasure* тощо.

4. Для стилю письменниці характерні лексичні повтори, що підвищують ступінь емотивності тексту: *Sorrow came – a gentle sorrow!*

Дж. Остін виражає емоції шляхом комбінування різноманітних засобів: лінгвістичних й паралінгвістичних, які функціонально залежні від мови, вживаються в контексті і спрямовані на передачу конкретної емоційної реакції.

Література

Вежбицкая А. Язык. Культура. Познание. Москва : Русские словари, 1996. 345 с.

Шаховский В. И. Типы значений эмотивной лексики. *Вопросы языкознания*. 1994. № 1. С. 20-25.

Austen J. Emma. 2008. URL: http://www.gutenberg.org/files/158/158–pdf.pdf

Austen J. Pride and Prejudice. London : Publishing House, 1961. 469 p.

Austen J. Sense and Sensibility. URL: https://www.gutenberg.org/files/161/161-pdf.pdf

ХВАЛЬОВА А. А.
Наук. кер.: д. філол. н., доц. Козлова Т. О.

МІЛІТАРНА МЕТАФОРА У СУЧАСНОМУ АНГЛІЙСЬКОМОВНОМУ МАСМЕДІЙНОМУ ДИСКУРСІ

Сучасні мовознавчі розвідки орієнтовані на дослідження когнітивних аспектів комунікативної взаємодії, способів та засобів репрезентації інформації про довкілля. Значну увагу приділено проблемам організації людського досвіду та її віддзеркалення в мові. У зв'язку з цим активно розвивається теорія концептуальної метафори, за якою метафора розглядається не лише як мовне і мовленнєве явище, а як інструмент пізнання світу.

Мета дослідження полягає в аналізі ролі мілітарної метафорики в сучасному англійськомовному дискурсі ЗМІ.

Теоретичне підґрунтя дослідження становлять положення про метафору як спосіб сприйняття та пізнання нової сфери досвіду через іншу (вже відому) сферу [Lakoff, Johnson 2008], а також концепція обсягу метафори [Kövecses 2010] стосовно того, що певна сфера досвіду може слугувати джерелом метафоризації в процесі пізнання різних сфер.

Матеріал дослідження, якій охоплює 30 метафоричних репрезентацій, відібрано зі статей англійськомовних видань (*BBC News, New York Times* за 2010-2020 рр.). Комплексно застосовано метод лінгвістичного опису, методи концептуального та структурного аналізу, елементи зіставного та компонентного аналізу, а також контекстологічний аналіз.

Результати дослідження засвідчили значний обсяг мілітарної метафори, яка вербалізована засобами англійської мови в сучасному дискурсі ЗМІ. Когнітивний досвід зі воєнної сфери-джерела транспонується здебільшого до громадсько-політичної, суспільно-виробничої культурно-освітньої сфер-цілей. З'ясовано, що не тільки соціально-економічну чи політичну нестабільність, але й пандемію та глобальне потепління концептуалізовано в термінах війни. Саме у таких важливих аспектах сучасного життя діють стимули інтенсивного розвитку мілітарних метафор, реалізованих, наприклад, одиницями *security, regroup, weapon, lose, win, beat, victory* тощо: *"If politicians start talking about* ***reducing*** *people's social* ***security*** *benefits, they will most likely receive an avalanche of angry responses from senior citizens"; "When Democrats* ***lost*** *many seats in the House of Representatives in 2010, it sent tremors through the Democratic*

Party and they knew that they had to ***regroup*** *in order to* ***win*** *elections in 2012*." (*New York Times, 2012*).

Мілітарна метафора виявилася вельми ефективним інструментом створення прагматичного ефекту, збільшення експресивності мовлення, посилення аргументації та впливу на свідомість реципієнтів, спрямування ставлення до явищ і подій, їх оцінки: "*The MOAB is but the prodigal son of* ***weapons*** *developed during World War II"; "In 1984, Ronald Reagan was reelected for a second term of president,* ***beating*** *Walter Mondale in a landslide* ***victory***."(*BBC News, 2011*)

Отже, метафору застосовано як витончений інструмент регуляції соціальної поведінки. За допомогою мілітарної метафори актуалізовано основні ознаки масмедійної комунікації, до яких слід віднести доступність і прозорість інформації, чіткість формулювань, логічність доказів і полемічність викладу, поєднання об'єктивності фактів із емоційно-експресивною образністю, оцінністю та тенденційністю авторського тлумачення.

Література

Kövecses Z. Metaphor: A Practical Introduction. Oxford : Oxford University Press, 2010. 400 p.

Lakoff G., Johnson M. Metaphors We Live By. Chicago & London : University of Chicago Press, 2008. 256 p.

ЧАУСОВСЬКА М. Г.
Наук.кер.: к.пед.н., доц. Надточій Н.О.

ТОПОНІМ, ЯК ЗАСІБ СТВОРЕННЯ ВІРТУАЛЬНОГО СВІТУ (НА МАТЕРІАЛІ РОМАНУ ДЖ.Р.Р. ТОЛКІЄНА "ВОЛОДАР ПЕРСНІВ")

Топонімія віртуального простору унікальна тим, що вона є відображенням моральних, етичних і естетичних поглядів однієї людини - автора Вторинного світу, вона експлікує його пристрасті та особливості світобачення. Віртуальний простір - це передусім простір не фактичний, а існуючий в нашій уяві, протипоставлений об'єктивній реальності; це система орієнтирів, за допомогою яких людина визначає місцезнаходження предметів, їх тотожність чи нетотожність по відношенню один до одного і, найголовніше, визначає своє місце серед інших явищ буття.

Категорія локальності реалізується в тексті епопеї за допомогою дієслівних сполучень, які передають статичну і динамічну характеристику простору, предметної лексики з локальною семою, географічних термінів, детермінант місця, номінативних пропозицій з просторовою семантикою, проте домінує, безумовно, топонімікон.

В основі орієнтирів віртуального простору «Володаря Перснів» лежить унікальний лінгвістичний дар, яким володів письменник - дар мовотворення,

створення вигаданих мов. Виходячи з внутрішньої форми слова, автор придумує значущі і функціонально наповнені імена, які будують власну естетичну концепцію. Вони мають внутрішній сенс, завдяки якому органічно включаються в сюжет.

Створення мов вело Дж. Р. Р. Толкієна до витворення власної міфології. Особливе місце в міфології Толкієна займають власні назви, і оскільки епопею «Володар Перснів» ми розглядаємо в якості віртуального простору, то імена топосів у творі є предметом вивчення такої науки, як віртуальна ономастика.

Враховуючи активний розвиток ономастики і широкий інтерес філологів до даної галузі лінгвістичного знання (внутришньонаукові передумови), а також сучасні потреби суспільства: глобальна комп'ютеризація всіх галузей антропологічної діяльності, інтеграція споріднених наукових дисциплін і т.п. (екстранаукові), ми знаходимо можливим говорити про поняття «віртуальна ономастика».

Віртуальна ономастики - особливий напрямок ономастичних досліджень, що вивчає сукупність власних назв у віртуальній реальності, під якою ми розуміємо твори жанру fantasy і простір Інтернету.

Шлях осмислюється в поетиці Толкієна як глибинно індивідуальне утворення, пошук, особисто-вольове пізнання, випробування, повернення або спокутування, і це знаходить своє вираження в мовній стихії героїв, бо це поняття з системи ментальних ресурсів свідомості, ключове для розуміння національного менталітету.

На рівні структурно-семантичних особливостей топонімів віртуального простору Толкієна за структурою можна виділити такі різновиди: (за кількістю вхідних в топонім компонентів): однослівні, двослівні, трислівні.

При семантичній класифікації ми виділяємо: а) топоніми антропонімічного походження; б) топоніми, що характеризують властивості і ознаки об'єкта: колір, величину і особливості ландшафту, місце розташування, світ тварин і рослин, предмети навколишньої дійсності.

При розмежуванні макро-і мікротопонімов віртуального простору «Володаря Перснів» Дж.Р.Р. Толкієна ми підводимо під макро-топоніми на сучасній англійській мові одиниці, значущі при побудові світу твору в цілому і відомі кожному з жителів Вторинного світу.

У мікротопонімії «Володаря Перснів» можна виділити два класи онімів: міктротопоніми, значущі для представників окремого соціуму та мікротопоніми, назви яких походять з інших мов: поєднання кельтської давньоісландської, давньоанглійської і сучасної англійської та назви на ельфійських мовах: сероельфійскій та сіндарінській.

ШЕРЕМЕТ Є. А.
Наук. кер.: д. філол. н., доц. Козлова Т. О.

ЖАНРОВЕ РІЗНОМАНІТТЯ КОМІКСІВ

Актуальність дослідження графічних історій (коміксів, мальописів) стимульована зростаючою увагою до креолізованих текстів, в яких візуальне подання інформації (ілюстрація) поєднується з вербальною частиною (власне текст). Візуальна інформація переважає й являє собою послідовний виклад історії відповідно до жанру коміксу. Останнім часом жанрове багатство графічних історій швидко зростає [Labarre 2020] й урізноманітнює їхню внутрішню структуру.

Мета дослідження полягає в систематизації відомостей щодо жанрового різноманіття та критеріїв диференціації англійськомовних коміксів.

Необхідно зазначити декілька важливих властивостей коміксів. По-перше, малюнки доволі умовні та передають зміст у стислій і спрощеній формі. По-друге, комікси характеризуються високим ступенем динаміки [Christiansen, Magnussen 2000, p. 14], а кожна сторінка насичена діями. По-третє, виявляється, що вербальна частина коміксу є не менш важливою складовою. Оскільки простір для тексту обмежений, то можливості докладно представити думки героїв чи описати їхні вчинки, дії тощо також лімітовані. Тому, вербальна частина в коміксах зазвичай неповна, стрімчаста і лаконічна. Вона уточнює зміст ілюстрацій, забезпечує прозорість повідомлення, й суттєво доповнює візуалізований виклад, сприяє створенню цілісності образів, збільшує експресивність й емоційність повідомлення.

Як і будь-який літературний твір, комікс може бути віднесений до того чи того жанру — гумористичне оповідання, детектив, фентезі тощо. Так, розрізняють комікси про веселих тварин (funny animal comics), любовні історії (romance novels), комікси про супер героїв (superhero comics). Проте дослідники зазначають, що не завжди можливо чітко визначити жанрову приналежність коміксів внаслідок розмитості меж між категоріями, до яких вони належать [Abell 2012, с. 68]. Жанри коміксів — це об’єднання схожих за композицією творів в групи за певними критеріями, зокрема: тематикою — детектив (*Crimes of Passion*, 2017; *A Girl Walks Home Alone at Night*, 2014), трилер (*Scars*, 2012; *28 Days Later*, 2007), пригоди (*Adventures of the Super Sons*, 2018; *Africa*, 2007), комедія (*Archer and Armstrong*, 2012; *Asterix*, 1961), вестерн (*Apache Skies*, 2002; *All-Star Western*, 1970) тощо; орієнтацією на гендерну групу читачів (комікси для дівчат – *Betty and Veronica*, 1950; комікси про супергероїв для хлопців – *The New Teen Titans*, 1980); орієнтацією на вікову групу читачів (комікси для дітей – *All of Scrooge Mc’Duck’s Millions*, 2012; *Mickey Mouse and the Knights of the Round Table*, 2012; комікси для дорослих – *Sin City*, 1991). Окремі жанри коміксів сприяють формуванню поведінки, закріпленню стереотипів та національного характеру. Наприклад, в коміксах для хлопчиків акцентовано на

ознаках маскулінності, соціально схвальних рисах та цінностях, притаманних чоловічому гендеру у визначений історичний період.

Перспективним вважаємо зіставне дослідження внутрішньої організації, особливостей взаємодії графічного та вербального складників в коміксах, співвідносних з різними жанрами.

Література

Abell K. Comics and Genre. *The Art of Comics: A Philosophical Approach* / ed. by A. Meskin, R. T. Cook. Malden, USA; Oxford, UK : Blackwell Publishing, 2012. P. 68–84.

Christiansen H.-Ch., Magnussen A. Introduction. *Comics & Culture: Analytical and Theoretical Approaches to Comics* / ed. by A. Magnussen, H.-Ch. Christiansen. Copenhagen : University of Copenhagen; Museum Tusculanum Press, 2000. P. 7–28.

Labarre N. Understanding Genres in Comics. Cham, Switzerland : Springer Nature, 2020. 157 p.

ШИМЯНОВА М.В.
Наук. кер.: д. філол. н., доц. Козлова Т. О.

ОРІЄНТАЦІЙНА МЕТАФОРА У ФОРМУВАННІ ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ АВСТРАЛІЙСЬКОГО ТА НОВОЗЕЛАНДСЬКОГО ВАРІАНТІВ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Актуальність дослідження фразеології національних варіантів англійської мови зумовлено зростанням наукового інтересу до проблем мови і мислення, мови і культури, мовних та концептуальних картин світу, кодування культурного досвіду, норм соціальної поведінки, системи цінностей та антицінностей в мовній тканині, зокрема засобами фразеології, антропоцентричним спрямуванням сучасного мовознавства. Недостатньо вивченою залишається роль орієнтаційної метафори як в окремих мовах, так і варіантах однієї мови.

Мета дослідження полягає в аналізі ролі орієнтаційної метафори у формуванні усталених виразів австралійського та новозеландського варіантів англійської мови.

Матеріал дослідження становить авторська картотека, що складається з 200 фразеологічних одиниць, виокремлених із словників [The Australian… 1988], текстових фрагментів, відібраних з електронних баз даних, регіональної преси, художніх текстів. Результати дослідження підтверджують такі положення.

У термінах простору інтерпретовано різні цільові концептуальні домени, тобто сфери пізнання, серед яких продуктивною виявилася ціннісна (***light on the hill*** “high moral values” – *“The light **on** the hill, which we aim to reach by working for the betterment of mankind”*), емоційна (*get one’s back **up*** “to become

angry or annoyed" –*"Captain Nias had got his back* ***up****"*), діяльнісна, зокрема важка праця (*flat* ***out*** *like a lizard drinking* "flat out, busy" – *"Mate! I've been flat* ***out*** *like a lizard drinking! This is hard yakka! I've been working on it for yonks!"*). Через орієнтаційні метафори позначено також стани та дії людини (*like a shag* ***on*** *a rock* "estrangement, loneliness, isolation" – *"Tommy doesn't want the poor bloke to be standing there like a shag* ***on*** *a rock"; be* ***in*** *the bag* "be certain to lose" – *"The neddy was* ***in*** *the bag in the Cup"*).

Одиниці з протилежними семами у структурі їхніх просторових значень уживаються на позначення різних видів опозицій, зокрема: *DOWN / UP = CENTER / PERIPHERY (get / go* ***down*** "travel from New Zealand to Chatham Islands" – *pull* ***up*** *skates / sticks (and…)* "leave your home to go and **live in another place**")*; FRONT / BACK = INVOLVEMENT / CRITICISM (****front*** *of mind* "considered very important and usually thought of first by people" – *be on smb's back* "criticize smb several times on an annoying way")*; IN* / OUT = *UNITY / EXCLUSION (be* ***in*** *to win* "invitation to participate in an activity" – *"One for Herbie…Be* ***in****, it's ya birthday Herbie" – be* ***out*** "to be put **out** to foster in an institution" – *"They entered the bonds a few years back, and have a child now two and a half years of age, which is "****out****", or in other words, is being reared in some institution").*

Орієнтаційні метафори мають різні джерела та цілі концептуалізації уявлень мовців про світ та їх фіксації у фразеологізмах: ***out of*** *the woods "****free from*** danger, difficulty", де ЦІЛЛЮ метафоризації (когнітивним доменом, на який екстраполюються знання) є СТАН, ЯКІСТЬ, ОЗНАКА – «обставини, умови, в яких хто-, що-небудь перебуває), ДЖЕРЕЛО метафоризації (когнітивний домен, з якого екстраполюються знання) становить РОЗТАШУВАННЯ – «велика ПЛОЩА землі, заросла деревами і кущами».

Запропонована методика послідовного аналізу фразеологізмів дозволяє здійснити порівняльно-історичний аналіз орієнтаційних метафор у фразеологічних системах інших варіантів англійської мови. В цьому вбачаємо перспективу подальших досліджень.

Література

The Australian National Dictionary: A Dictionary of Australianisms on Historical Principles / ed. by W. S. Ramson. Melbourne, etc. : Oxford University Press, 1988. 841 p.

ДУДУЗОВА А. М.
Наук. кер.: к.ф.н., доц. Стуліна Є. В.

ФОРМУВАННЯ СИНОНІМІЧНИХ РЯДІВ ОКРЕМИМИ ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНИМИ ВАРІАНТАМИ СЛОВА «DÉFENDRE» (НА МАТЕРІАЛІ СУЧАСНИХ ФРАНЦУЗЬКИХ ТЕКСТІВ)»

Метою дослідження є аналіз семантичної структури полісемантичного слова «defender» та побудова синонімічних блоків для окремих його лексико-семантичних варіантів. Такий підхід дозволить визначити напрямок розвитку семантики полісемантичного слова на основі визначення появи нової семи у синонімах кожного лексико-семантичного варіанта (ЛСВ).

Об'єктом дослідження є семантична структура полісемантичного слів.

Предметом дослідження є семний склад синонімічних блоків до кожного з ЛСВ полісемантичного слова «défendre».

Матеріалом дослідження стало представлення семантики зазначеного слова, чому слугували електронні словники Centre National de Ressources Textuelles et Lexicales», електронний словник «Wiktionnaire», а також 1 (1694 рік), 5 (1798 рік), 6 (1832-5 роки) та 8 (1932-5 роки) видання «Dictionnaire de L'Académie française»; статті із газет та журналів Le Parisien, Les Echos, Libération та Madame Le Figaro.

Полісемія - наявність у мовної одиниці (слова, фраземи, граматичної форми, синтаксичної конструкції) кількох значень. Ці значення утворюють певну семантичну структуру і в той самий час можуть бути по-різному пов'язані між собою, тому багато лінгвістів виділяють наступні типи зв'язків значень багатозначних слів: радіальний, ланцюговий і змішаний або радіально-ланцюговий. ЛСВ багатозначного дієслова «défendre» також пов'язані між собою, але їх не можна віднести ані до радіального типу, ані до ланцюжкового, в нього змішаний зв'язок. До цього висновку ми дійшли шляхом аналізу семантики його ЛСВ через побудову синонімічних блоків до кожного з ЛСВ. У цьому дослідженні ми зупинимося на доказі радіального зв'язку між ЛСВ.

При формуванні синонімічних рядів до слів або їх лексико-семантичних варіантів можна помітити, що окремі слова в синонімічних рядах можуть бути між собою синоніми, або ні [1, с. 404]. Наприклад, для лексико-семантичного варіанту слова *défendre protéger quelqu'un, quelque chose par la lutte ou la vigilance contre toute attaque réelle ou éventuelle, lutter pour conserver un bien* синонімічний ряд такий: *assister, garantir, protéger, sauvegarder, sauver, soutenir.* Звичайно, що всі ці слова виступають синонімами певного ЛСВ *défendre* у одному зі своїх значень і в одному з можливих контекстів. Наприклад, полісемантичне дієслово *protéger* виступає синонімом тільки у такому значенні:

mettre quelqu'un, quelque chose à l'abri d'un dommage,d'un danger; а дієслово *sauver* у значенні: *faire échapper un être vivant au risque de mort qu'il encourait*.

Наступний ЛСВ дієслова *défendre - préserver quelqu'un, quelque chose de l'effet nuisible de quelque chose, les protéger d'une attaque quelconque, en parlant de quelque chose* за визначеннями словників має такі синніми: *abriter*.

ЛСВ зі значення *soutenir quelqu'un, quelque chose, plaider en leur faveur devant toute accusation, toute critique* може бути представлене наступними синонімами *appuyer, justifier, plaider*.

Щоб довести нашу гіпотезу більш доказово, зупинимося на пошуку синонімів ЛСВ, який є найпоширенішим у вжитку слова *défendre: interdire à quelqu'un de faire quelque chose, d'user de quelque chose, d'accéder à un lieu.* Серед них наступні: *empêcher, interdir, prohiber, proscrire.*

За нашими спостереженнями відсутність повторення синонімів у різних ЛСВ одного полісемантичного слова свідчить про його семантичний потенціал і гіпотетичну можливість появи омонімів, чи розриву полісемії.

Отже, полісемія дієслова *défendre* є радіальною, що означає, що кожен з ЛСВ є пов'язаним з першим головним значенням, а не з'являється як продовження попереднього. Але еволюція семантики слів є складним процесом. Наступний етап дослідження буде присвячено пошуку ланцюжкового зв'язку між ЛСВ.

Література

Трифонов А. С. Полисемия и синонимия как функциональные параметры термина. *Вестник ВолГУ. Серия 2: Языкознание*. 2015. №3. URL: https://cyberleninka.ru/article/n/polisemiya-i-sinonimiya-kak-funktsionalnye-parametry-termina (дата звернення: 14.12.2020).

ЗЕЛЕНЮКОВА О.О.
Наук. кер.: к.ф.н., доц. Уділова Т. М.

ВІДОБРАЖЕННЯ ГЕНДЕРНОГО АСПЕКТУ У МОВЛЕННІ (НА ПРИКЛАДІ ФРАНКОМОВНИХ БЛОГЕРІВ)

Як відомо, «гендер», який розуміється як соціальна стать, має своє відображення на рівні мовлення. У лінгвістиці існує термін «гендерлект» (або «сексолект») для позначення відмінностей, які мають місце у мовленні чоловіків та жінок; найбільш яскраво ці відмінності мають прояв на лексичному та синтаксичному рівнях мови. [Короткова 2015, с.126].

На лексичному рівні зафіксовані такі особливості: оратори жінки частіше використовують іменники чоловічого роду, дієслова у мовленні; чоловіки часто використовують іменники жіночого роду, абстрактні іменники [Надобко 2010, с.68] та числівники, також терміни та запозичення [Вахтин, Головко 2004].

Організація тексту, а саме конструювання речень також мають гендерні особливості: мовлення чоловіків характеризується використанням невеликих, коротких речень (частіше простих); тексти у чоловіків більш короткі. Чоловіки більш структуровані у вираженні своєї точки зору: текст, як правило, поділено на абзаци. Жінки надають перевагу «суцільному текстові», без розподілу на абзаци; присутні відступи від теми та деякі ремарки [Дроздова 2010, с. 399]. Крім того, жінки частіше використовують конструкції типу : ***bien sûr , je pense que , evidement*** та інші [Сырейщикова 2011, с. 71].

Аналіз мовлення франкомовних блогерів (3х жінок та 3х чоловіків) різного віку, професій та соціального положення показав наступне.

Незважаючи на твердження про переважне вживання чоловіками неологізмів та запозичень, тут саме жінки – блогери використовували частіше запозичення з англійської мови у своїх текстах. Наприклад : ***shampoing, m***, ***shopping, m***, ***shoes***, ***en replay***, ***boobs***, ***love, m***. Чоловіки частіше за жінок використовували абстрактні іменники. Наприклад: ***l'angoisse, l'odeur, un rythme, le bien, l'attitude, le sens , la liberté, la vie, l'insouciance***. Розмір текстів – звернень до публіки залежить від мети, але слід вказати, що чоловічі тексти коротші за жіночі. Жінки – блогери віддали перевагу суцільному тексту, чоловіки розділили тексти на абзаци. Мовлення чоловіків характеризується, як простими так і складними реченнями; жіноче мовлення характеризується вживанням умовного способу. Наприклад: ***on pourrait, je ne pensait pas que vous seriez, ça vois dirait que***, ***il se pourrait***. Чоловіки – блогери, як і жінки, використовують речення з підрядним зв'язком, зі сполучниками ***bien que, parce que***. Вводні конструкції були виявлені у суб'єктів обох статей, але більше у жінок – блогерів. Наприклад: ***je pense que, j'espère que, je ne crois pas en, voilà, et voilà***.

Виходячи з аналізу текстів франкомовних блогерів обох статей, можна зазначити, що відповідність теоретичним думкам мовознавців присутня в багатьох випадках, але не у всіх.

Література

Вахтин Н.Б., Головко Е.В. Социолингвистика и социология языка: учебное пособие: «Гуманитарная Академия»; Санкт-Петербург: ЕУ, 2004. 336 с.

Дроздова Т.Н. Диагностические и классификационные задачи в автороведческой экспертизе блогов. *Актуальные проблемы российского права*. Москва. 2010. № 2. С. 394-404.

Короткова М.О. Влияние гендерного фактора на речевое поведение. *Приволжский научный вестник*, 2015. № 7 (47). С. 126-129.

Надобко Ю.В. К вопросу о проявлении гендерности в мужском и женском речевом поведении. *Lingua mobilis*, 2010, №2 (21). С.65 – 70.

Сырейщыкова О.Н. Гендерные особенности французского и английского языков. *Вестник Марийского государственного университета*. Йошкар-Ола, 2011. С.70-71.

ЛИТВИНЕНКО В. В.
Наук. кер.: к.ф.н., доц. Морошкіна Г. Ф.

ДИСКУРС МОДИ: ЛІНГВОКУЛЬТУРНЕ МОДЕЛЮВАННЯ

Визначною рисою розвинутого суспільства є культура – продукт діяльності людства, вироблений протягом усього періоду його існування та розвитку; це його духовна та матеріальна спадщина, до якої відносять знання, цінності, мистецтво та витвори мистецтва, вірування, закони, традиції тощо.

Культура у глобальному своєму прояві є засобом консолідації суспільства, що об'єднує маси та сприяє самоідентифікації представників окремих соціальних, національних груп. Проте у рамках окремого суспільства культуру розділяють на 3 типи: традиційну, масову, елітарну.

Типи культури мають власну комунікативну норму – закарбовану у мовній свідомості установку комунікативної поведінки, допустимої у певному суспільстві при спілкуванні [Карасик 2013, с. 33].

Мода – явище духовне, хоча і тісно пов'язане з матеріальною складовою нашого життя. В. Карасик визначає моду як одну з головних цінностей масової культури, що сприяє стандартизації бажань, форм самовираження, комунікативних дій, впливаючи на людську свідомість та підсвідомість і знищуючи індивідуальні риси комунікантів [Карасик 2013, с. 34].

У фокусі нашого дослідження знаходиться сучасний дискурс вестиментарної моди, який, згідно з Ф. Косицькою, є кодом відносин між світом та одягом і який «на відміну від інших предметів і форм культури є універсальним у використанні та легко змінюється» [Косицька 2014, с. 22].

Вестиментарний напрям моди з появою масового виробництва перетворився на цілу індустрію. Для привернення більшої кількості адептів створюються спеціальні видання – журнали мод. Особливість мови цих видань пов’язана зі специфікою самого явища «вестиментарна мода», що постійно перетинається зі спорідненими областями культури (живописом, скульптурою, архітектурою) та яке побудоване на використанні гри форм, ліній, текстури та кольорової гамми. Тому автори статей журналів мод прагнуть передати відчуття захоплення, бажання доторкнутися, одягнути, змоделювати в уяві читача гру кольорів, форм, ліній яскравими описами, спеціальною лексикою, часто переповненою образними виразами, метафорами тощо. Індустрія моди також зорієнтована на середньостатистичного споживача, тому зміст статей навмисно спростовується. Відповідно, надається перевага грі на емоціях споживачів з використанням експресивно забарвленої лексики (*des pièces durables, sobres et indémodables; des looks ultra-désirables; cape emblématique*), метафоризації (*une vague colorée s'est abattue sur les podiums; coups de folie fashion qui font dérailler les classiques*), звернення до читача (*On a envie de se faire remarquer, mais sans le crier (vous comprenez la nuance?); Oublions donc la discrétion, soyons une source d'énergie!*), апеляції до певних відчуттів (f*ourrures évoquant le plaisir du toucher*). В той же час, наявне прагнення представити свою

продукцію як дещо унікальне, що представляє елітарну культуру (*la panoplie de la Parisienne des beaux quartiers; cape emblématique; l'essence de l'élégance bourgeoise*). Ціль такого позиціонування – зробити товар більш привабливим, пробудити бажання стати власником чогось унікального. Насправді це ніщо інше, як заграванння з читачем, потенційним покупцем.

Таким чином, у сучасному франкомовному дискурсі моди спостерігається певне балансування між усталеним стереотипом французької моди як елітарної, що встановлює тенденції (*tendances*) для всього світу, та масовою культурою, яка нівелює національну специфіку та призводить до глобальної стереотипізації.

Література

Карасик В. И. Языковая матрица культуры. М.: Гнозис, 2013. 320 с.

Косицкая Ф. Л. Дискурс моды и его жанровая дифференциация. *Вестник ТГПУ (TSPU Bulletin)*, 2014. URL: https://cyberleninka.ru/article/n/diskurs-mody-i-ego-zhanrovaya-differentsiatsiya/viewer (дата звернення: 01.12.2020)

ОСАУЛЕНКО В. А.
Наук. кер.: к.ф.н., доц. Стуліна Є. В.

НОМІНАТИВНЕ ПОЛЕ ПОНЯТТЯ «IMMIGRATION» У ФРАНЦУЗЬКІЙ МОВІ

Міграція завжди була і залишається актуальною темою сьогодення. Саме тому в цьому науковому дослідженні ми визначимо та проаналізуємо *номінативне поле слова «immigration».*

Імміграція – соціальний феномен, наслідки якого можуть бути як позитивними так і різко негативними для обох сторін: тих, хто іммігрує і тих, до країни яких іммігрують. Найчастіше, сприймають імміграцію негативно, називаючи її «міграційною кризою». І в останні роки, випадки кризи трапляються все частіше. Саме одна з таких криз сталася в Європі у 2010-х роках з масовим прибуттям мігрантів з Близького Сходу, Африки та Південно-Східної Азії, які прагнули увійти до Європейського Союзу, перетинаючи Середземномор'я чи через Балканський маршрут. Саме тому дослідження зміста понятійного аспекта значення слова *immigration* у французькій мові є актуальним для розуміння суті самого явища, яке називається цим словом.

Номінативне поле як метод дослідження визначається у рамках цієї роботи як сукупність мовних засобів, що вербалізують, певне поняття в певний період розвитку суспільства. Побудова номінативного поля передбачає, з одного боку, ключове слово, пхідні від нього слова і його синонімічний ряд, з другого боку, мовні одиниці, які передають не тільки дане поняття, але й відношення до нього мовців певної лінгвістичної спільноти. Серед мовних одиниць такого плана містяться образні, фразеоогічні, експресивні елементи.

Деривaційну парадигму слів, що спряють фіксації у мові різних сементико-понятійних компонентів формують такі слова: *immigrer, immigrant n., immigré n., migration n., migrant n., migrer, émigration n., émigrer, émigrant n., émigré n., migratoire adj.* Зміст деривaційної парадигми вказує по-перше, на рух населення взагалі (*migration n., migrant n, migrer,*), на виїзд з країни (*émigration n., émigrer, émigrant n., émigré n.,*), на в'їзд в країну (*immigrer, immigrant n., immigré n., migration n.,*). похідні прикметники, з'єднуючись з іменниками, вказують на появу явищ, пов'язаних з феноменом міграції: *Solde migratoire* (au sein d'une population donnée, différence entre le nombre d'émigrants et le nombre d'immigrants), *Flux migratoire,* mouvement de population de grande ampleur.

Доповнюють номінативне поле сталі вислови, що фіксують не тільки нові ознаки явища іміграції, але й оцінне відношення до нього: ***l'immigration brute*** (загальна кількість іммігрантів: легальних і нелегальних), ***l'immigration nette*** (легальна імміграція), ***l'immigration interne ou régionale*** (внутрішнє переміщення населення).

Отже, побудова понятійного номінативного поля *immigration* вказує на постійний розвиток даного феномена у франкомовному суспільстві. Перспективою данного дослідження вбачається аналіз асоціативного поля данного феномена через опитування носіїв французької мови та сполучуваність головного слова - *immigration* - у мовленнєвому вжитку.

ЧАЙКОВСЬКА А. С.
Наук. кер.: к.ф.н., доц. Уділова Т. М.

ФРАЗЕОЛОГІЗМИ ЯК СПОСІБ ВІДОБРАЖЕННЯ НЕВЕРБАЛЬНОЇ КОМУНІКАЦІЇ У ЛЕКСИЧНОМУ СКЛАДІ ФРАНЦУЗЬКОЇ МОВИ

Невербальне спілкування відіграє велику роль в нашому житті.

До засобів невербальної комунікації належать жести, міміка, інтонації, паузи, поза та сміх, які утворюють знакову систему, доповнюють і підсилюють, а іноді й замінюють засоби вербальної комунікації . Як своєрідна мова почуттів, засоби невербальної комунікації є таким же продуктом суспільного розвитку, як і мова слів, і можуть не збігатися в різних національних культурах. Тому знання основ інтерпретації невербальної поведінки людини є основоположними у роботі спеціаліста, що працює у сфері вивчення іноземної мови.

Одним з аспектів інтерпретації невербальної поведінки є відображення невербальної комунікації у вербальному складі мови, а саме за допомогою жестових фразеологічних одиниць. Під жестовою фразеологічною одиницею розуміється стійкий вираз, який або збудований на базі жестової одиниці, або якимось іншим чином пов'язаний з нею за змістом [Козеренко, Крейдлин, 1999].

Комунікативна функція може проявлятися в рухах всього тіла людини, або його частин. Рух всього тіла буває як спрямованим на об'єкт, наприклад: *faire un bouclier de son corps à qn* - прикрити когось своїм тілом; *faire des chatteries à* – підлещуватися до когось; *faire son câlin* – пестити, горнутися, так і не спрямованим на об'єкт, коли рухи, що ментально виникають у реципієнта, передають не тільки внутрішній психофізичний стан суб'єкта, а й демонструють його ставлення до ситуації, що виникла та до її учасників. В цьому випадку фразеологічні одиниці виконують дескриптивну функцію: *promener sa vieille carcasse* (розм.) – розім'яти свої старі кістки; *faire le veau* – недбало розвалитися, розлягтись.

У разі вираження комунікативної інтенції частинами тіла, вона може виконуватися лише однією частиною тіла, наприклад: *coup de main* – жест, *hocher la tête* – похитати головою, або поєднанням кількох його частин, при цьому різні частини тіла можуть бути вираженими чи не вираженими експліцитно у складі фразеологізму, наприклад:

1) рука-груди: *battre sa coulpe* – бити себе в груди в знак каяття, каятися, визнаватися у своїй провині;

2) рука, пальці-рот, губи: *mettre le doigt sur la bouche (aux lèvres, sur les lèvres)* – прикласти палець до губ в знак мовчання; *se (s'en) lécher les doigts (les quartre doigts et le pouce)* (розм.) – облизуватися, пальчики облизувати;

3) рука-ніс: *faire un pied de nez* (розм.) – показати ніс;

4) рука-вухо (вуха): *se gratter l'oreille* – почухати за вухом, чухати потилицю, бути в скруті, бути спантеличеним; *se boucher les oreilles (avoir les oreilles bouchées)* – не бажати слухати, затикати собі вуха;

5) руки-стегна, поперек: *le poing sur la hanche (les poings sur les hanches)* – взявшись у боки; *avoir (mettre) le poing sur la hanche (se mettre sur la hanche)* – взявся в боки; *les mains sur les rognons* – руки в боки;

6) руки-голова, волосся: *gâter l'économie de la tête* (розм.) – привести в безлад зачіску, розтріпати волосся;

7) руки-голова, шия, груди, спина, ноги: *mettre la main au bonnet* – злегка вклонитися; *tirer sa révérence à qn* (розм.) - поклонитися і піти; *faire des ronds de jambe* – робити реверанси, розшаркуватися перед ким-небудь.

Аналіз показав, що рухи руками є найбільш характерними для людської моторики.

Література

Козеренко А.Д., Крейдлин Г.Е. Тело как объект природы и тело как объект культуры (о семантике фразеологизмов, построенных на базе жестов). *Фразеология в контексте культуры* . Москва : Языки русской культуры, 1999. С. 269-277.

ШАІР В.І.
Наук. кер.: к.ф.н., доц. Стуліна Є. В.

КАТЕГОРІЯ ІНТЕНСИВНОСТІ ТА ЛЕКСИЧНІ ЗАСОБИ ЇЇ РЕПРЕЗЕНТАЦІЇ У ФРАНЦУЗЬКІЙ МОВІ

Вивчення категорії інтенсивності представниками лексикологічного напряму проводиться на базі декількох підходів: ономасіологічного, семасіологічного та мотивологічного, де кожен вивчає характерні риси інтенсивності.

Ш. Баллі стверджує, що префіксальні утворення виникли з лексичних або синтаксичних словосполучень у результаті узагальнення вираженого ними поняття». Інтенсифікатори *ultra-, extra-, super-, sur-, hyper-, très, bien, fort, si, trop, tellement, assez, peu, au-delà* утворюють у французькій мові морфологічну структуру, що охоплює систему підсилювальних одиниць, необхідно вибрати ту, яка б найкраще могла передати поняття, що містить певний ступінь інтенсивності [Бали, с. 158].

За даними словника Trésor de la Langue Française, прийменник *au-delà de* має три основні сфери використання: просторову, часову та скалярну. Загальним знаменником цих трьох значень є поняття відстані від заданої опорної точки або, іншими словами, перевищення межі. Ця межа змінюється залежно від значення опорної точки, вираженої номінальною групою, в межах застосування *au-delà de.* Як маркер інтенсифікації якості прийменник *au-delà de* цікавить нас з точки зору вказівки на градуальність: *au-delà de qualifié, au-delà de ce qu'on pouvait attendre, au-de là de toute mesure.* Поряд з цим прийменником у французькій мові з семантичним значенням інтенсифікації ознаки виступає префікс *sur-,* що є підсилювачем, вказуючи на шкалі градації вищий рівень заздалегідь встановленого стандарту: *doué au delà de toute mesure, surdoué.*

У даному дослідженні ми ставили за мету визначення аналогій у градації ознаки, позначеної прийменником *au-delà de* і префіксом *sur-.*

Відмінність у вжитку того чи іншого інтенсифікатора як оператора градуальності базується на типі присудка. Наприклад: *il est heureux au delà qu'on pouvait attendre, aimer au delà de toute expression, courageux au delà de toute mesure.* Прийменник вжито як оператор градуальності *стану, дії, якості*, тобто він встановлює відношення на шкалі градуальності між станом, дією, якістю і початковим ступенем чи референтним значенням.

Зважаючи на полісемантичну природу префікса *sur-* , заначимо, що він цікавить нас тільки як оператор градуальності. Як такий, він доєднується до дієслів, прикметників, дієприкметників і іменників, утворених від дієслівної і прикметникової основи: *surabondance, surcapacité, surpuissance, surpesan teur, survitesse, suralimenter, surchauffer, surexploiter, surestimer, surévaluer, surpayer, surtaxer, surdoué, surexcité, surpeuplé, surdéveloppé, surendetté, surnourri,*

surproduction, suradministration, surconsommation, suremploi, surirritation, surprotection.

Особливість предиката (основи), до якої приєднується префікс *sur-* та вживається прийменник *au delà de* у якості операторів градуальності є наступною: семантика предиката схиляється до інтенсифікації. Типологія предикатів є наступною: предикат, що вказує на перманентну якість (*surdoué, suractif, beau au delà de toute expression*), тимчасову якість (*surexcité, surfatigué, suroccupé, heureux au delà de toute expression*), емоційно-психологічний стан (*surirriter, aimer au delà de toute expression*), дію (*surfumer, communiquer au delà des mots*), здійснення (*surremplir, surperformer, remplir la salle au delà de sa capacité maximale*).

Цікавим, на нашу думку, є продовження даного дослідження з метою пошуків відмінностей у утворенні ступеню інтенсивності якості, дії чи стану, за допомогою прийменником *au delà de* чи префіксом *sur-*.

Література

Балли Ш. Общая лингвистика и вопросы французского языка. М. : Изд-во иностр. лит, 1955. 416 с.

БІТЯКОВА К.Д.
Наук. кер. : к.ф.н., доц. Стрюкова Н. О.

ХУДОЖНІЙ ПСИХОЛОГІЗМ ЯК СТИЛЬОВА ДОМІНАНТА ЖАНРУ МАЛОЇ ПРОЗИ У ТВОРЧОСТІ ІСПАНСЬКОЇ ПИСЬМЕННИЦІ АНИ МАРІЇ МАТУТЕ

Серед великого творчого доробку відомої іспанської письменниці А.М.Матуте саме розповіді як основний різновид жанру малої прози відображають вміння авторки наділити особливо невеликий об'єм цікавим змістом та великим спектром соціально значущих тем.

Світ дитинства є невід'ємною частиною життя народу і людства в цілому, і саме А. М. Матуте є однією з найкращих репрезентантів дитячого світосприйняття в іспанській літературі. Одним з найяскравіших прикладів творів, що висвітлюють концепцію дитинства в іспанській літературі вважають розповіді цієї письменниці, представлені у її збірці "Historias de la Artámila", де дитина постає символом незахищеності, подиву і наївності.

В усі часи література прагнула до вираження душевного стану людини, її почуттів, переживань, роздумів, емоційних відгуків на зовнішні явища, тому загально відомим є розподіл засобів психологізму на прямі та непрямі форми його актуалізації.

Важливу роль у впровадженні художнього психологізму відіграє персонажне мовлення, що виконує функцію прямої форми психологізму та показує актантів такими, якими їх бачать інші учасники подій. Цікавим у даному випадку виглядає використання в цих оповіданнях стилістично зниженої лексики, що дозволяє за допомогою однієї репліки повністю відобразити емоційне ставлення певного актанту до життєвих подій та інших персонажів: *¡Saltad y corred, diablos…¡Lucas, Lucas, cuervo malo de la isla del mal! Cobarde, asqueroso —dijo, de pronto.*

Поряд з цим однією з важливих особливостей психологізму оповідань Матуте є імліцитний прояв настрою та емоцій персонажів, оскільки їхній внутрішній стан показаний через зовнішні симптоми, які можуть бути не завжди однозначно інтерпретовані та дають змогу читачеві самому домальовувати деталі. Він може проявлятися у міміці та інших зовнішніх ознаках, наприклад: *María Laureana sonreía con cara de satisfacción.; ...y enseguida vimos la expresión seria y cerrada de su cara.; … pobre Barrito apretaba la boca para no llorar...* У даному випадку слід виділити високу частотність використання соматизмів, таких як *cara, boca, cabeza, puño, ojos, manos, mejillas*, що виглядають першочерговими в невербальному прояві емоцій та домінантними у виявленні прямого типу психологізму.

Поруч із соматизмами особливе місце у циклі розповідей займають повтори окремих лексем, які слугують ефективними трансляторами певного емоційного стану, так наприклад, у більшості з розглянутих оповідань спостерігається багаторазове використання таких емоційно забарвлених лексичних одиниць як *llorar* та *lágrimas*: *De pronto, rompimos a llorar. Las lágrimas nos caían por la cara, y salimos corriendo al campo. Llorando, llorando con todo nuestro corazón, subimos la cuesta.*

До того ж загальною властивістю художнього світу оповідань А.М. Матуте є його організація концептуальними, семантично значущими мотивними опозиціями: дитинство / світ дорослих, кохання / зрада, мрія / реальність, життя / смерть, здоров'я / недуга, свобода/полон тощо.

Таким чином, домінуючим принципом психологічної організації подібного мотивного комплексу виглядає його концентрація навколо ідеї біполярності світу.

Література

Gazarian Gautier, M. L. Ana María Matute: la voz del silencio. Madrid : Espasa-Calpe, 1997. 193 p.

Matute A. M. Historias de la Artámila. Barcelona : Destino, 1961. 168 p.

ВЛАСЕНКО Д.О.
Наук. кер. : к.ф.н., доц. Тєлкова О. В.

МАНІПУЛЯТИВНІ СТРАТЕГІЇ В ІСПАНСЬКОМУ РЕКЛАМНОМУ КОМЕРЦІЙНОМУ ДИСКУРСІ

У нашій роботі ми досліджуємо іспанський рекламний комерційний дискурс як специфічну форму впливу на споживача, а саме мовні засоби актуалізації маніпулятивного впливу. Дослідник Денисюк А.В, звертаючись до прагматики маніпулятивних стратегій стверджує, що абстрактна прагматична модель маніпулятивного мовленнєвого впливу відкидає існування будь-яких специфічних маніпулятивних мовних засобів, специфічних маніпулятивних тактик, але стають вони такими, якщо вміщуються у структуру маніпулятивної стратегії [Денисюк 2004, с. 19]. Тобто, дослідник звертає увагу на те, що маніпулятивна стратегія має комплексний характер і задля досягнення своєї мети використовує звичайні мовні засоби таким чином, щоб спонукати адресанта до певної дії, тобто маніпулює ним. Питанням мовної маніпулятивної стратегії займались також такі дослідники як Бацевич Ф.С., Антонова Л.Г., Різун В.В., Козак С.В., Левченко Л.О., Дмитрук О.В., Винокурова С., Бєлова А.Д., Стернін І.А., Жданова Є.В., Арешенкова О.Ю. та ін.

Матеріалом дослідження послугували 96 зразків іспанських рекламних комерційних текстів, відібраних методом суцільної вибірки з аутентичних іспанських періодичних видань *El Mundo, ABC, Tiempo, El País*.

У результаті дослідження було виявлено наступні засоби актуалізації мовного впливу в іспанському рекламному комерційному дискурсі:

- **морфологічні:** речення з безособовою дієслівною конструкцією ***hay*** *(Hay muchas maneras de sentirse cómodo)*; займенник другої особи однини *(Entra en la música)*; особовий займенник «ми» і присвійний займенник «наш» *(Invertimos su dinero como si fuera nuestro)*; означений артикль *(Es la tentación)*; використання префіксів ***super-, extra-, maxi-, multi-, poli-, ultra-*** *(¡Vivan las supermamás!)*; прикметники у найвищому ступені ***el mejor, lo más magnífico, el mayor*** *(Disfruta de la moda; A los mejores precios)*;

- **синтаксичні:** окличні речення *(¡Entra ya en el sorteo!)*; питальні речення *(¿Tienes un minuto?)*; риторичне питання *(¿Quién te da más?)*;

- **лексичні:** прикметники з позитивною конотацією *(Un resultado profesional con el mayor cuidado para el cabello y sin salir de casa. Es muy fácil)*; розмовна лексика *(¡Qué crack!)*; англіцизми *(Tónica + MULTIBERRIES)*;

- **стилістичні:** метафора *(Peugeot: Leones en libertad)*; антитеза *(Lo que vale mucho, cuesta poco)*; каламбур *(Banco Herrera: Sus pagos sin pegas)*; порівняння *(Heío Suave y ligera como la seda)*; персоніфікація *(La crema inteligente)*; стереотипні образи *(Los cigarrillos son como las mujeres. Los mejores son delgados y ricos)*; метонімія *(El Longines de plata para sentirse seguro)*; еліпсис *(Entre hombre y mujer…Chaumet)*.

Таким чином, було виявлено, що за допомогою дієслів, іменників-атрактивів, окремих семантичних груп прикметників, мовної гри, антитези, метафори, гіперболи, порівнянь, епітетів тощо в іспанському рекламному комерційному дискурсі рекламісти викликають конкретні асоціації, яскравіше підкреслюють думку, дозволяють звернути увагу на найголовніше, сприяють стислості, виразності рекламного звернення. Окрім того, маніпулятивний вплив на споживача мають морфологічні та стилістичні засоби, які слугують для компресії змісту, забезпечують краще запам’ятовування рекламної фрази, використовуються для досягнення оригінального звучання, створюють ефект переваги, унікальності, особливості товару та підкреслюють характерну властивість рекламованої продукції.

Література

Денисюк Е. В. Манипулятивное речевое воздействие: коммуникативно-прагматический аспект: автореф. дис. ... канд. филол. наук: 10.02.01. Екатеринбург, 2004. 24 с.

ВОЛОШИНА Ю.Є.
Наук. кер. : к.ф.н., доц. Тарасюк І. В.

НОМІНАТИВНЕ ПОЛЕ КОНЦЕПТУ “VIAJE” У СУЧАСНІЙ ІСПАНСЬКІЙ МОВІ

Об’єктом дослідження є концепт VIAJE, *як узагальнене уявлення носіїв іспанської мови про способи пересування у просторі, що тривають у часі.* **Предметом дослідження** є засоби вербалізації концепту VIAJE у сучасній іспанській мові. *Даний концепт має багато засобів вербалізації в іспанській мові, що свідчить про його важливість для даної лінгвокультури. Так, туристична галузь, яка спеціалізується на різних видах подорожей, має власний арсенал номінативних засобів концепту* VIAJE, значення яких підпорядковується маркетинговим стратегіям та цінностям сучасного суспільства. Врахування функціонального аспекту номінацій концепту VIAJE обумовлює **актуальність нашого дослідження.** Методологічну основу складають концепції А. Д. Бєлової, Л.І. Бєлєхова, В.І.Карасика, А. Д. Кошелєва, М. Джонсона та інших. **Мета дослідження** – описати номінативне поле концепту VIAJE, як багатошарове утворення, яке складається з номінативних одиниць різної будови (слова та словосполучення), з огляду на об`єктивацію ними змісту та структури даного концепту. Згідно до обраної методики опису номінативного поля концепту VIAJE, ми: описали етимологічне значення слова viaje, як репрезентанта відповідного концепту; зробили аналіз словникових дефініцій слова-репрезентанта та його синонімів; проаналізували тексти туристичних сайтів з огляду на особливості номінації у них феномену подорожі.

Отже, етимологічний аналіз показав, що слово viaje походить від каталонського слова viatge, яке, в свою чергу, походить від латинського слова via, яке перекладається як «шлях». У словнику «Diccionario de Real Acadimia Española» у дефініції слова-репрезентанта концепту «viaje» зафіксовано такі його базові ознаки як «дія (*подорожувати*)», «ефект (від подорожі)», «рух у просторі», «спосіб пересування», «час тривання пересування у просторі» ((1) (acción y efecto de viajar), (2) traslado que se hace de una parte a otra, (3) camino). Іншими номінаціями концепту «viaje» виступають лексеми: cruzero, aventura, ruta, gira, escapada, paseo, marcha, senderismo, movimiento тощо.

Для опису текстуального значення лексем-репрезентантів концепту VIAJE було використано методику діагностичних маркерів (у термінах [Стернин 2011, с. 88]) це відрізки тексту, які актуалізують певні ознаки подорожі у контексті). Наприклад, у описі туру вихідного дня з сайту [Valencia con hotel y entrada a la Ciudad de las Artes y las Ciencias 2020] текстуальною номінацією подорожі виступає слово *aventura*:

Descripción: Valencia con hotel y entrada a la Ciudad de las Artes y las Ciencias ¿*Un fin de semana libre*? Aprovéchalo y *ven a conocer* Valencia, una ciudad llena de arte, ciencia y cultura. Una aventura para *disfrutar* tanto con amigos, con tu pareja o

en familia, en cualquier época del año donde la paella, los monumentos y tú vais a ser los protagonistas. Te hemos organizado tres días en La Ciudad de las Artes y las Ciencias para una experiencia *llena de conocimientos y diversión*. ¡No te lo pierdas**!**

Діагностичними маркерами слова *aventura* виступають такі фрагменти тексту: «ven a conocer», «disfrutar», «llena de conocimientos y diversión». Так, «подорож» у цьому тексті пропонується як «пригода, під час якої відбувається пізнання чогось нового».

Отже, концепт VIAJE в іспанській мові є вербалізованим *за допомогою номінативних одиниць, у значенні яких зафіксовані як базові, так і частина асоціативних ознак. У туристичному дискурсі на вербалізацію концепту* VIAJE впливають функціональні особливості рекламних текстів подорожей.

Література

Стернин И.А., Соломатина М.С. Семантический анализ слова в контексте. Воронеж: «Истоки», 2011. 150 с.

Valencia con hotel y entrada a la Ciudad de las Artes y las Ciencias 2020. URL: https://www.logitravel.com/escapadas/urbanas/urbanas-valencia/?campaign=1290 (дата звернення: 11.12.2020)

ЗАХАРЧЕНКО О. П.
Наук. кер. : к.ф.н., доц. Стрюкова Н. О.

АНТРОПОЦЕНТРИЧНІ ФРАЗЕОЛОГІЗМИ ІСПАНСЬКОЇ МОВИ З ПОЗИЦІЇ ВІДОБРАЖЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОГО СВІТОБАЧЕННЯ

Взаємодія людини з навколишнім світом створила передумови для формування мовної картини світу. Пізнаючи об’єктивну реальність та зіставляючи себе з її об’єктами, формується життєвий досвід, що відображається в мовних одиницях, і зокрема, у фразеологічних зворотах.

Оскільки мова антропоцентрична і призначена для людини, то і вся мовна категоризація об'єктів і явищ зовнішнього світу орієнтована на людину, на її індивідуальність з позиції відображення національного світобачення. Антропоцентризм фразеології як культурний код репрезентує самобутність етносу та окремих його представників. Таким чином, фразеологічний простір виглядає як модель світу, яка в повній мірі реалізує принципи антропоцентризму, тому що критерієм її оцінки є людина.

Аналізуючи фразеологізми антропоцентричної спрямованості, можна виявити та зрозуміти риси характеру людини, що традиційно цінувалися, схвалювалися або висміювалися у певній національній спільноті. В етнокультурі іспанського народу фразеологічні одиниці , що включають у свій склад назви тварин, це, в першу чергу, висловлювання про людину, її духовні та соціальні риси, що обумовлено їхньою референційною ознакою. Крім того, такі надзвичайно поширені в іспанській мові фразеологічні одиниці з

компонентом соматизмом теж напряму відносяться до характеристики людини, її поведінки, нахилів, характеру.

Так, для демонстрації доброти, надійності, наполегливості, щирості та кмітливості, здебільше, використовуються соматизми: *de corazón blando* вказує на добру, чуйну людину; *buena mano* говорять про надійну, вірну людину; *ganar uno a dedos una cosa* – наполеглива людина, яка здобуває все працею, цілеспрямована, яка пробивається до цілі; *ofrecerte el corazón en la mano a uno* означає бути цілком щирим по відношенню до когось, йти з відкритим серцем до когось; *buena cabeza* вказує на розумну, тямущу людину, інколи говорять «світла голова».

Хоробрість часто виражається через компоненти-соматизми «corazón» або «riñones», які асоціюються з хоробрістю та мужністю: *de corazón entero* – сильна духом людина; *tener riñones* характеризує хороброго, мужнього чоловіка.

Для вираження негативних рис характеру, таких як боягузтво, злість, хитрість, безхарактерність, пихатість, назойливість та нікчемність, навпаки здебільше використовуються анімалізми: *tener menos alma que un mosquito* – бути легкодухим, боягузливим; *hecho una vibora* – розлютитись, скаженіти; *mosquita muerta* – лицемірна людина, яка завжди в усьому знайде вигоду; *valer menos que un ratón* – бути нікчемним; «нуль без палички»; *cobarde como un ratón* – полохливий як заєць.

Таким чином, аналіз фразеологізмів антропоцентричної спрямованості, що імпліцитно відображають з позитивного або негативного боку якості та риси характеру людини, дає змогу дійти висновку, що анімалізми у складі сталих виразів іспанської мови у своїй більшості характеризують людину негативно через особливості властивих їм семантичних параметрів і синтаксичної структури, основу якої становить імпліцитно виражений в них антропоцентризм як прояв давньої фольклорної традиції, а саме – приписування тваринам певних рис людського характеру, найчастіше негативних, в той час як соматизми, навпаки, наділяють їх позитивними асоціаціями.

Література

Алефиренко Н. Ф. Лингвокультурология: ценностно-смысловое пространство языка. Москва : ФЛИНТА, 2016. 288 с.

Page S. Introducción a la fraseología española. Estudio de las locuciones. Barcelona : Anthropos Editorial, 2008. 527 p.

КОВАЛЬ К.М.
Наук. кер. : к.ф.н., доц. Стрюкова Н. О.

ПРАГМАТИЧНА ОБУМОВЛЕНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ СТИЛІСТИЧНИХ ЗАСОБІВ В ІСПАНОМОВНОМУ ТУРИСТИЧНОМУ ДИСКУРСІ

Стрімка популяризація туристичної індустрії стає імпульсом до проведення лінгвістичних досліджень, спрямованих на вивчення дискурсу сфери туризму як особливого виду мовленнєвої діяльності, в якому за допомогою аргументативних стратегій лінгвокогнітивної обумовленості відбувається популяризація та просування певної туристичної послуги.

Туристичний дискурс характеризується особливими комунікативними функціями та власними концепціями, які надають йому структурну ідентичність. Його легко визначити як спеціалізований дискурс завдяки наявності конкретної теми, формату, структури тексту, лексико- семантичних і синтаксичних особливостей, великої кількості специфічних конструкцій та символів, особливих характеристик, в яких розвивається комунікативний контекст. Іспаномовний туристичний дискурс являє собою складний феномен, спрямований не тільки на те, щоб зацікавити клієнта певним продуктом, але, крім цього, він має ще й специфічний інформативний характер та велику кількість ознак, які відрізняють його від інших дискурсів.

Головною метою туристичних жанрів виступає зацікавлення та інформування потенційних туристів, привернення їхньої уваги, намагання вплинути на вибір місця для відпочинку або здійснення подорожі, адже будь-який іспаномовний туристичний жанр спрямований вплинути на потенційного туриста та переконати його, що певна запропонована послуга або маршрут є найкращим вибором для здійснення подорожі або відпочинку. Для цього використовуються стратегії та тактики мовленнєвого впливу, які допомагають вразити адресата, вплинути на його вибір, та спонукати до здійснення подорожі.

Специфічними особливостями туристичного дискурсу виступають його атрактивність, переконливість, експресивність та емоційність, що, перш за все, реалізується за допомогою засобів мовленнєвої виразності. Так, варто відзначити, що експресивність іспаномовних туристичних жанрів досягається завдяки використанню дієслів з високим емоційним забарвленням, таких як *admirar, contemplar, maravillar ma sorprender* замість звичайних *ver, mirar*, що безсумнівно впливає на потенційного туриста, оскільки вони сприяють візуалізації чудового відпочинку з незабутнім досвідом та емоціями: *Allí podrás contemplar las principales joyas arquitectónicas de Antonio Gaudí. Tras admirar las piezas del genio andaluz, sube a las terrazas del museo. Maravíllate con unos hermosos y elegantes animales. Desde la fachada que mira hacia la ciudad de Oviedo contemplarás unas vistas maravillosas*.

Використання епітетів, метафор, персоніфікацій, різноманітних порівнянь, риторичних запитань також додають експресивності, емоційної забарвленості будь-якому іспаномовному туристичному жанру, тому їх наявність у контексті значно підвищує привабливість туристичного спрямування, послуги або пропозиції.

Література

Карасик В. И. Этнокультурные типы институционального дискурса. *Этнокультурная специфика речевой деятельности*: сб. обзоров. Москва: ИНИОН РАН, 2000. С. 37–64.

Кумыкова З.И. Туристический дискурс и его жанровые особенности. *Актуальные вопросы и перспективы развития гуманитарных наук* : сб. науч. тр. по итогам междунар. науч - практ. конф. Санкт-Петербург, 2017. № 4. С. 38–40.

Rueda M.. El discurso turístico en inglés y español : su tratamiento lexicográfico. Sevilla: Consejería de Turismo, Comercio y Deporte, 2009. 384 p.

КОМЕНДЯК О.В.
Наук. кер. : к.ф.н., доц. Стрюкова Н. О.

АСИМІЛЬОВАНІ АНГЛІЦИЗМИ В СПОРТИВНІЙ ІСПАНСЬКІЙ ПРЕСІ

На сучасному етапі історичного розвитку людство стрімко входить в епоху інформаційного суспільства, коли нові інформаційні та телекомунікаційні технології спонукають лінгвістів пильніше слідкувати за явищами, що вже стали класичними та відбуваються на різних рівнях комунікації. Як відомо, запозичення як один з яскравих прикладів взаємодії мов і культур, створення спільних цінностей займають особливе місце в лексиці іспанської мови, а в інформаційному суспільстві завдяки домінуванню Інтернету та інформаційних технологій практично в усіх сферах життєдіяльності сучасного соціуму процес входження іноземного слова в мову-реципієнт відбувається дуже швидко.

Тексти періодики в контексті інформаційного шару виглядають як узагальнений, сукупний образ сучасної іспанської мови, в якому швидко і різнобічно відбиваються мовленнєві нововведення. Серед інновацій в мові іспанської преси особливо яскраво виділяються запозичені слова англо-американського походження, які залучаються у більшості випадків для позначення нових понять і реалій сучасного життя.

Найбільше англіцизмів виявляється в назвах нових технологічних понять і виробів, в фактах масової культури, спорту, індустрії розваг і це пояснюється тим, що запозичення проникають в іспанську мову з артефактами і поняттями англо-американської дійсності. В іспанській мові запозичені англо-американізми відносяться до найрізноманітніших тематичних груп, пов'язаних

з сучасним життям суспільства, що обумовлено термінологічною недостатністю відповідних понять в іспанській культурі.

Специфіка функціонування англіцизмів в контексті сучасної іспанської мови проявляється в деформації семантики і форми слів англомовного походження, а також в їхньої співвіднесеності з іспанськими аналогами. Так звані псевдо англіцизми, під якими перш за все розуміються запозичені іспанською мовою одиниці англійської мови, що мають відмінне від мови-джерела значення, в яких вони ніколи не використовуються в англомовних контекстах і ситуаціях, також набули певного поширення в сучасній іспанській мові.

Явище псевдо англіцизму відноситься до несвідомого використання англійської лексеми в помилковому переконанні, що це і є коректний англійський термін. Класичним прикладом цього є використання в спортивному лексиконі іспанської мови англійського *míster* для позначення менеджера або тренера футбольної команди, як в наступному реченні з сучасної іспанської періодиці: *Hay que asumirla comentó el míster que también destacó que el Castellón «se desencajó» en varios momentos, aunque reclamó que el equipo «dio la cara».*

Одним із джерел появи псевдо англіцизмів в іспанській мові вважається також поєднання двох англійських слів у новий композит, показовим випадком чого слугують такі одиниці як *recordman y recordwoman.*

Таким чином, пройшовши весь шлях адаптації до існуючих норм іспанської мови, англіцизми стають її повноправними елементами й активно використовуються носіями іспанської мови.

Література

Lorenzo E. Anglicismos en la prensa. *Actas de la I reunión de Academias de la lengua española sobre el lenguaje y los medios de comunicación.* Madrid : RAE, 1987. P. 71–79.

Medina López J. El anglicismo en el español actual. Madrid: Arco Libros S.A., 2004. 96 p.

ПЕТРИКІНА М.А.
Наук. кер. : к.ф.н., доц. Тєлкова О. В.

ЛІНГВОКОГНІТИВНА СПЕЦИФІКА ФУНКЦІОНУВАННЯ ЗАПОЗИЧЕНИХ АЗІАТСЬКИХ КОНЦЕПТІВ В ІСПАНСЬКІЙ ЛІНГВОКУЛЬТУРІ

У нашій роботі ми висвітлюємо специфіку функціонування запозичених концептів з азіатських лінгвокультур та набуття ними нових когнітивних ознак в іспанській лінгвокультурі. Під запозиченим концептом ми розуміємо, слідом за М.В. Піменовою, концепт, що був привнесений до національної

концептосфери з інших концептосфер на противагу споконвічним концептам, що зародилися саме в цій національній концептосфері [Пименова 2007, с. 83].

Інтерес сучасної лінгвістики до запозичених концептів зростає і найбільш доречним, на нашу думку, виявився лінгвокультурний та лінгвокогнітивний аналіз, запропонований Приходько А.М. [Приходько 2008, с. 55-62], спрямований на виявлення понятійних, перецептивно-образних та валоративних характеристик запозичених азіатських концептів в іспанській лінгвокультурі.

У роботі проаналізовано 10 запозичених до іспанської лінгвокультури концептів з азіатських лінгвокультур – японської, індійської, корейської та китайської: SAMURÁI, GEISHA, KATANA, KAMIKAZE, SUSHI, ZEN, FENG SHUI, TAEKWONDO, MANTRA, YOGA. Ці ментальні утворення, які є суто азіатськими, вже укорінилися в іспанській лінгвокультурі і набули деяких специфічних когнітивних ознак. Принцип відбору концептів базується на даних, отриманих з текстового корпусу CORPES XXI та підтверджується статистикою.

Наведемо приклади деяких концептів: частково зберігається понятійний обсяг концепту ***kamikaze*** (людина, яка готова іти на жертви заради досягнення своєї мети), але зафіксовано нові перцептивно-образні ознаки – ***kamikaze*** асоціюється не тільки з війною, але і набуває нового значення як назва для борців бойових мистецтв (*Aratz «Kamikaze» Garmendia*) та бійців-самовбивць в ісламській культурі: *«Lo vemos en "los fanáticos terroristas religiosos" actuales, como* ***los kamikazes islámicos****, que atacan a inocentes judíos en Israel»*. Також так називають неадекватних водіїв авто, тому що вони порушують правила дорожнього руху задля отримання адреналіну або незабутніх емоцій, при цьому наносять шкоду і собі, і оточуючим.

Концепт ***yoga*** представляється як система психопрактики, духовна, ментальна, фізична та практична методика зміни свідомості, тіла та психики. Допомагає очистити свій розум, довести до стана абсолютного спокою, це свого роду медитація, віддалення від реальності, покращує та підтримує здоров'я людини: *«Conjunto de disciplinas físico-mentales originales de la India, destinadas a conseguir la perfección espiritual y la unión con lo absoluto»*. Отже, бачимо, що базові ознаки концепту зберігаються в іспанській лінгвокультурі.

Концепт ***geisha*** має наступні понятійні ознаки: майстерно навчена жінка, яка має своїм обов'язком розважати чоловіків танцем, співом, проведенням чайної церемонії, бесідою, зачіска та кімоно залежать від її статусу. В іспанській лінгвокультурі набуває також негативну валоративну ознаку, як жінка для тілесних розваг: *«El trabajo de* ***las geishas*** *consistía en amenizar a los comensales de un banquete, hombres y mujeres, con música, danza, recitación y la ceremonia del té o 32 del sake»*.

Отже, використання лінгвокогнітивного та лінгвокультурного підходу дозволило нам виявити, що у проаналізованих концептах відбулося набуття нових ознак при перенесенні в іншу лінгвокультуру, оскільки культурні

традиції, які раніше були притаманні лише обраним, поширилися на більш широкі верстви населення.

Література

Пименова М.В. Введение в когнитивную лингвистику : под ред. М. В. Пименовой. Кемерово, 2004. Вып. 4. 208 с.

Приходько А.М. Концепти і концептосистеми в когнітивно-дискурсивній парадигмі лінгвістики. Запоріжжя : Прем'єр, 2008. 332 с.

CORPES XXI. Banco de datos. URL: https://www.rae.es/banco-de-datos/corpes-xxi (дата звернення: 02.12.2020)

ТІГА П. М.

Наук. кер. : к.ф.н., доц. Тарасюк І. В.

НОМІНАТИВНИЙ АСПЕКТ ІСПАНОМОВНИХ ТЕКСТІВ КУЛІНАРНИХ РЕЦЕПТІВ

Гастрономічний дискурс, що є **об'єктом нашого дослідження,** це особливий вид людської діяльності, який передбачає використання мовних засобів для забезпечення комунікативної взаємодії, пов'язаної зі станом харчових ресурсів, процесами їх обробки та їх споживанням людьми. **Актуальність** роботи полягає у дослідженні номінативних особливостей текстів кулінарних рецептів, як основного жанрового різновиду гастрономічного дискурсу. Методологічну базу дослідження складають роботи А.В. Олянича, Н.Д.Арутюнової, В.І. Карасика. **Предметом дослідження** виступають номінативні одиниці, як складові номінативної структури кулінарного рецепту. **Метою дослідження** є проаналізувати особливості функціонування номінативних одиниць у іспаномовних текстах рецептів. Згідно з обраною **методикою дослідження** ми: проаналізували назви рецептів з огляду на їхні типологічні характеристики; описали особливості функціонування номінативних одиниць на кожному рівні тексту рецепта.

Отже, кулінарний рецепт розглядається нами як текст з чітко фіксованою формою, адресантом або автором якого, є, як правило, професіонал або людина з досвідом у приготуванні страв. Реципієнтом виступає будь-який кухар. До функцій тексту кулінарного рецепта відносять: інформативність, спонукання і навчання [Гейм 2019]. Усі назви компонентів страви (продуктів, технологічних операцій) є окремими номінативними одиницями, які утворюють кореферентні зв’язки на рівні тематичної структури тексту конкретного рецепту. Саме в цей момент вони стають, на наш погляд, термінами в межах конкретного рецепту, а отже і гастрономічного дискурсу. Наприклад, рецепт під назвою *«Cordero con cuscús»* («Баранина з кус-кусом») [«*1000 recetas de oro Karlos Arguiñano*»]. Ця назва складається з двох іменників, назв основних інгредієнтів даної страви, поєднаних прийменником *con*. Текст рецепту має інтродуктивну частину, яка

складається з переліку спочатку назв основних продуктів: *«1 paletilla de cordero, 1 puerro, 2 zanahorias…»*, потім вказуються назви спецій та трав, які додаються у процесі приготування страви: *«perejil, 1/2 cucharaditadecurry, pimienta, sal»*.

Основна частина тексту рецепту описує технологію приготування, тобто перелік назв операцій, які треба виконати з цими інгредієнтами. Перший етап приготування є підготовчим:*«Pelalaszanahorias, córtalasen 4 e incorpóralas. Pela 2 dientesdeajo y agrégalos»*. Для основної частини тексту рецепта характерна певна поступовість назв дій, адже така структура є обов'язковою для отримання бажаного результату і правильного виконання кулінарного рецепту.Заключна частина рецепту складається з двох речень, де наявні вказівки щодо фінального етапу страви, а саме подавання та прикраси страви: *«Sirve el cordero con el cuscús con pimiento. Decora con una ramita de perejil»*.

Отже, окремі номінативні одиниці, подані розрізнено у інтродуктивній частині тексту, уйого основній частині перетворюються на функціональні номінації складових страви *«Cordero con cuscús»*. Головна трансформація розрізнених номінацій продуктів відбувається в основній частині рецепту, де вони, вербалізуючи багатокомпонентний і багатоопераційний процес приготування страви, об'єктивують, тим самим, нове значення словосполучення – *el cordero con el cuscús*. Це словосполучення-назва рецепту у заключній частині тексту набуває статусу номінації, за якою розуміється цілий ланцюжок кореферентних зв'язків. Таким чином назва цієї страви набуває сталого значення в області кулінарії і стає кулінарним терміном.

Література

Гейм Е. А. Лингвистические особенности гастрономического дискурса на материале итальянских кулинарных блогов. *Colloquium-journal*. №23 (47), 2019. С.30-31.

Karlos A. 1000 recetasdeoro. Barcelona: PlanetaArte&Diseño, 2018.1439 p.

ШИЛО Д.С.
Наук. кер. : к.ф.н., доц. Тєлкова О. В.

СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНІ МОДИФІКАЦІЇ ПРИСЛІВ'ЇВ В ІСПАНСЬКОМУ ПУБЛІЦИСТИЧНОМУ ДИСКУРСІ

Прислів'я – невід'ємна частина культури будь-якого народу. Вони вбирають в себе історію народу, відображають і фіксують всі етапи його історичного розвитку, передають дух та енергію людей, які розмовляють певною мовою, особливості їхнього менталітету і ставлення до життя, оскільки прислів'я – це живий, рухливий організм, що всмоктує, як губка, всі реалії сучасного світу, всі зміни в житті суспільства і відображає їх у своїх численних варіантах і трансформах.

Різні аспекти проблеми пареміологічних фондів багатьох мов світу розглядалися в працях вчених ще з XX ст. (Г.Л. Пермяков, Є.М. Верещагін, В.Г. Костомаров, Т.З. Черданцева, Ю.П. Солодуб, О.О. Дмітрієва, О.В. Іванова). Проводилися дослідження внутрішньої структури прислів'їв і приказок, виділялися їх мовні особливості (А.А. Крікманн, А.В. Кунін). Необхідність подальшої розробки проблеми вживання прислів'їв в сучасній мові в модифікованому вигляді обумовлює **актуальність** нашого дослідження.

Матеріалом дослідження послугували 272 іспанські прислів'я, відібрані шляхом суцільної вибірки з лексикографічних джерел та електронних засобів масової інформації.

Серед способів, які найчастіше використовується для структурно-семантичного утворення іспаномовних модифікованих прислів'їв в публіцистичному дискурсі, фігурує надбудова або розширення компонентного складу. Наприклад, модифікація прислів'я «Más vale prevenir que curar» → «*Más vale prevenir que curar y por eso lo vamos a plantear*» [La Vanguardia 11/07/2020].

Другий вид модифікації здійснюється за допомогою скорочення компонентного складу прислів'їв, наприклад: «Tirar la piedra y esconder la mano» → «*Tirar la piedra*» [El País 22/09/2015].

Третій вид модифікації здійснюється заміною та підстановкою лексичних компонентів. Прикладом може слугувати модифікація прислів'я «Dime con quién andas y te diré quién eres» → «*Dime con quién pactas y te diré qué pactas*» [La Vanguardia 03/06/2020].

Четвертий вид структурного-семантичного утворення модифікованих прислів'їв характеризується відсіканням частини прислів'я та додаванням нового судження (комбіновані структурно-семантичні трансформації), наприклад: «¿Dónde va Vicente? Donde va la gente» → «*¿Dónde va Vicente? Donde le da la gana*» [La Vanguardia 20/03/2019]. Ця авторська модифікація пов'язана скоріш за все з тим, що в наш час дуже важливо бути вільною людиною та мати право на вибір.

Підводячи підсумки, слід зазначити, що трансформовані прислів'я дуже популярні в пресі. Їх використовують для залучення уваги читачів до статті, до проблеми, тому що область застосування модифікованих прислів'їв вельми різноманітна: фінанси, екологія, повсякденне життя, культура, міжособистісні відносини, економіка. Роль змін в прислів'ях при цьому велика, це дає можливість урізноманітнити, «прикрасити» мову, зробити її більш живою, насиченою, в той же час зберігати прийняті стандарти і норми мови.

Дослідження має **перспективи** подальших наукових пошуків у плані проведення лінгвокультурологічного аналізу досліджуваних одиниць в іспаномовному дискурсі.

Література

El País. URL: https://elpais.com/ (дата звернення: 10.12.2020)

La Vanguardia. URL: https://www.lavanguardia.com/ (дата звернення: 07.12.2020)

БЛИЗНЮК Д.С.
Наук. кер.: к. філол. н., доц. Шапочка Н.В.

НІМЕЦЬКОМОВНІ ЖАРТИ ПРО ШКОЛУ: ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА

Актуальність роботи полягає у дослідженні лексичного складу сучасної німецької мови Т.Р. Кияк, В.В Левицький, О.Д. Огуй, А.М. Науменко, T.Schippan, Römer Ch .

Об'єктом є лексичні одиниці ЛСП «Schule».

Предметом дослідження є структурні та семантичні характеристики німецькомовних лексичних одиниць у ЛСП «Schule», способи взаємозв'язків між елементами поля.

Метою дослідження є розкриття особливостей структури ЛСП «Schule» в сучасній німецькій мові; визначення лексичних одиниць поля(дальньої та ближньої периферії) , їх використання у контексті жартівливого характеру.

У дослідженні розглядаємо лексему «Schule» , що має значення учбового закладу, де діти з 6 до 18 років отримують загальну, базову освіту. До ядра ЛСП «Schule» можна віднести слова за принципом *«Діяч-дія-реципієнт»*. Сюди відносяться лексеми, що виражають учбовий процес (класна, контрольна робота, вправа, домашнє завдання і т.д.) , діячі (вчитель, учні, екзаменатори та ін.), основні дії, що пов'язані з першим головним визначенням учбового процесу (вчити, навчатися, питати, відповідати, знати і т.д.), а також однокореневі слова, з коренем „Schule". [1]

До зони ближньої периферії належать лексичні одиниці, які не є зовсім контекстуально залежними та мають зв'язок з організацією учбового процесу, Але можуть використовуються в інших контекстах, набуваючи іншого значення. [1]

Щодо дальньої периферії, до неї належать найбільш полісемічні одиниці, значення яких залежить від контексту описаної ситуації. До цієї групи можна віднести будь-які найвіддаленіші за значенням слова, так як їх лексичне забарвлення змінюється тільки при використанні. [1]

У мовознавстві виділяють визначення поняття «контекст» – відрізок, частина тексту писемної чи усної мови з закінченою думкою, який дає змогу точно встановити значення окремого слова чи виразу, що входять до його складу. Як було зазначено в попередніх підрозділах, особливо при виділенні дальньої периферії, лексичні одиниці ЛСП є дуже залежними від контексту. Це стосується слів, які є полісемічними та набувають більш конкретних значень тільки при певному описі. [2]

Загалом під час аналізу текстів німецькомовних жартів було виявлено, що основний контекст створюють лексичні одиниці, які належать до ядерної

частини ЛСП. Тобто слова: *der Lehrer, die Schule, der Unterricht, die Erdkundestunde, die Klasse usw.,* створюють для інших полісемічних одиниць контекст пов'язаний зі школою та учбовим процесом. Таким чином далі будуть представлені приклади різних ситуацій, де поєднуються лексичні одиниці різних частин ЛСП «Schule» та варіації їх взаємодії.

№1: «Fritzchen kommt zwei Stunden spät zur Schule. Auf der Entschuldigung der Mutter steht: „Ich habe leider vergessen, Fritzchen zu wecken und habe ihn erst beim Bettmachen gefunden!“». [4]

Щодо лексичного складу цього жарту, тут наявні слова з ядерної частини поля(були проаналізовані при виділенні ядра), а саме:*die Schule und die Mutter.* Вони створюють контекст, що пов'язаний з буденною ситуацією запізнення, але саме в школі.

№2: «Ein Schüler hat vergessen, die Substantive in den Hausaufgaben zu unterstreichen und holt dies während der Hausaufgabenkontrolle nach. Der Lehrer wirft ihm einen warnenden Blick zu. Da sagt der Schüler: „ Du musst nichts sagen, als du so klein warst wie ich, hast du das auch gemacht“.» [4]

У цьому прикладі наявні наступні лексичні одиниці:

- ядерна частина ЛСП: *ein Schüler, die Hausaufgaben, die Hausaufgabenkontrolle, der Lehrer, sagen, machen;*
- ближня периферія: *unterstreichen, nachholen, vergessen, werfen.*

Контекст цього жарту більшою частиною побудований на лексичних одиницях ядерної частини. Ближня периферія представлена дієсловами, які відтворюють процес навчання.

№3: « Nach 17 Schulwochen im ersten Schuljahr arbeiteten die Kinder zum ersten Mal ohne etwas nachzufragen. Die Lehrerin hatte eine Minute Zeit, um die Kinder zu beobachten, dann kam der erste Ausruf eines Schülers: „Sag, mal, hast du eigentlich nichts zu tun? Stehst du da nur so rum?“ [4]

Наводячи наступний приклад використання слів ЛСП «Schule», слід знову підкреслити, що головна роль належить лексичним одиницям ядра, тобто діячам, спільнокореневим словам та назвам дій учбового процесу.

Ядро: *die Schulwoche, das Schuljahr, die Kinder, arbeiten, nachfragen, die Lehrerin, die Schüler sagen, tun.*

Периферія: *beobachten, eine Minute Zeit, der Ausruf, stehen, der Mal, kommen.*

Література

Гешко Н. В. «Лексико-семантичне поле як системно структурне утворення та методи його дослідження»/Чернівці, 2014. 6 с.

Нижегородцева-Кириченко Л. А. Лексико-семантичне поле "Інтелектуальна діяльність" дис. канд. філол. наук: 10.02.04 / Нижегородцева-Кириченко Лариса Олексіївна. Київ, 2000. 357 с.

Duden Deutsches Universalwörterbuch [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.duden.de.

Ulrich Grasberger “1000 tolle Schüler Witze”. Мюнхен, 2018. 271 с.

ГОЛУБЕВ Д.Д.
Наук. кер.: к. пед. н., доц. Борін К. А.

ФОНЕТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ БЕРЛІНСЬКОГО ДІАЛЕКТУ ТА ЙОГО ЗВ'ЯЗОК ІЗ СУЧАСНОЮ НІМЕЦЬКОЮ МОВОЮ

Визначення поняття «діалект» з позиції функціонального підходу містяться у лінгвістичних словниках та класичних працях лінгвістів середини XX століття. У лінгвістичному енциклопедичному словнику, зокрема, поняття «діалект» (від грецького дієслова «говорити, висловлюватися») визначається як різновид тієї або іншої мови, який використовується у якості засобу спілкування особами, пов'язаними тісною територіальною, соціальною або професійною спільністю.

Берлінська лексика, яка не є характерною для літературної мови Німеччині або яка бере назви, характерні тільки для даного регіону, називається берлінізмамі. Часто для позначення лексики діалекту, характерних хльостких виразів і стилю спілкування, вживають поняття «Berliner Schnauze» - «берлінський житель».

Для берлінського діалекту типовим є ряд фонетичних і фонетико-морфологічних явищ:

- перехід звука «ch» в «ck». Наприклад: *i**ck** (i**ch**), biss**ck**en (biss**ch**en), am na**ck**stn Tag (am na**ch**sten Tag);*

- заміна дифтонгів «ei», «ee», «au», «oo». Наприклад: *ich hab k**ee**n Liebeskummer (ich habe k**ei**n Liebeskummer);*

- редукція деяких слів, що стоять у ненаголошеній позиції. Наприклад: *Wie siehste 'n aus! (Wie siehst du denn aus!);*

- елізія останніх приголосних звуків. Так, берлінський діалект відомий своїм питанням wa замість was;

- елізія літери t в негативній частці nicht і в 3-й особі однини теперішнього часу дієслова sein (ist). Наприклад: *«Liebeskummer» is wieder son` Ding, wa? («Liebeskummer ist wieder so ein Ding, wa?»);*

- wir звучить як wa в берлінському (як і в інших північних німецьких діалектах). Наприклад: *Ertma sagn wa (erstmal sagen wir);*

- перехід звуку g на j перед голосним. Наприклад: *Jut, jut! (gut, gut!);*

- фонетичні скорочення. Початок неозначеного артикля випадає. Наприклад: *So ne kleene Stubenfliege (so eine Stubenfliege*). [Строева 1985, 89 с.]

Також, слід звернути увагу на інші фонетичні особливості берлінського діалекту. Наприклад: *klein [klein] – klein [klaen], mein [mein] – mein [maen].* Вживання «ö» замість дифтонгу «au»: *(l**ö**fen, b**ö**m, l**au**fen, B**au**m).* Використання замість Dativ (Kasus) Akkusativ: займенники можуть змішуватися: *mir – mich, dir – dich.* Займенники не змішуються: *mir, mich, dir, dich.* Заміна *ch [ç] на k або ck, Ik ['ik], Ick [' ik], Ich ['iç].*

У деяких словах відбувається заміна s на t:

Wat [**v**at], det [dɛt], **W**as [**v**as], das [das]. [Герман-Винтер 1979, с. 139-161]

З наведених прикладів ясно, що діалект (Mundart) може реалізовуватися по-різному. Важливою ознакою діалекту є діапазон варіацій (Variationsbreite) між діалектом і літературною мовою. Одним із завдань діалектології є вивчення всієї палітри варіативності, що створює основу для норм вимови.

Література

Александров О. А. Зарубежная немецкая диалектология: от прошлого к современности. Томск : ТПУ, 2012. № 4(5). С. 240-246.

Герман-Винтер Г. Влияние социалистического способа производства на языковую коммуникацию в северных районах ГДР. Москва : РУДН, 1979. С. 139-161.

Строева Е. В. Немецкая диалектология. Ленинград : Ленинградский ун-т, 1985. 89 с.

Bauer N. Det schmeckt nach mehr. Berlin : Kinderbuchverlag, 1987. 123 S.

ГОРА А.В.
Наук. кер.: к. пед. н., доц. Борін К. А.

ОСОБЛИВОСТІ ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ З КОМПОНЕНТОМ-ЗООНІМОМ У СУЧАСНІЙ НІМЕЦЬКІЙ МОВІ

Фразеологізм – стійке або усталене словосполучення, яке сприймається як єдине ціле і вживається носіями мови в усталеному оформленні. [Скрипник 2003, с. 23]. Зооніми – імена різних тварин та птахів – традиційно розглядаються як особлива складова ономастичного простору зі своїми традиціями, які варіюють у значному діапазоні у різних народів і в різні епохи. Зооніми можуть функціонувати в якості самостійних лексичних одиниць або входити до складу різних фразеологічних зрощень, ідіом, прислів'їв і приказок [Скрипник 2003, с. 110].

Мета дослідження полягає у аналізі особливостей функціонування фразеологічних одиниць з компонентом-зоонімом у сучасній німецькій мові.

Об’єктом є фразеологічні одиниці з компонентом-зоонімом.

Актуальність роботи зумовлена особливостями вживання фразеологізмів з компонентом-зоонімом у сучасній німецькій мові.

Важливим критерієм появи і поширення зоонімів є тотемізм. Кожне плем'я обирало собі такий символ роду або племені – тотем. Після цього тварину не можна було вбивати і вживати в їжу [Пророченко 1981, с. 250].

Крім того, люди дбайливо ставляться до тварин через біологічну спорідненість. Особливо це стосується домашніх тварин, які допомагали людині в праці, забезпечували прожиток. Завдяки спільності людина змогла переносити викривальні наміри на тварин, алегорично відтворюючи дану йому реальність: приписували тваринам негативні якості, що вимагають осуду. А потім тварина залишалася носієм такої якості [Пророченко 1981, с. 255].

Так, наприклад, собака втілює кращі людські якості, які один індивід може проявити по відношенню до іншого. Вирази «собача вірність», «собача відданість» визначають собаку як друга людини [Пророченко 1981, с. 258]. Але таких виразів мало. Беззаперечна відданість зрідка оплачується тим же: auf den Hund kommen (збідніти), ein gemeiner Hund (ідеться про підступну людину), jmdn. wie einen Hund behandeln (погано відноситися) [Гаврись 1981. с. 270].

Як відомо, бджола є символом працьовитості як в Україні, так і в Німеччині. Через це з'явився такий фразеологізм, як «Fleißig wie eine Biene sein» (бути працьовитим) [Гаврись 1981, с. 152]. Eine Biene machen має значення непомітно, швидко втекти, та пов'язано з тим, як швидко бджола переміщується, щоб впоратися зі своєю роботою [Гаврись 1981, с. 151].

Наступним яскравим прикладом є ведмідь. Hungrig wie ein Bär (дуже голодний) та ein richtiger Brummbär sein (бути сварливим) – ці фразеологізми з'явилися через уявлення людей про ведмедя як небезпечну тварину [Гаврись 1981, с. 62]. Почуття страху пов'язане з його величезними розмірами. Крім того, ще й людина може бути небезпечною, намагаючись задовольнити свої потреби і добробут [Пророченко 1981, с. 273].

Фразеологічні одиниці з компонентом-зоонімом завжди будуть важливим об'єктом дослідження науковців, бо тварини багато в чому є дзеркальним відображенням людської поведінки, його вчинків, мірилом багатьох людських якостей, що, безсумнівно, не могло не відбитися на семантиці розглянутих фразеологічних одиниць.

Література

Гаврись В. І., Пророченко О. П. Німецько-український фразеологічний словник. Київ : Радянська школа, 1981. Т.1, 2. 382 с.

Пророченко О. П. Принципи наукової систематизації сучасної німецької та української фразеології. Німецько-український фразеологічний словник. Київ : Радянська школа, 1975. С. 366-377.

Скрипник Л. Г. Фразеологія української мови. Київ : Наукова думка, 2003. 280 с.

ДЕЙНЕГА О. О.
Наук.кер. : к. філ. наук, доц. Яценко П.І.

НОМІНАТИВНА ОРГАНІЗАЦІЯ СКЛАДНОГО РЕЧЕННЯ (НА МАТЕРІАЛІ ХУДОЖНЬОГО ДИСКУРСУ)

Речення, зокрема складне, є одним із найважливіших питань синтаксису мови, оскільки різними своїми гранями віддзеркалює багатство і красу нашої мови. Отже, **актуальність** роботи зумовлена тим, що складні речення використовуються у художньому дискурсу різних епох. Тому слід розрізняти складні речення для кращого розуміння текстів.

Складне речення – синтаксична конструкція, що складається з двох і більше предикативних одиниць (простих речень), поєднаних між собою сполучниковим чи безсполучниковим зв'язком, і характеризується інтонаційною завершеністю, смисловою, структурною та комунікативною єдністю [Райська 2013, с. 4].

Складносурядне речення (Satzreihe, Satzverbindung, Parataxe) – складне речення, у якому дві чи більше предикативні частини є рівноправними і поєднуються в одне смислове та граматичне ціле сурядними сполучниками [Райська 2013, с. 6].

Складносурядні речення можуть поєднуватися:

1) asyndetisch – без сполучника;
2) syndetisch – зі сполучником;
3) парними сполучниками [Hinrich Schütze, Robert Zangenfeind 2013,с. 41].

*Наприклад:(1) Ich konnte noch so leise die Tür aufmachen, sie hat mich immer gehört; (*2) *Er sah die anderen an,* ***aber*** *die hatten ihre Augen von ihm weggenommen.*

Складнопідрядне речення (Satzgefüge, Hypotaxe) – складне речення, в якому його частини поєднуються підрядними сполучниками або сполучними словами як синтаксично нерівноправні [Райська 2013, с. 13].

Складнопідрядні речення можуть поєднуватися:

1) підрядним сполучником (Subjunktion): *während, weil, obwohl* тощо;
2) відносним займенником (Relativpronomen): *der, die, welcher* т.ін.;
3) питальним сполучником (Interrogativpronomen): *wo, was* тощо;
4) без сполучника [Hinrich Schütze, Robert Zangenfeind 2013, с. 42].

Наприклад: (3) Er sagte das, ***als ob*** *er schon halb im Schlaf wäre; (4) Man hörte das Geräusch,* ***das*** *die Stille machte; (5) Sie überlegte,* ***warum*** *sie aufgewacht war; (6) Ja, ich dachte, es wäre in der Küche.*

Проаналізувавши художній дискурс на прикладі коротких розповідей Вольфганга Борхерта, а саме «Das Brot», «Die Küchenuhr», «Nachts schlafen die Ratten doch», «Das Holz für morgen», та поширеність складних речень, було встановлено, що складносурядні речення є менш поширеним типом для цього автора. Переважна більшість речень є безсполучниковими, тому що відношення між складовими частинами є зрозумілими з контексту. Відсутність сполучників створює більш спокійний стиль.

Складнопідрядні речення утворюють більшість вибірки. За допомогою них та відповідних сполучників встановлюються послідовності дій, причина та наслідок, умови подій тощо. Реалізація таких відношень безсполучниково було би не повним та не інформативним.

Література

Райська Л. Г. Складне речення: Навчально-методичний посібник. Чернігів: ЧНПУ, 2013. 80 с.

Schütze H., Zangenfeind R. Konstituentensyntax I – Centrum für Information und Sprachverarbeitung, LMU München 2013. 44 p.

КРИВИЦЬКА К. Д.
Наук. кер.: к. пед. н., доц. Борін К. А.

ФРАЗЕОЛОГІЧНІ ВИСЛОВЛЮВАННЯ З КОМПОНЕНТОМ-ФЛОРОНІМОМ У СУЧАСНІЙ НІМЕЦЬКІЙ МОВІ

Фразеологізми являють собою засіб образного відображення світу, вбираючи в себе історичні та міфологічні події, релігійні та етичні уявлення певного етносу різних епох і поколінь. Людський фактор відіграє найважливішу роль у створенні фразеологізмів. Виникнення фразеологізмів зумовлене процесом пізнання представниками певного етносу різноманітних явищ дійсності: природних, соціокультурних і духовно-світоглядних. На відміну від інших одиниць мови, фразеологізми покликані не стільки фіксувати досвід пізнання різних явищ світу, скільки передавати оцінне ставлення до них, що робить мову більш експресивною та емоційно забарвленою. [Баран 2008, с. 56] Фразеологізми інтерпретуються через культурні міркування: стереотипи, вірування, традиції тощо. Категорій, на які поділяються фразеологізми багато, але сьогодні ми пропонуємо розглянути деякі фразеологічні висловлювання з компонентом-флоронімом у сучасній німецькій мові та розкрити їхнє значення у німецькій культурі.

Флоронім – власне ім'я будь-якої рослини. Такі найменування є вагомою ланкою мови, адже вони відбивають давні знання про рослинний світ. Найбільш поширеними деревами у Німеччині вважалися *дуб, граб, ліщина*.

Образ *дуба*, що втілює образ сили та могутності, слугував основою для створення великої кількості фразеологізмів. Найвідомішими з них є ***stark wie eine Eiche sein*** – бути сильним, як дуб та ***von einem Streiche fällt keine Eiche*** – з одного удару дуб не падає [Левицький 2014, с. 29–31]. Що стосується *ліщини*, то вона здавна вважалася символом сили та родючості. У народних повір'ях зарості ліщини символізували місце, де народжуються діти. Ця особливість знаходить своє відображення у фразеологічній одиниці ***in die Haseln gehen*** – піти на побачення з дівчиною. Особливе місце у формуванні фразеологічних одиниць німецької мови посідають назви злакових та городніх культур. У північній частині Німеччини провідною злаковою культурою була *пшениця*, вирощування якої вважалося досить тяжкою працею. Тому гарний врожай пшениці означав великий успіх. Фразеологізм ***jmds.Weizen blüht*** вживається тоді, коли ми наголошуємо, що в людини все добре, її супроводжують успіх та вдача [Schemann 2011, с. 957].

Цікавим фактом є те, що інтенсивне вирощування *капусти* також відіграє значну роль не тільки в розвитку сільського господарства, але й у процесі фразотворення. Наприклад, ***den alten Kohl wieder raufwärmen*** – починати спочатку; ***unser Kohl schmeckt wohl*** – усяк кулик до свого болота звик; ***Kohl reden*** – говорити нісенітниці.

Флороніми є досить поширеними у фразеологізмах, адже образ, що став основою сталого виразу, продовжує жити у свідомості німецького народу і до

сьогодні [Ольшанский 2005, с. 72]. Флороніми представляють картину німецької мови у лінгво-культурному аспекті, адже інформують нас про особливості рослинного світу та образи пов'язані з ним.

Отже, при вивченні будь-якої іноземної мови потрібно звертати увагу на фразеологічні висловлювання, щоб глибше поринути у культуру даного народу.

Література

Фразеологія: знакові величини. Навчальний посібник для студентів факультетів іноземних мов / Я. А. Баран, М. І. Зимозря, О. М. Білоус, І. М. Зимозря. Вінниця : Нова Книга, 2008. 256 с.

Левицький В. В. Лексикологія німецької мови: посібник з німецької мови. Вінниця : Нова книга, 2014. 391 с.

Ольшанский И. Г. Лексикология. Современный немецкий язык: учебник. Москва : Академия, 2005. 416 с.

Hans Schemann Deutsche Idiomatik (Wörterbuch der deutschen Redewendungen im Kontext). Leipzig : Schubertverlag, 2011. 1040 p.

РУСТАМОВА Д.М.
Наук.кер. : к.філ.н., доц. Федоренко Л. В.

ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ АНГЛІЦИЗМІВ В НІМЕЦЬКОМОВНИХ ІНТЕРНЕТ-МЕМАХ

Як відомо з історії мови, кожні зміни відбуваються з відкриттям та розвитком технологій. Відповідно, ці новинки потребують найменування і беруть запозичення з інших мов, що є найбільш швидким шляхом поповнення словникового запасу мови.

Найвідоміша мова для запозичення є англійська. Оскільки вона визнана світовою мовою, бо нею користуються більша частина населення планети, має вплив на інші мови. Серед яких знаходиться і німецька мова, де англіцизми(запозичення з англійської мови) присутні в більшості напрямках життя.

Один з таких напрямків є гумор у всіх його можливих формах. Серед людей, віком від 14 до 30 років дуже популярні інтернет-меми. Унікальне явище, бо містить в собі розважальні, розвиваючі, пізнавальні цілі. Це також гарний спосіб оповіщення новин та подій, що відбуваються в світі, подані в жартівній формі. Деякі вчені навіть доказали, що будь-який матеріал краще засвоюється, якщо в ньому присутній гумор.

Використання запозичень з англійської мови в інтернет-мемах зустрічається чи не в кожному другому мемі. В більшості випадків їх використання пояснюється складністю німецької граматики та структурою речень, через що втрачається ефект комічності.

Використання англіцизмів, які вже офіційно затверджені в лексичному словнику німецької мови, є найбільш розповсюдженим. Наприклад, у інтернет-мемі “Dieser Moment wenn du um 3 Uhr nachts auf den Handy gucktst und deine Bildschirm Helligkeit auf 100%“ можна побачити слово *Handy,* яке має поняття мобільний телефон, смартфон. Якщо у цьому випадку автор використав німецьке слово *Telefon,* яке несе значення домашнього телефону, то комічність цього зображення була б відсутня. Це пояснюється тим, що на міському телефоні таке поняття як яскравість екрану відсутня.

Використання таких англіцизмів як *baby, meme, level, sticker* в інтернет-мемах пояснюється тим, що ці слова вже увійшли до розмовної мови німецькомовних країн та щоденно вживаються. Наприклад:

“Wie ein fremdes Baby und Ich uns in der Bahn angucken“, „ Meine beste Freunde heiraten, ziehen nach NY oder kaufen Immobilien und ich esse den Sticker aufm Apfel mit...“.

В наші дні експансія мемів — активно існують в блогах, чатах, на форумах; просочуються у ЗМІ та у редакції газет; проникають у мовну практику мільйонів людей. Як наслідок стала потужним фактором формування громадської думки і сучасної ментальності.

Отже, як ми бачимо, у ході дослідження було виявлено, що потреба у використані запозичень з англійської мови у німецькомовних інтернет-мемах існує. Причина цьому явище — домінування англійської мови в усьому світі, і вона проявляється як у сфері гумору, так і в розмовній лексиці.

Література

Зиновьева Н. А. Воздействие мемов на Интернет-пользователей: типология Интернет-мемов. *Вестник экономики, права и социологии,* 2015. № 1. С. 195

Щурина Ю. В. Интернет-мемы в структуре комических речевых жанров. *Жанры речи*, 2014. № 1 - 2 (9 - 10). С. 147.

ПЕДЬКО А.Р.
Наук. кер.: к. пед. н., доц. Борін К. А.

НІМЕЦЬКІ ФРАЗЕОЛОГІЧНІ ВИСЛОВЛЮВАННЯ З НАЦІОНАЛЬНО-КУЛЬТУРНИМ ПОТЕНЦІАЛОМ (НА МАТЕРІАЛІ СУЧАСНИХ ГАЗЕТНО-ПУБЛІЦИСТИЧНИХ ТЕКСТІВ)

Фразеологія як галузь загального мовознавства протягом останніх десятиліть привертає до себе все більшу увагу мовознавців, істориків, лінгвістів, літераторів, педагогів, журналістів. Ця галузь мовознавства є скарбницею народу, здобутком його мудрості та культури, узагальнюючи багатий матеріал про історію певного суспільства, про його звичаї, ідеали, мрії та сподівання [Любчук, 2004, с. 298]

Німецькі фразеологізми з національно-культурним компонентом відображають найрізноманітніші звичаї, традиції, вірування та побут німецькомовного суспільства: професійну діяльність, військову справу, мореплавство, науку, мистецтво, літературу тощо.

Наведемо приклади:

“Auf plötzliche Einfälle könne man nur bauen, wenn ***der rote Faden*** sitze.”

«Ви можете спиратись на раптові ідеї, лише якщо основна думка правильна.»

Фразеологізм **der rote Fade** (“Grundmotiv”) походить з твору відомого німецького письменника Й.В. фон Гете «Фауст», має значення *«провідна ідея, основна думка, лейтмотив».* [Гаврись 1981, с. 190].

*“**Der blaue Engel.** Mythos Marlene Dietrich. Der einzige deutsche Weltstar ist als preußische Madonna im Kino auferstanden.” «*П’яна дівчина. Міф про Марлен Дітріх. Єдина німецька світова зірка, яка піднялась в кіно як прусська Мадонна.» **Der blaue Engel** – “betrunkenes Mädchen” (п’яна дівчина) [Гаврись 1981, с. 207].

Цей фразеологізм у німецькій мові пов’язаний із художнім фільмом “Der blaue Engel” (перший звуковий німецький фільм, створений за романом Г. Манна “Professor Unrat” (1905). Цей фразеологізм **der blaue Engel** побудований, на мою думку, на концептуальній метафорі, що сучасна жінка не є янголом. Наявність компоненту blau у складі зазначеного фразеологізму пояснюється тим фактом, що однією з мотивуючих ознак нового найменування є «п’яний», а компонент blau має у своєму конотативному значенні таку ознаку.

Наприклад, прислів’я **eine Schwalbe macht keinen Sommer,** відоме у різних країнах та слов’янських мовах (наприклад, українська мова) та звучить як *«одна ластівка весни не робить»* [Гаврись 1981, с. 181], а в німецькій мові – Sommer, тобто «літа», хоча виник фразеологізм із міфології (з оповідань Езопа) та має інтернаціональне розповсюдження. Але у цьому прислів’ї дуже яскраво відображається національна німецькомовна картина світу: в позначенні пори року «літа» замість «весни». Поясненням цього факту може бути те, що до Німеччини ластівки прилітають у травні та в’ють гнізда у найбільш спекотні місяці літа, а на територію України перші ластівки прилітають у квітні.

На мою думку, вивчення специфіки фразеологізмів є перспективним з національно-культурним потенціалом, адже вони допомагають визначити певні культурні компоненти у їх значенні та простежити формування нового значення фразеологізмів у сучасному житті країни.

Література

Гаврись В. І. Німецько-український фразеологічний словник 1981. Т. 1. 416 с.; Т. 2. 382 с.

Зубач О. А. Національно-культурна своєрідність семантики фразеологічних одиниць з колоростичним компонентом у сучасній німецькій мові. К., 2007. 22 с.

Любчук Н. В. Німецькі фразеологізми з етнокультурологічним компонентом та проблеми їх відтворення при перекладі. К., 2004. 298с.

ТАЛАНКОВА А. І.
Наук. кер.: к. пед. н., доц. Борін К. А.

МОРФОЛОГІЧНІ ТА ФОНЕТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ КЕЛЬНСЬКОГО ДІАЛЕКТУ

Діалект (від грец. διάλεκτος – розмова, говір, наріччя) – різновид певної мови, що разом із літературним становить *національну мову*; засіб спілкування між представниками однієї територіальної чи соціальної групи. Кельнський діалект (нім. Kölsch, устар. Kölnisch) – є міським діалектом рипуарской групи. Розповсюджений в самому місті Кельн та в його околицях. Належить до діалектів середньо-німецької групи (Mitteldeutsch).

Кельнський діалект містить в собі внутрішні лексичні та фонетичні відмінності, які варіюють в залежності від приналежності носія до того чи іншого соціального прошарку. Особливістю діалекту є те, що він розпадається на міський та сільський, який розвивався на околицях міста [Мутовкина 2013].

Відмінності кельнського діалекту від літературної німецької мови на фонетичному рівні можна помітити в тому що, на відміну від більшості середньо-німецкіх діалектів, у кельнському не відбувається дифтонгізація вузьких довгих голосних i, u, ü. Наприклад: *Rhing (Rhein), fing (fein), us (aus), hück (heute), Zick (Zeit).*

Існує тенденція до переходу звуків і співзвуч більш важких в легші. Також, у кельнськом діалекті "g" вимовляється як "j" в наступних випадках: на початку слова – *jeht (geht), jevve (geben)*, перед приголосними, на початку складу, після голосних і після "r" та "l" - *morje (morgen), Fliejer (Flieger).* Відсутність заміни p-f. Наприклад: *Kopp (Kopf), Pääd (Pferd),Apfel (Appel).* Випадання приголосних. Наприклад: *kütt (kommt), off (oft), jesaat (gesagt), Kölle (Köln), Angs (Angst)*. Характерною особливістю даного діалекту є перехід -ein в –ing: *dinger (deiner)*. Цілі склади часом зливаються в один звук або зовсім зникають, особливо при швидкому говорінні – примикання: *niemieh (nichtmehr).*

Довгота голосних в даному діалекті також може відрізнятися від літературної мови. Деякі короткі голосні зі стандартного німецького в кельнському діалекті стають довгими, і навпаки: *Daach (Tag), Levve (Leben), maache(machen)* [Мокрова]. Також є запозичення з французької та англійської мов: *-malad* (від фр. malade) – хворий.

Відомою морфологічною особливістю є редукція кінцевих *-e* і *-n*: *Seid (Seide), sing (seine), Kneip (Kneipe), verjonn (vergehen).* 1-а і 3-а особа множини збігається з 1-ою особою однини: *ich jonn* (*ich gehe*); *mer jonn* (*wir gehen*). Особливістю множини іменників є закінчення *–**e*****:** *Hirte* (*Hirten*), *Zeeje* (*Ziegen*), *Auge* (*Augen*). Заміна особового займенника стандартного мови ***wir*** **на** ***mir*** **(*mer*):** *mer spille* (*wir spielen*) [Гороховцева 2016].

Можемо дійти висновку, що кількість фонетичних особливостей кельнського діалекту превалює над морфологічними. Це пов'язано з тим, що морфологічна система мови закріплена в його літературній формі і є майже

сталою. Фонетика діалекту змінюється в залежності від географічних даних, від соціального статусу людей і часового відрізку тощо.

Література

Гороховцева Є. В Особливості кельнського діалекту рипуарської групи. *Актуальні проблеми сучасної лінгвістики та методики навчання іноземних мов у дослідженнях студентів.* Харків : ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2016. С. 26-27.

Мокрова Н.И., Позднякова С.Ю. Языковые особенности кёльнского диалекта немецкого языка. URL: https://cyberleninka.ru/article/n/yazykovye-osobennosti-kyolnskogo-dialekta-nemetskogo-yazyka/viewer (дата звернення: 04.01.2021).

Мокрова Н.И. Урбанолект как языковой вариант современного немецкого язика. URL: https://www.de-online.ru/news/dialekty_nemeckog (дата звернення: 11.01.2021).

ТРУСОВА О.О.
Наук.кер. : к. філол. н., доц. Шапочка Н.В.

ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНЕ ПОЛЕ «CORONAVIRUS» У МЕДІЙНОМУ ПРОСТОРІ НІМЕЧЧИНИ

Лексико-семантичне поле – це сукупність лексичних одиниць, об’єднаних загальністю змісту, що відображають понятійну, предметну або функціональну подібність (див. [1, с. 381]). У структурі семантичного поля загалом більшість мовознавців виділяли: ядро, центр поля, периферія поля.

Проаналізуємо лексичні одиниці, які виникли завдяки слову «Coronavirus», або набули більш ширшого значення,користуючись словником DWDS (німецький тлумачний онлайн словник)[2].

1) **Coronaparty, die** – це приватно організовані вечірки, які недотримуються карантинних обмежень, продовжують контактувати з іншими людьми та веселитися.

2) **Homeschooling, die -** навчання дитини в домашніх умовах без відвідування загальноосвітньої школи або навчання в домашній школі. Але зараз це слово набуло більшого значення, адже всі студенти і школярі у світі змушені навчатися дистанційно.

3) **Abstandsregel, die –** визначена або юридично відповідна конкретна відстань, яку слід дотримуватися від чого- небудь, до цього чи між певними об'єктами. Зараз це ще набуло значення як гігієнічний захід, регулювання безпеки, яку слід дотримуватися, щоб уникнути передачі хвороботворних мікроорганізмів.

5) **Coronasünderin, die –** людина, яка недотримувалась карантинних обмежень і захворіла на COVID-19.

7) **Gesichtsschutz, der -** предмет, що покриває обличчя або область особи, яка використовує для запобігання або зменшення шкідливого впливу на неї. В наш час це слово набуло більш ширшого значення в сфері охорони здоров'я и тому може трактуватися як маска, що покриває дихальні шляхи, яка охоплює область голови в якості захисту від передачі збудників інфекції крапельним шляхом.

8) **Hamsterkauf, der -** у випадку загрози або побоювання нестачі або збільшення вартості певних товарів повсякденного користування, особливо продуктів харчування, придбання великих кількостей таких товарів про запас, що виходять за межі негайних потреб.

9) **Exit-Strategie, die –** це стратегія виходу зі спільного підприємства, інвестиції, план економічного відновлення і т.д. Зараз це слово можна зустріти у контексті як стратегія (поступового) пом'якшення або скасування заходів, спрямованих на стримування або зниження ризику забруднення. боротьби із захворюваннями, епідеміями, пандеміями.

При контекстуальному методі дослідження з новинного порталу «ntv»[3], було виявлено у контексті «Coronavirus», такі:

Іменники: *die Infektion, der Auslöser, der Ausbruch,die Falle, die Gefahr, der Fall, das Risiko, die Bekämpfung, das Ausmaß, der Beginn.*

Прикметники: *weltweit, nachweislich, neuartigen, tödlich, abgeschwächt, resistent, tückisch, ansteckend abgetötet, mutiert, heimtückisch, todbringend, infektiös, gefährlich, eingeschleppt, hochansteckend, harmlos, vermehrungsfähig, eingedrungen, bösartig, grassierend rätselhaft entdeckt.*

Дієслова*: infiziert, nachgewiesen, Vorbereitung auf, ausweiten zu, vorbereiten auf, Angst vor, schützen vor, warnen vor, Kampf gegen.*

Отже, аналіз дозволив охарактеризувати лексико семантичне поле «coronavirus» у медійному просторі Німеччини.

Література

Липатов А. Т. Лексико-семантические группы слов и моносемные поля синонимов. *Филологические науки*, 1981. № 2. С. 51-57.

Онлайн словник DWDS URL: https://www.dwds.de/

Новинний портал «ntv» URL: https://www.n-tv.de/

ЧЕРЕВАНЬ С.О.

Наук. кер.: к. пед. н., доц. Борін К. А.

СТИЛІСТИЧНІ ЗАСОБИ ОПИСУ ПРИРОДИ У БАЛАДІ Й. В. ГЕТЕ «ERLKÖNIG»

Йоганн Вольфганг Гете – німецький письменник, драматург і поет, який увійшов в історію світової літератури. Гете – один із поетів, який умів «бачити» природу, а для того, щоб її «бачити», потрібна світла і чиста душа дитини. І

через цю призму автор нам розповідає страшну казку, яка має назву «Лісовий цар». В основі балади «Erlkönig» лежить сюжет датської народної легенди [Градовський 2014, с. 260].

Мета нашої роботи полягає в ідентифікації стилістичних особливостей цій баладі.

Об'єктом дослідження виступають описи природи та діючих осіб. **Актуальність** роботи зумовлена тим, що одна з особливостей жанру балади – поєднання реального і фантастичного. Така характерна риса присутня і в баладі Й. В. Гете, що є цікавим для дослідження.

У творі художньої літератури функції слова не обмежуються лише передачею певної інформації. Відмінною рисою художнього тексту є використання особливих фігур мови, які додають розповіді яскравість і образність. При аналізі , виділяю ряд таких стилістичних засобів: епітети, уособлення, метонімія та звертання.

За допомогою прикладів можна продемонструвати ці стильові особливості балади.

„Wer reitet so spät durch Nacht und Wind?" - «Хто їде тим лісом густим?»

„Es ist der Vater mit seinem Kind" - «То батько, спізнившись, і хлопець із ним».

„Er hat den Knaben wohl in dem Arm" - «Обнявши малого, в руках він держить»

„Er fasst ihn sicher, er halt ihn warm" - «Його пригортає, його він пестить». В цих рядках автор нагнітає та задає атмосферу, і ми відчуваємо, що в лісі є щось недобре: сутінки густого лісу, панує вітер та туман застеляє шлях [Ґете].

В наступних бачимо звертання, що показує занепокоєння:

„Mein Sohn, was birgst du so bang dein Gesicht?" – «Чом личко сховав ти, мій синку малий?»

„Siehst, Vater, du den Erlkönig nicht?" – «Ой тату! Чи бачиш? — Он цар лісовий:»

„Den Erlenkönig mit Kron' und Schweif?" – «У довгій кереї, в короні… дивись!»

„Mein Sohn, es ist ein Nebelstreif". – «То, синку, тумани навкруг простяглись». Автор використовує епітети «в короні», «у довгій кереї» для опису короля.

Гете надає картинам природи відчуття та людські риси характеру, завдяки чому створюються особливі образи-метафори:

а) король вільшаний – нічний туман;

б) „In dürren Blättern säuselt der Wind" – «вітер між листям сухим шелестить» – слова вільшаного короля, щоб заманити дитину у свій світ;

в) „Es scheinen die alten Weiden so grau" - «То верби старії схилились гіллям» – вільшані королівни – уособлення [Ґете].

Ще можна виділити такий троп як метонімія:

„Manch bunte Blumen sind an dem Strand -«В моєї матусі є пишні квітки,

Meine Mutter hat manch gülden Gewand" - Гаптовані злотом тобі сорочки».

З цього ми можемо зробити висновок, що автор в притаманному йому силі поєднав у творі реальне і фантастичне химерним чином, змиваючи межі переходу. Лісовий цар здається цілком реальним. Гете прагнув показати, що природа – це жива істота, яка живе в уяві кожної людини. Сам образ лісового царя, який став перед дитиною, можна трактувати, і як одне з облич смерті.

Література

Градовський А. В. Процедура аналізу художнього тексту як об’єкт управління: Навч.-метод. посібник. Черкаси : ЧНУ ім. Богдана Хмельницького, 2014. 260 с.

Йоганн Вольфґанґ Ґете Лісовий цар (переклад Б. Д. Грінченка). URL: https://www.schoollife.org.ua/jogann-volfgang-gete-lisovyj-tsar-pereklad-b-d-grinchenka (дата звернення: 08.01.2021).

АЛЬОХІНА О.А.
Наук.кер.: к.філол.н., доц. Василина К.М.

ДРАМА “AMENDSFORLADIES” Н.ФІЛДА У КОНТЕКСТІ АНГЛІЙСЬКОЇ РЕНЕСАНСНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

На сьогоднішній день вітчизняне та зарубіжне літературознавство характеризується підвищенням інтересу до постатей маловідомих письменників різних епох. Більшість дослідників поч. XXI ст. визнають необхідність вивчення творчого доробку другорядних літературних персоналій, котрі знаходились у тіні великих майстрів слова, водночас, відігравали важливу роль у літературному процесі певної епохи. Варто зазначити, що у цьому контексті доба Відродження, яка стала важливою віхою у формуванні культури Західної Європи, є продуктивним тлом для дослідження. Поряд із такими геніями як Данте, Ф. Петрарка, Ф. Рабле, М. Сервантес та Шекспір творили і їхні колеги по мистецькому цеху, які ще чекають на своє відкриття для широкого загалу.

Англійський Ренесанс, який розпочався пізніше, ніж у більшості західноєвропейських країн, відзначався своєю інтенсивністю та жанрово-стильовою розмаїтістю. Серед творів англійського Відродження особливе місце посіла драма, яка формувалася на перетині «високої» традиції античного театру та низової традиції народно-площадних видовищ. Саме таке поєднання протилежних начал надає ренесансній драмі неповторно-оригінального звучання, а також закладає тенденції для подальшого розвитку театру Нового часу. Англійська драматургія Ренесансу була представлена цілою плеядою митців, серед яких несправедливо забутою є постать Натана Філда (1587 - 1620), який відносився до демократичного прошарку сучасників Шекспіра і водночас відігравав дуже важливу роль у театральному житті Лондона [Verhasselt 1946, p. 489].

Інформація про цього драматурга є вельми обмеженою, відомо, що він писав твори в основному у співавторстві із такими визначними сучасниками як Філіп Мессинджер та Бен Джонсон. При цьому, він є одноосібним автором таких творів як “A Woman is a Weathercock” (1609) та “Amends for Ladies” (1611). Очевидно, що відточивши свою майстерність у співпраці з іншими видатними митцями слова, він зміг представити власний, оригінальний погляд на англійське суспільство тогочасся, який резонував із загальними настроями публіки.

У фокус уваги цього дослідження потрапляє останній твір Н. Філда “Amends for Ladies” [Field 1611]. Ця драма зображує реалії Англії початку XVII століття і фокусується на такій популярній темі як взаємини між чоловіками та жінками [Johnson 2003, p. 54].

У цій комедії відбилися основні тенденції розвитку ренесансного театру – з одного боку, його текст оформлений у вигляді диспуту, рясніє риторичними пасажами, патетичними промовами та демонструє чітку логіку побудови наративу, з іншого – тут присутні і елементи площадної драми з її зниженим комізмом та карнавальною атмосферою, увагою до повсякденних проблем та підкресленим дидактизмом. Автор зосереджує увагу на демократичних прошарках населення бачимо тут і англійського буржуа, і ремісників, і купців, що свідчить про вплив соціально-побутової комедії на цю драму. Варто нагадати, що сюжет цієї комедії є динамічним і він сфокусований на історії стосунків між чоловіками та жінками. Ці взаємини зображені у комічному ключі, у той же час, відбивають нові тенденції у підході до ставлення до жіноцтва. Очевидно, що Натан Філд, який мав репутацію любителя жінок, прагнув залучити якомога більше глядачів шляхом спекуляції на актуальній ґендерній темі, яка в Англії набула неабиякого значення з приходом королеви Єлизавети I [Verhasselt 1946, p. 491].

Тож, у його п’єсі ми бачимо, як три жінки, що репрезентують три типажі, обговорюють, хто має кращу долю: покоївка, дружина чи вдова. Важливо відзначити, що автор надає своїм героїням промовисті імена, зокрема він виділяє три типи жінок: Леді Гонор (від англ. *Honor* – честь), це дама, яка маючи низьке походження, у всьому прагне зберегти достоїнство та поводитися із честю, що не може не викликати повагу. Ще один тип жінок – це Леді Перфект (від англ. *Perfect* – бездоганна), яка втілює тих представниць прекрасної статі, котрі показово прагнуть бути ідеальною дружиною для свого чоловіка, який підозрює її у невірності. Як видно, автор вельми іронічно ставиться до таких лицемірних осіб. Третій персонаж – це Леді Брайт (від англ. *Bright* яскрава та надзвичайна). Вона типова вдовиця, яка прагне виправити власний соціальний статус, тож своєю яскравою зовнішністю та граціозними манерами привертає увагу багатьох чоловіків [Field 1611].

Представивши три типи жінок та змалювавши їхні характери крізь призму діалогів із чоловіками, автор вирішує міжґендерний конфлікт у руслі поміркованого ставлення до жінки, тобто він уникає характерного для низової традиції засудження представниць слабкої статі, як диявольського створіння, а вдається до поблажливого сприйняття жінок з усіма їхніми недоліками.

Література

Johnson N. The actor as playwright in early modern drama. Cambridge : Cambridge university press, 2003. 202 p

Field N. Amends for Ladies (1611). URL : https://books.google.com.ua/books?id=zW5ZAAAAcAAJ&pg=PA7&lpg=PA7&dq=Amends+for++Ladies&source=bl&ots=ofb39lz2Rb&sig=j6tK1ev6aFKjR4FaGv-vpEe3TtE&hl=ru&sa=X&ved=0ahUKEwiH (дата звернення 27.11.2020).

Verhasselt E. A Biography of Nathan Field, Dramatist and Actor. URL: http://www.persee.fr/doc/rbph_0035-0818_1946_num_25_3_1751 (дата звернення 27.11.2020).

БАКЛИЦЬКА М. Б.
Наук. кер.: к. філол.н.,доц. Василина К.М.

АТМОСФЕРА ЕПОХИ ДЖАЗУ В СУЧАСНОМУ КІНЕМАТОГРАФІ (НА МАТЕРІАЛІ КІНОСТРІЧКИ Б. ЛУРМАНА "ВЕЛИКИЙ ГЕТСБІ")

«Великий Гетсбі» Френсіса Скотта Фіцджеральда вважається програмним твором так званої «епохи джазу», яка припадає на 20-ті роки XX ст. Для «ревучих двадцятих», як ще прийнято називати цей історичний період, притаманні нестримні веселощі, моральний занепад суспільства, «сухий закон», як наслідок нелегальна підприємницька діяльність з продажу спиртного та криміналізація суспільства, соціальна нерівність і в той же час вагомий технічний прогрес [Хутыз 2004, с. 82]. Ф. С. Фіцджеральд занурює читачів роману у атмосферу 1920-х років у США, для яких, на думку самого автора, характерні «божевільний гедонізм» та в той же час «відчуття розпаду колишнього світопорядку» [Fitzgerald 1922, p. 4].

Задля відтворення цілісної картини цієї історичної доби автор роману яскраво описує кримінальну діяльність головного героя – Джея Гетсбі. Так, зокрема, по відношенню до нього використовується термін *"bootlegger"*, що у період «сухого закону» позначав контрабандиста, який доставляє алкоголь у США через канадський кордон [Fitzgerald 2004, p. 66]. Також у художньому творі часто згадуються аптеки *(drug stores)*, які у цей період перетворилися на точки нелегального продажу спиртного.

Наступним характерним елементом «епохи джазу» є занепад моральних цінностей, як наслідок гонитви за нескінченними вечірками організованими Дж. Гетсбі. Необхідно зазначити, що письменник наповнює такі свята актуальною на той час джазовою музикою та докладно описує надмірність гостей у їжі і напоях. Ще однією невід'ємною рисою Америки 1920-х років є стрімкий технічний прогрес. Прикладом цього слугує велика кількість згадуваних у художньому творі тогочасних технічних новинок у будинку Гетсбі, таких як стаціонарний телефон, автомобіль та машина для вичавлювання соку [Хутыз 2004, с. 83].

Більш того, Ф. С. Фіцджеральду вдалося передати особливості устрою суспільства «епохи джазу». Письменник протиставляє Тома Б'юкенена – представника *"old-money community"*, та Джея Гетсбі, який намагається втілити свою «американську мрію» та спростувати важливість походження для соціального статусу людини [Fitzgerald 2004, p. 51].

Згідно з теорією кіноадаптації, екранізація – це переклад з однієї художньої системи в іншу з урахуванням соціокультурного контексту історичної доби та індивідуальності інтерпретатора [Мильдон 2011, с. 11]. При цьому відбуваються певні зміни у першоджерелі, обумовлені потребами цільової аудиторії та мистецькими амбіціями авторів кінотекстів. Тому режисер кінострічки «Великий Гетсбі» (2013) Б. Лурман представляє власну візію атмосфери «ревучих двадцятих», описану у романі. Зокрема, автори фільму не

акцентують увагу на кримінальній діяльності головного героя, хоча і згадують поняття *"bootlegger"* та *"drug stores"* задля реалістичного відтворення атмосфери тоггочасся [Luhrman 2011, p. 77].

Водночас, у фільмі зображена мода 1920-х – 30-х років на тлі сучасної музичної палітри. Замість оригінальної джазової музики, яка супроводжувала вечірки у будинку Гетсбі, у кінострічці звучать пісні таких сучасних виконавців, як Beyoncé, Lana Del Rey, Florence and the Machine та Jay-Z у джазовій обробці. Як наслідок, автори фільму значно модернізують вечірки «епохи джазу» та роблять їх більш цікавими сучасному глядачу. Разом із тим, докладне візуальне втілення на екрані отримує побут початку XX століття. Саме так, режисер приділяє значну частину екранного часу демонстрації міжміських телефонних розмов Джея Гетсбі та перегонів на автомобілях головних героїв. Візуальне втілення отримує також і машина для вичавлювання соку, що дає можливість глядачу наочно побачити масштаб побутової техніки того часу [Luhrman 2011, p. 66]. Більш того, кіномитці ретельно відтворюють вигляд вулиць Нью-Йорку 20-х років XX століття. Наприклад, вони зображують електричну рекламу на Таймс Сквер, яка набула популярності саме впродовж цього десятиліття [Luhrman 2011, p. 53].

Необхідно зазначити, що автори кіноадаптації не приділяють велику увагу боротьбі Джея Гетсбі із класовими перешкодами. У фільмі він розкривається через опозицію Тому у ставленні до Дейзі Б'юкенен. На відміну від Тома Б'юкенена, для Дж. Гетсбі одруження з Дейзі означає сімейне щастя, а не підтвердження соціального статусу. Таким чином, кіномитці критикують не тільки соціальну нерівність притаманну для «епохи джазу», але і тогочасне положення жінки у шлюбі.

Отже, можна зробити висновок, що атмосфера «епохи джазу», почерпнута кіномитцями з літературного першоджерела, трансформується з урахуванням сучасного бачення яскравої епохи. Відтворюючи історичний контекст у загальних рисах, автори кінотексту модернізують окремі риси тогочасного суспільства та більшою мірою акцентують увагу на критиці соціальної нерівності та дискримінації жінки у шлюбі, характерних для 20-х років XX століття.

Література

Мильдон В. И. Что же такое экранизация? *Мир русского слова.* 2011. №3. С. 9-14.

Хутыз И. П. Америка 20-х годов в романе Ф. С. Фицджеральда «Великий Гэтсби». *Общественные науки.* 2004. №1. С. 82-85

Fitzgerald F. Scott. The Great Gatsby. New York : Scribner, 2004. 193 p.

Fitzgerald F. Scott. Tales about Jazz. New York : Scribner, 1922. 317 p.

Luhrman B., Pearce G. Screenplay "The Great Gatsby". 2011. 133 p.

КАПЛЕНКО Ю. В.
Наук. кер.: к. філол.н.,доц. Василина К.М.

ВЗАЄМОДІЯ РОМАНТИЧНИХ Й РЕАЛІСТИЧНИХ ТЕНДЕНЦІЙ В РОМАНІ ЧАРЛЬЗА ДІККЕНСА «ПОВІСТЬ ПРО ДВА МІСТА» (1859 РІК)

Англійська література вікторіанської доби представлена роботами плеяди видатних романістів. Серед них особливої уваги потребує феномен творчості Чарльза Діккенса. Його романи прийнято вважати новаторськими з ряду причин. Однією з них є використання сюжету твору для повідомлення актуальних новин, а також прагнення письменника, за допомогою жорстокого висміювання влади, відкрити очі простого люду на корумпованість державної системи королівства. Іншою причиною цьому є ефективне відображення в текстах письменника проблем сучасного йому суспільства за допомогою поєднання рис романтичної та реалістичної естетики. Одним із таких творів є роман «Повість про два міста», у якому розповідається про актуальні на той час події, що відбувалися в період Французької революції, і на цьому історичному тлі відображаються романтичні перипетії з життя пари нещасних закоханих.

Отже**, метою** цієї роботи є висвітлення взаємодії романтичних та реалістичних тенденції в романі Чарльза Діккенса «Повість про два міста».

В різні часи дослідженням творів цього відомого автора займалася велика кількість науковців. А. Адріан, Ф. Колінз, Дж. Честертон, С. Маннінг, С. Гречанюк, В. Мацапура, І. Матвеєва, М. Стріха, кожен з них був зацікавленим різними аспектами творчості письменника й зосереджувався на окремих гранях його художньої майстерності. Однак, не дивлячись на значний творчий спадок Чарльза Діккенса, який вже був досконало вивчений науковцями, за межами поля зору літературознавців все ще залишається один із пізніх творів автора – «Повість про два міста». Роман часто оминається науковим загалом, проте, його аналіз є абсолютно необхідним для кращого розуміння творчого методу письменника. Однією з особливостей даного твору є поєднання у ньому романтичних й реалістичних тенденцій, що допомагає автору відобразити реальні історичні події у цікавій та привабливій для читача формі.

У своїй меті правдивого зображення революційних подій Чарльз Діккенс вдається до жанру реалістичного роману. Спираючись на історичні свідоцтва, письменник оперує фактами й утримується від власної оцінки ситуації, дозволяє читачеві самостійно робити висновки. Показовими є численні сцени жорстокості та жахливих тортур, детальний опис яких можна знайти у творі. При цьому, народний гнів в інтерпретації Ч. Діккенса, є закономірним результатом свавілля панівного класу Франції. Яскраве враження справляє опис бідності селян та звичайних міщан у порівнянні з розкошами місцевої аристократії: *«Чоловіки та жінки занурювали в калюжі маленькі розбиті чашки, задіяні були й жіночі хустки, рештки вина з яких витискалися до ротів немовлят;… Хтось захопився смоктанням мокрих шматків бочки або ж*

просто вилизуванням залитої вином набережної з непідробною насолодою в очах» [Dickens].

Риси романтизму в романі проступають на рівні системи образів персонажів. Адже у фокус уваги письменника потрапляє неординарна особистість одинака, що не вписується в систему вже встановлених правил. У романі «Повість про два міста» цю роль виконує адвокат Сідні Картон. Не сподіваючись на щасливе майбутнє, чоловік свідомо руйнує власне життя. Він ризикує ним у випадкових конфліктах, ховає переживання за навмисне грубою поведінкою з оточуючими й відштовхує всіх хто пропонує допомогу.

Карколомною для чоловіка подією стає його знайомство з Люсі Манетт, яке спонукає його до переосмислення власних пріоритетів та цінностей. Не дивлячись на відсутність у дівчини теплих почуттів до нього, чоловік все одно продовжує допомагати й захищати її родину, піклується про неї, вирішує дрібні проблеми, з якими вони стикаються. Яскравою маніфестацією еволюції цього героя, стає його акт самопожертви на користь щастя своєї коханої. Тож, перед очами читачів аморальний пиятик перетворюється на тверду у своїх переконаннях людину, здатну до шляхетної поведінки.

Втілення ідей романтизму відбулося й в зображенні молодої подружньої пари Люсі Манетт та Чарльза Дарнея. На фоні всієї жорстокості повстання їхня історія разюче вирізняється своєю ліричністю та ідилічністю. Молода пара ідеалізується автором, а їх спільні невдачі змушують читача хвилюватися за подальшу долю персонажів [Darnay].

У своїх діях пара керується лише одним – коханням один до одного. Саме це почуття штовхає Чарльза на захист інтересів своєї родини у ворожій йому Франції і допомагає Люсі подивиться в обличчя власним страхам заради порятунку чоловіка.

Таким чином, історичний роман «Повість про два міста» вдало поєднує в собі особливості реалістичного й романтичного стилів в літературі. На фоні деталізації процесу революції, жорстокості людей, які приймали в ній участь, автор розкриває історії маленьких людей, їхні характери й переживання. Цим він робить історію ближчою й зрозумілішою для читача.

Література

Dickens Charles. A tale of two cities. URL: https://www.gutenberg.org/files/98/98-h/98-h.htm#link2H_4_0006 (дата звернення 12.11.2020).

Darnay Charles *(a.k.a. Charles Evremonde): Character analysis.* URL: https://www.litcharts.com/lit/a-tale-of-two-cities/characters/charles-darnay-a-k-a-charles-evremonde (дата звернення12.11.2020).

КАТРУША О. І.
Наук. кер.: к. філол.н.,доц. Василина К.М.

КАЗКОВО-МІФОЛОГІЧНІ ЕЛЕМЕНТИ «РОМАНУ ПРО ТРІСТАНА І ІЗОЛЬДУ» У РЕПРЕЗЕНТАЦІЇ СУЧАСНОЇ МУЛЬТИПЛІКАЦІЇ

З давніх-давен жанр казки є невід'ємним елементом фольклору кожного народу і слугує не лише для розваги, а й для передачі суспільного досвіду підростаючому поколінню у доступній формі.

Отже, в даній науковій роботі розглянуто основні жанрові ознаки казки, її ключові структурні елементи та їхню репрезентацію у мультиплікаційному творі «Трістан та Ізольда» 2002-го року. Цей мультфільм представляє нове, сучасне бачення класичного куртуазного роману Готфріда Страсбургського, написаного у XIII ст.

Враховуючи вікову категорію цільової аудиторії оригінальна історія зазнала значних змін. Перш за все, у казці зображена вічна боротьба двох сил – добра і зла, що закінчується неминучою поразкою останнього. Це протистояння відображається і у характерному для класичної казки чіткому розподілі персонажів на «лише добрих» та «тільки злих» [Ознаки казки]. Важливо зазначити, що образ короля Корнуельсу Марка, дядька Трістана та нареченого Ізольди, було значно трансформовано згідно казкових канонів, і перед юними глядачами постає не типовий грубий середньовічний володар, а добрий і великодушний правитель. Слідуючи основним канонам казкового жанру, мультиплікатори представляють абсолютну перемогу Трістана над зрадником Ганелоном та змальовують щасливий фінал історії [Tristan and Isolde 2002].

У обраному мультфільмі увага акцентується саме на мотиві чарів. Зважаючи на цільову аудиторію твору, наявність магії в історії про Трістана та Ізольду є вмотивованою та дозволяє дітям легше сприймати побачене. Хоча кохання між лицарем та принцесою у аналізованому кінотворі виникло цілком природньо, втім мотив магічного зілля любові, яке Трістан та Ізольда випадково випили під час святкування, теж присутній для підсилення емоційного ефекту. Також, окрім чарівного зілля у фільмі 2002-го року присутні і чарівні істоти, такі як фантастичні тварини, феї, дракон та лісовий дух Пак, який постає уособленням магії загалом [Tristan and Isolde 2002].

Також у мультфільмі присутній типовий для казки мотив «соціального ліфту» [Неклюдов 2020, с. 23]. На початку твору Трістан з'являється перед глядачами недосвідченим юнаком, що тільки-но став лицарем, і який завдяки дотриманню «кодексу успіху» [Неклюдов 2020, с. 25], тобто здійсненню певних правильних з точки зору моралі вчинків та ряду подвигів, стає новим королем Корнуельсу та отримує в дружини кохану дівчину [Tristan and Isolde 2002].

Можна стверджувати, що мультфільм «Трістан та Ізольда» є типовою чарівною казкою, оскільки одним з найосновніших елементів сюжету такого твору є відображення своєрідної ініціації молодих людей [Ознаки казки], тобто змалювання переходу з юності до дорослого життя. Часто, у цій непростій

подорожі героям допомагають чарівні тварини, духи або інші люди [Ознаки казки]. Так, безсумнівно, у фільмі ми спостерігаємо розвиток Трістана як особистості. Спочатку він – невпевнений та амбіційний юнак, схильний до дитячих вчинків, таких, наприклад, як нечесна перемога над велетнем Морольтом, якої лицар здобув кинувши пісок в очі ворогу. Але вже згодом він перетворюється на дорослого чоловіка, здатного на самопожертву та спроможного досягнути мети за рахунок розуму та слідуванню високим моральним принципам [Tristan and Isolde 2002].

Таким чином, доходимо до висновку, що мультфільм «Трістан та Ізольда» 2002-го року, створений за мотивами середньовічного роману, є казково-міфологічною версією давнього сюжету, адаптованою для адекватного сприйняття дитячою цільовою аудиторією. Акцентуючи увагу на казкових мотивах, наділяючи героїв такими рисами як мужність, сміливість та кмітливість, кіномитці створили цікавий і динамічний розважальний твір підкреслено дидактичного спрямування. Окрім виховної, цей мультфільм має і просвітницьку функцію, адже дає можливість юним глядачам долучитися до твору епохи Середньовіччя, відчути атмосферу доби та ознайомитися із її цінностями.

Література

Неклюдов С.Ю. Тезисы о сказке. *Новый филологический вестник*. Москва, 2020. №3 (54). С. 17–31. URL : https://cyberleninka.ru/article/n/tezisy-o-skazke (дата звернення: 28.11.2020).

Ознаки казки: Довідник. URL : https://dovidka.biz.ua/oznaki-kazki/ (дата звернення: 28.11.2020).

Tristan and Isolde [Cartoon]. Director : Thierry Schiel ; France, Luxembourg. 2002.

КУЧЕРЕНКО К. С.
Наук.кер.: канд. філол. наук, доц. Василина К.М.

ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОСТОРУ У РОМАНІ М. ВЕСТМАКОТТ «РОЗА І ТИС»

Творчість Агати Крісті була і залишається одним з найкращих зразків англійської літератури. Проте незважаючи на велику популярність творів майстрині детективу, не всі її романи є досконало вивченими. До числа маловідомих належать твори, які були видані під псевдонімом Мері Вестмакотт. Одним із них є псевдонімний роман Агати Крісті «Роза і тис», написаний у 1947 році. Дана літературна праця містить у собі роздуми про проблеми вибору та плину часу. Події цього твору розгортаються на тлі політичної боротьби, що є незвичним для недетективної прози письменниці.

Центральною темою роману є осмислення тонкої межі між справжньою любов'ю та пристрастю.

В основі даного літературного твору лежить історія життя двох персонажів – двох різних «світів». Історія Джона Габріеля, гордовитого і самовпевненого представника середнього класу, метою якого було зайняти вигідне положення у суспільстві, і трагічна історія Ізабелли, благородної та інтелігентної дівчини, представниці стародавнього дворянського роду. Варто зауважити, що у романі «Роза і тис» перед читачем постає історія не лише становлення відносин двох, на перший погляд, протилежностей, але й пошуку людиною власного життєвого шляху.

Доцільним буде звернути увагу на організацію простору і часу у романі. Отож, часопростір роману організований за принципом контрасту, зокрема на співставленні трьох різних «всесвітів» навколо яких обертається дія художнього твору. Варто зазначити, що кожен з цих «всесвітів» належить одному з головних героїв: оповідач Х'ю Норрейз мешкає у заміському маєтку, поряд із ним розташований замок Сент-Лу, родинне помістя Ізабелли, Джон Габріель, у свою чергу, проживає у новій частині міста.

Ще одна лінія контрасту полягає у протиставленні чоловічого і жіночого просторів, що проявляється під час опису місць проживання головних героїв. Так, зокрема, характер персонажа Джона Габріеля вдало розкривається на фоні вигаданого і невиразного міста Заград, жителем якого він стає. Тим самим, авторка проводить паралель між сірим, занедбаним, напівзруйнованим містом і персонажем, який там опинився за власною волею – Джоном Габріелем. Головний герой наділений лише такими рисами характеру як: непристойність, безчесність, зрадництво, боягузтво, його слова не варто сприймати на віру, а його вчинки спрямовані тільки на власну користь. Простір героя не має у собі нічого благородного і високого, більше того, єдиний герой літератури, з яким він себе асоціює, це – Яго: "*I understand Iago! If I ever produced Shakespeare, I'd go to town on Iago. Imagine to yourself what it's like to be born a coward — to lie and cheat and get away with it — to love money so much that you wake up and eat and sleep and kiss your wife with money foremost in your brain*" [Christie 1948, p.143].

Слід сказати, що другим елементом опозиції чоловічого та жіночого просторів виступає простір головної героїні – Ізабелли, представлений старовинним замком Сент-Лу. Авторка проводить паралелі між зовнішнім виглядом дівчини та її простором, використовуючи при цьому наступні характеристики: казковість, таємничість, краса, відстороненість. Перша згадка про героїню, у творі, підтверджує вищезгадані риси у повній мірі: "*This girl gives the impression she never left home and was brought up in some kind of medieval setting that has no points of contact with the twentieth century*" [Christie 1948, p.43]. Більше того, оповідач наголошує на схожості Ізабелли зі шляхетною леді, яка живе у середньовічному замку, та і з античною статуєю: "*She sat there smiling quietly, the same remote Acropolis Maiden smile*" [Christie 1948, p.74].

Ізабелла, несвідомо, порівнює себе із трояндою зі свого саду, яка не може існувати без свого куща, так само, як і дівчина не уявляє свого життя за межами замку: "*A rose wants to be by itself, in a glass — then it's beautiful — but only for a very short time — then it drops and dies. Nothing keeps big dark red roses long — I wish they did not die*" [Christie 1948, p.112]. Героїня нерозривно пов'язана зі своїм родовим маєтком і цей зв'язок можна прослідкувати, звернувши увагу на той факт, що після її від'їзду, замок руйнується і життя у ньому ніби зупиняється. Тут варто наголосити, що під час її перебування в тому місці, яке значно контрастувало з її рідною домівкою, вона тримала себе так само благородно і гідно.

У романі «Роза і тис» Агата Крісті демонструє нетрадиційний погляд на таку консервативну, традиційну англійську опозицію чоловічих та жіночих просторів, згідно з якими світ чоловіків відкритий, а світ жінки – зазвичай обмежений її родиною. У романі навпаки – чоловік має обмежений і закритий простір. У свою чергу світ жінки є відкритим і необмеженим.

Варто звернути увагу на функцію часу, який відіграє значну роль у організації роману. Дія художнього твору розгортається на тлі післявоєнної політичної боротьби і містить певну кількість авторських коментарів стосовно правлячих політичних партій. Письменниця фокусує увагу на тому, що ці карколомні події справляють негативний вплив на становлення і розвиток характерів персонажів. Більше того, авторка демонструє наявність нерозривного причинно-наслідкового зв'язку теперішніх подій із минулими, наголошуючи на ідеї невідворотності покарання за зло та безчесні вчинки.

У висновку варто зауважити, що у романі представлений не просто контраст між хронотопами головних героїв, а також контраст між мерзенним і благородним, тимчасовим і вічним, що вносить у роман письменниці філософські мотиви.

Література

Christie A. The rose and the yew tree. London : Collins, 1948. 233 p.

НЕЛЮБОВА О. Є.
Наук. кер.: к. філол.н., доц. Василина К.М.

ЕКФРАЗИС У РОМАНІ ДОННИ ТАРТ «ЩИГОЛЬ» (2014): СПЕЦИФІКА ТА ФУНКЦІЇ

Розглядуючи останні дослідження у полі літературознавства не можна не згадати таке поняття як екфразис. Варто сказати, що у сучасних гуманітарних науках підходи до цього поняття різняться. У риториці екфразисом називають будь який опис у промові, у семіотиці – переклад з однієї мови на іншу. Навіть значення слова «екфразис» (з дав.-гр. *виказувати*) трактується по-різному: створення візуального образу, перехід від статики оповіді до візуальної

динаміки, відступ від основної сюжетної канви тексту і т. п [Бочкарева 2018, с. 89].

Серед безлічі досліджень, що з'явилися протягом останніх двох-трьох десятиліть можна виділити праці, представлені в збірці «Екфразис в російській літературі» (2002), а у монографії Марини. Рубінс «Пластична радість краси» викладено зміст основних теорій екфразису, що склалися до теперішнього часу. Незважаючи на популярність екфразису в сучасній науці, досі не було створено вичерпної універсальної дефініції цього поняття. Загально приймається визначення, дане Леонідом Геллером у вищезазначеній збірці: «Екфразис – це відтворення одного мистецтва засобами іншого» [Геллер 2002, с. 18].

Екфразис – це завжди переклад з мови одного виду мистецтва на мову іншого. Тобто кінцевий матеріал містить в собі значну частку неминучих спотворень оригінального матеріалу. При трансформації візуального коду у вербальний екфразис можна ідентифікувати у тому, як при інтермедіальній трансформації змінюються чи залишаються тим самим, по-різному сприймаються персонажами чи описуються оповідачем, окремі елементи оригінального твору.

Під екфразисом у даному дослідженні будемо розуміти введення в літературний текст опису живописного твору, яке служить ключем до його прочитання. Для пояснення цієї тези варто звернути увагу на роль живопису у романі Донни Тарт «Щиголь» (2004), на роль опису картин для розкриття сюжету, психологізму головного персонажа та атмосфери навколо нього.

Колізія роману побудована навколо травматичного досвіду протагоніста, який пережив теракт в Нью-Йорку. Хоча події в тексті і повністю вигадані (вибуху в Метрополітен-музеї не було), проте картини, навколо яких будується оповідання, дійсно існують. Доля героя пов’язана з історією картини «Щиголь» Карела Фабріціуса. Перший приклад екфразису у творі можна спостерігати у наступній цитаті: «Я зніяковіло нахилився і подивився на картину. Вона була маленькою, найменшою на всій виставці і найпростішою: жовтий щиглик на простому блідому тлі прикутий до сідала за гілочку-ніжку» [Tartt 2013].

Звичайному спостерігачу така картина як «Щиголь» не буде здаватися «простою», у даному контексті функцією екфразису є проведення паралелі та створення зв’язку між головним персонажем та картиною. Вже на початку оповіді персонаж підсвідомо ототожнює себе, «малого і простого» з такою самою картиною. При описі птаха було використано зменшувано-пестливе «щиглик». Функцією зменшувано-пестливої лексики у даному випадку є додання позитивного експресивно-оцінного значення, яке дає нам зрозуміти вік головного персонажа та його власні почуття до тварини на картині і далі – до самого себе. Виходячи з цього, можна сказати, що функцією власне екфразиса є вираження психологізму протагоніста, його внутрішнього світу за допомогою прийому паралелізму, який більш експліцитно буде працювати далі у творі.

Наступним екфразисом є більш пізній опис картини головним персонажем, дорослим та зайнятим саморефлексією: «Тому що в інших шматках роботи (…) немає нічого живого, нічого буквального, [Фабріціус] навмисно розбирає

зображення на частини, щоб показати, як саме він його намалював. Взагалі суцільний шматок фарби, абстракція. Тому-то він і геній, не стільки для своєї епохи, скільки для нашої. Тут подвійність. Бачиш підпис, бачиш фарбу на фарбі і ще – живого птаха» [Tartt 2013]. Тепер протагоніста, приваблює не стільки картина, скільки її глибина, її суть. У цьому випадку ототожнюється комплексність внутрішнього світу протагоніста із його пошуками себе та комплексність картини з матеріального боку її виконання. Отже, функцією екфразису у цитаті є проведення більш глибинної паралелі, що ускладнює психологічний портрет головного персонажа, дає читачу змогу самому визначити його емоційний стан та дослідити різницю між дитячим та більш пізнім сприйняттям картини.

Донна Тарт створює складну систему відносин між реальними полотнами і вербальним способом їхньої репрезентації та суб'єктивного сприйняття, що відображає рефлексію персонажів і їх роздуми над життям і мистецтвом. Саме ці роздуми і складають основний зміст роману, а екфразис ефективно використовується для розкриття цього змісту за допомогою психологічного паралелізму.

Література

Бочкарева Н. С. Функции живописного экфрасиса в романе Г. Норминтона «Корабль дураков». *Вестн. Перм. ун-та. Российская и зарубежная филология.* 2018. №6. С.81–92.

Геллер Л. Воскрешение понятия, или Слово об экфрасисе. *Экфрасис в русской литературе: труды Лозаннского симпозиума*. Москва : МИК. 2002. С. 5– 22

Tartt D. The Goldfinch. New York City : Little, Brown and Company, 2013. 784 p.

ТАРАЗЯН С. Т.
Наук. кер.: к. філол.н.,доц. Василина К.М.

ОСОБЛИВОСТІ АРХІТЕКТУРНИХ АЛЮЗІЙ В РОМАНІ "ORIGIN" Д.БРАУНА

Інтертекстуальна гра є одним з ключових елементів поетики творів доби постмодернізму, який активно використовує у власній творчості і феноменально популярний американський письменник Ден Браун. Романи Брауна можна було б порівняти з багаторівневими текстовими спорудами, що включають у себе різноманітні за тематикою та структурою інтертекстуальні рівні. В останньому романі «Origin», що був виданий у 2017 році і здобув доволі компліментарні відгуки критиків, письменник особливу увагу приділяє архітектурним алюзіям, тобто тим художньо-стилістичним прийомам, що відсилають читача до найбільш цікавих архітектурних пам'яток.

Дія в романі «Origin» відбувається в першу чергу на території Іспанії. І це

не дивно: Браун деякий час навчався у Іспанії і закохався у цю країну з багатою історією та харизматичним національним характером. Більш того, письменник прожив у Іспанії два роки для того, щоб провести польові дослідження та зібрати матеріали, необхідні для написання роману. Так само і протагоніст роману, технологічний гуру Едмонд Кірш, декілька років живе у Іспанії. Свої стосунки з цією країною він характеризує як «*an ongoing love affair with the country's old-world charm, avant-garde architecture, eccentric gin bars, and perfect weather*» [Brown 2017]. Іспанія постає ідеальним полем бою і одночасно чудовим ґрунтом для примирення науки та релігії, адже на її культурній арені постійно точиться боротьба між прибічниками традиціоналізму та ентузіастами прогресу.

Ключові архітектурні алюзії в романі пов'язані з трьома знаковими спорудами: це монастир Монсеррат у Каталонії, Музей Ґуґґенгайма у Більбао і Собор Саґрада Фамілія у Барселоні. Роман розпочинається із зустрічі Едмонда Кірша з представниками Парламенту світових релігії у древньому монастирі високо у горах Каталонії. Письменник описує це місце наступним чином: «*In the distance, built into the face of a sheer cliff, the* ***massive stone*** *monastery seemed to* ***hang in space****, as if* ***magically*** *fused to the vertical precipice. This* ***timeless sanctuary*** *in Catalonia, Spain, had endured the* ***relentless pull of gravity*** *for more than four centuries, never slipping from its original purpose: to* ***insulate its occupants from the modern world***» [Brown 2017]. Таке зображення виконує одночасно декілька цікавих функцій. По-перше, лексичні одиниці «ancient», «massive stone», «timeless sanctuary» і «had endured» підкреслюють витривалість монастиря в якості символу релігійної думки. По-друге, завдяки натяку на магічну природу монастиря, який ніби магічним чином тримається на скелі і витримує силу гравітації, Браун вводить протиставлення релігії як ірраціонального початку та тих законів фізики, що керують Всесвітом. Більш того, наприкінці цього зображення Браун вводить ключову проблему роману: метою монастиря є ізоляція його мешканців від сучасного світу. Отже, монастир постає уособленням релігійного погляду на світ, який уперто продовжує заперечувати закони фізики та прогрес, проте, й досі зберігає свої позиції.

Перший розділ роману містить алюзію до локації, яка полярно відрізняється від старовинного каталонського монастиря – це гіперсучасний музей Ґуґґенгайма у Більбао. В романі цей музей виступає уособленням постмодерну. Браун пише: «*The Guggenheim Museum in Bilbao, Spain, looked like something out of an alien hallucination – a swirling collage of warped metallic forms that appeared to have been propped up against one another in an almost random way*» [Brown 2017]. Цей фрагмент натякає на такі постмодерні характеристики як дискретність, хаотичність та нелінійність. Це уособлення постмодерного світосприйняття та найвище досягнення постмодерної архітектури мінливе і гнучке. Якщо монастир висить у повітрі, чіпляючись до скелі, символу непохитності й незмінності, то музей пливе над водою, символом мінливості та швидкоплинності часу. Монастир протиставляє себе законам фізики, музей їх використовує. Таке ефектне протиставлення двох споруд на самому початку

роману є елегантним та винахідливим засобом знайомства читача з проблематикою твору, окреслення ключових груп персонажів та створення напруженої атмосфери суперництва двох світів – науки та релігії.

Центральне місце у романі займає базиліка Саґрада Фамілія. Отець Бен'я підкреслює важливість цього собору, зазначаючи: «*it feels like a church of the future … one directly connected to nature*». Браун характеризує цей собор як «*a flashpoint for transition, a building with one foot in the past and one in the future*» [Brown 2017]. Отже, Саґрада Фамілія бачиться автору містком між релігією та наукою, який здатен поєднати дві ворогуючи сили і змусити їх співіснувати мирно у єдиному прагненні пізнати світ навколо та захопленні дивовижною природою Всесвіту.

Отже, архітектурні алюзії в романі є доволі розгорнутими, адже вони включають не тільки згадку про певну споруду, але й метатекстуальний коментар. Ключові архітектурні алюзії в романі структуровані відповідно до тричленної опозиції: 1) наука/технологічний прогрес (музей Ґуґґенгайма і суперкомп'ютерний центр); 2) компроміс/перехідна позиція (Саґрада Фаміліа та інші творіння Гауді); 3) релігія/традиціоналізм (монастир, королівський палац, меморіальний комплекс «Долина Полеглих»). Крім того, у цьому творі архітектурні алюзії важливі і як засіб долучення читача до культурного контексту. Ден Браун ніби пропонує читачеві включитись у культурологічний «пошук скарбів», в процесі якого читач відкриває для себе нові архітектурні пам'ятки.

Література

Brown D. Origin. New York: Knopf Doubleday Publishing Group, 2017. 480 p. URL: https://books.google.bg/books?id=Pz4YDQAAQBAJ&printsec=frontcover&hl=ru&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false (дата звернення 04.01.2021).

ЧЕРЕВАНЬ С.О.
Наук. кер.: к.ф.н., доц. Кравченко Я. П.

КОСТЮМНА ДЕТАЛЬ ЯК ЗАСІБ ВІДОБРАЖЕННЯ ЕПОХИ В РОМАНІ ДЖ.ОСТЕН «ГОРДІСТЬ І УПЕРЕДЖЕННЯ»

Джейн Остен – англійська письменниця, чиї книги вже понад два століття підкорюють щирістю і простотою сюжету на тлі глибокого психологічного проникнення в душі героїв і іронічного, м'якого, істинно «англійського» гумору. Характерна ознака художнього світу Остен - увага до звичайного, щоденного плину буття. Життя збіднілих провінційних дворян відтворене у романі "Гордість і упередження". Його героїні – юні леді та джентльмени епохи Регентства. Ця епоха стала початком появи «денді» – чоловіків, які дуже скрупульозно ставилися до свого зовнішнього вигляду, поведінки та манер. Саме такими постають містери Бінглі і Дарсі – блискучі представники вищої аристократії, з появи яких починається сюжетна дія роману.

Одяг часу Регентства відображав недавні події в Європі. Після Великої Французької революції утвердилася мода на неокласицизм, силуети суконь стали вільними, нагадуючи античні шати. З одного боку, так європейська знать всіма силами намагалася дистанціюватися від образу поваленої французької аристократії, віддавала перевагу дорогій важкій тканині, надмірності і перукам. З іншого, новий стиль асоціювався із свободою думки і небажанням обмежувати себе корсетами. На межі століть ставлення до одягу було підкреслено утилітарним, однак, завдяки промисловій революції стало можливим швидше адаптуватися до віянь моди: кольори стали яскравішими, з'явилися химерні мотиви, а слідувати поточним трендам стало справою першої необхідності.

В романі Дж. Остен костюмні деталі є знаком соціального статусу персонажа. Вони часто залежать від роду занять і способів проводити дозвілля: танці, звані вечері, зустрічі, бали, пікніки, заручини, гра на музичних інструментах, читання книг, вишивання. В контексті опису костюму часто згадуються титули, звичаї, цінності. Відтворення провінційного життя та особливостей господарювання також визначає появу костюмних деталей (розмова містера Беннета про коней). Згадки про наполеонівські війни в яких брали участь герої романів, визначають захоплення жінок офіцерами.

Предмети одягу в романі описуються при характеристиці зовнішнього вигляду героїнь, вона відтворює сцени купівлі або обговорення одягу, використовуючи їх як коментар до внутрішнього світу або звичаїв часу.

Частіше костюмна деталь використовується для акцентування ставлення до людини у суспільстві, тобто як його чи її будуть сприймати в тому чи іншому одязі, чи підкреслює сюртук або сукня фізичну красу людини. Наприклад, сцена на початку твору, де дівчата, збираючись, зав’язували стрічки на капелюшках, які були дуже модні на той час, думали чи сподобається це містеру Бінглі. Ще одним прикладом може бути захоплення дівчат уніформою офіцерів. Саме одяг визначає оцінку людини в дворянському середовищі. В одному з епізодів Елізабет пройшла пішки кілька миль, і викликала осуд міс Бінглі та її подруг, оскільки в неї була дещо забруднена сукня. Однак містер Дарсі далекий від осуду дівчини, хоча і погоджується, що не хотів би побачити сестер у подібному вигляді.

Також письменниця розкриває той факт, що жінки, як і чоловіки, не байдужі до модних віянь. Купувати багато різного вбрання або шити його самим – характерно для героїнь Остен. Так само характерним є турбуватися про наявність достатньої кількості одягу. Як у епізоді, коли Лізі залишилася вдома у містера Бінглі, щоб доглядати за сестрою, слуга мав з її дому принести потрібні сукні.

Отже, слід зазначити, що опис елементів гардеробу і відтворення костюмних деталей є засобом увиразнення соціально-культурного фону подій у романі «Гордість і упередження». Хоча даний різновид характеристики не є провідним в художньому світі письменниці, він тим не менш доповнює сюжет, роблячи його повноцінним джерелом для розуміння особливостей епохи.

БЕЗСМЕРТНА К.О.
Наук.кер: д.пед.наук, проф.Пахомова Т.О.

РОЛЬ ГРИ ПІД ЧАС НАВЧАННЯ ФОНЕТИКИ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Гру розглядають як ситуативно-варіативну вправу, де створюється можливість для багаторазового повторення мовного зразка в умовах, максимально наближених до реального мовного спілкування із властивими йому ознаками-емоційністю, спонтанністю, цілеспрямованістю мовного впливу.

Саме ігри сприяють виконанню важливих методичних завдань: створенню психологічної готовності дітей до мовного спілкування; забезпеченню природної необхідності багаторазового повторення ними язикового матеріалу; тренуванню учнів у виборі потрібного мовного варіанта, що є підготовкою до ситуативної спонтанності мови взагалі.

Як відомо, провідним видом діяльності молодших школярів є гра, саме тому гра як засіб викладання англійської мови на початковому етапі є чи не найважливішим і дієвим засобом введення та закріплення фонетичного, лексичного і граматичного матеріалу. Як зробити свій урок цікавим, захоплюючим і домогтися того, щоб діти добре й міцно засвоювали мовний матеріал? Над цими проблемами постійно працює вчитель. Проаналізувавши велику розмаїтість прийомів організації навчальної діяльності, ми обираємо гру. Використовуючи її як засіб навчання, багато видатних педагогів справедливо відзначали більші потенційні можливості гри.

За допомогою гри добре опрацьовується вимова, активізується лексичний і граматичний матеріал, розвиваються навички аудіювання, усного мовлення.

Навчальні ігри допомагають зробити процес навчання іноземній мові цікавим і захоплюючим. Почуття рівності, атмосфера захопленості дають можливість учням перебороти незручність, скутість, зняти мовний бар'єр, утома.

У навчальній грі є мета й завдання. Планування гри повинне починатися з визначення того навчального завдання, що повинна бути в цій грі вирішена, а вже потім потрібно вибудовувати саму гру, мниму ситуацію, визначати ігрові правила. У будь-який вид діяльності на уроці можна внести елементи гри, і тоді навіть саме нудне заняття здобуває захоплюючу форму. Особливо це стосується аспекту навчання фонетики іноземної мови, адже звуки рідної і іноземної мови різняться між собою. Ось приклади деяких ігор, спрямованих на краще сприйняття саме фонетичних особливостей іноземної мови.

Література

Бужинский В.В. Работа над англійською вимовою на початковій ступені коммунікативного навчання іншомовній вимові. *Іноземні мови у школі*, 1991. №4. с. 43 – 47.

Васильєв В.А. Вивчення англійській вимові у середній школі: Посібник для вчителів. М.: Просвітництво, 1979. 144 с.

Веренінова Ж.Б. Вивчення англійській вимові з опорою на специфіку фонетичних баз вивчаємої та рідної мови. *Іноземні мови в школі*, 1994. №5. С. 10 – 16.

БІЛОКРИНИЦЬКИЙ М.С.
Наук. кер.: к.пед.н., доц. Надточій Н.О.

НАВЧАННЯ ІНШОМОВНОГО УСНОГО СПІЛКУВАННЯ УЧНІВ 5-9 КЛАСІВ СЕРЕДНЬОЇ ШКОЛИ НА ОСНОВІ ТЕХНОЛОГІЇ ЕДЬЮТЕЙНМЕНТА

Едьютейнмент – сучасна педагогічна інновація, яка ґрунтується на принципах психології навчання, ігровому форматі, візуальних матеріалах, інформаційних і комунікаційних технологіях. Метою едьютейнмента є максимальна ефективність засвоєння знань, формування навичок і розвитку умінь учнів, організація процесу навчання з акцентом на захоплення, інтерес, емоційний взаємозв'язок між його суб'єктами і предметом навчання, високий рівень мотивації. Технологія едьютейнмента є впорядкованою сукупністю різноманітних сучасних технічних, дидактичних засобів, прийомів і взаємозалежної діяльності суб'єктів процесу навчання; характеризується керованістю, відтворюваністю, системністю, високим ступенем досягнення мети, передбачає створення комфортних педагогічних умов.

Основою даної технології є схрещування двох англомовних слів: *education* та *entertainment*. Провідними формами організації навчального процесу в рамках технологій едьютейнмента є наступні:

– рольові ігри, які є імпровізованим спектаклем, у якому беруть участь всі учні класу;

– ігри-подорожі, які виходячи із назви мають пригодницький характер і проводяться шляхом подорожі із умовної точки А у точку Б;

– уроки-конференції, активність яких зосереджена на обговорюванні якогось питання і розкриття певної теми;

– уроки-диспути, які передбачають спір та конфлікт точок зору;

– веб-квести, з якими працюють учні або вчителі, виконуючи ту чи іншу навчальну задачу. Особливістю освітніх веб-квестів є те, що частина або вся інформація для самостійної або групової роботи учнів з ним знаходиться на різних веб-сайтах. Крім того, результатом роботи з веб-квестом є публікація

робіт учнів у вигляді веб-сторінок і веб-сайтів.

Під час проведення дослідження на практиці нами були проаналізовані різні форми організації навчального процесу в умовах технології едьютейнменту. Аналіз існуючих форм був проведений на базі навчальних посібників “Family and Friends 5” та “Family and Friends 6”.

Експериментальне навчання виявило, що використання певних ігор, а саме рольових та ігор-подорожей, сприяло стимулюванню в учнів інтересу до заданої теми та іншомовної комунікації. Рольові ігри створюють зручну атмосферу для реалізації підлітками певних ролей, які допомагають вжитися в образи, і, як результат, ліпше володіти комунікаційними навичками. Ігри подорожі повністю змінюють оточуюче середовище і дають учням інтерактивний простір для вибору тем для обговорювання.

Використання уроків-конференцій показало, що ці уроки надають всі необхідні умови для створення і реалізації громадської думки. Учні дуже охоче обговорюють задану тему, доповнюючи думками основний монолог відповідача. Використання уроків-диспутів допомогло підліткам поліпшити навички висловлювання та аргументування своєї думки стосовно теми, що вивчається. Теми на диспути підбираються спеціально проблемні, із питаннями, на яких не має об’єктивної відповіді. Все це стимулює в учнях бажання висловитись.

Використовування веб-квестів сприяло формуванню в учнів навичок у таких видах діяльності, як: робота з електронними ресурсами, усне непідготовлене мовлення, робота у команді. Дослідження показало, що технологія едьютейнмент є ефективним і актуальним у сучасній методиці викладанні іноземних мов у середніх класах. Її прийоми роботи можуть стати фундаментом для прогресивної іншомовної освіти, яка відповідатиме запитам суспільства.

БУТЕНКО О.М.
Наук.кер.: к.пед.н., доц. Надточій Н.О.

ІГРОВІ ФОРМИ ІНТЕРАКТИВНОГО НАВЧАННЯ ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ ПІЗНАВАЛЬНОГО ІНТЕРЕСУ СТУДЕНТІВ

Під ігровою технологією ми розуміємо комплекс сучасних ігрових методів, які базуються на ідеях позиційного самовизначення, проблематизації, розробці інноваційних методів, що зважають на специфіку сучасних культурно-історичних і соціокультурних ситуацій і комунікацій. Вони характеризуються наступними сутнісними і змістовними принципами: системність; універсальність; функціональна визначеність; процесуальна орієнтованість; проектність; «тут і тепер»; рефлексивність; перспективність.

В ігрових технологіях простежуються три рівні організації: операційний (власне правила гри, її нормативний сценарій, стратегія і тактика);

поведінковий (динаміка станів напруги і розрядки, азарту і розсудливості; мобілізація різних компонентів фізичного і психічного потенціалу особи і так далі); соціологічний (рольова структура ігрової дії, процеси її професіоналізації, форми партнерства, суперництва, спадкоємності і так далі).

Поняття «Ігрові педагогічні технології» включає досить велику групу методів і прийомів організації педагогічного процесу у формі різноманітних педагогічних ігор, які відрізняються від ігрової технології взагалі тим, що вони мають чітко поставлену мету навчання і педагогічний результат, що відповідає їй, які у свою чергу обґрунтовані, виділені в явному виді і характеризуються навчально-пізнавальною спрямованістю.

Запропоновані моделі ділових та рольових ігор розглядаються як інваріантні, як, такі, що можуть бути використані у навчанні будь-якої іноземної мови. У магістерському дослідженні вони конкретизувалися на матеріалі навчальної програми з англійської мови (як основної).

В якості найбільш ефективного методу розвитку пізнавального інтересу може бути використані соціально-побутові рольові ігри (їхня мета – формування навичок і вмінь іншомовного спілкування переважно в соціально-побутовій сфері, удосконалення культури поведінки) і ділові ігри (їхня мета – формування елементарних навичок та вмінь професійного спілкування іноземною мовою). Вирішення проблемної ситуації, покладеної в основу рольової і ділової гри, вимагає від студентів використання мовних і мовленнєвих засобів, соціокультурної інформації. Рольова і ділова гра дозволяють розвивати в студентів комунікативні здібності (висловлювати свої наміри і потреби так, щоб їх розумів партнер з комунікації), емпатію (здатність розкрити сподівання партнера з комунікації), толерантність (вміння терпляче долати очікування і ситуації непорозуміння та неправильного розуміння), творче мислення, уяву, увагу і пам’ять, здатність до імпровізації, прогнозування ситуації.

Таким чином, можна зробити висновки, що дидактична гра здійснює позитивний вплив на різні сфери розвитку особистості майбутнього спеціаліста, що доводить необхідність її використання у навчальному процесі. Використання ігрових технологій допомагає активізувати пізнавальну діяльність студентів, прищепити навички творчого аналізу навчального матеріалу, під час самостійного опрацювання розв'язання проблемних питань підвищити інтерес студентів до навчання тощо. Ігрові технології сприяють засвоєнню знань, умінь та навичок, активізації та розвитку розумових дій, системи дійово-практичної сфери, посилення емоційності, розвитку творчого характеру; самостійність у прийнятті рішення; прагнення набути вміння і навички за порівняно короткий термін тощо. Гра у навчальному процесі забезпечує емоційну обстановку відтворення знань, полегшує засвоєння навчального матеріалу, створює сприятливий для засвоєння знань настрій, заохочує до навчальної роботи, знімає втому, перевантаження. За допомогою гри моделюють життєві ситуації, що викликають інтерес до навчальних предметів.

ДОМАШЕНКО К.О.
Наук. кер.: к.пед.н., доц. Пінчук Л. М.

ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ ЛЕКСИКИ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Однією з домінуючих тенденцій розвитку суспільства у XXI столітті є інформатизація усіх сфер життя. Сучасні освітні програми потребують докорінних змін в області методики викладання шкільних предметів, зокрема, англійської мови. Час вимагає широкого впровадження інноваційних комп'ютерних технологій у навчальний процес задля досягнення основної мети навчання іноземних мов у середній школі – формування і розвитку комунікативної культури школярів.

Мета нашого дослідження – визначити особливості використання інтерактивних інформаційних технологій на уроках англійської мови.

Об'єкт дослідження – процес формування англійськомовної лексичної компетенції учнів старшої школи.

Предмет дослідження – методика використання інтерактивних освітніх платформ у процесі навчання лексики англійської мови.

Використання сучасних інтернет-ресурсів в процесі вивчення англійської мови підвищує мотивацію і дозволяє більш ефективно формувати і розвивати мовні і мовленнєві навички і уміння. Освітні онлайн платформи, як наприклад, *storyboardthat, wordart, learningapps, quizzlet, quizzes* та ін., допомагають здійснювати комплексний підхід до навчання мовного матеріалу, адже вони містять велику кількість різноманітних завдань для навчання лексики англійської мови. Це можуть бути онлайн картки з новими словами і ігрові вправи з їх використанням; або завдання на співвіднесення картинки і тексту, на встановлення відповідності; пошук лексичної пари; завдання на класифікацію, розподіл текстових елементів на відповідні групи. Це можуть бути завдання на відновлення правильної послідовності; на заповнення пропусків; відновлення коректного порядку фрагментів тексту.

Освітні онлайн платформи пропонують велику кількість кросвордів, навчальних ігор, тестів, вікторин, аудіо та відео контент. Учні можуть створювати власні картинки для вивчення нових слів, користуватися готовими шаблонами-ілюстраціями, інструментами для інтерактивного голосування, створення власного блокнота і так званої "карти пам'яті".

Таким чином, впровадження сучасних інформаційних технологій в сферу освіти дозволяє педагогам якісно змінити зміст, методи і форми навчання. Освітні онлайн платформи не тільки підвищують рівень володіння іноземною мовою, а й розвивають творчий потенціал і розумову активність учнів, поглиблюють інтелектуальні можливості учнів в інформаційному просторі, а також сприяють гуманізації процесу навчання і підвищенню його якості на всіх щаблях освітньої системи.

Література

Коломінова О. О., Роман С. В. Сучасні технології навчання англійської мови у початковій школі. *Іноземні мови*. 2010. №2. С. 40–47.

Маслюк Ю. А. Проблеми використання інформаційних та комунікаційних технологій у навчальній діяльності. *Інновації в освіті*. 2006. № 1. С. 117-123.

Полат Е.С. Новые педагогические и информационные технологии в системе образования. URL: http://gigabaza.ru/doc/42-pall.html

Пометун О. І., Пироженко Л. В. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання. Наук. -метод. посібн. За ред. О. І. Пометун. *Київ. Видавництво. А. С. К.* 2004. 192 с.

ДУБІНІНА П.В.

Наук. кер. : д.пед.н., проф. Пахомова Т.О.

ІГРОВІ МЕТОДИКИ ОЗНАЙОМЛЕННЯ З ІНОЗЕМНИМИ МОВАМИ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Навчання дошкільнят англійської мови - це особливий вид освітньої діяльності. У процесі навчання діти не вивчають складових частин незнайомої мови, а одразу опановують її як засіб спілкування. Малята спочатку з радістю починають вивчення нової мови, та вже через кілька занять у більшості цей інтерес може зникнути. Адже у дітей ще не сформовані ті види мотивації, що дають змогу їм розуміти, яке вагоме значення матиме знання іноземної мови у їхньому майбутньому дорослому житті.

У людській практиці гра виконує такі функції:

– розважальну (це основна функція гри - розважити, надихнути, розбудити інтерес);

– комунікативну: освоєння діалектики спілкування;

– терапевтична: подолання різних труднощів, що виникають в інших видах життєдіяльності;

– діагностичну: виявлення відхилень від нормативної поведінки, самопізнання в процесі гри;

– функцію корекції: внесення позитивних змін у структуру особистісних показників;

– міжнаціональної комунікації: засвоєння єдиних для всіх людей соціально-культурних цінностей;

– соціалізації: включення в систему суспільних відносин, засвоєння норм людського гуртожитку. За класифікацією ігри діляться на:1.Ігри-маніпуляції з предметами (з м'ячем, іграшками, ляльками, малюнками, картками). 2.Ігри, пов'язані з рухами, фізичними діями («Хоровод», «Потяг», стрибки, біг, ходьба).3.Ігри-змагання (в парах, групах, командах). 4.Рольові ігри на основі уявних та реальних ситуацій («У лікаря», «День народження», «У магазині»).

Специфіка застосування ігрових методів під час навчання дошкільнят іноземної мови насамперед полягає в тому, що на заняттях педагог постійно виконує роль режисера-організатора і ведучого учасника ігрової діяльності. Він враховує уже набутий дітьми досвід участі у сюжетно-рольових, театралізованих іграх, іграх з правилами (дидактичних, рухливих, музичних). Це є важливим чинником того, що діти без особливих труднощів усвідомлюють зміст, творчий задум, сюжет, роль, правила, рольові та організаційні стосунки, краще розуміють навчальні завдання. Провідним методом на заняттях виступає дидактична гра з розвитку англомовного мовлення дітей на основі елементарної лексики дитячого спілкування, в якій дії дітей регулюються ігровими завданнями та ігровими правилами. Дидактична гра виступає стимулятором мовленнєвої активності, вона примушує говорити навіть мовчазних і сором'язливих дітей. Згідно з метою та завданнями навчання дидактичні ігри діляться на :мовні (фонетичні, лексичні, граматичні); мовленнєві (розвиток аудіювання, говоріння); комунікативні (формування навичок спілкування).

Підсумовуючи, хочу сказати, що завдяки ігровим методам у дітей формуються потрібні мовленнєві уміння і навички, уникається їх фізичне та інтелектуальне перевантаження та завдяки іграм, діти краще засвоюють мовний матеріал.

Література

Шкваріна Т.М. Англійська мова для дітей дошкільного віку (програма, методичні рекомендації): навч. посібник для вчителів ран. навчання англ. мови, студентів вищ. пед. навч. закладів / Т.М. Шкваріна. К.: Шкіл. світ, 2008. 112 с.

ІВАЩЕНКО О. С.
Наук. кер.: д.пед.наук, проф. Пахомова Т.О.

ФОРМУВАННЯ РЕЦЕПТИВНИХ НАВИЧОК ПІДЛІТКІВ У ДИСКУРСІ АНГЛІЙСЬКОМОВНОЇ РОК-МУЗИКИ

З появою нових технічних засобів, таких як CD-програвачі, MP-3 програвачі та мобільні пристрої, а саме смартфонів та планшетів, все більша кількість людей, а саме підлітків, прослуховує музику іноземною мовою через колонки або навушники, таким способом вивчаючи іноземну мову через розуміння контексту певного тексту, накладений музичним супроводом. Таким чином, **актуальність** наукового дослідження полягає у визначенні шляхів формування навичок розуміння сучасної англійськомовної рок-музики.

Мета роботи даної наукової розвідки полягає в аналізі процесів формування рецептивних навичок у процесі прослуховування англійськомовної рок-музики.

Згідно з метою дослідження, доцільним вбачається розв'язання наступних завдань: 1) визначення методу, на основі якого будуть формуватися рецептивні навички під час прослуховування англійськомовної рок-музики, 2) визначення факторів, що ускладнюють процес сприйняття слів на слух.

Об'єктом дослідження аудіювання, як методу розуміння англійськомовної пісень.

Предметом даної розвідки є особливості формування рецептивних навичок під час процесу прослуховування англійськомовної рок-музики та розпізнання інформації, яка закодована в аудіотексті.

Провідним методом у формуванні рецептивних навичок слугує метод аудіювання, тому для початку доцільно дати визначення поняттю аудіювання. Аудіювання - рецептивний вид мовленнєвої діяльності, являє собою одночасне сприйняття і розуміння мови на слух. [Колесникова 2001, с.101].

По-перше, для того, щоб розпізнавати слова, які співає виконавець у жанрі англійської рок-музики, перш за все, потрібно знати тематику даного музичного жанру, тобто ті основні теми, які освітлюються у виконанні даних пісень. По-друге, необхідно мати активний і пасивний лексичний мінімуми для перцепції окремих лексичних одиниць, які можуть бути омонімічними, або полісемантичними в певному контексті. По-третє, англомовні рок-пісні мають певну синтаксичну структуру, що відрізняється від писемного мовлення видозміненим порядком слів всередині синтаксеми для формування рифми та милозвучності тексті. Для прикладу візьмемо рядок із тексту американської рок-групи Bring Me The Horizon – Mantra : «*Too late to tell you now, one ear and right out the other one. 'Cause all you ever do is chant the same old mantra*» [2], де ми можемо спостерігати відсутність конструкції на початку рядку «*it is*», що вводиться у якості умовного підмета.

Щоденне прослуховування американських та англійських рок-груп в навушниках на телефоні підлітками є необхідною умовою для кращого засвоєння англійського матеріалу, тому що енергійна, потужна музика сприяє кращому розумінню прослуховуваного.

У ході проведення наукової розвідки, можна зробити висновок, що доцільним методом у формуванні рецептивних навичок для підлітків є аудіювання, тому що мова в таких піснях більш милозвучна, наповнена об'ємною активною і пасивною лексикою. Завдяки інструментальному супроводу, музика краще розуміється підлітками, тому що викликає в них задоволення вчити іноземну мову і розширювати свої пізнання в ній.

Література

Колесникова И.Л., Долгина О.А. Англо-русский терминологический справочник по методике преподавания иностранных языков. СПб. : Русско-Балтийский инф. центр "Блиц", 2001. 224 с.

Genius Lyrics. URL : https://genius.com/Bring-me-the-horizon-mantra-lyrics (дата звернення: 02.12.20).

КРЕУЗОВА Ю.О.
Наук. кер.: д.пед. наук, проф.. Пахомова Т.О

МЕТОД АЙВАЗОВСЬКОГО В ШКІЛЬНОМУ КУРСІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Говорячи про тренування пам'яті, важливо розуміти, що безпосередньо тренувати конкретну здатність заучувати матеріал практично неможливо. мнемотехніка – сукупність спеціальних прийомів і способів, що полегшують запам'ятовування потрібної інформації і збільшують обсяг пам'яті шляхом утворення асоціацій. Основний принцип – це заміна абстрактних об'єктів і фактів на поняття і уявлення, які мають візуальне уявлення, зв'язування об'єктів з вже наявною інформацією в пам'яті різних типів для спрощення запам'ятовування.

Метод Айвазовського тренування фотографічної пам'яті названа в честь знаменитого російсько-вірменського художника мариніста Івана Костянтиновича Айвазовського. Митець мав фотографічну пам'ять. Морські хвилі на його картинах виглядають наче справжні, через що важко повірити в те, що їх намальовано з пам'яті. Художник полюбляв прогулюватися біля моря і «фотографувати» очима динаміку хвиль. Далі візуальні образи переносив на полотно.

Як використовувати метод Айвазовського у вивченні англійської мови? 1. Тренування зорової пам’яті: щоб запам'ятати слово або навіть цілу фразу іноземною мовою, треба знайти картинку. Ця картинка може бути з журналу, Інтернету або створена уявою. Головне, щоб вона була яскравою і такою, що запам'ятовується. Її потрібно запам'ятати, а потім проговорити кожну деталь в словах іноземною мовою. Наприклад, картинка - чашка з кавою і тістечко. Створюється опис зі слів cup, coffee, cake, cream. І так запам'ятовуються слова - чашка, кава, тістечко, вершки. 2. Тренування зорової пам’яті:1) Протягом 5 хвилин уважно дивіться на предмет, частина пейзажу або на людину, можна використати нову лексику, наприклад опис зовнішності людини. 2) Закрийте очі і подумки відновите образ людини так чітко, наскільки це можливо. 3) Якщо у вас є бажання, образи можна відтворювати не тільки в голові, але і малювати на папері, що підвищить ефективність тренування.

При заучуванні нової лексики, граматики, інформації в англійській мові метод Айвазовського забезпечує дуже глибоке розуміння матеріалу, оскільки метод запам'ятовування наказує створювати в уяві яскраві образні ілюстрації для понять і визначень.

Література

Мнемоніка. URL : https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9C%D0%BD%D0%B5%D0%BC%D0%BE%D0%BD%D1%96%D0%BA%D0%B0 (дата звернення: 02.12.20)

Унікальні способи розвитку пам'яті та уваги. URL : https://znaj.ua/content/unikalni-sposoby-rozvytku-pamyati-ta-uvagy (дата звернення: 02.12.20)

ЛЮБОМИРСЬКА Є.М.
Наук.кер.: к.пед.н., доц. Пінчук Л.М.

ВИВЧЕННЯ ДОСВІДУ ПРОВЕДЕННЯ ІНТЕГРОВАНИХ УРОКІВ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ І ІСТОРІЇ

Одним із шляхів вирішення загально-дидактичних, педагогічних і методичних задач у сучасній школі є міжпредметна інтеграція, яка дає можливість систематизувати і узагальнювати знання учнів з різних навчальних дисциплін. Наприклад, інтегрований урок іноземної мови - це урок, який будується на паралельному вивченні іноземної мови та іншої дисципліни (історії, літератури, економіки) [Азімов 2009, с. 81]. Основна мета інтеграції іноземної мови з гуманітарними дисциплінами – вдосконалення комунікативно-пізнавальних умінь, спрямованих на подальший розвиток і вдосконалення гуманітарної культури учнів.

Мета нашого дослідження полягає у визначенні особливостей проведення інтегрованих уроків англійської мови і історії.

Об'єкт дослідження є процес формування іншомовної комунікативної компетенції учнів старшої школи в умовах міжпредметної інтеграції.

Предмет дослідження - методика проведення інтегрованих уроків англійської мови і історії у старших класах середньої школи.

У ході дослідження нами було проаналізовано десять інтегрованих уроків історії і англійської мови за різними темами, серед яких, наприклад, «Введення в епоху вікінгів», «Подорож у середньовічну Англію» та ін.

Одна з головних особливостей інтегрованих уроків полягає у тому, що планування і проведення уроку відбувається переважно двома вчителями (історії і англійської мови), але якщо один вчитель добре володіє матеріалом обох предметів, то може проводити заняття самостійно [Горностаева 2015, с.10].

Інтегрований урок історії і англійської мови вимагає особливо ретельної підготовки. В ході такого уроку необхідно логічно спланувати блоки двох предметів, які будуть чергуватися і доповнювати один одного; ретельно опрацювати нову лексику у перекладі на англійську мову (історичні терміни, назви історичних подій, імена історичних постатей тощо); коротко і доступно викласти зміст нової теми, що вивчається; розробити завдання для активізації лексики і формування навичок усного мовлення англійською на історичну тему [Балагурова 2006].

Важливими формами проведення інтегрованих уроків є дискусії, рольові ігри, вікторини, віртуальні екскурсії і подорожі, наприклад, у різні історичні епохи, коли учні можуть уявити себе учасниками або свідками великих історичних подій минулого [Балагурова 2006].

Таким чином, переваги інтегрованих уроків історії і англійської мови полягають у тому, що формується цілісна картина світосприйняття, відбувається розвиток образного мислення учнів, знижується втомлюваність і

підвищується мотивація до навчання завдяки переключенню на різні види діяльності. Нестандартні інтегровані уроки історії і англійської мови сприяють не тільки поглибленню предметних знань, а й розвитку творчого потенціалу учнів. формуванню умінь співробітництва, взаємоповаги у процесі колективної взаємодії учнів.

Література

Азимов Э.Г. Новый словарь методических терминов и понятий. Москва: Икар, 2009. 448 с.

Балагурова М.И. Интегрированные уроки как способ формирования целостного восприятия мира. Москва: Просвещение, 2006. 3 с.

Горностаева З.Я. Проблема интеграции в современном образовании: Открытая школа, 2015.№ 2 С. 10.

Мельник Э.Л., Корожнева Л.А. Интегрированное обучение в средней общеобразовательной школе: теория и практика. Санкт Петербург: 2003. 546 с.

МАЛАНІНА К.В.
Наук.кер.: д.пед.наук, проф.Пахомова Т.О.

ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРНЕТ-ТРЕНДІВ ДЛЯ ОЗНАЙОМЛЕННЯ З НОВИМ МАТЕРІАЛОМ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Методика сучасного уроку іноземної мови тісно пов’язана з інтерактивними навчальними технологіями. Основною метою навчання іноземної мови є формування в учнів комунікативної компетенції. Формування комунікативної компетенції означає оволодіння мовою як засобом міжкультурного спілкування, розвиток умінь використовувати мову як інструмент у діалозі культур і цивілізацій сучасного світу [2].

На сучасний світ значною мірою впливає Інтернет та його тренди. У загальному розумінні **тренд** – це напрям, тенденція, що визначає загальний напрямок розвитку, зміни якого-небудь процесу або явища [3]. Сучасні учні знаються на трендах, тож використовувати їх під час пояснення нового матеріалу означає йти в ногу з часом.

Одними з головних інтернет-трендів є меми. **Мем**, або **інтернет-мем,** – це будь-яка дотепна коротка інформація (фраза, зображення, звукоряд, відео) іронічного характеру, яка відтворює певне ставлення до якихось подій чи обставин, та поширюється в інтернеті. Найпопулярнішими є інтернет-меми у форматі зображення із влучним жартівливим текстовим поясненням [1].

Термін і концепція мему були запропоновані ще у 1976 році професором Оксфордського університету, біологом Річардом Докінзом. Докінз популяризував ідею того, що подібно тому, як біологічна інформація складається з найменших одиниць – генів, так і вся культурна інформація

складається з мемів. Причому термін *meme* походить не від англійського *memory (пам'ять)*, а від терміну *«меметика» (теорія еволюції культури)*[1].

Меми є важливою складовою сучасної культури. Вони впливають на розвиток мови, стають джерелами нових слів. Тож використовувати даний інтернет-тренд на уроках означає навчати дітей сучасній англійській мові.

Крім того, меми – зручний інструмент для донесення нового матеріалу. Зазвичай на них розміщується небагато тексту, тобто подається основна інформація без зайвих деталей, яку легко запам’ятати. Також візуальна складова мему – картинка чи відео – є важливою його складовою. Завдяки зображенню учні матимуть змогу краще запам’ятати матеріал. Тим паче, нова інформація, подана у стислому вигляді з використанням влучної картинки та гумору, приверне значно більше уваги дітей, ніж сухий текст з підручнику.

У висновку хочу зазначити, що використання інтернет-трендів, а саме мемів, на уроках англійської мови позитивно впливає на сприйняття нової інформації учнями. Інтернет – невід’ємна складова життя сучасної дитини. Задача вчителя – донести інформацію таким чином, щоб діти не тільки змогли її зрозуміти, але й вміли користуватись нею на практиці. Тож інтернет-тренди стануть креативним та ефективним помічником кожного сучасного вчителя.

Література

Освітній тренд: використання інтернет-мемів на уроках. URL: https://naurok.com.ua/post/osvitniy-trend-vikoristannya-internet-memiv-na-urokah

Сучасний урок англійської мови - Блог вчителя англійської мови Черновол Ганни Степанівни. URL: http://blogannachernovol.blogspot.com/p/blog-page_37.html.

МАРЦЕНЮК А.К.
Наук. кер.: д.пед.н., проф.Пахомова Т.О.

МЕТОД MIND MAP У ФОРМУВАННІ ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ШКОЛЯРІВ

Більшість інформації людина отримує через органи зору,водночас мислить і образами, що мають візуальну форму. Інформація, яка представлена візуально, сприймається швидше зарахунок того,що вже є готовий запропонований образ чи комплекс образів.

Асоціативна мапа - діаграма на якій відображають слова, ідеї, завдання, або інші елементи, розташовані радіально навколо основного слова або ідеї. Ця діаграма становить собою деревовидну структуру (також з можливими зв'язками між гілками) і подає семантичні або інші зв'язки між фрагментами інформації. Завдяки поданню цих зв'язків в радіальній, нелінійній формі, вона сприяє підходу в стилі мозкового штурму до будь-якого організаційного завдання.

Основна, центральна тема чи мета розташовується посередині мапи думок. Назовні відходять розгалуження до різних найголовніших підрозділів від яких, в свою чергу, відходять розгалуження до інших під-підрозділів, які представляють відповідну інформацію. В кінцевих розгалуженнях (листі) наводяться ключові слова. Під час укладання мапи розуму, можна застосовувати кольори, зображення тощо, задля полегшення роботи мозку під час аналізу мапи розуму.

Mind map надзвичайно корисні у формуванні лексичної компетентності. Мапи думок привертають увагу аудиторії, тим самим роблячи її більш сприйнятливою і готовою до співпраці. Вони роблять заняття і презентації більш органічними, такими, що приносять радість як вчителеві, так і учням.
Лекційний матеріал на основі мап думок є гнучким, його легко пристосовувати до умов, що змінюються. У наш час стрімких змін і розвитку всіх сфер життя викладач повинен легко і без значних витрат часу вносити корективи до своїх лекцій. Оскільки мапи думок ілюструють лише інформацію, що безпосередньо стосується предмета лекції, учні краще засвоюють матеріал.На відміну від лінійного тексту, мапи думок не тільки зберігають факти, але і демонструють взаємозв'язки між ними, тим самим забезпечуючи глибше розуміння предмета учнями.Фізичний об'єм лекційного матеріалу викладача значно зменшується. [2]

Використовуючи mind map, учні вчаться запам’ятовувати ключову інформацію. Окрім того, при створенні власної інтелектуальної мапи учень розвиває свої креативні навички, вчиться виділяти основну інформацію та структурувати її. Mind map розвиває пам’ять та увагу школярів, а процес формування лексичної компетентності на уроках з іноземної мови стає цікавим та продуктивним. Інтелектуальна мапа стане у нагоді при вивченні лексичного матеріалу,на різних етапах – від розбору нових лексичних одиниць певної тематики до їх повторення та закріплення вивченого матеріалу. Mind map може бути використана для роботи в групі, а також бути видом індивідуального підходу до навчання.

Література

Інфографіка. URL : https://uk.wikipedia.org/wiki/Інфографіка (дата звернення: 02.12.20)
Мапа думок. URL : https://uk.wikipedia.org/wiki/Мапа_думок (дата звернення: 02.12.20)

ПЕДЕНКО К. А.
Наук. кер.: к. пед. н., доц. Каніболоцька О. А.

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЇ MOBILE LEARNING ПІД ЧАС ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ СТАРШОКЛАСНИКІВ

Сучасне суспільство вимагає змін у багатьох сферах життя. У багатьох країнах навчання у школах проводиться у режимі он-лайн. Треба зазначити, що

сучасні інформаційні технології стрімко займають основне місце у шкільній системі навчання. Особливо хотілось би звернути увагу на такий вид інформаційного навчання як Mobile learning. У ході досліджень було зроблено висновок, що технології Mobile Learning — це інтерактивні технології та ресурси, за допомогою яких відбувається модернізація навчального процесу на заняттях та під час самостійного опрацювання матеріалу. Це одна із форм інтенсифікації процесу формування іншомовної комунікації у старшокласників. Професор Київського національного університету С. Ніколаєва зазначає, що лексична іншомовна компетенція – складова частина лінгвістичної (мовної) і являє собою здатність особи до коректного оформлення своїх висловлювань і розуміння мовлення інших, що базується на лексичній усвідомленості та теоретичних відомостях про систему певної мови (граматики, орфографії, 13 фонетики і т.д) [1, с. 15]. **Об'єктом** нашого дослідження є процес формування іншомовної комунікативної компетенції старшокласників. **Предметом** дослідження є формування процесу навчання за допомогою інтерактивних онлайн додатків та веб сайтів. **Актуальність** роботи полягає у дослідженні різних видів онлайн ресурсів, за допомогою яких студенти та школярі можуть ефективно розвивати іншомовну компетенцію.

Звичайно, можна виділити основні плюси використання інформаційних ресурсів. По-перше, одна з переваг використання інформаційних технологій – це можливість їх використовувати будь-де. По-друге, більшість мобільних додатків працюють в ігровому інтерактивному форматі, школярам не набридає вивчати нові слова або виконувати граматичні вправи.

Далі ми проаналізуємо різні форми інформаційних ресурсів, які дуже ефективно впливають на рівень вивчення іноземних мов онлайн. Перший ресурс — це *Google Classroom*. Це безкоштовна інтерактивна платформа, що дає змогу спілкуватися з колегами, учнями та постійно підвищувати кваліфікацію. На цій платформі вчитель може організувати роботу класу, прикріплювати всю корисну інформацію для занять, залишати та перевіряти домашнє завдання. Учні можуть зайти у віртуальний клас як з комп’ютеру так і з мобільного пристрою. Важливо сказати, що *Google Classroom* можуть використовувати люди з повним і частковим порушенням зору — для них передбачені програми читання з екрану.

Декілька наступних ресурсів стосуються ігрових методів навчання. Одними з найпопулярніших ігрових ресурсів стали *Kahoot* та *Quizizz.* Ці ресурси можна використовувати будь-де де є Інтернет з’єднання. Після невеликого опитування ми з’ясували, що учні використовують мобільні додатки *Kahoot* та *Quizizz* щоб розвивати комунікативні навички. Сервіс пропонує різні форми гри. Мета, з якою збираєтеся створити гру, допоможе визначитися з формою: визначити рівень ознайомленості учасників із тою чи тою темою чи рівень її розуміння — вікторина (Quiz); влаштувати дискусію щодо певного питання, презентувати ідею й отримати щодо неї «зворотній зв’язок» — обговорення (Discussion);

Отже, застосування технології *Mobile learning* на уроках іноземної мови підвищує ефективність формування іншомовної комунікативної компетенції та підвищує мотивацію учнів. Електронні мобільні ресурси дають змогу створити індивідуальний підхід до кожного учня та організувати різні види діяльності та самостійну роботу учнів онлайн.

Література

Ніколаєва С.Ю. Основи сучасної методики викладання іноземних мов (схеми і таблиці): Навчальний посібник. К. : Ленвіт, 2008. 285 с.

ПОСТЕРНАК А.С.
Наук.кер.: д. пед. наук, проф. Пахомова Т.О.

МНЕМОНІЧНІ ПРИЙОМИ В ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ У 5 КЛАСІ

Від обсягу короткотривалої пам’яті залежить рівень засвоєння лексичних одиниць. Засвоєння іншомовної лексики учнями 5 класу в умовах відсутності природного мовного оточення проходить як процес засвоєння вторинного роду іноземної мови на основі первинного коду рідної мови. Одночасно відбувається повторення вивченого. Тим, хто вивчає нове, властиво забувати частину раніше засвоєного матеріалу. Таке забування є природним фактом навчання. Під час вивчення нового матеріалу більшість забування відбувається після того, як закінчується навчальний процес. Після цієї основної “втрати”, рівень забування зменшується. У зв’язку із цим необхідно організувати програму повторення, яка дасть ефективний результат.[1]

Мнемоніка (з грецької mnemo – пам’ять) – це сукупність технік для запам’ятовування інформації. Вона заснована на двох принципах: асоціації та зміни типу інформації.[2]У сучасній психолінгвістиці вченими розроблено та запропоновано мнемонічні прийоми запам’ятовування.

Метод ключового слова. Він полягає в тому, що учень вивчає іншомовні лексичні одиниці шляхом асоціації її з відповідним еквівалентом у рідній мові особливим способом. Наприклад, при засвоєнні слова “cash”, “готівка” учень уявляє касу ощадбанку, де здійснюються платежі готівкою. Слова “cash” і “каса” мають по 4 літери і схожих 3 звуки, що зніматиме трудність у запам’ятовуванні в написанні слова “cash”.

Система “слів-вішалок”. Основна ідея системи “слів-вішалок” полягає в тому, що учень вивчає низку слів, які слугують йому як “вішалки”, на яких він розташовує слова, що підлягають запам’ятовуванню. В одній із версій цієї системи учень заучує низки пар, які римуються, наприклад: one is a bun, two is a shoe, three is a tree… тощо. Після того, як список “вішалок” вивчений, на них необхідно розвішати слова, що підлягають запам’ятовуванню .

Word families. У цій системі слова з однаковими коренями групуються таким чином, щоб між ними простежувалася асоціація. Це можна зробити різними шляхами. Один із них, наприклад, – складання списку такої словесної сім'ї і представлення його перед текстом, як наприклад: economy, economics, economic, economical, uneconomic, uneconomical, economize – або наведення таких словесних сімей перед кожною частиною тексту, де вони трапляються.

Література

Борщовецька В. Д. Когнітивні основи навчання іншомовної фахової лексики. *Науковий вісник кафедри Юнеско КНЛУ Серія Філологія*. Випуск 29. 2014. С. 1-6.

Мнемоніка і мнемонічні правила запам'ятовування, які під силу кожному. URL: https://studway.com.ua/mnemonica/

СИЛИЧЕНКО К.А.
Наук.кер.: к.пед.н., доц. Надточій Н.О.

ЗАСТОСУВАННЯ ПРОЕКТНОЇ МЕТОДИКИ ДЛЯ ПІДВИЩЕННЯ МОТИВАЦІЙ ВИВЧЕННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ СТУДЕНТАМИ НЕМОВНИХ ФАКУЛЬТЕТІВ

Метод проектів відноситься до прогресивних освітніх технологій XXI сторіччя і є важливим педагогічним засобом формування компетенцій особистості студентів. Серед переваг методу проектів слід зазначити сприяння підвищенню самостійності, активності, творчості, впевненості, набуттю відчуття власного успіху та прогресу, самовизначенню, сприяють соціальному розвитку, набуттю дослідницьких навичок та нових компетенцій, дають можливість реалізувати мету, інтегрувати знання. І хоч існують різні трактовки понять «проектна діяльність», «проектна методика», «метод проектів», їх суть, зміст, різні погляди, що стосуються типології, структури та їх організації діяльності, вчені відмічають їх самостійний, творчій, новоутворюючий характер роботи в процесі їх виконання.

Проектна діяльність сприяє розвитку творчих рис характеру студентів, а залучення їх в творчу діяльність розвиває у них пам'ять, здатність до конкурентоздатної професійної діяльності, бачення проблеми, підвищує їх рівень знань з англійської мови та формує інші позитивні якості, що характерні для людей з розвинутим інтелектом.

Сумісна робота в групах над проектом формує культуру спілкування та навики доступно формулювати думки, терпляче відноситись до думки інших, находити інформацію із різних джерел. Враховуючи, що за видами діяльності існують різні типи проектів, то студенти мають змогу проявляти всі свої таланти при складанні альбомів, колажів, афіш, газет, вистав, презентацій, тощо.

Практичне застосування проектної методики має наступні етапи: 1) навчальний або організаційний етап; 2) підготовчий етап; 3) пошуково-дослідницький етап; 4) активний або реалізаційний етап; 5) заключний або презентативно-творчий звітно-оформлювальний етап; 6) результативно-узагальнюючий завершальний етап. Послідовне виконання цих етапів в співпраці викладача зі студентами дозволяє на заняттях об'єднати теорію з практикою та допомагає вирішувати проблеми реального життя.

Поєднання навчання студентів немовних факультетів за своєю основної спеціальністю та проектного підходу в системі навчання англійській мові дозволяє підвищити як якість підготовки студентів за спеціальністю, так і іншомовну комунікативну компетенцію та мотивацію до якісного вивчення англійської мови до рівнів завдань для складання екзаменів IELTS, необхідних в сучасному суспільстві для майбутньої практичної діяльності та кар'єрного зростання.

В нашому дослідженні, експериментальне навчання за проектною методикою, спрямованою на підвищення мотивації вивчення англійської мови, проводилось у студентів ІІІ курсу біотехнологічного факультету Дніпровського державного аграрно-економічного університету. Студенти в процесі навчання обрали індивідуальні та групові проекти, які за своїм видом були представлені мультимедійною презентацію PowerPoint, відеороликом, есе, науковою доповіддю чи статтею за темою *"Technology of broiler chicken production in farms of different countries"*. Проведення експерименту здійснювалось поетапно.

Наглядна демонстрація кінцевого продукту сприяла розвитку мовних можливостей, розширенням міжпредметних компетенцій з формуванням компетенцій користування іноземною мовою в своїй майбутній професійній діяльності та підвищенні своєї конкурентоспроможності, в практичному використанні англійської мови в різних сферах життя, з подальшим розвитком комунікативної культури.

СОЛЯНИК Я.Є.
Наук. кер: д. пед. наук, проф. Пахомова Т.О.

ПРИЙОМ PICK UP В НАВЧАННІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

«Pick up the language» – вивчення мови, автоматично, не усвідомлюючи цього. Занурення в мовлення, перебування у відповідному мовному середовищі. Учень слухає та читає слова, йому не знайомі, запам’ятовуючи їх та згодом з’ясовуючи їх значення.

Головна мета навчання іноземної мови у початковій школі - формування в учнів комунікативної компетенції, що забезпечується лінгвістичним, мовленнєвим і соціокультурним досвідом, узгодженим з віковими

можливостями молодших школярів. Тобто, закладання основ, задля подальшого розвитку і удосконалення іншомовної комунікативної компетенції.

Саме прийом pick up є одним з засобів удосконалення комунікативної компетенції у учнів початкової школи. Занурення у мову учнів повинне бути регулярним. Вони повинні часто читати та чути мовлення. А задля того, щоб перейняти мову, матеріали повинні бути трохи вищого рівня, за рівень учнів. Для учнів початкових класів доцільно використовувати тексти легкого рівня. Виконання вправ необов'язкове, читання та слухання текстів важливіше. «Silent period» – період мовчання, час для того, щоб учні перейняли мову, почали її репродукувати. Комунікація між учнями, та учнями і вчителем обов'язкова. Це дає учням можливість фіксувати, наскільки співрозмовник їх розуміє, а для початкової школи розпочати розвиток іншомовної комунікативної компетенції.

Виховання мультикультурності сприятиме підвищенню рівню ерудованості учнів та їх загального розвитку. Тому, перегляд відео, мультфільмів, фільмів є доречним. Отже можна зробити висновок, що цей прийом доцільно використовувати у навчанні і він є досить ефективним.

Література

Мовний pick up. Чи можна вивчити мову без граматики. *Озерний Д.* 4 Липня 2018. // https://nus.org.ua/view/movnyj-pick-up-chy-mozhna-vyvchyty-movu-bez-gramatyky/

Пояснювальна записка до навчальної програми з іноземних мов загальноосвітніх та спеціалізованих навчальних закладів 1-4 класи. // https://elt.dinternal.com.ua/image/data/forTeacher/inozemna-mova-1-4-klas-ss.pdf

ФОМЕНКО М. Ю.
Наук. кер.: д.пед. наук, проф.. Пахомова Т.О

КОМУНІКАТИВНИЙ ПІДХІД ДО НАВЧАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Основна мета навчання іноземної мови учнів початкової школи полягає у формуванні в них комунікативної компетенції, яка передбачає оволодіння мовою як засобом спілкування, розвиток умінь використовувати її як інструмент у діалозі культур і цивілізацій сучасного світу у межах змісту, визначеного чинною програмою для цього ступеня шкільної освіти.

Комунікативна компетенція є основою комунікативного підходу до вивчення іноземних мов. Комунікативний підхід навчання іноземних мов базується на тому, що процес навчання є моделлю комунікації [1, с. 44].

Розробкою комунікативного підходу займалися багато методистів. Серед них слід назвати Р. Ленгса (США), який є автором ідеї даного підходу, У. Літлвуда (Велика Британія), Г. Е. Піфо (Німеччина), О. О. Леонтьєва, О. Д. Карп'юк, Н. К. Скляренко (Україна) та інших, які зробили значний внесок в

теорію та практику даного методу, розробили та визначили його основні принципи, методи та форми роботи [4, с. 39].

Комунікативний метод навчання мовленнєвої діяльності складається з п’яти принципів:

– принцип мовленнєво-розумової діяльності (забезпечує мовленнєву спрямованість навчання, яке можливе лише за наявності розумової активності учнів та постійне практичне використання мови, що робить навчання привабливим для учня, бо забезпечує оволодінням ними мови, що і є головною метою їх навчання);

– принцип індивідуалізації за керівної ролі його особистісного аспекту, оскільки людина має своє індивідуальне ставлення до оточення, то і мовлення її теж є індивідуальним;

– принцип функціональності, передбачає опору на систему мовленнєвих засобів;

– принцип ситуативності, що стимулює висловлювання учнів, відтворює комунікативну реальність; – принцип новизни – забезпечує розвиток мовленнєвих умінь, зокрема динамічності, здібності перефразовувати, комбінувати [3, с. 67].

Основна мета цієї методики – навчити учня спочатку вільно говорити мовою, а потім думати нею. Для цього потрібно відтворювати різні ситуації, в яких учень може мислити. Найчастіше використовують комунікативні вправи.

Під комунікативними вправами розуміємо вправи, що спонукають учнів до невимушеного вербального спілкування. Є. І. Пассов наголошує, що «вправи повинні бути вправами говоріння, коли в мовця є певна мовна задача та коли ним виконується певний мовний вплив на співрозмовника».

Можна виділити такі основні комунікативні вправи:

1. Респонсивні вправи (запитання – відповіді, вправи-репліки, умовна бесіда);

2. Ситуативні вправи (ситуації для доповнення, проблемні ситуації, рольові ситуації);

3. Репродуктивні вправи (переказ, переказ-переклад, інсценізація);

4. Описові вправи (опис елементарних зображень, описання фабульних сюжетів, опис реальних об’єктів);

5. Дискусійні вправи (навчальна дискусія) та інші. Ігрова діяльність також посідає важливе місце серед вправ. Ігрова форма завдань допоможе розвинути у молодших школярів зацікавленість англійською мовою, виробити стійкість мовних навичок.

Основні завдання, що реалізуються через комунікативні вправи:

– розвиток комунікативної компетенції учнів;

– продуктивне засвоєння навчального матеріалу та розвиток його практичного використання;

– підвищення пізнавальної активності та мотивації навчання в учнів;

– формування критичного мислення учнів;

– збагачення соціального та комунікативного досвіду школярів; – виховання особистостей як громадян демократичного суспільства [4, с. 3–8].

Ми розглянули систему комунікативних вправ, які вчитель початкової школи повинен, за можливості, використовувати активно на уроках іноземної мови. Отже, комунікативна методика є одним із найефективніших способів навчання іноземних мов молодших школярів, що використовуються на сьогоднішній день у світі.

Література

Карп'юк О.Д. Особливості комунікативного орієнтованого навчання англійської мови в початковій школі за серією навчально-методичних комплексів 2–4 класів загальноосвітніх навчальних закладів. К. : Навчальна книга, 2004. 78 с.

Ніколаєва С.Ю. сучасні підходи до викладання іноземних мов / С. Ю. Ніколаєва, О. М. Шерстюк // *Іноземні мови*, 2002. № 1. С. 19–46.

Пометун О.І. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: Наук.-метод.посіб. / О. І. Пометун, Л. В. Пироженко; за ред. О. І. Пометун. К. : А.С.К., 2004. 192 с.

Скліренко Н. К. Сучасні вимоги до вправ для формування навичок і вмінь // *Іноземні мови*, 1999. № 3. С. 3–8.

ЦАЦУРО К.О.
Наук. кер.: к. пед. н., доц. Каніболоцька О. А.

КОМПАРАТИВНИЙ ПІДХІД ДО ФОРМУВАННЯ ГРАМАТИЧНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ СТАРШОКЛАСНИКІВ (НА МАТЕРІАЛІ ІСПАНСЬКОЇ МОВИ)

За останні десятиріччя статус іноземної мови набув значного визнання у нових соціально-політичних умовах у нашій країні, у нових формах міжнародних відносин. Відомо, що володіння іноземною мовою стає необхідним компонентом професійної компетенції особистості, ознакою її культурного рівня, цивілізованості, здатності інтегруватися в загальноєвропейські цінності. У сучасних умовах життя, значно зріс інтерес суспільства до іспанської мови, як другої іноземної. Існують різні підходи до ефективності оволодіння іноземною мовою, і саме у нашому дослідженні ми зосередимо увагу на компаративному підході оволодіння іспанською мовою враховуючі отримані знання з англійської мови, як першої іноземної у старшокласників. **Об'єктом** нашого дослідження є процес формування іншомовної комунікативної компетенції старшокласників. **Предметом** дослідження є особливості використання білінгвального підходу з метою формування іншомовної комунікативної компетенції старшокласників на уроках іспанської мови. **Актуальність** роботи полягає у дослідженні

компаративного методу, як одного з найефективніших у вивченні другої іноземної мови.

Багато мовців та методистів наголошують на тому, що саме компаративний підхід покращує та полегшує процес формування іншомовної комунікативної компетенції старшокласників на різних етапах. За визначенням Каніболоцької О.А. та Ружин К.М., *порівняльний або компаративний метод вивчення іноземних мов* – це різновид порівняльного методу вивчення мов, що полягає в зіставленні (порівнянні) систем двох мов з метою виявлення розбіжностей (контрастів) [Ружин 2018, с. 16]. Специфіка порівняльного зіставлення в тому, що правила користування граматичними та іншими явищами повідомляються лише тоді, коли для їх ілюстрації ми маємо достатньо прикладів. Тому в процесі викладання можливі і такі випадки, коли окремі граматичні явища спочатку сприймаються як форми слова і лише потім узагальнюються в правила.

Хорошою опорою в області граматики є наявність загальних для англійської та іспанської мов морфологічних категорій, аналогій в словотворенні, синтаксисі, дієслівної системі мов. Зокрема, наявність означених і неозначених артиклів характеризує обидві мови, також схожі правила утворення множини іменників англійської та іспанської мов, тобто в обох мовах (в більшості випадків) додається закінчення -s до форми однини, в обидвох мовах подібно утворюється ступені порівняння прикметників. Існує певна подібність дієслів в обох мовах: декілька типів відмінювання дієслів, є неправильні дієслова, обидві мови мають аналогічні способи та залоги, розгалужену систему часових форм.

Таким чином, саме залучення такого активного підходу опори другої іноземної мови на основну, доводить ефективність компаративного методу навчання та формування іншомовної комунікативної компетенції з другої іноземної мови. Все зазначене вище свідчить про необхідність проведення цілеспрямованої роботи по залученню у процесі навчання другої іноземної мови зіставного підходу, про необхідність узагальнення системи роботи, відповідно до конкретних посібників.

Література

Ружин К.М., Каніболоцька О.А., Ваніна Г.В. Методика викладання іноземної мови в середніх навчальних закладах: тлумачний словник методичних термінів для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра спеціальності «філологія» освітньо-професійних програм «Мова і література (французька)», «Мова і література (німецька)», «Мова і література (іспанська)», «Мова і література (англійська)» : Запоріжжя : ЗНУ, 2018. 106 с.